

รวมเรื่อง

★ เจ้าแม่ตม้ชนเล่า

★ ย้อนอดีตวัตรสันป่ายางตสง

★ ทรูบาบุญตาผู้โต้งตัง

★ พระสิงห์สี่แควเจ้า

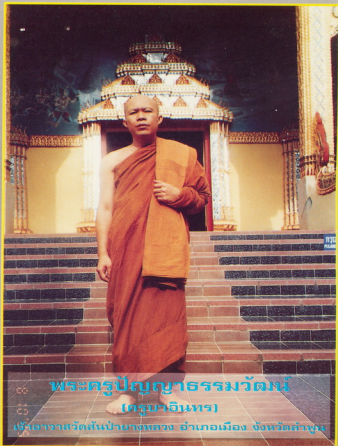
★ พระรชกปสชกภย

★ พระรชกชัญมณี

0.95911

125

พระครูปัญญาธรรมวัฒน์
(ครูบาอินทร)

เจ้าอาวาสวัดสันป่ายางหลวง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

$$\begin{array}{r} 12 \\ 365 \\ \underline{25} \\ 445 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 12 \\ 365 \\ \underline{25} \\ 1815 \\ 230 \\ \underline{9125} \end{array}$$

1977

1977

1977

เลขที่ : 7089

เลขที่ : 089-9999-0000

เลขที่ : 0000-0000-0000

2/2/2000

2/2/2000

0000-0000-0000

0000-0000-0000

0000-0000-0000

คำนำ

การจัดพิมพ์ครั้งที่ ๒

เรื่อง "เจ้าแม่หมอนเกล้า" "ย้อนอดีตวัดสันป่ายางหลวง" "ครุบาคนธา
ผู้โด่งดัง" "พระสิงห์ผ่านแสนฟ้า" "พระรอดปลอดภัย" นี้ ข้าพเจ้าผู้เรียบเรียง
เคยได้จัดพิมพ์มาแล้วครั้งหนึ่ง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๒ โดยยกผลประโยชน์ทั้งหมดให้แก่วัดสันป่ายาง
หลวง และวัดบ้านเหล่าพระเจ้าดาเจียว

หลังจากหนังสือหมดไป ได้มีผู้ติดตามถามหาอยู่ตลอด ข้าพเจ้าจึงได้จัดพิมพ์ขึ้นอีก
เป็นครั้งที่ ๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ เพื่อสนองความต้องการของท่านผู้สนใจที่ติดตามเรื่องเหล่านี้

การจัดพิมพ์หนังสือชนิดนี้ออกเผยแพร่ ในยุคสมัยที่วัตถุนิยมกำลังเฟื่องฟูอย่างมาก
เช่นขณะนี้ นับว่าเสี่ยงต่อการถูกเอะหยันเป็นอย่างยิ่ง เพราะพวกวัตถุนิยมนั้นไม่ยอมรับรู้ในเรื่องที่เป็น
นามธรรม เช่น จิตวิญญาณ และปฏิเสธที่จะเข้ามาพิสูจน์ โดยวิธีการอันถูกต้องคือการทำสมาธิ
ปรับระดับจิตให้อยู่ในภาวะที่สามารถสัมผัสกับจิตวิญญาณอื่นๆ ได้ เรายังคงติดอยู่กับสิ่งที่เห็นได้
สัมผัสได้ ความรู้เรื่องวัตถุธาตุเหล่านี้ ทางพระพุทธศาสนายังถือว่าเป็นความรู้อันขั้นต้นหรือโลกียะ
ไม่สามารถที่จะช่วยตัวเองให้พ้นจากทุกข์ได้ การศึกษาในระดับสูงของพระพุทธศาสนา ต้องศึกษาถึง
เรื่องจิตวิญญาณอันเป็นดั่งน้ำให้เกิดทุกข์ จนกระทั่งถึงขั้นที่จิตบริสุทธิ์ผุดผ่องปราศจากมลทิน

ถึงอย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าก็ไม่ยืนยันว่าเรื่องเหล่านี้จะเป็นเรื่องจริงควรเชื่อถือได้ทั้งหมด
เพราะข้าพเจ้าเองก็ไม่ได้สัมผัสเรื่องราวเหล่านั้นด้วยตนเอง แต่เห็นว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจแปลก
สมควรบันทึกไว้ ให้ผู้ที่สนใจได้รับรู้ ซึ่งบางท่านอาจมีความสามารถพิเศษ ที่จะทำการพิสูจน์ได้
สำหรับท่านที่ไม่เชื่อท่านก็อย่าไปสนใจหรือกลัวไปว่า จะทำให้ประวัติศาสตร์ผิดเพี้ยน เพราะหนังสือนี้
ไม่ใช่ตำราประวัติศาสตร์ ที่บังคับให้ใครต้องเชื่อถือหรือท่านอาจจะอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน
เป็นเรื่องนิตยาก็ย่อมได้

หนังสือเหล่านี้ เคยมีผู้คัดลอกออกพิมพ์มาแล้วหลายครั้ง ทั้งพิมพ์เป็นรูปเล่ม
และคัดคั่นลงในหนังสือนิตยสาร โดยใช้ชื่อผู้เขียนต่างๆ กัน ข้าพเจ้าผู้เรียบเรียงก็ขออโหสิกรรมให้
แต่เพื่อป้องกันการใช้ผิด ข้าพเจ้าแนบหลักฐานจากผู้คัดลอกมาด้วย จึงขอเน้นย้ำอีกว่าทุกตัวอักษร

ที่จัดเรียบเรียงขึ้นนั้น เกิดจากปัญหาความคิดของข้าพเจ้าเอง บทไหน คอลัมน์ ที่คัดลอกมาจากที่อื่น
ก็จะบอกไว้โดยชัดเจน ไม่อำพราง ที่ประกาศเจตนานี้เพื่อรักษาเกียรติยศ ศักดิ์ศรีของข้าพเจ้าและ
ลูกหลานผู้สืบสกุล มิให้ถูกครหาหน้าว่าเป็นเชื้อสายของโจรบรรณการ

การจัดพิมพ์ครั้งนี้ เป็นครั้งที่ ๒ โดยท่านพระครูปัญญารธรรมวัฒน์ (ครูบาอินทร)
เป็นผู้ดูแลรวบรวบให้จัดพิมพ์ขึ้น ข้าพเจ้าได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ที่มีอยู่ให้ดีขึ้นกว่าเดิม
เพื่อให้ทันเท่ากับราคาที่ท่านผู้อ่าน เสียสละซื้ออ่าน ผลประโยชน์ทั้งหมดที่จะพึงได้จากหนังสือนี้
จะนำไปสมทบทุนสร้างหอพระไตรปิฎกวัดสันนิบาตหลวง และสนับสนุนกองทุนการศึกษาต่างๆ
ของวัด เช่น กองทุนช่วยนักเรียนเรียนดี แต่ขาดทุนทรัพย์ กองทุนสงเคราะห์ศพอนาถา ฯลฯ

ดังนั้น จึงเท่ากับว่าท่านผู้ซื้อหนังสือเล่มนี้ได้ร่วมทำบุญในกองทุนทั้งหลาย
และร่วมสร้างหอพระไตรปิฎก อันเป็นการวัดอุสสหาของพระพุทธศาสนาไปด้วย ข้าพเจ้าผู้เรียบเรียง
ขอร่วมอนุโมทนาบุญทุกท่านที่เป็นเจ้าของหนังสือนี้ และขอให้ทุกท่านจงเจริญด้วย อายุ วรรณะ
สุขะ พละ อยู่รู้โรยราตลอดชั่วอายุขัย จงทุกท่านเทอญ

ประสิทธิ์ เพชรรักษ์

ผู้เรียบเรียง

๑ ตุลาคม ๒๕๓๘

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	1
คำนิยาม	5
แนะนำกันก่อน	9
เจ้าแม่หมอนเต้า	28
ภูมิประเทศอาณาเขตของเมืองหริภุญชัย	53
ประเพณีวัฒนธรรม	57
สถาปนาตำแหน่งของเจ้าแม่จามเทวี	58
ปัญหาสังคมของเจ้าแม่หมอนจามเทวี	61
วาระสุดท้ายของชีวิต	65
ย้อนอดีตวัดสันป่ายางหลวง	68
ย้อนอดีต	76
ทศบาลบุญญา ผู้โด่งดัง	83
พระสิงห์แผ่นดินแสนห้า	87
ข่าวจากเทวโลก	94
วัตถุประสงค์ในการสร้างพระรอดวัดสันป่ายางหลวง	95
ประวัติพระรอด	97
เหตุที่สร้างพระรอดวัดสันป่ายางหลวง	99
เหตุการณ์มหัศจรรย์	101
เริ่มดำเนินงาน	105
การเผาพระรอด	106
การอ่านว่านยา	107
การอธิษฐานจิตแม่เมตตา	108
หมายกำหนดการพิธีอธิษฐานจิตแม่เมตตา ปฐมนิเทศพระรอดปลอดภัยพระพุทธบูชา	109
แนะนำให้รู้จักพระรอดปลอดภัย	110
อัญมณีข้าวไรดี	113
เหตุที่สร้างพระรอดอัญมณี	115
ประวัติโดยย่อของหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด	119
สิ่งที่น่ารู้เรื่องพระรอดหลวง “อ”	121
หมายกำหนดการทำพิธีอธิษฐานจิต	122
ยศราคำเข้าบูชา	

คำนิยาม

กฎแห่งกรรม สัจจะที่ยังคงเป็นสัจจะ

คุณประสิทธิ์ เพชรจักร์ ผู้เรียบเรียงนิมิตของคุณไพศาล แสนไชย ได้มาขอให้ข้าพเจ้าเขียนบทความเกี่ยวกับ สังสารวัฏเพื่อจัดพิมพ์ในหนังสือ ประวัติเจ้าแม่จามเทวี เพื่อเป็นส่วนประกอบของหนังสือเล่มนี้ ข้าพเจ้าเองเคยได้ให้ข้อคิดในการจัดพิมพ์หนังสือคานินิมิตของคุณไพศาลหลายครั้งแล้วก็เพื่อปรารภณาให้ข้อคิดของข้าพเจ้าเป็นสื่อกลางสร้างความเข้าใจในตัวบุคคลเช่น คุณไพศาล ผู้นิมิต และคุณประสิทธิ์ ผู้เรียบเรียง คมคำบอกของคุณไพศาล และท่านพุทธศาสนิกชนที่ได้อ่านนิมิตของคุณไพศาลหลายๆ เรื่อง ก็ขอให้ทุกๆ ท่าน ได้โปรดทำจิตใจให้เป็นกลางๆ และโปรดพิจารณาเอาด้วยสติปัญญาโดยรอบคอบเองเถิด ข้าพเจ้าเองก็ไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสียมีผลประโยชน์อันใดจากเรื่องราวเหล่านี้ เมื่อท่านได้อ่านแล้วจะเชื่อหรือไม่เชื่อนั้นก็เป็นสิทธิของแต่ละคนแต่ละท่าน ซึ่งท่านจะเชื่อก็ได้ จะไม่เชื่อก็ได้ ไม่มีผู้ใดบังคับสิทธิของท่านได้ การที่เราจะเชื่อเรื่องราวเหล่านี้ เราก็ต้องมีเหตุผล การที่เราจะไม่เชื่อ เราก็ต้องมีเหตุผล พระพุทธองค์ได้ทรงตรัสไว้ว่าวิธีที่บุคคลไม่ควรถือหรือเรื่องของคนอื่นโดยหรือวิธีที่บุคคลหนึ่งไม่เชิง หากคิดไปก็ได้อันต๊ะส่าย และคิดไม่ตก คือ

1. พุทธวิธี	วิธีของพระพุทธเจ้า
2. กรรมวิธี	วิธีของกรรม
3. ฌานวิธี	วิธีของผู้ได้ฌาน

พระพุทธองค์ได้ทรงตรัสถึงการทำความเห็นให้ตรงหรือ ทิฏฐิจุกรม ทิฏฐิแปลว่าความเห็นยังไม่จัดว่าเป็นความเห็นผิดหรือความเห็นถูกแต่คนส่วนมากพอได้ยินคำว่า ทิฏฐิแล้วก็มักจะเข้าใจกันไปในทางที่ผิด จะผิด จะถูก ต้องขึ้นกับบทพหุหน้า หรือบทตามหลัง เช่น สัมมาทิฏฐิ = ความเห็นชอบ, ทิฏฐิวิสุทธิ = มีความเห็นอันบริสุทธิ์, ทิฏฐิยา สุปฏิริยา = ทางคลอด้วยทิฏฐิคือทางคลอด้วยปัญญา, ทิฏฐิทั้ง 3 นี้ถือเอาเป็นฝ่ายดี มิจุฉาทิฏฐิ = ความเห็นผิด, ทิฏฐิ วิปลาสา = ความเข้าใจผิด, สุกถายทิฏฐิ ความเห็นว่าเป็นตัวคน นานทิฏฐิ = มีมาทิฏฐิ, ทิฏฐิทั้ง 4 นี้หมายเอาเป็นฝ่ายไม่ดีคือเห็นผิด พระพุทธองค์มีหลักตัดสินความเห็นที่ถูกต้องอยู่ 6 ประการ คือ

1. กัมมัสสกตาธัมมาทิฏฐิ = ความเห็นถูก คือเห็นว่าสัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตนๆ ไกรทำดีย่อมได้รับผลดี ไกรทำชั่วย่อมได้รับผลชั่ว โลกนี้มีจริง โลกหน้ามีจริง ผลบุญมีจริง ผลบาปมีจริง คุณงามความดี คุณบิดา มีจริง คุณครูอาจารย์มีจริง นรกมีจริง สวรรค์มีจริง นรกอภินิพพานมีจริง ดังนี้ เป็นต้น

2. **ฉานสัมมาทิฐิ** = ความเห็นถูก คือเห็นว่าการเจริญสมณะเป็นของดีแล้ว ลงมือเจริญจนได้ฉนิกขมาธิ อุปาจารสมาธิ อัปปมาสมาธิ หรือจนได้ฌาน

3. **วิปัสสนาสัมมาทิฐิ** = ความเห็นถูก คือมีความเห็นว่าการเจริญวิปัสสนากรรมฐานเป็นของดี แล้วลงมือเจริญ เจริญจนได้เกิดวิปัสสนาญาณทั้ง 13 ชั้น ตั้งแต่ญาณที่ 1 จนถึงญาณที่ 13

4. **มัคคสัมมาทิฐิ** = ความเห็นถูก คือเห็นว่าการเจริญวิปัสสนาญาณกรรมฐานเป็นของดีแล้ว ลงมือเจริญจนมัคคญาณคือญาณที่ 14 เกิดขึ้น

5. **ผลสัมมาทิฐิ** = ความเห็นถูก คือเห็นว่าการเจริญวิปัสสนากรรมฐานเป็นของดีแล้ว เจริญจนถึงผลญาณที่ 15

6. **ปัจจุเวกษณสัมมาทิฐิ** = ความเห็นถูก คือย้อนกลับไปพิจารณากิเลสที่ละได้แล้ว และกิเลสที่เหลืออยู่ มรรค ผล นิพพานที่ตนผ่านมาแล้ว เป็นญาณสุดท้าย

ในกรณีของคุณไพศาลนี้ก็ตรงกับข้อที่ 1 การเวียนว่ายตายเกิดซึ่งพระพุทธองค์รู้แจ้งตลอดแล้ว ย่อมทรงครัสไว้เพื่ออนุเคราะห์แก่ปวงชนชาวโลกเราจะเห็นได้ว่าบรรดธรรมของพระพุทธองค์ที่ทรงแสดงไว้เป็นไปเพื่อประโยชน์ที่คิดถึงที่ผ่านมา ปัจจุบันที่กำลังดำเนินอยู่ และเมื่อนานาคที่จะมาในข้างหน้าก็ตามพระธรรมของพระองค์ก็ยังคงเป็นเช่นนี้ไม่แปรผันเป็นอย่างอื่นแน่นอน โลกนี้ยาวนานนัก พระองค์ตรัสเตือนพุทธบริษัทอย่าได้ประมาทโดยเด็ดขาด หากว่าความตายรู้เผลอมาถึงเรววันใดขาดลมหายใจไปเราก็จะขาดจากความดีทั้งนี้ ความประมาทคือการขาดสติหรือขาดความรู้สึกล้วนนั่นเอง คนเราลงมือแล้ว สิ้นมือแล้ว ก็จะกลายเป็นหลงตัว และยึดตัวอย่างเหนียวแน่นการกลับมาของตัวก็คือมองจิตใจที่หลงตัวเองเฝ้าการมองตัวจึงเป็นเรื่องของการมีสติสัมปชัญญะ ปัญญาจะเกิดขึ้นได้ด้วยการมองตัวและเข้าใจตัวของตัวนี้ว่ามีใจตัวเพราะ ตัวนี้แท้จริงต่างประกอบกันขึ้นมาด้วยธาตุ 4 ขันธ์ 4 อย่างคนละ 12 นี้ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ไร้สาระ หาแก่นสารไม่ได้ จิตใจของคนเมื่อมองเห็นตนและเข้าใจตนดีแล้ว ปัญญานั้นก็จะละวางคนใดในที่สุดในขณะที่มีบุญเราต่างกำลังเพียรพยายามเพื่อจะให้ตนบรรลุถึงความดีอันสูงสุดซึ่งพระพุทธสอนให้ทำลายความเห็นแก่ตนเป็นอันดับแรกเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายอันสูงสุดคือพระนิพพานสิ่งแรกในมรรคหรือหนทางพระองค์สอนให้ทำความเห็นให้ถูกคือทำลายมิจฉาทิฐิที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้นอันเป็นการปลุกฝังความคิดเห็นอันผิดของจิตใจอันมีมาแต่เดิมคือเห็นว่าตัวคนนี่เที่ยงได้เกิดมาเป็นคนแล้วจะต้องได้เกิดมาเป็นคนอีก หากจนเช่นไรก็เกิดในภพต่อไปเป็นคนยากจนเช่นนี้ไปอีกหรือร่ำรวยแล้วต้องเป็นเช่นนี้ไปอีก หรือเป็นอยู่ในสภาพใดก็เป็นอยู่

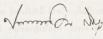
เช่นนั้นอีก หรือมีทิฏฐิว่าโลกนี้ไม่มีคายนแล้วก็สูญไป หรือมีความเห็นว่าโลกหน้าไม่มี บุญไม่มี บาปไม่มี การหลงตัวเองนี้จึงสำคัญผิดจิตใจ จึงมีคอบอดความคิดและการกระทำจึงประกอบกรรมทั้ง 3 คือ กายกรรม วาจากรรม นโมกรรม ซึ่งมีเจตนาเป็นตัวกรรม เพราะความตั้งใจไว้แล้วนั่นเอง การที่จะ แก้อใจคนให้ดีได้ก็ต้องแก้อใจที่จิตใจเป็นอันดับแรก เพราะถ้าหากไปแก้ที่อื่นก็เป็นการแก้ที่ปลายเหตุ พระพุทธองค์ขณะแหม่โลกทั้ง 3 นี้ ก็ขณะที่ทิฏฐิและขณะจิตใจของสัตว์โลกทั้งมวลนี้เอง เพราะเหตุนี้ สัตว์โลกผู้เวียนวนอยู่ในวัฏฏะจึงเวียนวนอยู่ด้วยกิเลสวัฏฏะ กรรมวัฏฏะ และวิบากวัฏฏะหมุนเวียนไป อยู่เช่นนี้จนกว่าจะถึงซึ่งพระนิพพานจึงจักพ้นจากกรรมทั้งปวงคือกรรมไม่คำกรรมไม่ขาว เพราะเหตุ เช่นนั้น บุคคลเหล่านั้นที่เข่นนั้นกรรมก็เช่นเดียวกับบุคคลทำกรรมเช่นใดไว้ ย่อมได้รับผลของ กรรมนั้นเช่นนั้นทั้งกรรมดีและกรรมชั่วย่อมคิดตามบุคคลนั้นไปเช่นเงาตามตัว จิตใจเป็นประธานบุญ บาปเกิดที่เดียวกันคือจิตใจนี้ จิตใจเป็นประธานของเหตุคือกรรมทั้งมวลจะบันทึกการกระทำทางทวาร ทั้ง 3 นั้นไว้ครบถ้วนแสนนานไม่ว่าจะเป็นที่ภพที่ชาติ ที่ภพที่กัลป์ เพราะเหตุนี้คนไปสู่โลกหน้าก็ไป ด้วยกรรม มาจากโลกอื่นก็มาด้วยแรงของกรรม หรือไปสู่ภพอื่นๆ ก็ไปด้วยกรรม จะเป็นสุข หรือ เป็นทุกข์ก็เป็นด้วยผลของกรรมที่จิตใจได้บันทึกไว้เกิดเป็นแรงสะท้อนไปที่บุคคลทำไว้เองหาใช่ใคร ที่ไหนผู้ใดทำให้คนเป็นแต่คนได้ตั้งจิตไว้คิดแต่เดิมมานั่นเอง กรรมที่มีเจตนาแรงก็ย่อมมีผลเป็น วิบากที่รุนแรง กรรมที่มีผลเบาบางก็ย่อมมีผลเป็นวิบากที่เบาบางกรรมที่เบาบางก็อาจจะจมนลายหาย สูญไป ด้วยอำนาจแห่งอหิสกรรมและเกิดจากการอุทิศส่วนกุศลผลบุญไว้มาก เพราะฉะนั้นกรรมบางอย่างก็ส่งผลในปัจจุบันก็มี กรรมบางอย่างก็ส่งผลในภพต่อไปก็มีกรรมบางอย่างก็คิดคำนึงในภพอื่นๆ ก็มีจะกำหนดเอาเป็นที่แน่นอนคายนแล้วไม่ได้ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับกรรมหนักหรือกรรมเบาบุคคลผู้ ประกอบแต่อกุศลกรรมอยู่บ่อยๆ เนื่องๆ ย่อมเข้าสู่การเป็นสหายกับเหล่าทวยเทพชั้นโครตสห พระพุทธองค์จึงทรงครุติว่า สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม เพราะด้วยเหตุว่ามีกรรมคือการกระทำ นั้นเองเป็นเหตุ การสร้างบุญ การสร้างบาป หรือทำกุศลและอกุศลสัตว์โลกเป็นผู้กระทำเอาเองไม่มี ใครผู้ใดทำให้ สัตว์โลกทั้งหลายจึงต้องได้รับผลของกรรมนั้น ทั้งกรรมดีและกรรมชั่วจะส่งผลให้สัตว์ โลกเป็นไปเอง ข้าพเจ้าได้ทราบซึ่งในเรื่องของกรรมที่ข้าพเจ้าได้ประสบมาจากการมีชีวิตอยู่จนถึง ปัจจุบันนี้เท่านั้นยังส่งผลไปถึงกาลข้างหน้าอีกแน่นอน ขอให้เพื่อนร่วมเกิด เจ็บ และคายจขริบ จวนจวบประกอบแต่กรรมดีหลีกเลี่ยงกรรมชั่วๆ ถ้าหากแม้ว่าเรายังเวียนว่ายคายนเกิดอยู่ในวัฏฏะ สงสารนี้ยังไม่สิ้นก็เลศคณหาเมื่อจากโลกนี้ไปก็ขอให้ไปสู่สุคติภูมิ แม้หากจะกลับมามีบุญบารมี

ในมนุษย์โลกขอให้มาด้วยกำลังของบุญญาภาพรังพร้อมด้วยกำลังแห่งคุณสมบัติ รูปสมบัติ และ
 โศคปปะ พาวุธจะ จาคะ และปัญญา ถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะ ไม่ประกอบด้วยทิฏฐิที่ชั่ว
 ประกอบแต่ทิฏฐิที่ดีงามตลอดกาลนาน

ขอความสุข ความเจริญ ความร่งงาม ความใหญ่ล้นแห่งธรรมจงเกิดมีแก่พุทธศาสนิกชนทุก ๆ
 ท่าน ทั้งคุณโศภน แสนโชย ผู้มีมิต ฤๅณประสิทธิ์ เพชรรัตน์ และคณะที่ได้อุทิศสภาระวียะจัดทำ
 หนังสือเล่มนี้สำเร็จลงด้วยดีขออนุโมทนา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

21 สิงหาคม 2532

(พระอาจารย์อินทร ปัญญาวัณณ)

วัดสันป่ายางหลวง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

แนะนำกันก่อน

หนังสือ “เจ้าแม่หมอนเล่า” นี้เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตอันยาวนาน ถึง 1332 ปี (นับถึง พ.ศ. 2532) แต่ยังไม่เคยมีใครได้มีโอกาสรับรู้ เพราะผู้ที่รู้คือ พระนางเจ้าจามเทวี บัณฑิตก็อยู่ในโลกอีกโลกหนึ่ง ซึ่งมิใช่โลกมนุษย์ ผู้ที่จะทำหน้าที่สื่อสารระหว่างโลกวิญญานกับโลกมนุษย์ในช่วงเวลา 1332 ปี นี้ก็ไม่มี อันที่จริงผู้ที่สามารถรู้เห็นและติดต่อกับชีวิตในมิติอื่นที่มีอยู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมากน้อย แต่ท่านเหล่านั้นก็ไมอาจรับหน้าที่เป็นผู้ติดต่อสื่อสารระหว่างโลกวิญญานกับโลกมนุษย์ได้ ด้วยเหตุผลต่างๆ กัน จึงกลายเป็นการรู้เฉพาะตัว หรือเฉพาะผู้ที่มีสมาธิจิตอยู่ในระดับใกล้เคียงกันเท่านั้น ไม่ได้เผยแพร่ออกไปสู่บุคคลอื่นให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

คุณไพศาล แสงไสย เป็นบุคคลพิเศษคนหนึ่งที่เคยกรรมบันดาลให้มาทำหน้าที่ลำเลียงสื่อสารระหว่างโลกวิญญานกับโลกมนุษย์ และท่านเป็นประจำทุกวันเป็นเวลาร่วม 10 ปี มาแล้ว การพบปะกับพระนางจามเทวีก็ได้พบกันอยู่บ่อยครั้งจนรู้จักคุ้นเคยกันเป็นอันดีคล้ายกับการรู้จักคุ้นเคยกับผู้อาวุโสสุภักดิ์ ที่อยู่ในโลกมนุษย์ เมื่อได้ผ่านในปางทิพย์วิมานของพระนาง บางครั้งท่านครวญคิดอา และพญางิงครวช ก็พาคุณไพศาล เข้าไปเยี่ยมเยือนพูดคุยกับพระนาง แต่นางคราวก็เพียงแต่หลุดลั่นทักทายฉันรู้จักคุ้นเคยกันเท่านั้น

การเข้าไปพบปะพูดคุยกับพระนางจามเทวี แต่ละครั้งถ้ามีเวลายาวพอ พระนางก็จะเล่าเรื่องราวของชีวิตในอดีต ความเป็นอยู่ของผู้คนในเมืองหริภุญชัย ตลอดจนลักษณะภูมิประเทศในสมัยก่อนนั้น และแม้แต่เกล็ดเล็กเกล็ดน้อยที่น่าสนใจ สนุก ขบขัน ให้ไพศาลฟัง เพื่อจะนำมาถ่ายทอดให้แก่ผู้ที่อยากรู้ให้ได้รู้ คุณไพศาล ก็ได้เก็บสะสมเรื่องต่างๆ ไว้ทีละเล็กละน้อย จนถึงกาลอันสมควร ตามเงื่อนไขที่พระนางจามเทวีกำหนดไว้จึงได้เปิดเผยเรื่องเหล่านี้ ซึ่งกลายเป็นเรื่องที่มีเนื้อหาสาระที่น่ารู้ น่าสนใจมากมาย

การพบปะพูดคุยกับพระนางจามเทวีนั้น เจ้าแม่จามเทวีจะใช้คำสรรพนามแทนพระองค์ว่า “แม่หมอน” และรูปร่างของแม่หมอนที่คุณไพศาลเห็นนั้น เป็นรูปร่างของหญิงชราอายุ 90 ปีกว่า คุณไพศาลเคยขอให้พระองค์ท่านแสดงนิมิตรูปในสมัยที่อยู่วัยสาวให้ดู ก็ถูกคำหว่านโลกมนุษย์นั้นยังติดข้องอยู่กับความงามของเนื้อหนังที่เป็นของไม่จีรังยั่งยืน จึงไม่ยอมนิมิตให้ดู แต่ได้แนะนำสมณคนหนึ่งชื่อแม่หมอนในสมัยนั้น มีรูปร่างหน้าตาเหมือนแม่หมอนและในชาตินี้ก็ยังคงรูปร่างหน้าตาเหมือนเดิม ถ้าอยากเห็นแม่หมอนคอนวรสาวก็ให้ คูได้จากสมณคนนั้นในชาตินี้

คำว่า “หมอน” ในภาษาถาหรานั้น หมายถึง ปู่ทวด ตาทวด ย่าทวด ขยายทวด การที่พระแม่เจ้าใช้คำนี้แทนพระองค์นั้น แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกผูกพันกันอย่างใกล้ชิดระหว่างพระองค์ท่านกับอาณาประชาราษฎร์ทั้งหลาย ซึ่งพระองค์ท่านถือเสมือนหนึ่งว่าเป็นลูกหลานเหลนของท่านเอง ดังนั้นท่านที่ได้อ่านเรื่อง “เจ้าแม่หมอนเล่า” จึงเท่ากับว่าได้รับความเมตตาจากญาติผู้ใหญ่

เล่าเรื่องราวในอดีตให้แก่ ลูก หลาน เหลน พึ่งด้วยความรักเอ็นดู และแฝงด้วยความห่วงใย ในการดำเนินชีวิตของลูก หลาน เหลน ไม่อยากเห็น ลูกหลานเหลน นำพาชีวิตของคนไปสู่ที่ต่ำ จึงได้พยายามชักจูงให้เข้าไปสู่หนทางแห่งบุญกุศลซึ่งท่านจะพบต่อไปในเรื่องที่พระองค์ท่านเล่า

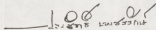
การเรียบเรียงเรื่อง “เจ้าแม่หม่อมเล้า” ข้าพเจ้าผู้เรียบเรียงได้พยายามอนุรักษ์ภาษา ที่เจ้าแม่หม่อมเล้าไว้ให้ใกล้เคียงที่สุด จึงอาจจะทำความเข้าใจในการเข้าใจความหมายของคำพูด ให้แก่ผู้ไม่ค่อยคุ้นเคยกับภาษานานาน้าง แต่ก็ได้วงเล็บขยายความไว้เป็นบางคำที่เห็นว่ายากแก่ ความเข้าใจ สำหรับท่านที่มีพื้นเพอยู่ทางภาษานานาก็คงจะไม่มีปัญหา อนึ่งการเรียบเรียงหนังสือเล่มนี้ ข้าพเจ้าผู้เรียบเรียงไม่ได้ค้นคว้าหาความรู้มาจกตำนาน คัมภีร์หรือพงศาวดารใด ๆ ทั้งสิ้น ได้เรียบเรียงไปตามคำเล่าของแม่หม่อมล้วน ๆ จะเว้นจึงอาจจะมึ้นเนื้อหาที่แตกต่างกับ ตำนาน คัมภีร์ หรือหนังสือต่าง ๆ ที่เคยมีผู้จัดทำมาก่อนอยู่บ้าง ก็ขอฝากให้ท่านผู้อ่านได้วินิจฉัยเอาเอง

หนังสือ “เจ้าแม่หม่อมเล้า” นี้ประกอบไปด้วยบุคคลที่อ้างอิงถึงเป็นจำนวนมาก ทั้งที่ทรงพระเป็นบรรพชิตและคฤหัสถ์บางท่านก็อยู่ไกลมากจนยากแก่การติดต่อท่านที่มีชื่ออ้างอิงเหล่านี้ โดยแท้จริงแล้วคุณไพศาล แสนไชย ก็ไม่รู้ด้วยซ้ำไปว่า ชื่อบุคคล และสถานที่อยู่ จะมีอยู่จริงหรือไม่ แต่ก็เล่าให้ข้าพเจ้าผู้เรียบเรียงจดบันทึกไว้ตามที่ได้รับฟังมาจากผู้เล่าคือ พระแม่เจ้าจามเทวี และจากการติดตามตรวจสอบผู้ที่มินามและที่อยู่ตามคำเล่าที่อยู่ใกล้พอจะติดตามตรวจสอบได้ ก็ปรากฏว่ามีตัว คนอยู่จริง ตามที่พระองค์ท่านเล่ามา

ดังนั้นในโอกาสนี้ข้าพเจ้าผู้เรียบเรียง และคุณไพศาล แสนไชย ผู้นำเรื่องนี้มาถ่ายทอด จึงขอกราบประทานอภัยต่อพระคุณเจ้าทุกรูป และท่านทุกท่าน ที่ปรากฏนามอยู่ในเรื่อง “เจ้าแม่ หม่อมเล้า” หากท่านได้อ่านพบกิติหรือไม่มีโอกาสได้พบกิติ ก็ขอได้โปรดประทานอภัยให้แก่ข้าพเจ้า ผู้เรียบเรียงและผู้ถ่ายทอดด้วย ที่ไม่สามารถจะติดต่อแจ้งให้ท่านทราบและขออนุญาตก่อน เพราะการจัดทำหนังสือนี้ได้ทำเพื่อการกุศลเป็นส่วนใหญ่ ขาดทั้งกำลังคน และกำลังทรัพย์ ในการดำเนินงาน แต่ถึงอย่างไรก็ตามเรื่องของท่านทั้งหลาย ก็เป็นเรื่องของคุณงามความดีที่ได้ทำไว้กับบ้านเมืองในอดีต ชาติ แล้วนำมาเผยแพร่ให้แก่อนุชนรุ่นหลังได้รับรู้ไว้ จึงขอให้ท่านทั้งหลายได้เมตตารับเอาส่วนบุญกุศล ที่ข้าพเจ้าผู้เรียบเรียงและคุณไพศาล แสนไชย ผู้ถ่ายทอด จะพึงได้รับจากการจัดทำหนังสือนี้ หากข้าพเจ้าและคุณไพศาลได้รับเช่นใดก็ขอให้ท่านได้รับเช่นนั้นทุกท่าน

สำหรับรายละเอียดของชีวิตท่านที่ปรากฏนามในเรื่องนี้ทุกท่านทั้งชีวิตในปัจจุบันและอนาคต จะมีเหตุการณ์อย่างไรก็เกิดขึ้นมากระทบ สติหรือร้ายอย่างไร และเนื่องจากเหตุใดเจ้าแม่จามเทวีท่านก็ บอกกล่าวไว้หมด แต่ข้าพเจ้าผู้เรียบเรียงจะไม่นำมาไว้ในหนังสือนี้ เพราะเป็นเรื่องเฉพาะตัวของท่าน แต่ละคน หากท่านผู้ใดต้องการจะรู้ ก็ขอเชิญไปติดต่อขอรับทราบได้โดยตรงจากคุณไพศาล แสนไชย ซึ่งคุณไพศาล มีความยินดีที่จะเปิดเผยให้ทราบแต่ต้องไปติดต่อด้วยตัวเอง ในการนี้ขอให้ท่านทราบไว้ ก่อนว่า ไม่มีสิ่งจางวางรัง หรือการเรียกร้องเอาทรัพย์สินจากท่านแต่ประการใด เป็นบริการตอบแทน ท่านที่มีชื่ออ้างอิงถึงเท่านั้น

ก่อนที่จะเข้าสู่เรื่อง “เจ้าแม่หมอนเกล้า” ข้าพเจ้าผู้เรียบเรียงและคุณไพศาล
 แสนไชย ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือในการดำเนินงานจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้
 และขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความสนใจเรื่อง “เจ้าแม่หมอนเกล้า” โดยการส่งของ
 หนังสือมาก่อน ตลอดจนท่านที่กรุณาซื้อหามาอ่าน เมื่อพบเห็นหนังสือนี้ภายหลัง ขอให้ได้รับ
 ความขอบพระคุณอย่างสูงจากผู้เรียบเรียงและคุณไพศาล แสนไชย ที่ท่านทั้งหลายได้ให้กำลังใจ
 ในการจัดทำหนังสือนี้ และจะเป็นพลังผลักดันให้ข้าพเจ้าผู้เรียบเรียงได้จัดทำเรื่องที่น่าสนใจอีก
 ค่อยไปในโอกาสข้างหน้า และหวังว่าคงจะได้รับความเมตตาช่วยเหลือจากท่านด้วยดีเช่นนี้ตลอดไป
 ขอขอบพระคุณ

ประสิทธิ์ เพชรจักร์

ผู้เรียบเรียง

9 เมษายน 2532

คณะสงฆ์ผู้สร้างเมืองหริภุญชัย

๑. พระครูเจี๊ยะปิยวิธาน
วัดพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
(พ่อพระโสมนัง ทุทองภูต ผู้เริ่มสร้างเมืองหริภุญชัย)

๒. ครูบาสุจินตา สุมังคโล
วัดม่วงชุม อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
(สาธุคุณเจ้า สุเทวะ ผู้ร่วมสร้างเมืองหริภุญชัย)

๓. พระครูจตุรมิตฺต (ครูบาเม็ง)
วัดฟ้าหึ่ง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
(สาธุคุณเจ้า สุพรหมณะ อินโท ผู้ร่วมสร้างเมืองหริภุญชัย)

๔. ครูบาศรีนวล ญาณนิจิ
วัดเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
(สาธุคุณเจ้าวิชิตวิธนา ผู้ร่วมสร้างเมืองหริภุญชัย)

ເຈົ້າແມ່ທ່ານແລ້ວ

เจ้าแม่หม่อนเล่า

เรื่องต่อไปนี้ได้รวบรวมการเล่าของพระนางเจ้าจามเทวี ซึ่งเล่าให้คุณไพศาล แสนไชย ฟังหลายครั้ง นับตั้งแต่วันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2530 ซึ่งได้พบกับแม่หม่อนบนทวีปชิวามาเป็นครั้งแรก หลังจากนั้นก็ได้พบกับแม่หม่อนเรื่อยมา บางครั้งก็พูดคุยกันยาวนาน แต่บางครั้งก็ใช้เวลาเพียงสั้นๆ การเล่าเรื่องต่างๆ ของแม่หม่อนนั้น แล้วแต่ว่าแม่หม่อนจะหยิบยกขึ้นมาเล่า ในระหว่างที่ผู้เรียบเรียงกำลังเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแม่หม่อนเล่ามา บางครั้งมีปัญหาที่ไม่เข้าใจก็ได้สอบถามจาก คุณไพศาล แต่คุณไพศาลเองก็ไม่ทราบไม่อาจจะตอบได้ พอกลางคืนเมื่อกายทิพย์ของคุณไพศาลถูก นำพาไปพบแม่หม่อน แม่หม่อนก็จะไขข้อข้องใจให้โดยที่คุณไพศาล ไม่ต้องออกปากถามแต่ประการใด ที่พิเศษไปกว่านี้ขณะและผู้เรียบเรียงกำลังสอบถามข้อมูลจากคุณไพศาล ถ้าเป็นเรื่องสลับซับซ้อนคิดพัน กันคือรีบจดบันทึกไว้ จะได้ได้รับความเมตตาจากแม่หม่อน ส่งพลังสัญญาณผ่านคุณไพศาลให้เล่าเรื่อง ที่ต้องการทราบเดี๋ยวนั้นเลย นับว่าเป็นพระเมตตาอย่างสูงที่แม่หม่อนได้ประทานให้ผู้เรียบเรียงและ ทุกท่านที่มีโอกาสได้อ่านเรื่องเล่าเหล่านี้ ค่อนี้ไปขอเรียนเชิญท่านพบกับเรื่องที่เจ้าแม่หม่อนเล่า ขอให้ท่านอ่านโดยตั้งใจให้เป็นกลางและใช้ดุลยพินิจพิจารณาอย่างสุจริตรอบคอบ

ก่อนที่จะมาเป็นเจ้าแม่จามเทวี

ในชาติก่อนที่แม่หม่อนจะได้มาเกิดเป็นเจ้าแม่จามเทวี และได้ครองเมืองหริภุญชัยนั้น แม่หม่อนก็ได้เกิดเป็นมยุรยออยู่ในอาณาจักรเมืองหริภุญชัยแล้วชาติหนึ่งนั้นสมัยนั้นเมืองนั้นชื่อว่าเมือง รมยะนครโทลัมโพธิ์เจี้ยน ในปัจจุบันนี้คืออาณาจักรเวียงรอบๆ วัดกู่ละมึก (วัดรมณีธาราม) แต่ตัวแม่หม่อนไม่ได้ชื่ออยู่ในเมืองได้เกิดมาเป็นชาวป่าชาวคอกมีชื่อสมัยนั้นว่า “นางศรีจันตัม” เพราะเวลาคลอเคลียออกมาพระจันทร์เสมือนหนึ่งว่าพลิกคว่ำพลิกหงายไปมา พ่อแม่จึงให้ชื่อว่า “ศรีจันตัม” มีน้องชายคนหนึ่งชื่อ “จันแดง” ซึ่งน้องชายคนนี้จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับแม่หม่อน ในชาติต่อไปอีก การเกิดมาของแม่หม่อนชาตินี้นับว่าทุกข์ยากลำบากมากแม้แต่ข้าวก็ไม่จะมีจะกิน ต้องปลูกถั่ว (ถลอช) ปลูกมัน เอาไว้กินแทนข้าวในเขตลี้ๆ กับที่อยู่ของนางศรีจันตัม มีวัดอยู่ วัดหนึ่งชื่อว่า “วัดเขมังกะโลธัญญาราม” มีตุ๋หลวง (เจ้าอาวาส) ชื่อว่า คุรบาณณวิชัยโย ถึงแม้ว่าครอบครัวจะทุกข์ยากลำบาก แต่ทุกคนในครอบครัวก็มีใจเป็นกุศล นางศรีจันตัม ก็ได้ทำบุญ ที่วัดบ่อยครั้งคนแค่อากาศจะอำนวยให้ ไททานที่นำไปทำบุญถวายพระสงฆ์ก็ได้แก่หัวเผือก หัวมัน

และก้อย มือคู่ครึ่งหนึ่งเมื่อได้ทำบุญทำทานกับครูบาสังฆะแล้ว โอกาสปลอดคน นางศรีจันทร์ก็ได้นำ
ความทุกข์ยากในการหาเลี้ยงชีวิตให้ครูบาฟังและขออริยาฎาใจไว้ว่าด้วยอาณิสสรของบุญที่ได้ตั้งใจ
ทำมาตลอดด้วยความบริสุทธิ์ทั้งกายและใจ แม้ว่าจะเกิดมาชาติใดก็ตาม ขอให้อาณิสสรเหล่านั้นจึงเกื้อกูล
ให้ได้เกิดมาด้วยความสุขสบายปรารถนาสิ่งใดก็ขอให้สมดังความปรารถนาทุกประการ หากว่ามีกุศล
ผลบุญมากก็ขอให้ได้เกิดมาเป็นเจ้าคนนายคน อันมีพญาเจ้าเมืองเป็นที่สุดเทอญ ท่านครูบาญาณ
วิชัยโย ก็ได้รับรู้และอนุโมทนาให้ความปรารถนาอันนั้นจงสำเร็จสมดังคำผาटना (ปรารถนา)
จงทุกประการ นางศรีจันทร์ ก็ได้น้อมรับเอาคำอนุโมนานั้นด้วยความปลื้มปิติเป็นที่ยิ่ง

และก็ได้ด้วยอาณิสสร อันนั้นและอุกถุหลานทั้งหลายจึงส่งผลให้แม่หม่อนได้เกิดมาถิ่นเมือง
(ครองเมือง) หริภุญชัย ในชาติต่อมาขอให้บรรดาอุกถุหลานทั้งหลายทุกผู้ทุกคนจงอย่าได้ประมาณใน
ของกินของทานที่ทำมาหาได้ด้วยน้ำพักน้ำแรง แม้จะเป็นเพียงของเล็กน้อยไม่มีราคาแห่งวงศ์ตาม
แต่ก็หามาได้ด้วยความบริสุทธิ์ และถวายทานด้วย ความบริสุทธิ์ใจ เต็มใจถวาย ช่อมมีอาณิสสร
ส่งผลให้คำจุนชีวิตได้

เรื่องที่เล่ามานี้สมัยเมื่อแม่หม่อน ยังอยู่ในโลกมนุษย์นั้นแม่หม่อนก็ไม่รู้เหมือนกัน
แม่หม่อนมารู้เอาเมื่อแม่หม่อนได้มาอยู่ที่แดน สักกิง โลกิง (แดนทิพย์) นี่แล้ว

ความเป็นมาของเจ้าแม่จามเทวี

ถัดจากชาติที่แม่หม่อนเล่าไปแล้ว แม่หม่อนได้กลับมาเกิดในโลกมนุษย์อีกที่หมู่บ้านแห่งหนึ่งเป็นหมู่บ้านเล็กๆ มีคนอยู่ทั้งหมด 13 หลังคาเรือน หมู่บ้านนี้ชื่อว่า “จุงจาสิงคามะ” บริเวณรอบๆ หมู่บ้าน เป็นป่ามีต้นไม้ใหญ่น้อย ขึ้นอยู่มากมาย มีเครื่องเขินชนิดหนึ่งเกาะพันตามต้นไม้และห้อยย้อยลงมาตามกิ่งไม้ ชาวบ้านเรียกว่า “เครื่องดีหมี” เพราะมีรสขม บรรดาออกถึงทั้งหลายที่อาศัยอยู่ที่นั่น ชอบเกาะห้อยเครื่องดีหมีแกว่งโยนกันเล่น ชาวบ้านจึงเรียกชื่อเครื่องดีหมีอีกชื่อหนึ่งว่า “จุงจาสิง” (จุงจา เป็นภาษาถานชนหมายถึง จิงจ่า, จุงจาสิง ก็คือจิงจ่าของสิง) และเรียกชื่อบ้านนี้ว่า “จุงจาสิงคามะ” ในโลกมนุษย์เดี๋ยวนี้ เรียกกันว่าบ้านเกาะเดิมเป็นบ้านหนองคู ต่อมาผู้คนได้อพยพไปตั้งบ้านหนองคูใหม่ทางเหนือบ้านเดิมเล็กน้อย ที่บ้านเกาะนี้ยังคงมีบริเวณบ้านเกิดของแม่หม่อนเหลืออยู่คนน้อยกลางทุ่งนา คนในโลกมนุษย์เขาเรียกกันว่า “ดอนแม่หม้าย” ใกล้เคียง กับดอนแม่หม้ายยังคงมีซากโบสถ์ เจดีย์เก่าที่แม่หม่อนได้สร้างไว้ในสมัยนั้น เหลือให้เห็นอยู่ วัดนี้แม่หม่อนได้ลงมือและควบคุมการสร้าง ด้วยตนเองจนแล้วเสร็จ เพราะเป็นที่เกิดของแม่หม่อนแล้วให้ชื่อว่าวัด “ปีทะมะรัมยาราม” ถัดบ้านเกาะไปทางใต้แม่หม่อนก็ได้เป็นประธานสร้างพระพุทธรูปเจ้าคาเจียว เพราะชาวบ้านได้พระเกศาธาตุของพระพุทธเจ้ามา และแสดงปฏิบัติวิธินี้ให้แม่หม่อนเห็นด้วย เจ้าอาวาสวัด พระเจ้าคาเจียวสมัยนั้นคือ ครูบาคุณะลังการวิชัยยะ ซึ่งมาจากเมืองละโว้ วัดนี้สร้างไม่เล็กไม่ใหญ่นัก เพราะมีคนน้อย

ในชาตินี้แม่หม่อนได้เกิดมาเป็นผู้หญิงอีก เมื่อเดือน 6 ออก 8 ค่ำ ปีมะโรง (ปีมะเมีย) พ.ศ. 1178 เวลาตอนเช้า มีพ่อชื่อว่าหนานอินทวงศ์ แม่ชื่อนางแก้วผกา ตัวแม่หม่อนเองได้ชื่อว่า ดุสราห์ หลังจากแม่หม่อนเกิดได้เพียง 5 เดือน พ่อหนานอินทวงศ์ ก็ได้สิ้นบุญจากโลกมนุษย์ ทำให้แม่แก้วผกาเป็นหม้าย เลี้ยงดูลูกดุสราห์ตามลำพัง จนแม่หม่อนมีอายุได้ 1 ขวบปี คือ หลังจากพ่อหนานอินทวงศ์เสียชีวิตไปเป็นเวลา 7 เดือนก็เกิดโรคห่า (ฮิวาตกโรค) ระบาดในหมู่บ้าน ลูกของแม่หม่อนอันเป็นที่รัก (พี่ชาย) ของแม่แก้วผกา มีความห่วงใยแม่หม่อนกลัวว่าจะได้รับเชื้อแล้วมีอาการโรคห่านั้น ซึ่งถ้าผู้ใดเป็นแล้วก็ยากที่จะรักษาให้หายได้ ลูกคนนั้นชื่อว่าลุงเสละ ลุงเสละนี้ได้พาเอาตัวดุสราห์หนีออกจากหมู่บ้านจุงจาสิงคามะ ดันดันหนีไป จนไปถึงดินคอย (ชายเขา) แห่งหนึ่งชื่อคอยมะฮกฟิ (คอยคิ) ลุงเสละก็มีความเห็นผิดเห็นชอบหมดกำลังใจที่จะพาแม่หม่อนหนีอีกต่อไป ที่ดินคอยมะฮกฟินี้ มีหนองน้ำใหญ่อยู่ลุงเสละก็มีไม้ผากแม่หม่อนไว้กับใคร จึงได้ตั้งสัจจะอธิษฐาน ต่อแม่พระธรณี เทพบุตร เทพธิดาทั้งหลายว่า หากหลานดุสราห์ที่ข้าได้นับเป็นยัยจากโรคห่ามานี้ ยังมีบุญมีวาสนา ที่สมควรจะมีชีวิตยืนยาวต่อไปในโลกมนุษย์ก็ขออำนาจเทพาพิทักษ์ ช่วยปกป้องคุ้มครองหลานดุสราห์

ด้วยเกิด ในกาละนั้นพลันก็เหลียวไปเห็นดอกบัวดอกหนึ่ง มีขนาดใหญ่มากกว่าดอกบัวธรรมดาคือใหญ่ประมาณล้อเกวียน กำลังคลี่กลีบอันใหญ่สวยงามบานออกพอดี ลุงเสลจะจึงดื่มเหล่านสุราที่เข้าไปฝากไว้ภายในดอกบัวนั้น ส่วนตัวลุงเสลจะหมดแรงล้มลงและเสียชีวิตอยู่ที่ข้างหนองน้ำนั่นเอง ฝ่ายทงแม่แก้วผกาดังจากพ่อหนานอินทวงศ์เสียไปแล้ว และถูกอุสาก็ถูกอุงพาหนีจากโรคภัยไปได้ครองตัวเป็นหม้ายอยู่ที่บ้านคือคอนแม่หม้ายเตี้ยนี้ และต่อมาก็ได้สุบอง (คู่ครอง) ใหม่ชื่อหนานอินทวนและมีลูกด้วยกันอีก 2 คน คือนางแก้วดีและน้อยสุดตัววัน ทั้ง 2 คนนี้ นับว่าเป็นน้องต่างพ่อของแม่ทง

ที่บ้นคอยมะฮกฟิ (คอยคิ) นั้น เป็นที่อยู่ของผู้ทรงศีลรูปหนึ่งฉายานามว่า “โสนันโท พุทธชฎิล” ซึ่งเป็นพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ บำเพ็ญสมาธิภาวนา จักเกลสกละ จนมีจิตอันสว่างแก่กล้าด้วยญาณบารมี ปัญญาบารมี สามารถที่จะแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ต่างๆ ได้ “โสนันโท พุทธชฎิล” มีสหธรรมิกผู้มีบารมีสูงส่งเท่าเทียมกันอีก 3 ท่าน ซึ่งอยู่กันคนละทิศละทาง แต่ก็สามารถติดต่อกันได้เสมอเมื่อมีความต้องการ คือ “สุทเวระ” อยู่บ้นคอยสุเทพ (เจียงใหม่) “สุพรมณะอินโท” อยู่คอยเขาพระงามเมืองละคอน (ลำปาง) “ชัตติยรัตนนา” อยู่บ้นคอยเขาสมอคอน เมืองละโว้ (ลพบุรี)

ตามปกติท่านโสนันโท จะลงจากคอยมาสงวน้ำที่หนองน้ำเจียงคอยทุกเย็น และเย็นวันนั้นท่านโสนันโท ก็มาที่หนองน้ำเพื่อจะสงวน้ำเช่นเคย จึงได้พบเด็กหญิงเล็กๆ อยู่ภายในดอกบัวใหญ่เพียงคนเดียว ด้วยความเมตตาสงสารประกอบกับการหยั่งรู้ด้วยอำนาจของญาณบารมีว่าเป็นเด็กที่มีบุญญาธิการสูง ค่อยไปภายในภาคน้ำจะเป็นผู้ที่มิบุญหนักศักดิ์ใหญ่ เป็นที่พึ่งของหมู่คนจำนวนมาก ท่านโสนันโท จึงอธิฐานจิตว่าหากเป็นบุญบารมีจะได้เกี่ยวพันกันก็ขอให้เด็กคนนั้นขึ้นมาอยู่บนวิ (พัด) ที่จะยื่นไปรับเอาไว้ แล้วก็ยื่นพัดไปที่ดอกบัวนั้นเด็กหญิงอุสาก็คลานขึ้นมาอยู่บนวิ ตามคำอธิฐาน ท่านโสนันโท จึงได้นำไปเลี้ยงไว้และให้ชื่อว่า จามเทวี

พอพระโสนันโท พุทธชฎิล ได้อบรมเลี้ยงดูแม่ทงมาจนจะเติบโตเข้าสู่วัยสาว ก็มาคิดว่าเรานี้ครองเพศเป็นบรรพชิตพอใจอยู่กับการบำเพ็ญศีล ภาวนา เพื่อหวังจะจักเเลสทั้งหลายให้หมดสิ้นไป ผู้หญิงถือว่าเป็นมลทินของพรมจรรย์ หากเราเลี้ยงนางจามเทวีอยู่เช่นนี้เห็นว่าจะไม่สมควร อีกประการหนึ่งหมู่คนทั้งหลายอาจจะคิดฉินเอาได้ แค้นนางจามเทวีนี้เป็นผู้มีบุญญาธิการสูงส่งไม่รู้ที่จะนำไปฝากฝังไว้กับผู้ใดให้เลี้ยงดูต่อไปจึงจะเป็นการสมควร

ดังนั้น พ่อพระโสนันโท จึงได้นำเอาความคิดอันนี้ไปปรึกษาหารือกับ สหธรรมิก สหายทั้ง 3 ของท่าน ทุกท่านก็เห็นด้วย แต่การที่จะฝากฝังนางให้ผู้ที่สมควรคุ้มครองเลี้ยงดูต่อไปนั้น ท่านชัตติยรัตนนาแห่งเขาสมอคอน ได้เสนอว่า “เจ้าณพรัตน์เจ้าณทวารวราช” เจ้าเมืองละโว้เป็นผู้มี

บุญญาธิการองค์หนึ่ง และไม่มีพระธิดา สมควรที่จะส่งนางจามเทวีไปเป็นธิดาบุญธรรมของพระองค์
ถ้าท่านโสณโฑเห็นด้วย ก็ยินดีที่จะติดต่อเจ้าพรคนโทและคิดว่า คงไม่ขัดข้องเพราะเป็นผู้ที่เคารพ
นับถือกันอยู่ ท่านพ่อโสณโฑและสหายทั้งหลายต่างก็เห็นสมควร ดังนั้นท่านพ่อพระจึงได้จัดส่ง
แม่หม่อนไปเมืองละโว้ โดยผูกแพขึ้นมีคนถ่อคุมแพไปด้วย 4 คน และมีหนังสือฝากฝังกำกับไปด้วย

“พ่อเจ้าพรคนโท” พ่อเลี้ยงที่เมืองละโว้ได้เลี้ยงดูแม่หม่อนด้วยความเมตตาเอ็นดู
พร้อมกับให้ปราชญ์อาจารย์ทั้งหลายอบรมสั่งสอนศิลปวิทยาการต่างๆ ที่ผู้ครองเมืองพึงเรียนรู้
รวมทั้งการรบทัพจับศึก ซึ่งจำเป็นสำหรับผู้ครองเมือง และบุตรธิดาต้องศึกษา วิชาความรู้ต่างๆ เหล่านี้
ต่อมาแม่หม่อนได้นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อบ้านเมืองอย่างมากมาในกาลเมื่อได้มาขึ้นเมืองหริภุญชัย

ศึกเมืองโกสัมพี

สมัยเมื่อแม่หม่อนอยู่ในวัยสาวเป็นธิดาของเจ้าพรคนโทเมืองละโว้นั้น เจ้าชายแห่ง
เมืองโกสัมพี (กำแพงเพชร) ชื่อว่าเจ้าชายสิทธิราช ได้พึงพอใจในรูปโฉมของแม่หม่อน มีความ
ปรารถนาอยากได้แม่หม่อนไปเป็นคู่ครองแม่หม่อนไม่ตกลงด้วย จึงทำให้เจ้าชายเกิดความเคียดแค้น
ได้ยกทัพมาตีเมืองละโว้หวังชิงตัวแม่หม่อน เมื่อเดือน 4 แรม 8 ค่ำ ปี พ.ศ. 1197 การศึกครั้งนี้
ไพร่พลทั้ง 2 ฝ่าย อัดตายกันเป็นจำนวนมาก ตัวแม่หม่อนเองก็ได้ออกรบและเกือบจะเอาชีวิตไม่รอด
เหมือนกัน ตัวเจ้าชายสิทธิราชได้ถูกฆ่าตายในสนามรบ สถานที่ที่เจ้าชายสิทธิราชตายนั้นเดี๋ยวนี้เรียกว่า
วังเจ้า

เสนาผู้ออกรบใกล้จับกับแม่หม่อน ได้เสียชีวิตลงที่สำคัญๆ มี 4 คน คือ ขุนเจ้าออน,
ขุนเจ้าเมือง, ขุนเจ้าขัติ, ขุนเจ้าสิงห์คำ ปัจจุบันนี้ก็ยังเกิดอยู่ในโลกมนุษย์ดังนี้

1. **ขุนเจ้าออน** ในชาตินี้คือ พ.อ. (พิเศษ) นิวัติ เทียนบุญธง เป็นใหญ่อยู่ในค่าย
จิระประวัติ นครสวรรค์
2. **ขุนเจ้าเมือง** ในชาตินี้เป็นตำรวจชื่อ กฤษ กิตติธิด อยู่ที่บ้านจอแก้วริม จังหวัด
เชียงใหม่
3. **ขุนเจ้าขัติ** ในชาตินี้เป็นตำรวจชื่อ ร.ต.ท. ไพโรจน์ เอื้อประเสริฐ อยู่โรงพัก
พรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร
4. **ขุนเจ้าสิงห์คำ** ในชาตินี้ชื่อ นายเกรียงศักดิ์ อติพรวนิช อยู่บ้านเลขที่ 821/10
ซอยวัดยาง ถนนพราหมณ์ อำเภอบางกอกน้อย กรุงเทพฯ

ยังมีเสนาอีกคนหนึ่งชื่อ เจ้ามาอินทร์ ไม่ได้เป็นเสนาฝ่ายทหารเป็นเสนาฝ่ายศิวิลอะสังคีต
คิด, สี, ตี, เป่า ร้องว่าทำเพลง แต่เมื่อเห็นเขารบกันก็เกิดความทักคั่นอง จึงได้ออกรบร่วมกับ
เขาด้วยและได้เสียชีวิตไปในกรรบ ในชาตินี้ก็เกิดมาในโลกมนุษย์และยังคงใช้วิชาร้องว่าทำเพลง
เป็นอาชีพ คือ ก้องฟ้า วัฒนา

พิธีวิวาห์

หลังจากเสร็จศึกกับเมืองโกสัมพินแล้ว พ่อเจ้าหนพรีก็นึกว่าแม่นางจามเทวีนี้เจริญวัยสมควรที่จะมีเข้ามีเรือน อีกประการหนึ่งถ้าปล่อยให้อยู่เป็นโสดต่อไปเกรงว่าจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนทั้งแก่ตัวแม่นางเองและบ้านเมือง เหมือนกับที่เคยเป็นมาแล้ว กับเจ้าชายแห่งเมืองโกสัมพินจนเกิดศึกสงคราม ทำให้ผู้คนต้องล้มตายกันเป็นจำนวนมาก

ส่วนผู้ที่จะเป็นคู่ครองของแม่นางจามเทวีก็เห็นสมควรแก่รามราชราโอรสของพระองค์ เพราะทั้งสองพระองค์ คือ แม่นางจามเทวี และรามราช ต่างก็รักใคร่ปรองดองกันเป็นอันดี เมื่อมีพระราชดำริเช่นนี้แล้ว จึงได้สอบถามความคิดเห็นกับแม่นางจามเทวีและรามราช ราโอรสทั้งสององค์ต่างก็มีจิตพระประสงค์ พ่อเจ้าจึงได้ให้โหราจารย์หาคฤกษ์ยาม จัดการวิวาห์มงคลขึ้น

การสร้างเมืองหริภุญชัย

ท่านสาธุเจ้าโสมนโท พุทธปฏิส ที่หักนำเพียรอุยบนคอยมะฮกฟ้า (คอยคิ) ทุกคราวที่ท่านสาธุเจ้าได้ออกไปบิณฑบาตโปรดสัตว์ก็ดี หรือออกไปเทศนาสั่งสอนบรรดาชาวบ้านตามนิคมเขตกต่างๆ ก็ดี ท่านสาธุเจ้าได้สังเกตเห็นว่าจำนวนผู้คนในแคว้นคยมะฮกฟ้าเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ การที่มีผู้คนรวมอยู่เป็นจำนวนมากเช่นนี้ สมควรที่จะรวบรวมกันให้เป็นกลุ่มก้อน และมีหัวหน้าไว้ปกครองรักษาทำให้ผู้คนร่วมกันทำงานเพื่อประโยชน์สุขของคณะ เช่น การทดน้ำ การป้องกันภัยต่างๆ เป็นต้น ว่า ไกรภย อัคคิภย และอื่นๆ ถ้าเป็นได้เช่นนี้แล้วหมู่บ้านทั้งหลายก็จะมีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และเจริญรุ่งเรืองสืบต่อไปยาวนาน

ณ อาณาบริเวณที่ราบห่างจากคอยมะฮกฟ้าไปทางทิศตะวันตก ไบโกถนัก บามังแควเล็กๆ สายหนึ่ง มีลักษณะภูมิประเทศอันเหมาะสมที่จะปลูกบ้าน สร้างเมือง เพราะเป็นที่ราบ มีดินดี จะปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหารอย่างใดก็เจริญงอกงาม มีน้ำท่าอุดมสมบูรณ์ เพียงพอที่ชาวเมืองจะได้อาศัยใช้สอยโดยไม่ขาดแคลน ถ้าได้จัดตั้งบ้านเมืองขึ้น ณ ที่แห่งนี้คงจะเจริญรุ่งเรืองต่อไป

ท่านสาธุเจ้าโสมนโท จึงได้นำความคิดเห็นอันนี้ไปปรึกษาหารือกับ สหธรรมิก สหายธรรมทั้งสามของท่าน ซึ่งต่างก็เห็นชอบ เห็นควรที่จะสร้างบ้าน สร้างเมืองขึ้นบนที่แห่งนั้น แต่การสร้างเมืองครั้งนี้ยังไม่มีโครงการว่าจะสร้างอย่างไร รูปร่างชนิดไหน เมื่อได้พิจารณาแล้วต่างก็เห็นสมควรสร้างตามแบบอย่างของเมือง ศรีสัตนาถย์ ท่านทั้งสี่ จึงได้ร่างผังเมืองขึ้นโดยปรับพื้นดินให้เรียบ แล้วได้ขีดเขียนคณคณผังเมืองอย่างเมืองศรีสัตนาถย์

ท่านสาธุเจ้าโสมันโท ได้ตั้งจิตอธิษฐานต่อแม่พระธรณี และเทพเทวดาทั้งหลายขอให้
แสดงนิมิตคลาย ให้การสร้างเมืองครั้งนี้ถูกต้องตามแบบแผนอันดีงาม เพื่อให้ชาวบ้านชาวเมืองอยู่กัน
อย่างสุขสบายใจ ในกาลนั้นได้มีนกฮูก (เหยี่ยว) ใหญ่ตัวหนึ่งบินมาจากทางไหนไม่ทราบ
ส่งเสียงร้องดังก้องท้องฟ้า แล้วบินโฉบต่ำลงมาทางท่านสาธุเจ้าทั้งสี่ที่กำลังพิจารณาผังเมือง
ที่ขีดเขียนไว้บนพื้นดินอยู่ และคายเปลือกเปลือกหอยสังข์ขนาดใหญ่อันหนึ่ง ตกลงมากลางแผนผังนั้น
โดยหันทางด้านหัวของหอยสังข์ไปทางทิศเหนือ ท่านสาธุเจ้าทั้งสี่ก็รู้ด้วยญาณว่า เป็นการแสดงนิมิต
ของเทพเทวดา จึงได้พร้อมกันอนุโมทนาให้ศีลให้พรแก่เทพ เทวดา ที่มาร่วมแสดงนิมิตนั้น
บนเปลือกหอยสังข์มีอักษรจารึกไว้ด้วยว่า “จักเจริญรุ่งเรือง เฟื่องฟ้ามหายศ มหามาม”
ยังความปลื้มปิติแก่สาธุเจ้าทั้งสี่เป็นอันมาก

และได้ร่วมกันพิจารณาว่า เปลือกหอยสังข์ใหญ่ที่พาดผ่านผังเมืองทางเหนือจดได้มี
มันหมายถึงอะไร หลังจากได้กำหนดจิตพิจารณาแล้ว ก็ทราบว่าการสร้างเมืองครั้งนี้ ควรวางสิ่ง
ปลูกสร้างต่างๆ ภายในเมือง ตามลักษณะของหอยสังข์เช่น ที่เก็บเสียบอาหาร ของชาวบ้านชาวเมือง
ควรอยู่ระหว่างท้องของหอยสังข์ ที่หลบซ่อนเมื่อมีภัยมารบกวน ควรที่จะอยู่ทางด้านกันของหอยสังข์
เพราะเวลาหอยหลบภัยก็จะมุดตัวลงไปในเปลือกจนลึกที่สุด ทางด้านหัวก็ควรจะเป็นประตูใหญ่ไว้ให้
แขกต่างบ้านต่างเมืองได้เข้ามาหาไปสู่ ส่วนบริเวณรอบๆ หัวหอยก็ควรเป็นที่พักอาศัยของเสนา
ข้าคนผู้เฝ้ารักษา และชาวบ้านชาวเมือง

เมื่อการวางแผนผังเมืองเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ท่านสาธุเจ้าโสมันโท และสหยาธรรมทั้งสาม
ก็ได้ช่วยกันบอกกล่าวแก่บรรดาชาวบ้าน ในวิคมิโคธรอบเมืองที่จะสร้าง ให้มาช่วยกันแผ้วถางบริเวณ
ปักหลัก กำหนดเขตที่จะสร้างกำแพงเมือง เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ตามแบบอย่างเมืองศรีสัตนาคนหุต
ความกว้างกับความยาวคิดเป็นระยะทาง 1550 วา สูง 6 เท่าของความสูงของคน ภายในกำแพงเมือง
ให้มีพื้นที่ดินสูงชัน ยาวจากทิศเหนือจดทิศใต้ ให้มีรูปคล้ายเปลือกหอยสังข์ แล้วกำหนดจัดวาง
สิ่งปลูกสร้างต่างๆ ที่ได้ตกลงกันไว้ก่อน แล้วทางได้นำท่านเป็นอุโบสถที่หลบภัยใหญ่ สามารถเฝ้าสอด
เห็นภัยออกจากตัวเมืองไปไกลออกไปทั่วสังขาราม (ประตูสี่) งานก่อสร้างดำเนินไปเป็นเวลา 1 ปี
6 เดือน จึงเป็นรูปวังบ้านเมือง แต่ก็ยังไม่เสร็จบริบูรณ์

ท่านสาธุเจ้าโสมันโท ได้ปรึกษากับสหธรรมิกของท่านว่า เห็นสมควรจะให้ผู้ใดมาเป็น
ผู้ปกครองบ้านเมือง และควรจะให้ชื่อเมืองนี้ว่าอย่างไร จึงจะเหมาะสม ท่านสาธุเจ้าทั้งสี่เห็นพ้อง
ต้องกันว่า ควรจะเชิญพระนางเจ้าจามเทวี พระธิดาบุญธรรมของพ่อเจ้าจันทร์ เจ้าเมืองละโว้
มาครองเมืองด้วย เหตุว่า พระนางจามเทวีเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของเมืองนี้ เพราะถือกำเนิดใน

อาณาเขตที่ตั้งของเมือง ประกอบด้วยพระนางเป็นผู้ที่มีบุญญาธิการสูงส่ง และมีคุณสมบัติเหมาะสม มีศีลธรรม จรรยาดี วิชาความรู้ที่ได้ศึกษามาสำหรับปกครองบ้านเมืองก็ครบถ้วน ถ้าได้มาปกครองเมืองก็จะนำความสุข ร่มเย็น มาสู่ชาวบ้านชาวเมืองเป็นแน่แท้ ท่านสาธุเจ้าโสมนโท จึงได้ทำหนังสือเชิญ แม่หม่อมมาทั้งเมือง (ครองเมือง) และหนังสือขออนุญาตจากพ่อเจ้าพันศรีด้วย พ่อเจ้าพันศรีพระบิดาเลี้ยงมิได้ขัดข้อง และยินดีสนับสนุน ความดำริของท่านโสมนโท แม่หม่อมเองก็รู้สึกยินดีที่จะได้กลับไปช่วยสร้างบ้าน แปงเมือง (แปงคือ ทำ) ในถิ่นกำเนิดของตนเอง เมื่อพระบิดาเลี้ยงไม่ขัดข้อง จึงได้ลอบคดโกงไปตามคำเชิญ และได้ออกปากเชิญมาราชและพระสวามีไปด้วย แต่มาราชไม่ยอมไป อนุญาตให้แม่หม่อมไปตามลำพัง

ในขณะที่การสร้างเมืองกำลังดำเนินไปนั้น คืนหนึ่งพ่อพระโสมนโท ได้ฝันนิมิตฝันไปว่า ได้เห็นภูมิประเทศที่มีธรรมชาติอันสวยงาม ประกอบด้วยต้นไม้หนาพันธุ์ กิ่งก้านและลำต้นสมบูรณ์ มีสีสีนต่าง ๆ กัน บรรดาสรรพสัตว์ทั้งหลายค้ำกึ่งหากินกันอย่างสงบสุข ไม่ทำร้ายซึ่งกันและกัน นกกาที่มีมาก ล้วนมีขน และสีสวยสดงดงาม หากินอยู่บนต้นไม้ ส่งเสียงร้องด้วยสำเนียงไพเราะ เพราะพริ้งยังนัก ทางเดินที่เลาะถัดไปในภูมิประเทศนั้น มีหลายเส้นทาง แต่ละเส้นทางมีผู้คน แต่งกายสุภาพเรียบร้อย สะอาดหมดจด หอบอุ้มภาชนะบรรจุสิ่งของ ไทยทานไปทำบุญมีทั้งหญิงและชายจำนวนมาก ครั้นสาธุเจ้าโสมนโท พิจารณาภูมิประเทศที่เห็นนั้น โดยดีถ้วน จึงรู้ว่าว่าเป็นลักษณะภูมิประเทศของเมืองที่กำลังสร้างอยู่ขณะนั้น

เมื่อตื่นขึ้นจากการนอนหลับ พระคุณเจ้าโสมนโท ได้นึกทบทวนนิมิตฝัน ซึ่งยังจำได้ คิดคาอยู่ ก็เกิดการสงสัยว่า เมืองที่กำลังสร้างอยู่นี้ ค่อยไปโนนกายภาคหน้า จะเป็นเมืองที่เจริญรุ่งเรือง ประชาชนพลเมือง จะประกอบไปด้วยศีลธรรมอันดีงาม อยู่กันด้วยความสงบสุข ผู้มีบุญทั้งหลาย จะพากันมาเกิดอยู่ในเมืองนี้ พืชพันธุ์ธัญญาหาร ก็จะอุดมสมบูรณ์ ไม่อดอยาก แม้สัตว์ทั้งหลาย รวมทั้งนกกา นานาชนิด ก็จะพากันมาอยู่อาศัย พึ่งพาไปบุญด้วยความเป็นสุข

และเมืองนี้ต่อไป จะเป็นศูนย์รวมของพระอิริยสงฆ์ ประกาศเผยแผ่พระธรรม คำสั่งสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า เพราะตรงกลางใจเมือง (ที่บริเวณวัดพระธาตุหริภุญชัย) นั้น องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้เคยเสด็จมาทางนภากาศและแวะหยุดฉันภัตตาหาร อันมีผลไม้หลายชนิด และได้คายเมล็ดสมอลงกองไว้ที่นี้ เรื่องราวเหล่านี้ เป็นที่เล่าลือกันมานาน และพระคุณเจ้าโสมนโท ก็ได้ตรวจสอบด้วยอำนาจญาณาวจรว่ามี เห็นว่าถูกต้องตามคำเล่าลือ จึงได้นำความเหล่านี้ ไปเล่าให้สหยาธรรมทั้งสามท่านได้ทราบ และเสนอให้ชื่อเมืองที่กำลังสร้างนี้ว่า เมือง “หริภุญชัย” เพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป บรรดาสหธรรมิกทั้งหลายก็อนุโมทนาการเห็นด้วย แล้วได้ร่วมกันอธิษฐานจิต ให้เมืองหริภุญชัยเจริญรุ่งเรือง สมดังนิมิตทุกประการ

เรื่องพระพุทธเจ้าได้เคยเสด็จฉันผลไม้และวางเมล็ดสนอไว้ใจกลางเมืองนี้ เมื่อแม่หม่อนยังมีชีวิตอยู่ในโลกมนุษย์ ไม่มีโอกาสได้รับทราบ พ่อพระโสมนโทและสหายของท่าน ไม่ได้เล่าให้แม่หม่อนฟัง แม่หม่อนมาทราบเอาเมื่อเสียใจจากโลกมนุษย์ มาอยู่ที่แดนสักกัณโณโลกกัณ (แดนทิพย์) นี้แล้ว ยังมีความรู้สึกน้อยใจอยู่ที่ไม่ได้รับทราบไว้ก่อน และเสียใจที่ไม่ได้ก่อสร้างให้เป็นวัด แต่ก็ยังดีในสมัยก่อน มีผู้เห็นความสำคัญและความศักดิ์สิทธิ์ของสถานที่นี้ ได้ก่อสร้างพระเจดีย์เป็นเครื่องจำหมายไว้ ก็คือพระบรมธาตุเจ้าหริภุญชัยเดี๋ยวนี้ ขอให้ลูกหลานทั้งหลายหมั่นไปกราบไหว้ให้ความเคารพ อย่าได้กระทำการอันเป็นการดูถูกเหยียดต่ำเป็นอันขาด สิ่งนี้แหละนับว่าเป็นของดีประจำเมืองหริภุญชัย

เดินทางมาจากเมืองละโว้

เมื่อแม่หม่อนตกลงใจไปกินเมือง (ครองเมือง) หริภุญชัยตามคำเชิญของพ่อพระโสมนโท ได้รับอนุญาตจากพ่อเจ้าหนพริณ ฉันทรวีราชพ่อเลี้ยงที่เมืองละโว้แล้ว ประกอบกับเจ้ารามราชพระสวามีก็มิได้ขัดข้อง ที่แม่หม่อนจะเดินทางไปครองเมืองหริภุญชัย ขณะนั้นแม่หม่อนกำลังมีครรภ์ได้ 3 เดือน แต่ไม่เป็นเหตุให้ความตั้งใจที่จะไปกินเมืองของแม่หม่อนต้องหยุดชะงักลง

การเตรียมงานเดินทางครั้งนั้น ได้รับความช่วยเหลือจากพ่อเจ้าหนพริณ ฉันทรวีราชพ่อเลี้ยงและเจ้ารามราช พระสวามีเป็นอย่างดี ทั้งสองท่านได้ช่วยจัดแจงพาหนะ ช้างคน และเจ้าของคตลงจนเสียบงอาหารไว้พร้อม การเดินทางครั้งนั้น ได้ตกลงกันว่า จะเดินทางขึ้นไปตามลำน้ำปิง จึงได้จัดเตรียมเรือใหญ่ 3 ลำ สำหรับแม่หม่อนโดยสาร และบรรทุกทรัพย์สินที่จะนำไปด้วยนางสนมที่รับใช้ใกล้ชิด แม่หม่อนก็ให้โดยสารมาทั้งเรือด้วย นอกจากเรือแล้วก็ได้จัดให้ผูกแพใหญ่ขึ้นอีกจำนวนหนึ่ง ให้มีคนโดยสารบนแพๆ ละ 50 คน การผูกแพ ให้ผูกอย่างมั่นคง แน่นหนา มีหลังคา และปูพื้น คล้ายเรือนลอยน้ำ (เรือนแพ) และมีจำนวนแพเพียงพอบรรจุคน ที่จะติดตามไปไม่ให้ขาดเหลือ

ผู้คนที่จะติดตามเดินทางมา กับแม่หม่อนนั้น ประกอบไปด้วยสมณชีพราหมณ์ 500 คน ผู้เชี่ยวชาญในวิทยาการต่างๆ 500 คน ช่างฝีมือต่างๆ เช่น ช่างทอง ช่างปั้น ช่างเหล็ก ช่างไม้ เป็นต้น 500 คน นอกนั้นก็เป็นเสนา อำมาตย์ นางสนมผู้รับใช้และคนถือเรือต่อแพ

พอได้ฤกษ์งามยามดี คือวันแรม 15 ค่ำ เดือน 8 ปีชว (ปีมะเส็ง) พ.ศ. 1200 ขบวนเดินทางทั้งหมดก็เคลื่อนขบวนออกจากเมืองละโว้ มุ่งขึ้นตามลำน้ำแม่ปิง การเดินทางเป็นไปอย่างช้าๆ เพราะขบวนเรือ ขบวนแพมีจำนวนมาก ต้องรอคอยกัน อังการเดินทางนานวันเข้าก็ยิ่งเรื่องช้าลงเรื่อยๆ ด้วยคนถือเรือต่อแพ เกิดความเหนื่อยอ่อนแรงลง แพบางแพก็เกิดชำรุดต้องหยุดซ่อมแซม

บางแพมีคนเจ็บป่วย และถึงกับเสียชีวิตไป ในระหว่างเดินทางก็มีแม่หมอนได้แวะหยุดทำพิธีสังฆศพ ผู้ที่เสียชีวิตบนฝั่งน้ำ แล้วได้อาบน้ำ ดำหัว ที่แม่น้ำปิงได้สังเกตเห็นเงาของตัวแม่หมอนในน้ำปรากฏเป็นสามเงา ก็รู้ตัวว่าถูกในท้องของแม่หมอน ต้องมี 2 คน หรือเป็นลูกแฝด ที่แห่งนั้นเสียวินัยคนในโลกมนุษย์เรียกกันว่า อ่าเกอสามเงา จังหวัดตาก ที่แก่งแห่งหนึ่ง ซึ่งโลกมนุษย์เรียกกันว่า แก่งสร้อย เวลามีคนขึ้นขณะขึ้นแก่ง มีคนคนน้ำคาย 3 คน และถูกกิ้งกิ้งที่ขึ้นล้นเข้ามาในลำน้ำติดคนน้ำคายไปอีก 1 คน คนต่อเรือต้องออกแรงเหวี่ยงหนี้อย และเสียงค่ออันครายเป็นอันมากกว่าที่จะนำเรือขึ้นไปจนพ้นแก่ง ในการนี้แม่หมอน ได้ให้รางวัลคนต่อเรือด้วยข้าว เหลือ และสายสร้อย แต่เขาไม่ชอบสายสร้อย คงเอาแค่เกลือกับข้าวเท่านั้น

การเดินทางครั้งนั้น แม้จะเหน็ดเหนื่อย เสี่ยงภัยอันตรายทำให้การเดินทางต้องซื้อข้าว อีดอก แต่ก็มีเรื่องที่ทำให้แม่หมอนต้องปวดหัวรำคาญอยู่ 2 เรื่อง คือ หมูเสนาเจ้าคนของแม่หมอนได้แอบเอาเหล้ามาดื่มกินกัน โดยเอาเหล้าใส่ลงในลูกมะพร้าว เพื่อไม่ให้แม่หมอนรู้ แต่แม่หมอนก็รู้จนได้ เพราะพวกมันกินเหล้า มาแล้วก็ส่งเสียงอะอะโวยวาย อวดเก่ง อวดกล้า พุดจาทำท่าย ฝึสาง เทวดา “อวดดี เหลือผี อวดดี เหลือเงือก” จนแม่หมอนรำคาญญ ได้คำพี่เหล้าเหล้านั้นไปว่า “กำม่อกวรจ่า อย่างมาฟู้ดำน เป็นดีรำคาญแต่ดีก ขอวานดักเหยีย หื้อเย็นเงียบพักปอมมีหว่างอันใจดี” (วาจาก็ไม่สมควรพูด จงอย่าเอามาพูดให้เป็นที่ว่าคาญของผู้อื่น ขอให้อยู่อย่างสงบเยือก จะได้พักผ่อนให้สบายใจ) เมื่อแม่หมอนด่าว่าเขาแล้ว เขาก็เยียบเสียงอะอะไป อีกเรื่องหนึ่งเป็นเรื่องทนหนุ่คนสาวซึ่งใกล้ชิดกันระหว่างเดินทางและแอบได้เสียกัน 2 คู่ คือ นางสนมของแม่หมอน กับเสนาผู้คิดคนมา เมื่อแม่หมอนรู้ ก็ได้จัดการแต่งงานให้เขาทั้ง 2 คู่ บนแพ ในระหว่างเดินทางนั่นเอง เขาทั้ง 2 คู่นี้ ได้แก่ เสนาเมืองขึ้น กับ นางคำใบ และเสนาแยงคิง กับนางอุบแก้ว

เมื่อคณะของแม่หมอนเดินทางขึ้นมาถึงที่เมืองฮอดเดียนนี้ แม่หมอนได้ยิงธนูเสี่ยงทายว่า ก่อนที่จะเดินทางเข้าเมืองทริญูชัย สมควรที่จะหยุดพักรวบรวมผู้คนและสำรวจจ้าวของที่ไหน ถ้าที่ไหนเป็นที่ยอมรับก็ขอให้แม่พระธรณีและเทวดาทั้งหลายได้นำพาเอาลูกธนูนี้ไปตกยังที่แห่งนั้นเกิดเมื่อยิงธนูเสี่ยงทายไปแล้วก็ได้ออกเดินทางไปจนถึงวังสะแกง (อยู่ในเขตอำเภอป่าซาง) เป็นอันสิ้นสุดการเดินทางทางน้ำ ด้วยเรือด้วยแพ เพราะค่อจากนั้นขึ้นไป น้ำแม่ปิงเป็นเพียงทางน้ำสายเล็กๆ แยกออกเป็นหลายสาย เรือแพไม้อาจจะแล่นผ่านเข้าไปได้

ที่วังสะแกงนี้ พ่อพระโสมันโทพร้อมทั้งผู้คนในเมืองทริญูชัยจำนวนหนึ่งได้มาคอยต้อนรับแม่หมอน และคณะทั้งหมด คนในเรือและในแพทุกลำช่วยกันขนข้าวของขึ้นจากเรือและแพ แล้วพักผ่อนเอาแรงกัน เพื่อเดินทางด้วยเท้าต่อไป ครั้นพักผ่อนกันเป็นเวลาพอสมควร

พ่อพระโสนันโทพร้อมทั้งชาวเมืองหริภุญชัยที่ไปต้อนรับ ได้นำแม่หม่อนและคณะออกเดินทางด้วยเท้า จากวังสะแกงมุ่งเข้าสู่ตัวเมืองหริภุญชัย การเดินทางเป็นไปอย่างช้าๆ เพราะผู้คนต่างก็อดโรค บางคนมีอาการเจ็บป่วย และแต่ละคนต้องหาหนทางเจ้าของสภาระไปด้วย แม้ว่าชาวบ้านที่พ่อพระโสนันโท นำมาต้อนรับจะช่วยหาหนทางแบะแบไปบ้างแล้วก็ตาม ในระหว่างทางแม่หม่อนยังได้แวะไปนมัสการกราบไหว้รอยพระพุทธรูปทองคำผืน บรมคฤหาสน์ที่ยังคงมีอยู่จนปัจจุบันนี้

การเดินทางที่เหน็ดเหนื่อยของหมู่คนจำนวนมาก ค่อยทีบคลานไปวันละเล็กละน้อย จนถึงสถานที่แห่งหนึ่ง ใกล้ตัวเมืองหริภุญชัย แม่หม่อนก็ได้พบกับอุกฤษฏ์ที่อธิฐานเสี่ยงทาย มาจากเมืองชอดปิกอยู่ แม่หม่อนจึงให้ไพร่พลทั้งหลายพักการเดินทาง ค้างแรมอยู่ที่นั่น เพื่อทำการสำรวจจำนวนผู้คนว่าเหลืออยู่เท่าไร มิไรได้รับการเจ็บป่วยบ้าง รวมทั้งสมบัติทั้งหลายที่นำมาจากเมืองละโว้ ก็ให้เก็บรวบรวมไว้เป็นหมวดเป็นหมู่ เพื่อความสะดวกในการขนย้าย และเก็บรักษาต่อไป สถานที่ที่แม่หม่อน และผู้คนทั้งหลายมาหยุดพักนั้น ในโลกมนุษย์เดี๋ยวนี้คือ ที่วัดรณนิยาราม (ทุ่งระมก) นั่นเอง วัดนี้แม่หม่อนได้มาสร้างวัดหลังจากแม่หม่อนได้ครองเมืองหริภุญชัยแล้ว และเป็นวัดที่แม่หม่อนได้เคยมาทำบุญมาก่อนในอดีตชาติ ดังที่ได้เล่าให้ฟังแล้วด้วย

เมื่อหยุดพักผ่อนรวนรวมข้าวของและผู้คนเรียบร้อยแล้ว พ่อพระโสนันโท ก็ได้นำแม่หม่อนและผู้คนทั้งหลายเข้าสู่ในเมืองหริภุญชัย เมื่อวันเดือนออก 15 ค่ำ เดือน 11 ปีฉลู (มะเส็ง) พ.ศ. 1200 ถ้าจะนับการเดินทางด้วยเท้าจากท่าที่วังสะแกงมาถึงเมืองหริภุญชัย ก็เป็นเวลาได้ 8 วัน รวมเวลาที่แม่หม่อนออกเดินทางจากเมืองละโว้ มาถึงเมืองหริภุญชัยก็เป็นเวลา 4 เดือน

เมืองหริภุญชัย วันที่แม่หม่อนมาถึงนั้น การแบ่ง (ท่า) การสร้างยังไม่เสร็จสมบูรณ์ เป็นต้นว่ากำแพงเมืองยังก่อสร้างไม่เสร็จ ตัวอาคารสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ก็กำลังสร้างกันอยู่ พ่อพระโสนันโทพร้อมด้วยสภธรรมิกทั้งสามของท่านซึ่งได้ช่วยกันควบคุมการก่อสร้าง ได้อธิบายให้แม่หม่อนเข้าใจว่า ที่ตรงไหนจะสร้างเป็นอะไร ไพร่ฟ้าประชาชนจะให้เป็นดังหลักแห่งกันดารไหน ความผังเมืองที่ท่านทั้ง 4 ได้จัดวางไว้แล้ว จนแม่หม่อนเข้าใจ - แล้วท่านทั้ง 4 ก็มอบหมายงานที่ยังไม่แล้วเสร็จให้แม่หม่อนรับภาระหน้าที่ทำต่อไป โดยท่านทั้ง 4 เป็นผู้ให้คำแนะนำชี้แจง เพื่อให้การปลูกสร้างดำเนินไปอย่างถูกต้อง

การสร้างบ้าน แบ่งเมือง สืบต่อจากพ่อพระโสนันโท และสภธรรมิกทั้ง 3 ของท่านนั้น แม่หม่อนได้ระดมผู้คนที่มีพื้นเพอยู่ที่นั่นมาก่อน รวมทั้งผู้คนทีละคนแม่หม่อนมาจากเมืองละโว้ มีบรรดาช่างทั้งหลายที่ติดตามมา เป็นผู้ควบคุมการสร้างบ้านสร้างเมืองสำเร็จจุดหน้าไปไม่หยุดยั้ง จนสำเร็จสมบูรณ์ที่สุด เมื่อสำเร็จอุปเป็นบ้านเมืองบริบูรณ์แล้ว พระพ่อโสนันโทและสภธรรมิกของท่านจึงได้พาพิธีอภิเษกยกแม่หม่อนเป็นกษัตริย์ครองเมืองหริภุญชัย เมื่อวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 7 ปีเมศ (มะแม) พ.ศ. 1202

สำหรับลูกของแม่หม่อนนั้น แม่หม่อนได้คุ้มท้องอยู่ขวบปีเดียว จึงได้เกิด เมื่อวันเดือน
ออก 8 ค่ำ เดือน 5 ปีชว (มะเมีย) พ.ศ. 1201 เป็นแฝดชายทั้งคู่ แม่หม่อนได้ตั้งชื่อให้ว่า อมรินทร์
และมหันตยศ หรือเรียกกันในหมู่เสนา อำมาตย์ จ้าคนทั้งหลาย เขาเรียกกันว่า เจ้าวรใหญ่ เจ้าวรน้อย
ทั้งนั้นมคศ และมหันตยศ นี้นับว่าเป็นละอ่อน (เด็ก) ที่เจริญเติบโตรวดเร็ว
ผิดละอ่อนทั่วไป อายุเพียง 6 ขวบปี ก็มีรูปร่างสูงใหญ่ กำลังกล้าแข็ง สามารถฝึกเพลงหอก เพลงดาบ
และจับช้าง ช้างได้ เท่ากับคนมีอายุ 16-17 ปี และได้แสดงฝีมือให้เห็นคอนอกรับกับขุนหลวง
มะสังกะ ซึ่งจะได้เล่าให้ฟังต่อไป

ต่อไปนี้ แม่หม่อนจะได้เล่าบอกถึง สมณชีพรามณ์ เสนาอำมาตย์และผู้คนเดินทาง
ติดตามแม่หม่อนมา จากเมืองละโว้ เอาเฉพาะคนที่สำคัญๆ ซึ่งได้ฟังหาใช้สอยอยู่ใกล้ชิดเท่านั้น
คนเหล่านี้ก็ได้เวียนว่ายตายเกิดกันมาหลายภพหลายชาติ จนถึงชาติปัจจุบันนี้คนที่ได้สร้างสมบุญ
บารมีมากก็ได้มาเกิด บางคนก็หลงอยู่กับกิเลสทางโลกมากเกินไปได้เข้าไปอยู่ในที่ต่ำตามอำนาจ
แห่งกรรมที่สร้างสมไว้ เท่าที่แม่หม่อนพบคนเหล่านั้นในโลกมนุษย์เดี๋ยวนี้แล้ว มีดังนี้

ฝ่ายพระสงฆ์ผู้ใหญ่

(1) ครูบามหายศ

ในชาตินี้คือ สาธุเจ้าอินทร ปัญญาวัดโณ วัดสันป่าขางหลวง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

(2) ครูบาอุบาสี

ในชาตินี้คือ ครูบารธรรมไชโย วัดทุ่งหลวง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ (มรณภาพไปแล้ว)

(3) ครูบาตันธวัชโช

ในชาตินี้คือ ครูบาชุ่ม สุจิตโต วัดป่าขาง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย (มรณภาพไปแล้ว)

(4) ครูบาอินทนนท์

ในชาตินี้คือ ครูบาดวงทิพย์ วัดกลางเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

(5) ครูบาสิงห์คำ

ในชาตินี้คือ ครูบาศรีวัดโน้ตัย (อุทัย) วัดคอนมุล อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

คณะสงฆ์ผู้ใหญ่ของเมืองหริภุญชัย

๑. พระอาจารย์อินทร ปิณฺณารัตนโม
วัดสันป่ายางหลวง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
(ครูบาหายศ พระสงฆ์ผู้ใหญ่เป็นประธานสงฆ์)

๒. พระครูวาทะวิจิตร (ครูบาธรรมชัยโย)
วัดทุ่งหลวง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
(ครูบาบุญดี พระสงฆ์ผู้ใหญ่)

๔. พระครูสาธิตกิจโกศล (ครูบาหลวงทิพย์)
วัดกลางเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
(ครูบาอินทนนท์ พระสงฆ์ผู้ใหญ่)

๕. พระครูศรีจิตโณทัย (ครูบาอุทัย)
วัดคลองมูล อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
(ครูบาลีนาคา พระสงฆ์ผู้ใหญ่)

๓. พระบาตุ่ม สุจิตโต
วัดป่ายาง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
(ครูบาตันธวัชโส พระสงฆ์ผู้ใหญ่)

ฝ่ายเสนาอำมาตย์

(1) ขุนเจ้าฟ้างาม

ในชาตินี้คือ นายสมบุรณ์ เทพดวง บ้านพักการโรง วัดท่ามะเค็ด ตำบลลำคี่เสือ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

(2) ขุนเจ้าจำเมือง

ในชาตินี้เป็นหญิงชื่อ จันท์ทิพย์ เทพดวง อยู่บ้านเดียวกับนายสมบุรณ์ เทพดวง

(3) ขุนเจ้ากันตะ

ในชาตินี้เป็นหญิงชื่อ ศิริรัตน เทพดวง เกิดเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2511

(4) ขุนเจ้าจำปา

ในชาตินี้คือ ต้องรับอุทกกรรมที่ทําไปเกิดเป็นไก่

(5) ขุนเจ้ากันจะนะ

ในชาตินี้คือ นายณรงค์ชัย ชุมภูงาม บ้านเลขที่ 56 ป่าขางน้อย อำเภอป่าขาง จังหวัดลำพูน

(6) ขุนเจ้าสาระ

ในชาตินี้คือ นายโกวิทย์ เหลืองอร่าม บ้านเลขที่ 83 ตลาดป่าเหว อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

(7) ขุนเจ้านิละผัด

ในชาตินี้ ต้องรับอุทกกรรมที่ทําไปเกิดเป็นเสืออยู่ในป่าจังหวัดน่าน

(8) ขุนเจ้ากำมาลา (ในสมัยแม่หม่อนเป็นหมอยา)

ในชาตินี้คือ ศาสตราจารย์นายแพทย์ชวลิต ปรีญาสมบัติ โรงพยาบาลรามธิบดีกรุงเทพฯ

(9) ขุนเจ้าวัน

ในชาตินี้คือ นายผัด หล้าแก้ว บ้านเลขที่ 60 หมู่ 5 ตำบลศรีวิชัย อำเภอฝาง จังหวัดลำพูน

(10) ขุนเจ้าเอิบ

ในชาตินี้คือ นายจรัส จินะเบ็งกาศ บ้านเลขที่ 85 หมู่ 5 ตำบลทากาศ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

ฝ่ายนางสนม

(1) นางเขียวศรี

ในชาตินี้ ต้องรับอภุศลกรรมที่ทำมา ไปเกิดเป็นอึ่งอ่าง

(2) นางบุญวรรณา

ในชาตินี้คือ คุณวรรณา ปัญจทรัพย์ บ้านเลขที่ 342 ซอยประชาชื่น 1 ถนนประชาชื่น บางซื่อ เขตดุสิต กรุงเทพฯ คนผู้มีรูปร่างหน้าตาเหมือนแม่หม่อนและในชาตินี้ก็ยังเอารูปร่างเดิม มาด้วย

(3) นางเทพอินทรา

ในชาตินี้คือ คุณเฟื่องคำ อุดวาทวานิช ร้านศรีจ๋าป้า ถนนอินทยศ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

(4) นางแก้วกัลยาณี

ในชาตินี้คือ คุณเป่หุ้มมา ศรีพรหมมาศ บ้านเลขที่ 113 หมู่ที่ 2 ตำบลวังหลุ่ม อำเภอดะทานหิน จังหวัดพิจิตร

(5) นางอุบลวรรณ

ในชาตินี้ ต้องรับอภุศลกรรมที่ทำมา ไปเกิดเป็นวัว

ฝ่ายช่าง

(1) ช่างช่างทอง

ในชาตินี้ คือ นายเจริญญา พึ่งแสง อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน ผู้นำในการสร้างอนุสาวรีย์เจ้าแม่จามเทวี

(2) ช่างปั้นเมือง

ในชาตินี้ ต้องรับอภุศลกรรมที่ทำมา ไปเกิดเป็นแมว อยู่วัดสัวยทอง กรุงเทพฯ

(3) ช่างหนูแก้ว

ในชาตินี้คือ นายมารุต สมวงศ์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

(4) ช่างคำมูล

ในชาตินี้ คือ นายอนุจักร์ หวีมา บ้านเลขที่ 69/40 หมู่บ้านเมืองทอง 3 ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

(5) ช่างวรรณ

ในชาตินี้คือ นายประเชิญ สนธิรัตน์ ทำงานอยู่คอกเทลเถาจน์ เมย์เฮาส์ หมายเลข โทร 02-2784663 ช่างวรรณ หรือนายประเชิญ สนธิรัตน์ นี้เป็นช่างที่สร้างที่พักแรมในขณะเดินทาง มาหริภุญชัยให้แม่หม่อน และเป็นช่าง สร้างพระนอนวัดปากเกิดนี้ และพระนอนหนองผึ่ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เจ้าเคอผากของไว้กับแม่หม่อน ในสมัยนั้นแต่ยังไม่ได้รับของนั้นคืน ไปจนตายจากกัน แม่หม่อนขอผากของ ของเขาคืนไปให้เขาด้วย (แม่หม่อนกำของสิ่งนั้นยื่นมือมา โทศาคัลที่ยื่นมือไปรับเมื่อแม่หม่อนปล่อยของลงบนมือแล้วก็กำไว้ จนกระทั่งรุ่งเช้า รู้สึกตัวตื่นขึ้น ของนั้นก็ยังคงอยู่ในอุ้งมือของคุณโศศาคัล สิ่งนั้นเป็นของดีเมืองลำพูน ท่านผู้เป็นเจ้าของขอเชิญ ไปรับได้ที่คุณโศศาคัล)

(6) ช่างสมบุรณ์

ในชาตินี้คือ นายทวีพงศ์ อันประเสริฐ บ้านเลขที่ 168 ซอยวานิช 2 สัมพันธวงศ์ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

(7) ช่างสิงหะ

ในชาตินี้คือ นายสุนทร หงส์ปรีชานนท์ บ้านเลขที่ 55/1 ถนนประชาธิปไตย บางมด ราชบุรี บุระะกรุงเทพฯ

ต่อไปนี้เป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับแม่หม่อนในชาตินั้น

พ่อของแม่หม่อน คือ หนานอินทวงศ์

ในชาตินี้คือ สาธุเจ้าภักทรปัญญาภรณ์ วัดป่าหก อำเภอสี จังหวัดลำพูน

แม่ของแม่หม่อนคือ นางแก้วผกา

ในชาตินี้คือ นางบัวตอง ปาลิภัย บ้านห้วยห้า อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

น้องต่างพ่อของแม่หม่อน 2 คน คือ นางแก้วดี และน้อยสุดคำวัน

ในชาตินี้ ต้องให้ออกุศลกรรมที่ตามมา ไปเกิดเป็นนกกระจอก อยู่ในป่าเมืองแพร่

คู่ปอโงงของแม่แก้วผกา หรือเพื่อน้ำของแม่หม่อน หนานอินสุ่ม

ในชาตินี้คือ สาธุเจ้าคำอ้าย พี่ละวะโรธยาณเวีราคม วัดคอนเจดีย์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

พ่อเจ้าหนพรัตน์จันทร์วาราช พ่อเลี้ยงเจ้าเมืองละโว้

ในชาตินี้คือ สาธุเจ้าธรรมญาณเมณีกิตติทินโธเมิกขุ วัดวิสราวม อำเภอเมือง
จังหวัดลพบุรี

เจ้ารามราช พระสวามีของแม่หม่อน ซึ่งเป็นคนที่มีรูปร่างหน้าตาสง่างามและในชาตินี้
ก็มีรูปร่างเหมือนเดิม ในชาตินี้คือ นายวิโรจน์ เศรษฐพรพจน์ (คนนี้โศกาสจะได้พบในภพภพภพหน้า
และได้พบกันแล้วเมื่อต้นปี 2531 อยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่)

ลุงเสดะ พี่พามแม่หม่อนหนีภัยจากโรคห่า

ในชาตินี้คือ พระครูวิลาสคณนาทร วัดปวงคำ อำเภอสี จังหวัดลำพูน

ครูบาคุณาลังการไชยยะ เจ้าอาวาสวัดพระเจ้าตากเขี้ยวองค์แรก

ในชาตินี้คือ ครูบาเกตุ ติสสะโร อยู่วัดคานันรสมิตร จังหวัดบึงกาฬ

เจ้าอนันตยศ ลูกของแม่หม่อนผู้อ้าย

ในชาตินี้คือ สาธุเจ้าวิโรจโน วัดหนองเต่า ตำบลบ้านแป้น อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

เจ้ามหันตยศ ลูกของแม่หม่อนผู้น้อง

ในชาตินี้คือ สาธุเจ้ามีปัญญา วัดเหมืองจี้หลวง ตำบลบ้านแป้น อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

คุณวรรณณี ปัญจทรัพย์

(สภามบุญวรรณา)

ผู้มีรูปร่างหน้าตาเหมือนเจ้าแม่จามเทวี

คุณบัวทอง ปาสีกุก

(แม่แก้วผกา)

แม่ของพระนางจามเทวี

คุณเฟื่องคำ อุดมทาวาณิช

(สภามเทพอินทรี)

และคู่สาวที่หม่าม่อนได้จัดการแต่งงานในขณะที่เดินทางมาสู่เมืองหวิญช้อได้แก่
เสนาเมืองจิ้น กับ นางคำใบ

เสนาเมืองจิ้น ในชาตินี้คือ **นายปิ่น ชิดทอง**

ทั้งสอง อยู่บ้านเลขที่ 25 หมู่ 6 ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

นางคำใบ ในชาตินี้คือ **นางก่องคำ ชิดทอง**

เสนาแยงคิง กับ นางอุบแก้ว

เสนาแยงคิง ในชาตินี้คือ **นายธงชัย ปันจันทร์**

นางอุบแก้ว ในชาตินี้คือ **นายชูชาติ ปันจันทร์**

เสนาแยงคิงและนางอุบแก้วได้เกิดมาเป็นคู่ชายทั้งคู่และอยู่ที่บ้านเลขที่ 66 หมู่ 5
 ตำบลห้วยทราย อำเภอเมวิน คนรุ่นนี้จำพบแล้วถามดูเถาะว่าเขาเกิดมาชาตินี้เป็นอะไรกัน (ได้ติดตาม
 สอบถามดูแล้วทั้ง 2 คนนี้ มีตัวคนอยู่จริง และเป็นพี่น้องกัน)

ภูมิประเทศ อาณาเขตของเมืองหริภุญชัย

เมืองหริภุญชัยในสมัยนั้น ภายในกำแพงเมืองส่วนใหญ่ใช้เป็นที่เก็บข้าวของของบ้านเมืองเป็นคันว่า คันข้าว คันสำหรับเก็บพืชผักเช่น พริก หรือธัญญาหาร-ชนิดอื่นที่สามารถเก็บไว้ได้เป็นเวลานาน นอกจากข้าวและอาหารอื่นๆ แล้ว ยังมีที่สำหรับเก็บเครื่องใช้สอยต่างๆ อาวุธต่างๆ คนที่อยู่ภายในกำแพงเมืองเป็นพวกเสนา อำมาตย์ ที่มีหน้าที่เฝ้าดูแลรักษาสิ่งของ ของบ้านเมืองสำหรับชาวเมืองทั้งหลายให้ตั้งบ้านเรือนกันรอบๆ กำแพงเมืองภายนอก คู่มือนักข่อยแม่หมอน คืออยู่นอกเมือง ไปทางทิศตะวันตก (วัดจามเทวี เคียงนี้) ผู้คนในสมัยนั้นมีคนทั้งหมด 3056 คน รวมทั้งเสนายามมาตย์ และหมู่คนที่อยู่รอบๆ เมืองด้วย

เวลาที่บ้านเมืองเกิดการศึกสงคราม หมู่คนที่อยู่รอบเมืองทั้งหมดจะพากันหลบเข้าไปอยู่ในกำแพงเมือง ช่วยกันต่อสู้ป้องกันเมืองไม่ให้ข้าศึกเข้ามาทำลาย และใช้เสบียงอาหารที่สะสมกักตุนไว้ออกมาเลี้ยงดูกันหรือปิดกั้นการเพาะปลูกไม่ได้ผล เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง หรือถูกภัยอื่นเบียดเบียน ผู้คนจะนำเอาข้าวปลาอาหาร ส่วนกลางนี้แหละไปประทังชีวิต คอเมื่อการเพาะปลูกได้ผลดี มีอาหารบริบูรณ์หมู่เขาที่จะนำมารวมกันไว้ในทุ่งฉางอีกตามส่วนที่ทำมาหาได้ เพื่อเก็บไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น

ทางทิศตะวันออกของเมือง (ที่เป็นแม่น้ำทวนเคียวนี้) มีน้ำแม่ปิงไหลผ่านแต่เป็นเพียงสายน้ำเล็กๆ ไม่ใหญ่ เพราะจากขุนน้ำทางเหนือ แม่ปิงได้แตกแยกออกเป็นสายเล็กสายน้อยหลายสาย สายหนึ่งก็คือลำน้ำปิงที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน อีกสายหนึ่งแยกมาล้อมเมืองหริภุญชัยทางตะวันออก (ผ่านทางอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ มาทางตำบลอุโมงค์ ตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน ปัจจุบันยังคงมีร่องรอยเหลืออยู่ ชาวบ้านเรียกกันว่า “ปิงห่าง”) ค่อนมาหาหลังแม่ปิงจึงรวมตัวกันเปลี่ยนสายน้ำไปลงที่ที่เป็นอยู่ในโลกมนุษย์เดี๋ยวนี้ อาณาเขตของเมืองหริภุญชัย สมัยของแม่หมอนนั้นกว้างขวางพอสมควรกับกำลังคนที่จะปกครองรักษา

ทางทิศเหนือและตะวันตกของเมืองหริภุญชัย ติดกับเขตแดนของเมือง “ดินน้ำอิน” เมืองดินน้ำอินนี้ เป็นเมืองที่มีเขตแดนยาวเลาะไปตามคันคอยล่องไปทางใต้ (ผ่าน อำเภอหางดง อำเภอสันป่าคอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่) จนถึงเมืองฮอด หลังคอยไปทางตะวันตกเป็นอาณาเขตของเมืองดินน้ำอินหมด ชาวเมืองนี้เป็นพวกลัวะ ตัวเมืองใหญ่อยู่บนคอยสุเทพ มีขุนหลวงมะลังก็เป็นเจ้าเมือง

ทางทิศใต้ติดกับเขตของเมืองฮอด (อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก) เมืองฮอดนี้เป็นพวกม่าน (พม่า)

ทางทิศตะวันออกติดกับเขตเวียงธำระ ชาวเมืองนี้เป็นชาวป้าชาวเขา ผู้ครองเมืองชื่อ “ปู่เจ้าแก้วปันทาอินตะแหง” (คือเขตจังหวัดน่านเดี๋ยวนี้)

ในสมัยนั้นแม่หม่อนก็ได้สร้างเมืองขึ้นอีกสี่เมือง เพื่อรวบรวมหมู่คนที่อยู่กันหนาแน่นในเขตแดนนั้นให้รวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนเพื่อความสะดวกในการปกครอง และเพื่อเป็นกำลังป้องกันศึกศัตรูที่จะยกมารบพุ่งกับเมืองหริภุญชัยมีฐานะเป็นเมืองหน้าด่าน เมืองเหล่านั้นยังคงเหลือซากอิฐซากปูน สิ่งปลูกสร้าง สมัยแม่หม่อนให้คนในโลกมนุษย์ देखानीได้รู้ได้เห็นกันอยู่ คือ

เวียงอารักขะ (เวียงกุมกาม) อยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของเมืองหริภุญชัย (ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่)

เวียงด้าก่าน (เวียงท่ากาน) อยู่ทางตะวันตกของเมืองหริภุญชัย (ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่)

เวียงพระเกิด (เกิด เป็นภาษาละลานนามหมายถึง การจัดวาง กีดกันไว้) ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของเมืองหริภุญชัย เดิมนี้อย่างคงเหลือวัดพระเกิด ซึ่งแต่ก่อนตั้งอยู่กลางเวียงให้เห็นอยู่ (ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่)

เวียงละกอนอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของเมืองหริภุญชัย(คือจังหวัดลำปางในปัจจุบันนี้) สำหรับเวียงละกอนนี้ อยู่ห่างไกลจากเมืองหริภุญชัย คราวใดที่แม่หม่อนเดินทางไปหรือกลับมาจากเวียงละกอน แม่หม่อนมักจะหยุดพักเพื่ออาบน้ำชำระที่อาบน้ำที่แห่งนี้บ่อน้ำที่ใช้ดื่มมาอาบกินและคำหัวยังคงมีอยู่ที่หลังหมู่บ้านติดกับทุ่งนาและห่างจากบ่อน้ำนี้ไปทางทิศใต้ประมาณ 20 วา และยังคงมีถ้ำเก็บน้ำที่เสนาเขาคัดมาจากบ่อน้ำแล้วนำมาใส่ไว้เพื่อให้แม่หม่อนได้ใช้ แทนที่น้ำอาบน้ำคำหัวและห้องแต่งตัวของแม่หม่อนทั้งหมดนี้ ยังคงมีเหลือให้ลูกหลานทั้งหลายได้เห็นอยู่ภายในอาณาเขตของบ้านเลขที่ 127 หมู่ที่ 2 ตำบลท่าทุ่งหลวง อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ให้ไปถามคนที่อยู่แถวนี้เขาจะรู้จักกันดี

สร้างพระรอด

เป็นความศรัทธาของสาธุเจ้าโสมนโท พุทธขฤถ์ หลังจากหนีภัยการเมืองของแม่หม่อนแล้วหนึ่งเดือน เพราะเห็นว่านครหริภุญชัยนี้ มีเจ้าผู้ครองนครเป็นอิสสระ เกรงว่าบ้านเมืองที่ตั้งอยู่รอบข้างจะขาดความเคารพยำเกรงต่อเสนาบดี อาจจะนำกองทัพเข้ามาแย่งเอาตามอำเภอใจ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่อาณาประชาราษฎร์ทั้งหลาย อีกประการหนึ่งตัวเจ้าเมืองคือแม่หม่อนเป็นผู้ที่มีสิริรูปโฉมอันงาม เป็นที่ต้องตา ต้องใจของขุนเพชที่ได้พบเห็น ประกอบกับพระสวามี ก็ไม่ได้มาอยู่ร่วมด้วยกัน ก็เสมือนหนึ่งมีเพียงตัวคนเดียวปราศจากผู้ปกป้องคุ้มครองด้วยเหตุประการนี้ อาจจะพาให้เจ้าเมืองซึ่งเป็นขุนเพช จะมาประพฤติชั่วช้าประสวงเกินเอาตามอำนาจของกามตัณหา โดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมอันดีงาม บ้านเมืองจะขาดความสงบสุข เกิดศึกสงครามฆ่าฟันกันขึ้นในไพร่บ้านพลเมือง จะล้มตายเพราะการศึกที่เผด็จก็จะได้รับความทุกข์ยากลำบาก ต้องแตกกระสากันกันไปคนละทิศละทาง ผลที่สุดบ้านเมืองก็จะถึงกาลพิณาศ

ด้วยการเล็งเห็นกาลไกลของท่านสาธุเจ้าโสนันโท ดังนี้ ท่านสาธุเจ้าผู้เปี่ยมด้วยเมตตาธรรม จึงคิดว่าเราน่าจะทำอะไรสักอย่างหนึ่ง เพื่อปกป้องคุ้มครองบ้านเมืองให้รอดพ้นจากภัยพิบัติ อันอาจจะเกิดขึ้นดังคิดไว้ และที่ทั้งอันใดก็คงจะไม่ดีเท่ากับการขอพึ่งคุณของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อันเป็นที่เคารพสักการะสูงสุดของชาวเมืองทุกผู้ทุกนาม และในนครหริภุญชัยนี้ พระภิกษุที่มีศีลาจารวัตรอันดีงามได้ประพาศพิพด บำเพ็ญเพียร จนสำเร็จในอาณานาภิติ สามารถแผ่พลังจิตอันเกิดจากอำนาจของอาณานาภิติปกป้องคุ้มครองสรรพสัตว์ทั้งหลายตลอดจนวิญญูทั้งหลายให้แคล้วคลาดจากสรรพอันตรายทั้งปวง อันอาจจะบังเกิดขึ้นได้ พระที่มีคุณสมบัติเช่นนี้ก็มีอยู่แล้วในเมืองหริภุญชัย สมควรที่จะขอพึ่งบุญบารมีและอิทธิกนิหาวิธ ของบรรดาสาธุเจ้าเหล่านั้นโดยการจัดสร้างวัดอุณงคกฐิน แล้วนิมนต์พระคุณเจ้าทั้งหลายเหล่านั้นมาร่วมกันอธิษฐานจิตแผ่พลังอำนาจของประจุไว้ แล้วนำไปเก็บรักษาไว้ที่บ้าน ชุมเมือง ตลอดจนแจกจ่ายให้แก่เสนาอำมาตย์และข้าวยาไพรทั้งหลาย ให้เก็บไว้สักการะบูชาเพื่อความเป็นสิริมงคล ถึงคราวที่ภัยพิบัติมาสู่บ้านเมืองและปวงอาณาประชาราษฎร์ พลังเร็นลับอันศักดิ์สิทธิ์ที่ประจุไว้แล้วก็จะปกป้องคุ้มครองให้อาณาประชาราษฎร์ ตลอดจนบ้านเมืองรอดพ้นจากภัยอันตรายที่เข้ามาอำมหิต

ท่านสาธุเจ้าโสนันโท ได้นำความคิดนี้ไปเล่าสู่แก่สหธรรมิกของท่านอีกสามรูปฟัง ทุกท่านก็เห็นด้วย และยินดีที่จะร่วมมือกันสร้างตามแนวความคิดของสาธุเจ้าโสนันโทและมีความคิดเห็นพ้องกันว่าวัดอุณงคกฐินี้ควรจะทำเป็นพระพุทธรูป อันหมายถึง พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้เป็นบรมศาสดาของเราทั้งหลาย การบรรจุพลึงลงในองค์พระพุทธรูป ก็เท่ากับนิมิตเอาพระธรรม ของพระองค์ลงบรรจุไว้ โดยพระสงฆ์ผู้ดำเนินรอยตามคำสั่งสอนขององค์พระศาสดา ก็จะได้ครอบงำสาม คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ แต่ต้องเป็นพระที่มีขนาดเล็ก เพื่อความสะดวกในการอาราธนา ดิฉันไปในที่ต่าง ๆ ในการนี้ ท่านสาธุเจ้าสุพรหมณะ อินโท แห่งคยอเขาพระงามเวียงละกอน ได้เป็นผู้คิดแบบพระที่จะจัดสร้าง และมอบให้ท่านสาธุเจ้าจัดศิรัคณา แห่งเขาสมอคอน เมืองละโว้ เป็นผู้ปั้นแกะต้นแบบ ท่านสาธุเจ้าจัดศิรัคณานี้ ท่านเป็นผู้มีฝีมือในทางช่าง ได้รับรองแกะแบบพิมพ์ พระออกมาอย่างสวยงาม และมีสง่า เป็นที่พอใจของบรรดาสหายธรรมทั้งสาม แต่พระพิมพ์นี้ ยังไม่มีชื่อเรียก เพื่อให้เป็นสิริมงคลแก่ผู้สักการะบูชา และแก่บ้านเมือง ให้สมกับเจกจำนงค์ของท่านสาธุเจ้าโสนันโท ที่ดำริไว้ ท่านสาธุเจ้าสุทฺเทวะ จึงให้ชื่อพระพิมพ์นี้ว่า พระรอด ดินที่จะนำมาสร้างพระรอดนี้ พ่อพระโสนันโท พุทธขจิต ได้ตรวจสอบแล้วตกลงใจจะเอาดินที่มีเนื้อละเอียด ปราศจากมลปลวก และสัตว์เล็ก สัตว์น้อยทั้งหลาย ผู้คนก็เข้าไปเหยียบอำเภอกบฏก ซึ่งมืออยู่ที่เชิงคยออีกพระศิริ (คยอมนะนินเหล็กไฟ อยู่ทางทิศใต้ของอำเภอบ้านปาง จังหวัดลำพูน)

การไปขุดดินนี้แม่หม่อนก็ได้มีมนต์ครอบงำสิ่งของที่ไปพร้อมกับเสนาอำมาตย์จำนวนหนึ่ง ก่อนจะขุดเอาดินได้ให้เสนาอำมาตย์แล้ววางบีกกวาดหน้าดินให้สะอาดและวางดอกไม้ธูปเทียน ขอกกล่าวขอเนื้อของหนึ่งแม่พระธรณีเพื่อจะนำไปเป็นสิริมงคลกับบ้านกับเมือง แล้วนิมนต์ครอบงำสิ่ง เจ้าประจำทิศทั้งสี่ ทำพิธีสวดชัยมงคลคาถาประพรมด้วยน้ำสุคนธาสของหอมเสร็จแล้ว จึงให้เหล่า เสนาอำมาตย์ช่วยกันขุดเอาดินขึ้นมา ขณะที่ขุดดินห้ามไม่ให้กล่าววาจาอันไม่เป็นมงคล และห้ามไม่ให้ถ่มน้ำลายคายเสือกของบริเวณนั้นเป็นอันขาด เมื่อได้ดินพอกับความต้องการแล้วเหล่าเสนาอำมาตย์ ก็ช่วยกันเทบาทดินเดินทางมายังคุ้มของแม่หม่อน น้ำดินนั้นมาเกลี่ยตากให้แห้งสนิทพับจนเป็น ผงละเอียดผสมด้วยวานอีก 3-4 อย่าง ขณะผสมว่านต้องบริกรรมคาถากำกับไปด้วยจนดินกับว่าน เข้ากันสนิท ที่นำไปใส่หม้อหมักและไว้เป็นเวลาหนึ่งเดือน จึงนำดินผสมว่านนั้นมากลดพิมพ์พระรอด

พิธีกลดพิมพ์พระรอดได้จัดสร้างประจำปีขึ้นภายในบริเวณคุ้มของแม่หม่อน ก่อนจะเริ่ม การกลดพิมพ์พระรอดก็มีการสวดมนต์ ประพรมน้ำพระพุทธมนต์ทั่วบริเวณพิธี การกลดพิมพ์พระรอดนั้น ได้ช่วยกันทั้งคฤหัสถ์ คนบ้าน และบรรพชิต แต่เฉพาะคฤหัสถ์นั้นต้องรักษาถือไว้บริสุทธิ์ จึงจะได้ เจ้าไปร่วมพิธีการกลดพิมพ์พระรอดได้ และห้ามใช้วาจาอันไม่เป็นมงคลภายในบริเวณพิธี การกลดพิมพ์ พระรอดนี้ใช้เวลาทั้งสิ้นหนึ่งเดือน กับเก้าวัน ได้พระรอดจำนวนแปดหมื่นสี่พันองค์ เท่ากับจำนวน พระธรรมจันต์

การเผาพระรอด ท่านพ่อพระโสมนังโต ได้หาฤกษ์ยาม และสถานที่เผาที่ได้สถานที่ทาง ทิศเหนือของเมืองหริภุญชัย (บริเวณวัดพระธาตุ) จึงให้ก่อเป็นเตาอบจั่ววางพระรอดลงในเตาอบ และจัดเตรียมไม้ระชอกฟ้า (ไม้รูกฟ้า) มาทำฟืน สำหรับการเผาได้จัดวางอาสนะสงฆ์โดยรอบสี่ทิศ จักราชวัตร ฉัตรธง รอบเตาเผา ครั้นได้ฤกษ์งามยามดี ท่านพ่อพระโสมนังโต ก็ได้ทำพิธีขอขมาลาโทษ ต่อแม่พระธรณี แล้วนิมนต์พระสงฆ์เข้าอาสนะทำพิธีสวดมนต์และจุดไฟในเตาอบการสวดมนต์นี้ มีพระสงฆ์ผลัดเปลี่ยนกันเป็นเวลา 5 วัน 5 คืน ก็หยุดปล่อยทิ้งไว้ให้คลายความร้อนพอจับต้องได้ จึงนำพระรอดออกมาจากเตาอบและประพรมด้วยน้ำสุคนธาส จนหอมฟุ้งไปทั่วบริเวณนั้น แล้วจึงนำ ไปที่คุ้มของแม่หม่อนเพื่อรอทำพิธีอธิษฐานก่อนไป ก่อนที่จะนำเข้าสู่ที่เก็บรักษา ท่านสาธุเจ้าโสมนังโต พร้อมด้วยสาธุธรรมทั้งสามท่าน ก็ทำการปกป้องและรอดทั้งหมด โดยใช้อำนาจอภินิหารมี เพื่อป้องกันมิให้สิ่งจิดจา (อาถรรพ์) ทั้งหลายเข้ามาแอบแฝงในองค์พระ ในการนี้ท่านสุหะเว ผู้ชำนาญเดโชภณได้ให้แห่งแม่โคเจ้าสุองค์พระจนเห็นเป็นวิมย์รุ่งโรจน์แผ่คลุมพระรอดทั้งหมดที่วาง รวมกันอยู่เป็นกองใหญ่

พิธีอธิษฐานพระรอด การอธิษฐานทำให้อายุยืนยาวมีกลิ่นหอมเปริยอได้กับกิตติศัพท์ กิตติคุณ ที่หอมฟุ้งกระจายไปทั่วทุกสารทิศ การอธิษฐาน ก็คือการตั้งเจตจำนงอย่างแน่วแน่ให้ พระพิมพ์เหล่านั้นมีอิทธิปาหิรย์ โดยอาศัยอำนาจของพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ

สถานที่ที่จัดทำพิธีอธิษฐานพระรอด อยู่ภายในตัวเมืองหริภุญชัย ทางด้านตะวันออก (คือบริเวณทางด้านเหนือของวัดองค์จะ)

แม่หม่อม ได้ให้เสนาอำมาตย์และชาวบ้านชาวเมืองมาช่วยกันถากถางพื้นที่ให้ราบเรียบ บัดควาทำความสะดวกให้เรียบร้อย นิมนต์พระสงฆ์มาสุครอนประพรมน้ำพระพุทธมนต์จนทั่วบริเวณ แล้วจึงปลูกโรงพิธีใหญ่เต็มบริเวณ ตรงกลางโรงพิธีให้บรรดาเสนาอำมาตย์ชาวเมืองมาอยู่ทุกชนิดเท่าที่มีใช้กันอยู่ในสมัยนั้นเป็นคันท่า หอก คาน เหลน หลาว ค้ำไม้ ฯลฯ นำมาจัดวางเรียงกันไว้บนพื้นดิน แล้วทำแท่นที่วางพระกล่อมไว้เป็นการข่มศิคราญทุกชนิด บนแท่นที่วางพระให้เอาดอกไม้ของหอม วางเกยให้ให้เต็มแท่น กล่อมทับด้วยผ้าขาว แล้วจึงนำพระทั้งแปดหมื่นสี่พันองค์ วางเกยลงบนผ้าขาว นั้น กล่อมทับพระทั้งหมดนี้ด้วยดอกไม้ของหอมอีกชั้นหนึ่ง แล้วจึงเอาผ้าขาวมาลบล้างบนดอกไม้ของหอมเป็นชั้นตอนสุดท้าย รอบแท่นที่วางพระก็จัดราชวัตร ฉัตรธง จักรวาลสวทง เช่น สรวง แม่พระธรณี และท้าวจตุโลกบาลทั้งสี่ จัดวางไว้จนครบสี่ทิศ ภายในสวทวงนอกจากเครื่องเช่นสรวงแล้วก็ให้ปั้นเป็นรูปสัตว์นานาชนิด ใส่ไปด้วยทุกสวทง เพื่อบอกกล่าวให้สรรพสัตว์ทั้งหลายได้รับรู้ไว้ด้วย

พิธีอธิษฐานพระนั้นนอกจาก สาธุเจ้าโสนันโท และสหายธรรมของท่านอีกสามองค์ ผู้ร่วมกันคิดสร้างมาแต่ต้นแล้ว ก็ได้นิมนต์พระสงฆ์ผู้ทรงศีลบริสุทธิมีคุณอันวิเศษ สำเร็จในฉนสมภาติ มาร่วมอธิษฐานจิตอีก 15 องค์ รวมเป็นสงฆ์ทั้งหมด 19 องค์ ด้วยกัน การอธิษฐานทำพิธีคือก่อนเป็นเวลา 9 วัน 9 คืน พระสงฆ์ที่เจ้าพิธีก็ผลัดเปลี่ยนกัน โดยตั้งน้ำพิพานไว้เพื่อใช้ชะล้าง (ขันน้ำ) เจาะกันปล่อยลอยอย่างน้ำใหญ่ พอชะล้างจนลง ก็ให้คนที่เฝ้าชุดอยู่ตักอ่างลงสัญญาขึ้น พระสงฆ์ก็เข้าไปผลัดเปลี่ยนกัน ตลอดเวลาที่ทำพิธีอธิษฐาน พระเจ้าชาวบ้าน ชาวเมืองรวมทั้งแม่หม่อมด้วยได้มาทำบุญใส่บาตรถวายอาหารพระเป็นประจำ

เมื่อพิธีการทั้งหลายได้จบสิ้นลงแล้ว ก็ได้มีพระรอดออกแจกจ่ายแก่เหล่าเสนาอำมาตย์ และชาวบ้าน ชาวเมือง ผู้ที่มาร่วมทำบุญและช่วยเหลือในงานพิธี ส่วนหนึ่งได้นำไปบรรจุในเจดีย์ที่สร้างเตรียมไว้ที่วัดมหาวันราม (วัดมหาวัน) แล้วเปลี่ยนชื่อวัดใหม่ว่า "วัดมหาพุทธาราม" พร้อมทั้งได้สาปแช่งไว้ด้วยว่า ถ้ามีผู้ใดมาลักขโมยลักเอาพระรอดจากเจดีย์นี้ ขอให้มันผู้นั้นที่ครอบครองพระที่ได้ไปโดยมิชอบนั้น จงประสบแต่ความวิบัติฉิบหายอย่าได้ให้มีชีวิตเจริญรุ่งเรือง ให้ตกต่ำยากไร้จนถึงที่สุด แต่คนที่ได้พระรอดไปโดยชอบธรรม ก็ขอให้มีชีวิตเจริญรุ่งเรือง รอดพ้นจากภัยพิบัติทั้งหลายทั้งปวงที่จะเข้ามาเบียดเบียน มีพระรอดอีกส่วนหนึ่งจำนวน 5,000 องค์ ได้ทำพิธีบรรจุไว้ในถ้ำใต้ดิน ภายในบริเวณวัดมหาพุทธาราม และได้ผูกพยนต์อาถรรพณ์ไว้คุ้มครองรักษาด้วยถ้ำมีคนผู้ใดไปขุดค้นเอาพระจะต้องถูกพยนต์อาถรรพณ์พิณดัดเอาร่างกายให้ขาดเป็นท่อนๆ พระจำนวนห้าพันองค์นี้ รักษาไว้เพื่อคุ้มครองนครหริภุญชัยให้รอดพ้นจากภัยพิบัติทั้งหลายและให้ความสงบสุขร่มเย็นแก่อาณาประชาราษฎร์ของเมืองนี้ ไปจนพุทธศาสนาถูกกาลได้ห้าพันปีเท่ากับจำนวนองค์พระรอดที่บรรจุไว้

แต่ต่อจากสมัยของแม่หลวงมาแล้ว ให้มีคนที่ไมเกรงกลัวต่อคำสาปแช่งพากันขโมย
ชุดเจาะพระเจดีย์สักเอาพระรอดไป เมื่อได้ไปแล้วไม่นานก็มีชีวิตวิบัติเป็นไปต่างๆ นาๆ จนเกิด
ความสะดุ้งกลัว ครั้นจะนำมารวบรวมไว้ในที่เดิมก็เกรงคนอื่นจะรู้ จึงได้นำพระที่สักไปนั้นไปโยนทิ้งไว้
กระจัดกระจาย ตามบริเวณวัดมหาพุทธาราม

ต่อไปนี้เป็น พระสงฆ์จำนวน ๑๑ รูป ที่มาทำพิธีบอภัยฐานพระรอด

1. พระคุณเจ้าโสณันโท พุทธขภูริส เป็นประธาน

ในชาตินี้คือ พระครูศรีปริยัติวิธาน (มหาชื่น) วัดพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

2. พระคุณเจ้าสุหะเว

ในชาตินี้คือ สาธุเจ้าสุจินดา สุ่มงค์โล วัดม่วงชุม อำเภอพนม จังหวัดเชียงราย

3. พระคุณเจ้าสุพรหมณะ อินโท

ในชาตินี้คือ พระครูวรอุดมคุณ (ครูบาอิน) วัดฟ้าหั่ง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

4. พระคุณเจ้าขัตติรัตนนา

ในชาตินี้คือ สาธุเจ้าศรีนวล ญาณศิริ วัดเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

5. ครูบาหมหายศ

ในชาตินี้คือ พระอาจารย์อินทร ปัญญาวัฒน์ วัดสันป่าขางหลวง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

6. ครูบาอุบลี

ในชาตินี้คือ ครูบาธรรมชัยโย (ครูบาธรรมชัย) วัดทุ่งหลวง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

7. ครูบาคันธวัชโส

ในชาตินี้คือ ครูบาชุ่ม สุจิตโต วัดป่ายาง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

8. ครูบาอินทนนท์

ในชาตินี้คือ ครูบาดวงทิพย์ วัดกลางเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

9. ครูบาสิ่งคำ

ในชาตินี้คือ ครูบาศรี รัตโนทัย (ครูบาอุทัย) วัดคอนมูล อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

10. ครุบาก้อน

ในชาตินี้คือ ครุบาห้อน อินทะสะโร วัฒนนิบรรพค อำเภอเมือง จังหวัดตาก

11. ครุบาสาม ปัญญกะโร (ชำนานูในการจับยามสามตา)

ในชาตินี้คือ พระครูปิยธรรมภาณี (ครูบาบุญมา) วัดคอนชัย (คันแทนน้อย) อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

12. ครุบาปวน อัฐภาโม

ในชาตินี้คือ ครูบาพรหมณ์ ดิสสะเทโว วัดชนอนเหนือ อำเภอบางปะอิน จังหวัดอยุธยา

13. ครุบาจอง มหาวโน

ในชาตินี้คือ สาธุเจ้าจักร อินทจักโก วัดทุ่งโป่ง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน

14. ครุบาปี สุภัทโท

ในชาตินี้คือ หลวงพ่อพริ่ง เมธังกะโร วัดนาคันดา จังหวัดสุรินทร์

15. ครูบาจักร สัจจะญาณ

ในชาตินี้คือ ครูบาอินตา อินทปัญโญ วัดห้วยไซ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

16. ครูบาเมือง โพธิโก

ในชาตินี้คือ หลวงปู่วาง ศีลวรรณโณ วัดเทพนิมิต จังหวัดสุรินทร์

17. ครูบาณะ คำภีร์ปัญโญ

ในชาตินี้คือ ครูบาแก้ว อุบาสี วัดห้วยแท่ง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน

18. ครูบาซ้อย ชินะวังโส

ในชาตินี้คือ ครูบาสิงห์วิชัย ศิริวิชัยโย วัดฟ้าฮ่าม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

19. ครูบาตุน ไสยโก

ในชาตินี้คือ พระครูวิมลวรเวทย์ (ครูบาบุญมี) วัดท่าสะด๋อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

การสร้างพระคง

พระคงนี้ได้จัดสร้างขึ้นหลังจากเสร็จศึก ขุนหลวงมลิङกะ ปิพุทธศักราช ได้ 1216 ปี ด้วยความดำริของพระคุณเจ้าโสมนโท พระคุณเจ้าได้พิจารณาเห็นว่านครวิญญูชัยนี้ได้รับรศพันจากภัยสงครามตามที่คาดคิดไว้ด้วยอริหารของพระรอด เมื่อบ้านเมืองถูกรอดพ้นจากอันตรายมาแล้ว ควรที่จะทำให้อันเมืองยืนยงคงอยู่ตลอดไปนานเท่านั้น และคงจะไม่มีวิธีใดจะดีไปกว่าการขอฟังคุณของพระรัตนตรัยอันมีพระพุทธรูป พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ เป็นที่พึ่งอันสูงสุด ควรที่จะจัดสร้างพระขึ้นอีกครั้งหนึ่ง แล้วอธิฐาน ขออำนาจคุณพระรัตนตรัยช่วยให้อันเมืองอยู่ถาวรนาน เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของปวงประชาและสืบทอดพระพุทธรูปศาสนาไปจนจบสิ้นศาสนาพุทธกาลของพระสมณโคตมพุทธเจ้า

ความคิดอันนี้เมื่อนำไปหารือกับสหยาธรรมทั้งสามท่าน และครูบาอาจารย์ทั้งหลาย ทางบ้านเมืองมีแม่หม่อนเป็นประธาน ทุกท่านเห็นพ้องต้องกันว่าควรที่จะจัดสร้าง การจัดสร้างแบบพิมพ์พระนี้ ท่านสาธุเจ้าจัดคิดริ้นาได้มอบให้สาธุเจ้าโสมนโท เป็นผู้สร้างแบบเอง

ส่วนดินที่จะนำมาพิมพ์พระ แม่หม่อนก็รับมอบหมายมาให้เป็นผู้จัดหา แม่หม่อนจึงได้อธิฐานบอกกล่าวกับแม่พระธรณีและเทพทั้งหลายหากมีดินที่โหนดเหมาะกับการที่จะนำมาสร้างพระครั้งนี้แล้ว ก็ขอให้เทวดาได้มาเจ้มนิมิตบอกกล่าวให้ทราบด้วย และในคืนต่อมา แม่หม่อนได้มีนิมิตฝันไปว่ามีเทวดามาและบอกให้แม่หม่อนไปนำดินมาจากคอกยอหอย (คอกแสนอยู่ในเขตอำเภอบ้านไผ่) มาสร้างพระ ดินนี้เป็นดินที่เค้เผือกอยู่หนึ่งเท้าที่ย่อยดินคอกยอหอย ได้พากับนุคค่าลงไปใต้น้ำลึก แล้วช่วยกันคาบเอาดินได้ท้องน้ำลึกนี้มาสร้างรังที่คอกยอหอย เสร็จแล้วยังได้ช่วยกันค้ำขนขึ้นมารวมกองไว้ใกล้กับรังของควักกอกหนึ่ง สูงหนึ่งวา และกว้างหนึ่งวา ให้ไปนำเอาดินกองนี้มาสร้างพระจะเป็นมงคลอย่างยิ่ง เมื่อแม่หม่อนตื่นมาและคิดทบทวนนิมิตฝันนั้นว่าคงเป็นเทพเทวดามาบอกกล่าว เพราะเรื่องเค้เผือกอยู่แม่หม่อนก็เคยได้ยินคนเขาเล่าเลือนมาก่อน แต่ไม่ได้สนใจคิดตามไปดู เมื่อทราบจากเทพนิมิตนี้แล้ว แม่หม่อน พร้อมด้วยพระสงฆ์และเหล่าเสนาอำมาตย์ได้ออกเดินทางรอนแรมไปเที่ยวกอกยอหอย เมื่อไปถึงแล้ว พบว่าทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปตามที่ได้มีนิมิต จึงได้มีมนต์พระสงฆ์สวดชัยมงคลคาถา ประพรมน้ำพระพุทธรูปที่กอกดินนั้น แม่หม่อนได้วางดอกไม้ธูปเทียนขอคืนกับเค้เผือกอยู่นั้น และแม่ธรณีแล้วให้เสนาอำมาตย์ช่วยกันขุดและแบกหามกลับไปยังคุ้มแม่หม่อน พร้อมกับนำเค้เผือกอยู่นั้นเข้ามาเลี้ยงไว้ในคุ้มด้วย

ดินที่นำมาใช้นี้ได้ทำการผสมด้วยว่านศักดิ์สิทธิ์ พิธีกรรมต่างๆ ทุกขั้นตอน ได้ทำเหมือนกับการสร้างพระรอดทุกอย่าง แต่การบริกรรมอธิฐานมีใจคำอธิฐานบริกรรมแตกต่างจากพระรอด เพราะมุ่งหมายให้มีอิทธิทางความมั่นคงยั่งยืนสถานที่ที่เผา และที่ทำพิธีอธิฐานก็ใช้ที่แห่งเดียวกัน

กับพระรอดคนาจารย์ที่ทำการสอนอิทธิฐานที่เป็นจุดเดียวกันต่างแล้วไม่ได้รับราคาสรรพาวุธมรรทางไว้เพื่อชมและพินิจที่จักใช้ไม่มีนค่า จำนวนพระที่จัดสร้างทั้งหมด หนึ่งหมื่นกับแปดร้อยองค์ ทำพิธีอธิบออิทธิฐานเพียง 5 วัน เมื่อพิธีการทุกอย่างเสร็จสิ้นแล้วท่านโสนันโท ได้ให้ชื่อพระนี้ว่า “พระคง” ส่วนหนึ่งได้นำไปบรรจุไว้ที่วัดพระคง ที่เหลือนำหม่อนได้เอาออกแจกจ่ายแก่คนทั่วไป ผู้ที่มีความประสงค์จะได้ไว้สักการบูชา

การสร้างพระลือ

หลังจากสร้างพระคงแล้ว ไม่นานนักท่านโสนันโท ก็ได้คิดสร้างพระอีกครั้งหนึ่ง โดยมุ่งหมายให้มีอิทธิในทางเกียรติยศ ชื่อเสียง ให้เลื่องลือไปทั่วทุกสารทิศ เพราะเมื่อบ้านเมืองรอดพ้นจากภัยพิบัติทั้งหลายทั้งปวงประชาชนอยู่กันด้วยความสงบสุขร่มเย็น ทำให้บ้านเมืองยินคงอยู่ไม่ถ่มจมนแล้ว ควรที่จะส่งเสริมให้บ้านเมืองเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น จึงไป จนปรากฏชื่อเสียงเล่าลือหึ่งกระซายไปสู่ต่างบ้านต่างเมือง ชักจูงให้แขกต่างบ้านต่างเมืองเข้ามาหาพระผู้เป็นมิตรไมตรี

แนวคิดนี้เมื่อนำไปปรึกษากับสหชาธรรมทั้งสามท่าน และแม่หม่อนพร้อมด้วยเหล่าเสนาอำมาตย์ทุกท่านก็เห็นงามสมควรจะจัดสร้างขึ้น การหาดินมาสร้างพระนี้ แม่หม่อนได้เสาะอิทธิฐานกับเทพเทวดาทั้งหลายโดยการฟุ้งเส่นา (เส่นา คามที่เจ้าแม่หม่อนท่านอธิบายให้ทูณโศศาลฟุ้งนั้น มีลักษณะเหมือนกับธนู ประกอบด้วยคันธนู, สายธนู, และลูกธนู แต่ต้องลงอักขระอาคมที่คันธนูและลูกธนู สายธนูก็ต้องนำไปเข้าพิธีประจําอาคมก่อนที่จะนำมาประกอบกับคันธนูการยิงเส่นา ต้องประกอบพิธีกรรมทางไสยศาสตร์คล้ายกับการปล่อยของออกไปทางอากาศ เช่น การปล่อย คาปูเส้นผม, หน้าง ไปทำร้ายผู้อื่น เมื่อประกอบพิธีกรรมครบถ้วนแล้วจึงจะยิงเส่นาออกไป ที่เรียกว่า ฟุ้งเส่นานั้นคือเอาภิกขิยาที่ถูกเส่นาฟุ้งออกจากคันด้วยแรงอำนาจของอิทธิฤทธิ์ เส่นานี้โดยมากใช้ในการเยี่ยงพายุหรือสาแดงฤทธิ์จัมขวัญเจ้าศึก ไม่ได้ใช้เป็นอาวุธของทหารในการสู้รบ) จากในเมืองหากมีคนที่โหนบวิรุทธิ์สะอาตสมควรจะนำมาสร้างพระเพื่อให้อาณาเมืองทั้งหลายได้สักการบูชาแล้วขออำนาจเทพเทวดาทั้งหลายได้นำเอาเส่นาอันนี้ไปคลกลง ณ ที่แห่งนั้นเกิด เส่นาอันนั้นได้ฟุ้งข้ามป่าข้ามน้ำไปทางทิศตะวันออกของเมืองเป็นระยะยาวไกล แม่หม่อนก็สั่งให้เสนาอำมาตย์ สิบเสาะติดตามไป ปรากฏว่า เส่นาอันนั้นไปปักอยู่บนกองดินกองหนึ่ง กว้าง 2 ศอก สูง 2 ศอก อยู่คั่นคอดลูกหนึ่ง (คอดไซ) เจ้าเหล่านั้นก็มาแจ้งให้แม่หม่อนทราบ

แม่หม่อนเมื่อทราบเรื่องแล้ว จึงได้ออกไปสู่ที่นั้นพร้อมด้วยข้าคนจำนวนหนึ่ง เมื่อไปถึงแล้วได้สอบถามชาวบ้านแถบนั้นว่าดินกองนี้มีใครผู้ใดเป็นเจ้าของนำมากองไว้ ชาวบ้านก็เล่าให้ฟังว่า ในละแวกป่านี้ เป็นที่อยู่ของกวางฝูงหนึ่งมี 5 ตัว กวางฝูงนี้แหละได้ช่วยกันขนคาบเอาดินมาจากในถ้ำ

บนคอยูกูนี้ (คอยโซ) เอมามากองรวมกันไว้ ขณะที่คนดินมาที่ส่งเสียงร้องมาด้วยตลอดทาง เป็นที่อัศจรรย์ของชาวบ้านทั้งหลายและไม่มีใครที่จะคิดทำร้ายกวางฟูเง้แม้หมอนรับทราบแล้วได้จัดเวียงคอกไม้ของหอม ลูปเทียน ขอลาจากแม่พระธรณี เจ้าที่เจ้าทาง และกวางฟูเง้นั้นด้วย เมื่อพระสงฆ์ได้ทำพิธีสวดประพรมน้ำพระพุทธรูปแล้ว ได้ให้ข้าคนช่วยกันขุดคนเอาดินกองนั้นพร้อมด้วยนำเอากวางฟูเง้นั้นเดินทางไปยังคุ้มที่อยู่ของแม่หมอน กวางฟูเง้นั้นแม่หมอนก็ได้เลี้ยงดูไว้ภายในคุ้ม

การสร้างพระลือนี้ก็มีพิธีกรรมและขั้นตอนเหมือนการสร้างพระรอดและพระคงทุกอย่าง แต่เผาด้วยไม้ส้มป่อยที่ไม่มีแมลงรบกวน การอธิษฐานให้พบบริกรรมเน้นหนักไปทาง เมตตา มหานิยม โดยพระอาจารย์พูดเดียวกันกับ พระรอด พระคง ใช้เวลาเท่ากับพระคงคือ 5 วัน สถานที่ปั้นกตัมภ์พระที่เผา และที่ทำพิธีอธิษฐานก็ใช้สถานที่เดียวกัน การสร้างพระนี้สร้างเพียง 900 องค์ เมื่อสร้างเสร็จคนขึ้นคอนทุกอย่างแล้ว พระคุณเจ้าโสนันโท ได้ให้ชื่อว่า “พระลือ” และแม่หมอน ได้นำออกแจกจ่ายแก่ชาวบ้านชาวเมืองผู้ที่มีความประสงค์จะได้ไว้สักการบูชา

ในสมัยของแม่หมอนนั้น การสร้างพระก็ได้สร้างเหมือนอย่างเท่านั้น ต่อมาในภายหลังมีการสร้างเริ่มขึ้นมามากหลายอย่าง ดังที่ชาวบ้านชาวเมืองในสมัยนี้ดูรู้ได้เห็นกันทั่วไป

ศึกหลวงมะลังก๊ะ

หลวงมะลังก๊ะนี้เป็นเจ้าเมืองต้นน้ำฮิน มีอาณาเขตติดต่อกับเมืองหริภุญชัยทางด้านตะวันตกทางเหนือ ประชาชนพลเมืองเป็นพวกลาวะ ตั้งบ้านตั้งเมืองอยู่ในป่าในคอยนับตั้งแต่คอยสู่เทพล่องลงไปตามแนวเขาจนถึงเมืองสอศ ส่วนพื้นที่ที่เป็นที่ราบทางตะวันออกของเทือกเขาเหล่านั้นเป็นเขตแดนของเมืองหริภุญชัยทั้งหมด

หลวงมะลังก๊ะนี้นับได้ว่าเป็นผู้ที่มีกำลังฤทธิ์เดชมากผู้หนึ่ง แต่ก็หลงอยู่ในอำนาจของโลภะ โทสะ โมหะ ไม่มีความเกรงกลัวต่อสิ่งใด ได้แสดงที่ให้อำหมอนรู้ว่าต้องการตัวแม่หมอนไปเป็นคู่ครอง แม่หมอนคาดการณ์ไว้ว่าต่อไปอีกไม่ช้านัก เมืองต้นน้ำฮิน ต้องยกกองทัพมาถูกรานเมืองหริภุญชัยแน่ ทั้งนี้เพราะแม่หมอนจะไม่ยินยอมตามความต้องการของขุนหลวงมะลังก๊ะ เมื่อคาดการณ์ล่วงหน้าไว้ดังนี้แล้วแม่หมอนได้หาทางแก้ไขไว้ก่อนขึ้นหนึ่ง โดยทำที่เป็นการขอมอ้อนน้อมต่อขุนหลวงมะลังก๊ะ และได้ส่งสิ่งของไปเป็นบรรณาการเพื่อให้ขุนหลวงมะลังก๊ะคลายใจในจำนวนเครื่องบรรณาการนั้น แม่หมอนได้จับหมากพลู ถวายแด่พระพิมพ์ฤทธิ์หลวงมะลังก๊ะไปด้วย และขอร้องให้หลวงมะลังก๊ะกินหมากพลูอาถรรพ์นั้นเพื่อแสดงน้ำใจไมตรีต่อกันหลวงมะลังก๊ะคลายใจและขอมกินหมากพลูอาถรรพ์นั้น นอกจากหมากพลูอาถรรพ์พิมพ์ฤทธิ์แล้ว แม่หมอนยังได้เอาผ้าชิ้นของแม่หมอนมาคาดเอิบเป็นหมวกอย่างสวยงามส่งไปเป็นบรรณาการด้วย ปราบฏว่าขุนหลวงมะลังก๊ะรู้ไม่เท่าทันจึงสวมใส่หมวกใบนั้นด้วยความพอใจ ดังนั้นวิชาอาคมทั้งหลายที่มีอยู่จึงถูกลบล้างโดยสิ้นเชิงอย่างไม่มีผู้ใด

ต่อมาไม่นานนักขุนหลวงมั่งงักก็ ซึ่งเจ้าใจเอวว่าแม่หมอนมีเชื้อโงโงคน ได้ส่งคนมาสู่ขอแม่หมอนไปเป็นผู้ครอง แต่ที่ถูกแม่หมอนปฏิเสธไป จึงก่อให้เกิดความแค้นเคืองเป็นอันมากให้จัดเตรียมผู้คนแต่งเป็นกองทัพเพื่อจะยกเข้ามาตีเมืองทิวฤๅญชัยจึงเอาตัวแม่หมอนให้ได้

เมื่อแม่หมอนทราบเหตุการณ์เช่นนั้น ได้ส่งสารไปทักทายขุนหลวงมั่งงักว่า เรายินดีว่าที่จะเอาไพร่พลมาทำกันให้เดือดร้อนแก่ไพร่พลทั้งหลาย เรื่องนี้เป็นเรื่องจิตใจกันระหว่างเราทั้งสอง ท่านก็นับได้ว่าเป็นผู้ที่มีเดชะมีฤทธิ์มากผู้หนึ่ง ควรจะสำแดงฤทธิ์ให้ปรากฏโดยขอให้ท่านพุ่งเส้านำจากคอยสุเทพมายังเมืองทิวฤๅญชัย ถ้าเส้านั้นมากตกในกำแพงเมืองทิวฤๅญชัย ตัวข้าอินดีจะยอมตามความต้องการของท่านทุกอย่าง ถ้าเส้านั้นไม่ถึงกำแพงเมืองก็ให้เป็นอันเลิกแล้วกันไป เมื่อส่งสารไปแล้ว แม่หมอนได้ให้ชาวเมืองทุกคนทั้งเด็กและผู้ใหญ่สมาทานศีล 5 ศีล 8 ตามกำลังศรัทธาและรักษาไว้เป็นเวลา 7 วัน

ขุนหลวงมั่งงักได้รับสารนั้นแล้วได้ตอบตกลงตามคำทักทายของแม่หมอน แต่ด้วยเดชอำนาจของพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ตลอดจนอำนาจของบุญกุศลที่ชาวเมืองได้พร้อมกันรักษาศีลมาแล้วเป็นเวลา 7 วัน อีกทั้งฤทธิ์อำนาจของขุนหลวงมั่งงักก็ได้ถูกชมให้เสื่อมถอยลงไปแล้ว การสำแดงฤทธิ์พุ่งเส้านำของขุนหลวงมั่งงักจึงไม่สัมฤทธิ์ผลตามความประสงค์ คือการพุ่งครั้งแรกจากบนคอยสุเทพด้วยฤทธิ์อำนาจ เส้านำนั้นพุ่งมาตกห่างจากกำแพงเมืองทิวฤๅญชัยทางตะวันตกเป็นระยะทางประมาณ 60 วา ด้วยความรุนแรงที่เส้านำพุ่งมากทำให้พื้นดินแห่งนั้นแตกกระจายออกกลายเป็นหนองน้ำ ชาวบ้านชาวเมืองเรียกกันว่า "หนองเส้านำ" ซึ่งก็ยังคงมีอยู่จนกระทั่งทุกวันนี้ (ปัจจุบันนี้อยู่ในบริเวณหมู่บ้านวัดศรียะไปทางทิศเหนือ วัดมหาวันประมาณ 150 เมตร) เมื่อการพุ่งเส้านำครั้งแรกไม่เกิดผลตามที่หวังไว้ ขุนหลวงมั่งงักก็ไม่ยอมถอยยอมให้ทำการพุ่งมาอีกเป็นครั้งที่สองหวังจะให้เส้านำพุ่งเข้าไปคกอยู่ในกำแพงเมือง แต่ผลที่ได้กลับเลวร้ายยิ่งกว่าครั้งแรก เส้านำเพียงแต่ลอยเลาะลาคคอยสุเทพ แล้วตกลงที่ตีนคอย (เชิงเขา) สุเทพนั่นเอง

เมื่อเหตุการณ์กลับกลายเป็นเช่นนี้ ขุนหลวงมั่งงักก็มีความไม่พอใจอาเป็นที่ยิ่ง ได้สั่งเตรียมกองทัพอย่างรีบด่วนโดยไม่ฟังเสียงคัดค้านของใครทั้งสิ้น และไม่คำนึงถึงค้ำประกันสัญญาที่ให้ไว้กับแม่หมอนว่าจะไม่ใช้ไพร่พลมารบกันให้เดือดร้อน ในที่สุดขุนหลวงมั่งงัก ก็ควบคุมทัพพลออกจากเมืองขึ้นน้ำอิน รีบคุมมาเมืองทิวฤๅญชัย หวังจะทำลายให้ย่อยยับให้สมกับความแค้นเคือง

ทางด้านเมืองทิวฤๅญชัย แม่หมอนและเสนาอำมาตย์ทั้งหลายตลอดจนชาวบ้านชาวเมืองได้เตรียมการป้องกันไว้แล้ว พอทราบข่าวการมาของทัพขุนหลวงมั่งงัก แม่หมอนได้นำทัพทิวฤๅญชัยซึ่งมีลูกทั้งสองของแม่หมอนเข้าร่วมด้วย ออกไปตั้งสกัดทัพขุนหลวงมั่งงัก ที่ทุ่งนามดิน (ปัจจุบันนี้เป็นที่ตั้งของบ้านท้าวบุญเรือง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่) การยกพลเคลื่อนทัพครั้งนี้ ควบคุมหาบศาคือเป็นผู้ให้ถนัด กำหนดวัน และยามเคลื่อนพล

การศึกษครั้งนี้ แม่หม่อนรู้สึกเป็นห่วงลูกทั้งสอง คือ อนันตยศและมหันตยศ เพราะทั้งสองยังเด็กอยู่แต่ก็แถมวันกล้า แข็งแรง ผิดกับเด็กโดยทั่วไป ได้ตั้งจิตขอให้เทพเทวดาทั้งหลายช่วยปกป้องคุ้มครองลูกทั้งสอง อย่าให้ได้รับอันตรายจากคนหอก คนดาบ และให้ได้รับชัยชนะจากเจ้าศึกศัตรูผลที่สุดกองทัพลูกทั้งสองได้เข้าปะทะต่อสู้กันเวลาเที่ยงวัน ที่ทุ่งนามดินนั้น เจ้าอนันตยศ จับช้างป่าเก่งมาเชียว เจ้ามหันตยศ จับขี้มนเจ้าเก็บคันผิ ทั้งช้างและม้า ได้พุ่งเข้าห้ำกัน เจ้าศึก และแผลเสียดังสะท้านข้ามขวัญ จนเจ้าศึกไม่อาจร่อนหน้าอยู่ได้และสู้กันไม่คิดค่าทั้งแตกกระจัดกระจายไปคนละทิศละทาง เปิดโอกาสให้ทหารของแม่หม่อนเข้าจับนำได้อย่างง่ายดาย ขุนหลวงมะสังก็เฝ้าเจ้าผู้คุ้มกัน จึงถูกลูกทั้งสองของแม่หม่อนเข้ารุมรบ จนเสียทีถูกฆ่าตายไปในที่รบ เหล่าทหารข้าศึกของหลวงมะสังก็เมื่อเห็นผู้นำทัพถูกฆ่าตายก็ยิ่งเสียขวัญไม่มีกำลังใจสู้รบต่อไป จึงถูกโจมตีจนแตกพ่าย ที่ถูกฆ่าตายก็มาก การศึกษครั้งนี้แม่หม่อนไม่ได้เข้าทำการรบด้วย เพียงแต่ควบคุมข้าศึกในกองทัพ เป็นกำลังใจให้แก่เขาเท่านั้น ศึกษาครั้งนี้เกิดขึ้นเมื่อเดือนยี่ ออก 5 ค่ำ ปีก่ำ (กุน) พ.ศ.1216 หลวงมะสังก็ถูกฆ่าตายในเวลาก่อนค่ำ

การศึกษครั้งนี้เสนาฝ่ายหญิงของแม่หม่อนได้เสียชีวิตลงหลายคน ที่สำคัญๆ มี 4 คน คือ

1. สนมจันทร์พิชัย

ในชาตินี้คือ นายเกี้ยว ขัดเงางาม บ้านเลขที่ 3 ถนนสุมนเทวราช อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

2. สนมบัวแก้ว

ในชาตินี้เป็นผู้ชายคือ นายวิสุทธิ์ ชาญเลขา บ้านเลขที่ 8/19 ถนนภูมิเทวา ตำบลบางตลาด ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

3. สนมบัวผาย

ในชาตินี้ต้องชดใช้อุทิศกรรม ได้เกิดเป็นกบอยู่ในคอก

4. สนมค่านวน

ในชาตินี้เป็นผู้ชายยังเด็กอยู่คือ ด.ช.สุพจน์ สังข์มะโน บ้านเลขที่ 172/1 บ้านสบเคี้ยว อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

ทางฝ่ายขุนหลวงมะสังก็เสียคนตายลงเป็นจำนวนมาก แต่แม่หม่อนจะบอกให้เฉพาะตัว ขุนหลวงมะสังก็กับลูกอีก 6 คน ที่ถูกฆ่าตายในที่รบ

ตัวขุนหลวงมะสังก็

ในชาตินี้ได้เกิดเป็นผู้หญิง เพราะมีจิตใจฝักใฝ่ในอิสตรี กรรมอันนั้นจึงตกค้างให้เป็นผู้หญิง มีชื่อว่า นางจันทร์ โพตากุล อยู่บ้านเลขที่ 4 หมู่ที่ 5 ตำบลกองนาง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ในบ้านนั้นจะมีคนชื่อว่า บุญทัน เกิดเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2503 รวมอยู่ด้วย

ลูกหิ้ง ๒ ของขุนหลวงมะลังกะ คือ

1. เจ้าเบ้ง

ในชาตินี้เป็นผู้หญิง ชื่อ อุบลรัตน์ พันธุ์มินทร์

2. เจ้าผา

ในชาตินี้คือ นายอมรฤทธิ์ พันธุ์มินทร์

3. เจ้าคำ

ในชาตินี้ต้องใช้ออกุศลกรรมไปเกิดเป็น ฟาน (แก้ง) อยู่ในปี

4. เจ้าหยอด

ในชาตินี้คือ นายหิรัญ แซ่ฮั่ว

5. เจ้าจินา

ในชาตินี้คือ นายอัมรินทร์ พันธุ์มินทร์

6. เจ้านางม่อน

ในชาตินี้คือ นางถนูน พันธุ์มินทร์

ทั้ง 5 คนนี้ (ยกเว้น เจ้าคำ ต้องไปใช้ออกุศลกรรมในชาตินี้) อยู่บ้านเลขที่ 285 ถนน

มูลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ที่ได้มาเกิดร่วมกัน เพราะแรงอธิษฐานที่ได้ร่วมกันอธิษฐานไว้ว่าจะมาเกิดร่วมกัน และให้ได้ทำบุญร่วมกันไปทุกภพทุกชาติ เพราะลูกหิ้ง 6 ของขุนหลวงมะลังกะนี้ ในอดีตชาติก็เป็นผู้ที่ฝึกได้การบุญการกุศลอยู่ และได้เคยร่วมกันสร้างบุญตามโอกาสอันควรเสมอมา แม้เจ้าคำก็เช่นกัน ที่ไปเกิดเป็นฟาน (แก้ง) ก็เพราะออกุศลกรรมมาสอดคล้องตรงกัน แต่ต่อไปจะต้องได้มาเกิดร่วมกันอีก ถ้าพบเขาเหล่านี้แล้ว ให้ถามเขาว่ามีศักดิ์เป็นอะไรกันแล้วก็รู้เอง แม่หม่อมจะไม่ชอบออก

เมื่อเสร็จศึกแล้ว เสนาอำมาตย์ ข้าคนทั้งหลายได้ร่วมกันจัดอบรมสมโภชน์ ทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้แก่ผู้ที่เสียชีวิตในการรบ และเป็นการฉลองชัยชนะด้วยเป็นเวลา 7 วัน 7 คืน ในการนี้แม่หม่อมได้ปูนบำเหน็จความดีความชอบ และแจกรางวัลแก่ทุกคนที่ได้ร่วมรบ ตลอดจนช้างและม้า ก็ได้แต่งตั้งยศพญาให้ด้วย ซึ่งจะได้เล่ารายละเอียดต่อไป หลังจากนั้นบ้านเมืองก็สงบสุข โหรบ้านพลเมืองอยู่กันอย่างร่มเย็นเป็นสุขไปจนตลอดสิ้นอายุขัยของแม่หม่อม

พระรอด พระคง พระลือ สมัยจามเทวี

พระรอด

พระคง

พระลือ

จ้างปู่ทำงานเขียว (ช่างแก้ว)

ชื่อเสียงของจ้างปู่ทำงานเขียว (จ้างปู่ คือจ้างหลาย, ท่า คือ สีดำจัด) นี้ ชาวเมืองทวายรู้ซึ้งกันดี ว่าเป็นจ้างผู้บุญบารมี (ช่างแก้ว) ของแม่หม่อน แต่ยังไม่เคยมีใครที่รู้ประวัติความเป็นมาของจ้างปู่ทำงานเขียว แม่หม่อนก็ยังไม่เคยเล่าให้ใครฟังมาก่อน เคียวนั่งถึงเวลาอันสมควรแล้ว แม่หม่อนจะเล่าประวัติของสัตว์ที่เกิดขึ้นมาเป็นผู้บุญกับแม่หม่อนอันมี ช้างแก้ว ม้าแก้ว และไก่แก้ว ให้พิศพาสดฟัง เพื่อจะได้เอาไปเล่าสู่คนผู้ที่ยากูรู้ให้ได้รู้ต่อไป

จ้างปู่ทำงานเขียวนี้เป็นจ้างป่าอยู่ที่คอยสูง เมืองเปียงคาว (เชียงคาว) เป็นจ้างที่มีลักษณะอันถูกต้องตามตำราชดกันทุกอย่าง ที่มีลักษณะพิเศษก็คือมีกายสีดำสนิทเหมือนสีถ่าน ากก็เป็นสีดำจนดูเขียว รูปร่างล่ำสันสูงใหญ่ อันที่จริงเคยมีผู้คนได้พบเห็นมาก่อนแล้ว ขุนหลวงมะลังก็เกะกะรู้กิตติศัพท์และเคยระดมผู้คนไปหวังจะจับช้างเชือกนี้มาเป็นของตัว แต่จะเป็นด้วยเหตุใดไม่อาจทราบได้ ขุนหลวงมะลังก็ให้พยายามครั้งแล้วครั้งเล่าก็ไม่อาจจับช้างเชือกนี้ได้

แม่หม่อนมารู้เรื่องช้างเชือกนี้จากเสนาจ๋อน เพราะเสนาจ๋อนนี้ได้ออกไปเที่ยวค้าขาย แลกเปลี่ยนสินค้าต่างบ้านต่างเมือง และได้เดินทางผ่านไปทางป่าคอยสูง เมืองเปียงคาว (อำเภอเชียงคาว จังหวัดเชียงใหม่) จึงได้ไปพบเห็นช้างเชือกนี้ด้วยตนเอง แล้วนำความมาบอกกล่าวให้แม่หม่อนทราบ แม่หม่อนครั้นได้ฟังเสนาจ๋อนเล่าแล้วก็เกิดความปรารถนาที่จะได้ช้างเชือกนี้มาไว้กับบ้านกับเมือง เพื่อให้เกิดเศษะอำนาจและเป็นมงคลกับบ้านเมือง จึงได้ปรึกษากับเสนาอำมาตย์ทั้งหลาย ทุกคนมีความคิดเหมือนกับแม่หม่อน เมื่อเป็นเช่นนี้จึงได้ช่วยกันกะเครื่องงานที่จะเดินทางไปเมืองเปียงคาว เพื่อหวังจะนำเอาช้างมงคลนี้เข้ามาสู่บ้านสู่เมือง

ขณะเดินทางอันมีเสนาอำมาตย์ หมอช้าง หมอควาญ ที่ชำนาญในเรื่องนี้และตัวแม่หม่อนเองก็ได้เดินทางร่วมกับคณะมาด้วย การเดินทางครั้งนี้ได้รับความลำบากมากเพราะต้องเดินทางผ่านป่าผ่านคอยรอนแรมไปเป็นเวลาหลายวัน จนลูถึงคอยสูง เมืองเปียงคาวจึงได้ตั้งป้าง (ที่พักในป่า) ขึ้นแล้ว แยกย้ายกันออกสอดเสาะหาช้างสำคัญนั้น จนกระทั่งวันหนึ่งก็ได้พบช้างสำคัญนั้นอยู่อย่างโดดเดี่ยวไม่มีเพื่อนร่วมใจลง ครั้นแม่หม่อนได้เห็นช้างนั้นมีความปิติยินดีเป็นอย่างยิ่งจึงรู้สึกเมตตาปรานีประหนึ่งว่าได้พบเห็นญาติพี่น้องที่พลัดพรากจากกันไปนาน มีใจอยากจะเข้าไป สวมกอดลูกกำลัด้วยความรักความคิดถึง

แม่หม่อนจึงได้ออกปากห้ามหมอควาญ และเสนาอำมาตย์ทั้งหลายไม่ให้หักหาญไล่ต้อนคล้องจับเอาตัวอย่างล้ง ช้างนั้นเมื่อพบเห็นแม่หม่อนและคณะก็โบกมือไปไหน คงยืนนิ่งโบกหูและแกว่งหาง สายตาจับจ้องที่แม่หม่อน คล้ายแสดงความรู้สึกพอใจรักใคร่คอยสนอง แม่หม่อนได้เรียก

เอาด้วยสายธัญที่เตรียมไปสำหรับผูกกับขวัญช้างที่จับได้จากเสนา แล้วตั้งสัจอธิฐานต่อแม่พระธรณี เจ้าป้า เจ้าเจาและเทพเทวดาทุกท่านทุกองค์ว่า หากช้างมงคลเชือกนี้ได้เคยสร้างบุญสร้างกุศลร่วมกันมา และจะมาเป็นคู่บุญกันต่อไป ก็ขอให้ช้างมงคลเชือกนี้เชื่องค้ำส่งสอนของข้าอย่าได้ครุร้ายคือค้ำคั่ง แต่บังคับเป็นค้ำไปจนตลอดค้ำข้าไปสู่บ้านสู่เมือง หากไม่ใช้บุญบารมีที่จะได้อู่ร่วมกันเมื่อข้าเดินเข้าปศุสัตว์ก็ขอให้ผลานิสงส์ข้าไปเป็นเถิด ข้าก็จะไม่ขอคิดคำนึงจนจบแต่ประการใด

เมื่อเสียดสัจอธิฐานแล้วแม่หม่อนก็ถือด้วยผูกขวัญเดินเข้าไปสู่ช้างมงคลนั้นตามลำพัง ช้างนั้นไม่ให้เห็นแสดงกิริยาอาการตื่นตระหนกตกใจแต่ประการใด คงยืนนิ่งในทูลและแกว่งหางตามสบาย จนแม่หม่อนเดินเข้าไปประจันหน้าท่างกันแค่เอื้อม แม่หม่อนก็หยุด และเอื้อมเอ่ยพูดเชิญชวนว่า “หากเราทั้งสองได้เคยร่วมบุญร่วมกุศลกันมาก่อนในอดีตแล้ว ในชาตินี้ข้าก็ขอเชิญเอาเจ้าเข้าไปสู่บ้านสู่เมือง เพื่อช่วยกันปกป้องรักษาบ้านเมืองให้ร่มเย็นเป็นสุขสืบไป ขอให้เจ้าอย่าได้ขัดขืน” ช้างนั้นก็ยังคงรักษาทิวาเป็นปกติ แม่หม่อนจึงก้าวเข้าไปถึงตัวและใช้สายผูกหางทั้ง 2 ข้าง ช้างก็ยืนนิ่งไม่ขัดขืนยอมให้ผูกโดยดี แล้วแม่หม่อนก็จับด้วยงูเดินไปสู่ปางที่ผูกช้างก็เดินตามไปด้วยความเต็มใจ

ก่อนที่แม่หม่อนและคณะออกเดินทางกลับเมืองหริภุญชัย ช้างปู่ก็มาเจียนนี้ได้ส่งเสียงร้องดังสะท้านป่า 3 ครั้ง แล้วจึงวิ่งขึ้นเอาแม่หม่อนขึ้นไปนั่งบนคอ ก่อนจะออกเดินได้กระพือเท้าอีก 3 ครั้ง แล้วจึงออกเดินทางคิดคำนึงกลับสู่เมืองหริภุญชัย การนำช้างปู่ที่มาจากเจียนมาเมืองหริภุญชัย ครั้นนั้น ไม่ได้ผูกมัดล่านโซ่ช้างก็เดินตามคณะมาอย่างสงบไม่มีการขัดขืน จนกระทั่งเข้าสู่ในเมือง

สมัยนั้นแม่หม่อนได้เลี้ยงวอกไว้ตัวหนึ่ง วอกตัวนี้ได้เที่ยวเล่นอยู่ตามในเมือง พอเห็นขบวนนำช้างเข้าสู่เมืองมา มันก็ได้กระโดดเข้าเกาะที่ใต้ช้างช้าง ช้างตกใจสับควอกตกลงไปแล้ว เอาสี่ข้างด้านที่วอกกระโดดเกาะเข้าไปสี่ (จัดดู) กับประตูเมือง ประตูนั้นจึงเรียกว่าประตูช้างสีจนถึงเดี๋ยวนี้ พอก้าวเข้าสู่ในเมืองเล็กน้อย ช้างปู่ก็มาเจียนได้ส่งเสียงร้องใหญ่จนดังก้องไปทั้งเมือง 3 ครั้ง ครบที่เป็นวัดช้างร้องขณะนั้นเอง

เมื่อนำช้างเข้าเมืองแล้วได้นำไปพักที่คุ้มของแม่หม่อน (วัดจามเทวีเดี๋ยวนี้) แม่หม่อนก็ได้เฝ้าเมื่อคนกับวันเอาช้าง 3 ครั้ง แล้วให้พรให้อู่สุขสบาย และได้จัดสร้างที่อยู่ให้ทางตะวันตกของคุ้มแม่หม่อน (ปัจจุบันนี้คือโรงพยาบาลลำพูน) แต่ที่อยู่นี้เป็นเพียงที่พักเมื่อช้างปู่ที่มาจากเจียนเข้ามาในเมืองเท่านั้น ไม่ได้เป็นที่อยู่ประจำ

การทำพิธีสู่ขวัญรับช้างมงคล ได้เชิญพรหมณ์ชื่อ ปู่เจ้าวงคำเป็นประธาน ทำพิธีเรียกขวัญและอัญเชิญเทพเทวดามาปกป้องรักษาช้างมงคลให้แคล้วคลาดต่อสรรพอันตรายทั้งปวง และปู่เจ้าวงคำได้นบอวว่าช้างปู่ที่มาจากเจียนนี้ต้องด้วยลักษณะของช้างมงคลหมู่บ้านทุ่งเมืองมีกำลังมหาศาล มีอำนาจปราบไปใดทั้งแปดทิศ ถ้าจะให้ดียิ่งขึ้นให้แม่หม่อนหาพระผู้ทรงศีลเครื่องครัด นิตะปะเคชะสูงส่งมาจารลงอักขระทั้งข้าง 2 ข้าง แล้วจะทำให้มีกำลังมีอำนาจเพิ่มขึ้น

แม่หม่อนก็ให้หาเรือกับเสนาอำมาตย์และหมอโหราว่าเห็นสมควรจะนิมนต์พระภิกษุองค์ใดมาลงอักขระคาถาที่พรหมเนยวงคำบ่อไว้ เมื่อได้พิจารณาแล้วที่ประชุมก็ตกลงกันว่าสมควรจะไปนิมนต์เอาครูบามหาศพระาเป็นพระที่ปฏิบัติปฏิบัติชอบอยู่ในขอบข่ายของศีลของกรรม แล้วได้บำเพ็ญจิตจนสำเร็จในฌานสมาบัติเป็นจิตที่มีอำนาจอีกประการหนึ่ง ครูบาท่านก็เกิดวันเสาร์ห้าถือว่าแรงทางด้านพลังจิต

ครูบามหาศเมื่อได้รับนิมนต์แล้วก็ได้มาลงอักขระในวันเดือนยี่เป็ง (วันเพ็ญเดือนยี่) เป็นยามหนาว ปี พ.ศ. 1205 สถานที่ลงอักขระก็ใช้สถานที่ในคุ้มของแม่หม่อน ครูบาได้ลงอักขระที่งาทั้ง 2 ข้าง ของข้างปูก้างเงี้ยว งาทางขวาเพื่อเพิ่มกำลังเพิ่มอำนาจ งาทางซ้ายนั้นได้ลงอักขระไว้เพื่อป้องกันการกดขี่ไม่ให้อาละวาด แล้วได้จารอักขระที่เล็บคิ้วทั้ง 4 ทุกเล็บ โดยจารเล็บละคำ เพื่อป้องกันศัตรู และสรรพอันตรายทั้งหลาย การลงอักขระครั้งนั้น ข้างที่ยอมให้จารอักขระโดยจิตจนสำเร็จ และครูบาได้ประพรมน้ำมนต์ให้แก่ข้างเพื่อเป็นสิริมงคลสืบไป

สำหรับผู้ที่จะมาเป็นความอยู่คู่และข้างปูก้างเงี้ยวนี้ต้องเป็นคนใจซื่อ มีอายุไม่เกิน 30 ปี และต้องเกิดวันเสาร์ เมื่อคัดเลือกแล้วได้แก่ ขุนเจ้าจิกขุเรืองราช แม่หม่อนจึงมอบหมายให้เป็นผู้กำกับดูแลข้างปูก้างเงี้ยวตลอดมา

แม่หม่อนได้บอกแล้วว่าที่พักของข้างปูก้างเงี้ยวนั้นเป็นที่พักชั่วคราว ตามปกติขุนเจ้าจิกขุเรืองราช จะนำช้างไปปล่อยให้หากินตามอิสระที่ป่าผักป่าบ ทางทิศตะวันออกของเมืองหริภุญชัย เพราะที่ป่าผักป่าบนี้เป็นที่ที่มีดินน้ำท่าอุดมสมบูรณ์ มีผักป่า และอ้อยซึ่งมีสหวานลำต้นใหญ่ขึ้นอยู่หนาแน่น (อาณาบริเวณตั้งแต่อำเภอแม่ทา ไปจนถึงตำบลบ้านธิ อำเภอเมืองลำพูน) ข้างปูก้างเงี้ยวจะต้องเที่ยวหากินอยู่ในป่านี้ไม่หนีไปไหน เดือนหนึ่ง ขุนเจ้าจิกขุเรืองราช ก็จะนำช้างกลับเข้าเมือง 2 ครั้งๆ ละ 4-5 วัน เพื่อนำมาอาบน้ำจัดสีให้หมดจด และเพื่อแม่หม่อนจะได้ตรวจสอบดูด้วยว่ามีการเจ็บป่วยหรืออยู่เป็นสุขสบายดี ถ้ามีการเจ็บป่วยก็จะได้ดูแลรักษาให้ เมื่อนำช้างมาในเมืองก็นำมาพักที่ที่พักข้างคุ้มแม่หม่อน กลางวันบางครั้งช้างก็ออกไปเที่ยวตามใจชอบ และที่ที่ช้างชอบไปอยู่เป็นประจำก็คือบริเวณที่เป็นทุ่งร้างเตียนนี้ เมื่อช้างมาอยู่ในเมืองต้องสังเกตดูว่าช้างเบื่อกินแล้วหรือยัง โดยช้างจะแสดงอาการง่วนง่วนอยู่ไม่เป็นสุข ก็ให้ขุนเจ้าจิกขุเรืองราชผู้เป็นท้าว นำออกไปปล่อยที่ป่าผักป่าบค่อปอาหารของช้างเมื่ออยู่ในเมืองช้างจะกินอ้อยอย่างเดียวอย่างอื่นไม่กิน และต้องเป็นอ้อยตั้งคืออ้อยที่ลำต้นตรง ไม่ล้มทาดไปคามดิน มีผู้คนห้ามอย่าไปรบกวน แต่ช้างเบื่อกินแล้วก็ยกกลับเข้าไปอยู่ป่าก็จะไม่ยอมกินอ้อยที่ห้ามให้

เครื่องประดับข้างปูก้างเงี้ยว แม่หม่อนได้ทำด้วยไขทองคำไว้คล้องคอ ใช้ไม้ใช้ทองคำไว้รอง (ห่วงหรือวง) ร่องละหนัก 7 บาท ทั้งหมดมีอยู่ 25 ร่อง ผักถุมเหล็กปัดด้วยด้ายเงินเป็นลวดลายสวยงาม มีรูปอ้อย ข้างงู ข้างละอัน ทำด้วยเงินและด้ายเงิน เครื่องประดับเหล่านี้ใช้ประดับเฉพาะวันเดือนดับ (แรม 15 ค่ำ) และวันเดือนยี่ (วันขึ้น 15 ค่ำ) เท่านั้น

เมื่อขณะฝึกขุนหลวงมะดังก็๊ะ (มีดังคะ) แล้ว แม่หม่อนได้ตั้งยศให้ช้างปู่กำงาเขียว ในฐานะที่มีความดีความชอบออกศึกจนจำศึกห่ายแพ้ย และขุนหลวงมะดังก็๊ะ (มีดังคะ) ตายในที่รบ แม่หม่อนก็ตั้งยศให้ว่า “พญาปักปิงเมืองเรืองอำนาจคชสาร” แล้วทำการสมโภชนัยศกศัตร์นี้ 7 วัน มีการทำบุญเลี้ยงพระสวดมนต์ และมีการละเล่นฟ้อนรำต่างๆ ให้ “พญาปักปิงเมืองเรืองอำนาจคชสาร” อยู่ในฟ้อนนี้ได้อาข่างฟ้อนผู้หญิงมาฟ้อน พญาปักปิงเมือง ก็เฉยๆ แต่พญาปักปิงเมืองมาเบิ่งใจ (พอใจ) ข่างฟ้อนจีเหอ้า โดยแสดงกิริยาโยกหู ถักแวงวังหางกระต๊อบเท้าไปตามเสียงฆ้องกลอง และส่งเสียงพิมพ์มออย่างรื่นเริง ยังความปลื้มปิติให้แก่บรรดาข่างฟ้อนจีเหอ้าเหล่านั้นเป็นอย่างมาก

คณะข่างฟ้อนจีเหอ้ามีแปดคน คือ

1. ป่าอ้ายเมือง

ในชาตินี้คือ นายวสันต์ มุขอิ บ้านเลขที่ 121 หมู่ที่ 1 ตำบลป่าขาว อำเภอป่าขาว จังหวัดลำพูน

2. ป่าอ้ายก่า

ในชาตินี้คือ นายประพันธ์ ตาทองแท้ บ้านเลขที่ 5 หมู่ 7 ตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

3. ป่าอ้ายสิงห์

ในชาตินี้คือ นายวัฒนา นันติ บ้านเลขที่ 67 หมู่ 3 ตำบลมะกอก อำเภอป่าขาว จังหวัดลำพูน

4. ป่าอ้ายนาก

ในชาตินี้คือ เกิดเป็นผู้หญิงชื่อ ศรีพรรณ วิจิตรโต 67 หมู่ 3 ตำบลมะกอก อำเภอป่าขาว จังหวัดลำพูน

5. ป่าอ้ายปู่

ในชาตินี้คือ นายขยงฤทธิ์ บริบูรณ์

6. ป่าอ้ายเนือง (ฉายาว่า “แฉวยาว”)

ในชาตินี้คือ นายเฉลิมพันธ์ บริบูรณ์ เป็นเด็กอยู่ ทั้งสองคนนี้ (นายขยงฤทธิ์ และนายเฉลิม) ได้เกิดมาร่วมกันที่บ้านเลขที่ 20/2 หมู่ 9 ตำบลเจียงคอย อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ก็เพราะว่าในอดีตชาตริกักมากแล้วได้อธิษฐานให้มาเกิดด้วยกัน

7. ป่าอ้ายแยง

ในชาตินี้คือ นายฉลอง จายอุโมงค์ อยู่บ้านเลขที่ 72 หมู่ 6 บ้านป่าเหวี ต.อุโมงค์ อ.เมือง จ.ลำพูน

8. ป่าอ้ายตุ่น (ฉายาว่า “ตุ่นหั่ว”)

ในชาตินี้คือ เกิดเป็นผู้หญิงชื่อว่า นิตยา อาคะโรจน์ อยู่บ้านเลขที่ 60 หมู่ 8 ต.บ้านแป้น อ.เมือง จ.ลำพูน

ตลอดเวลาการสมโภชนี้ได้จัดเลี้ยงเหล้าเสนาอำมาตย์เจ้าคนทั่วไป ตลอดจนนำช้างขึ้นทุกตัว (เจือก) มาเลี้ยงด้วยอ้อยที่มีรสหวานจนครบ 7 วัน ก็หยุดการเลี้ยงแล้วให้ทุกคนถือศีล 5 หรือ 8 คน ละ 1 วัน เป็นอันจบสิ้นพิธีฉลองยศช้างปู่กำมาเจียว “ช้างปู่กำมาเจียวหรือพญาปากบึงเมืองเรื่องอำนาจคชสาร” นี้ได้มีชีวิตอยู่ต่อมาจนเมื่อแม่หม่อนได้เลี้ยงจิด (คาย) จากโลกมนุษย์ไปแล้วเป็นเวลา 1 ปี ช้างนี้ก็คาย (ล้ม) คามแม่หม่อนไปเพราะช้างนี้เกิดมาเพื่อเป็นคู่บุญกับแม่หม่อนโดยเฉพาะ แม่หม่อนมารู้เอาเมื่อแม่หม่อนเลี้ยงจิด (คาย) จากโลกมนุษย์มาอยู่ที่แคนสักกั๊งโลกั๊ง (แคนพิพย์) นี้แล้วว้า ช้างปู่กำมาเจียวนี้แท้ที่จริงก็คือ น่องจันแดง ซึ่งเป็นน้องชายของแม่หม่อนในอดีตชาติก่อนที่จะเกิดมาเป็นนางจามเทวี น่องจันแดงนี้เมื่อเลี้ยงจิดจากโลกมนุษย์แล้วก็ได้ไปเกิดเป็นเทวดา เมื่อรู้ว้าแม่หม่อนกลับไปเกิดและได้กั๊งเมือง (ครองเมือง) หริภุญชัย น่องจันแดงก็ได้อธิษฐานจิตมาเกิดเพื่อช่วยปกป้องคุ้มครองบ้านเมืองและแม่หม่อน แล้วได้มาเกิดเป็นช้างปู่กำมาเจียวนี้แหละ

ช้างปู่กำมาเจียวนี้คายเมื่อเข้ามาอยู่ในที่พักที่แม่หม่อนสร้างไว้ให้ลูกทั้ง 2 ของแม่หม่อน ให้ให้ผู้คนช่วยกันยกขึ้นวางบนล้อเลื่อนใหญ่ แล้วลากไปสู่ที่ที่ช้างชอบไปพักผ่อนเมื่อมาอยู่ในเมือง และก่อนบรรจจากช้าง โดยหันหน้าช้างขึ้นสู่บนท้องฟ้า แดงช้างซ้ายได้หล่อน (หลุด) ลง ลูกของแม่หม่อนจึงได้เอาไปใส่ไว้ในทุ่งของแม่หม่อน

ผู้เกี่ยวข้องับช้างปู่กำมาเจียวได้มาเกิดในโลกมนุษย์แล้วดังนี้

1. เสนาจอ่น

ในชาตินี้คือ นายเชษฐ รมศิริบุญ บ้านเลขที่ 28 หมู่ 10 ค.บ้านกลาง อ.เมือง จ.ลำพูน

2. ปู่เจ้ายวงคำ (พราหมณ์)

ในชาตินี้คือ เกิดเป็นหญิงชื่อ นวณารถ สันตร้อย อยู่บ้านเลขที่ 2/29 ซอยเนาวรัตน์ ค.บางซื่อ คูสิค กรุงเทพฯ

3. ขุนเจ้าจิกขุเรื่องราช

ในชาตินี้คือ นายวิรัช รัสโสภา คนนี้ต่อไปโศภาก็จะรู้จักเองหลังจากเรื่องนี้แพร่ไปไม่นาน คนนี้ถ้าโศภาก็จะรู้จักให้ไปถามคนหนุ่ม - สาว เขาจะรู้จักดี (เป็นนักแสดงละครทางโทรทัศน์)

4. พญาปากบึงเมืองเรื่องอำนาจคชสาร (ช้างปู่กำมาเจียว)

ในชาตินี้คือ เป้าทหารชื่อ คล่อง อันทอง อยู่บ้านเลขที่ 93 ถนนราชดำเนิน ตำบลปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ม้าสินธพ (ม้าแก้ว)

มาสินธพนั้นนับได้ว่า เป็นสัตว์คู่บุญของแม่หม่อนฮืออย่างหนึ่ง แต่คนในโลกมนุษย์ ยังไม่ค่อยรู้จักกันกว้างขวางเหมือนช้างปูก้างเขียว แม่หม่อนก็จะเล่าให้ฟังเพื่อจะให้ได้รู้กันไว้ เพราะเป็นสัตว์คู่บ้านคู่เมืองอย่างหนึ่ง

เดิมทีม้าตัวนี้เป็นม้าป่าจำรุ่ง มีถิ่นกำเนิดอยู่ที่บ้านแพะคอยสะมอก (เทือกเขานางแก้ว) อยู่ระหว่างอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอเวียงป่าเป้าจังหวัดเชียงราย เสนาผู้้น้อย ที่ไม่ได้ถูกฝึกจัดกับแม่หม่อนนัก เพราะเป็นคนชอบเดินป่าเดินดงมีชื่อว่า แก้วขุนดง เป็นผู้ไปพบ ม้าสินธพตัวนี้ เห็นว่าเป็นม้าที่มีลักษณะของอาจกลัหาญมีรูปร่างสูงใหญ่กว่าม้าทั้งหลาย มีความฉลาด รู้จักหลบหลีกภัยอันตรายและปกป้องคุ้มครองม้าที่เป็นบ่าวลูกฝูงอีกจำนวนร้อยให้ปลอดภัยจากศัตรู ที่มีลักษณะพิเศษคือมีสีขาวดำเป็นมันเงามัน แต่เล็บเท้าทั้งสี่เป็นสีขาวสกลใส รឹងเร็วปานลูกธนู แต่จะไม่มีเสียงมีเท้าให้ไต่ขึ้น เสียงร้องก็ดังก้องมีอำนาจ คล้ายพญาราชสีห์ ถ้าแผลเสียงเต็มที่จักวัน เราไว้ในบริเวณป่าจะเวียนเสียงหมดเพราะเกรงอำนาจ

ปู่แก้วขุนดงได้ฝึกหัดคอยสังเกตดูม้าตัวนี้ที่ป่าคอยสะมอกเป็นเวลาถึง 3 เดือน ได้พบว่าทุกเช้า เมื่อดวงตะวันขึ้นถึงยอดไม้สะเลียม (สะเคา) ม้าที่พักของปู่แก้วขุนดง ม้าตัวนี้ก็จะ นุ่งงับวารีประมาณร้อยตัวออกมาหากินโดยตัวเองวิ่งนำหน้าฝูง เมื่อถึงที่หากินก็หยุด บรรดาบวารี ก็หยุดตาม แล้วแยกย้ายกันออกมาหากิน ส่วนตัวม้าสินธพชอบขึ้นไปเล็มหญ้าบนเนินเขาและคอย สังเกตดูภัยอันตรายอันอาจจะเกิดขึ้นกับบวารีที่หากินอยู่ดินเขาข้างล่าง พอเวลาบ่ายใกล้ค่ำม้าสินธพ จะลงมาที่ตีนเขาส่งเสียงสัญญาณให้ลูกฝูงกลับที่พัก ม้าลูกฝูงทั้งหลายก็จะวิ่งกลับที่พัก โดยมีม้าสินธพตามระวังภัยอยู่ข้างหลัง ปู่แก้วขุนดง ได้จับคาสังเกตเห็นเช่นนี้เป็นประจำทุกวัน และได้เคยเห็นเหตุการณ์พิเศษเกี่ยวกับม้าสินธพ 2 ครั้ง คือ

การสู้กับเสือ มีครั้งหนึ่งขณะที่ฝูงม้ากำลังหากินอยู่ตามเชิงเขา มีเสือใหญ่ตัวหนึ่งมาวนเวียน คอยหาโอกาสจะครุบน้ำควักตัวหนึ่งทีพลัดฝูงเพื่อกินเป็นอาหาร เหตุการณ์นี้มีม้าสินธพที่หากินอยู่ บนที่สูงและคอยสังเกตดูลูกฝูงอยู่เสมอ ก็รู้ว้นภัยจึงจะเข้ามาสู่บวารีแห่งคน จึงรีบวิ่งลงมาจาก เนินเขาและส่งเสียงสัญญาณอันตรายให้บวารีทุกตัวได้ทราบ เมื่อทราบแล้วม้าทุกตัวก็วิ่งมารวมกัน ที่ลานกว้าง โดยให้ม้าตัวเมียและลูกม้าอยู่กลางวงล้อม ส่วนม้าตัวผู้ที่แข็งแรงจะอยู่วงนอก หันหน้าออก ตัวม้าสินธพคงวิ่งวนรอบๆ คอยคุมเชิงเสื่ออยู่ เสื่อใหญ่ตัวนั้นเมื่อเห็นสภาพการณ์ เปลี่ยนไปไม่อาจจะรอโอกาสจับม้าฝูงลงได้ เพราะม้าทุกตัวได้เข้ารวมกลุ่มกันหมด จึงปรากฏกาย ออกจากที่ซ่อนซ่อนเดินเข้ามาเวียนรอบๆ ฝูงม้ามาเหล่านั้โดยมีม้าสินธพคอยติดตามคุมเชิงไปทุกอย่างก้าว พอได้จังหวะที่เลือกท่าจะกระโจนเข้าใส่ลูกฝูง ม้าสินธพได้พุ่งตัวเข้าหาเลือกก่อนใช้ปากกัดเสื่อสะบัด

จนกระเด็นไปและคามโป้โจกเคะ ด้วยเหตอย่างรวคเร็วจนเสื่อไม้ทั้งตั้งหลัก จึงถูกเคะ โจก และ กัดจนถึงแก่ความตาย

อีกครั้งหนึ่งที่ปู่แก้วขุนคองเห็นอำนาจพิเศษของม้าสินธพตัวนี้ คือในระยะทางที่ม้าเดินทางออกนอกนาเกิน ได้มีสิ่งตัวหนึ่งชอบเอาผลไม้บนต้นไม้ที่มีมันอยู่ข้างป่าบรรดาม้าทั้งหลายให้ได้รับบาดเจ็บอยู่เสมอ ม้าสินธพจำฝูงส่งเกิดเห็นว่าอันตรายนี้เกิดมาจากสิ่งที่อยู่บนต้นไม้เป็นพวกเหี้ย จึงได้แผดเสียงร้องขึ้นดังก้องสะท้านป่าจนถึงตัวนั้นพลัดตกจากต้นไม้ และถูกฝูงม้าเหยียบตายในที่สุด

ปู่แก้วขุนคอง มีความเห็นว่าม้าสินธพนี้เป็นม้าที่มีคุณสมบัติพิเศษ สมควรที่จะนำมาเป็นม้าคู่บ้านคู่เมือง เพราะจะเป็นที่เกรงขามแก่เหล่าอริราชศัตรูที่คิดจะเข้ามาแย่งชิง จึงได้นำเอาเรื่องราวเหล่านี้มาเล่าให้แม่หม่อนฟัง แม่หม่อนเมื่อได้รับฟังแล้วก็มีความชมชื่นยินดีเป็นอย่างมาก จึงได้ตั้งสัจอธิษฐานกับเทวดาฟิดินทั้งหลายว่า หากนั่นว่าแม่หม่อน และม้าสินธพตัวนี้ได้เคยสร้างบุญสร้างกุศลร่วมกันมาแต่ปางก่อน และจะได้มาร่วมกันปกป้องบ้านเมืองในชาตินี้ ถ้าแม่หม่อนเดินทางไปที่ใดคอยระมัดระวังก็ได้พบปะกันและในระหว่างเดินทางก็ขออย่าได้อึดร้อน(อ่อนแรง)หรือมีอันตรายใดๆ เกิดขึ้นเป็นอันตราย ด้วยเดชอำนาจของกุศลผลบุญที่ได้กระทำร่วมกันมาก่อน เมื่อพบปะกันแล้วก็ขอให้มิมีจริกกันอย่าได้ดูร้าย คือด้านให้ว่านอนสอนง่าย อยู่ด้วยพียงคำ (เชื่อฟัง คำสั่งสอน)

หลังจากนั้นแม่หม่อนก็ได้ให้นาหมู่เสนาอำมาตย์ทั้งหลายออกเดินทางจากเมืองหริภุญชัยไปสู่คอยระมัดระวังด้วยความระแวดระวังทุกประการ ไม่มีอันตรายใดๆ หรือผู้ใดได้รับการเจ็บไข้ได้ป่วยพอไปถึงแล้ว ก็ได้พบม้าสินธพพร้อมกับฝูงบวรวิระตามคำอธิษฐาน เมื่อม้าสินธพกับแม่หม่อนพบกัน ต่างก็แสดงกิริยาปิตินดีเสมือนหนึ่งว่าได้คุ้นเคยกันเป็นอย่างดีมาก่อน ม้าก็แสดงกิริยาสงบกวัดแกว่งหางและผกหัวส่งเสียงพึมพำเหมือนจะทักทายแม่หม่อนแม้ม้าบวรทั้งหลายก็มีการสงบไม่ตื่นกลัว

แม่หม่อนได้เรียกเอามาตย์ซึ่งร้อยเตรียมไว้ด้วยคอกล้มป้อยและฝึกล้มป้อย ชาว 1 ว่า ของแม่หม่อน คือร้อยด้วยคอกล้มป้อย 100 คอก แล้วคันด้วยฝึกล้มป้อย 3 ฝึก ร้อยไปเจ้านั้นเงินได้ความชาว 1 ว่า ของแม่หม่อนเมื่อเสนาเอามาตย์ดังกล่าวมาส่งให้แม่หม่อนแล้ว แม่หม่อนก็ถือเอามาตย์เดินไปคอกม้าสินธพ ม้าก็ไม่หนีหรือหลบเสียดกับขอมให้คล่องโดยดี แม่หม่อนจึงใช้มาตย์นั้นลูบม้าเดินมาใกล้หัวเข่า (ชั่วระยะเครื่องอิงกระสุนดินยิงไป) ม้าก็หยุดหันรีหันขว้าง หันหน้าไปทางบวรวิระส่งเสียงร้อง และม้านี้คาบคอเข้าคา แม่หม่อนรู้ว่า ม้าสินธพมีความอาลัยบรรดาม้าบวรวิระทั้งหลายของตัว จึงออกปากอนุญาตว่าเมื่อเจ้ายังความอาลัยรักหมู่ฝูงอยู่ แม่หม่อนก็อนุญาตให้เจ้าพาหมู่ฝูงทั้งหมดของเจ้าเข้าไปอยู่ด้วยกันในเมืองหริภุญชัย แม่หม่อนจะเลี้ยงดูไม่ให้อดอยาก ม้าสินธพได้ฟังดังนั้นจึงส่งเสียงร้องเป็นสัญญาณขึ้น พอสิ้นเสียงบรรดาบวรวิระทั้งหมด ต่างก็วิ่งมาล้อมล้อมม้าสินธพและออกเดินทางติดตามมาจนถึงเมืองหริภุญชัย

เมื่อหาเอาผ้าทั้งหมดเข้ามาถึงบ้านเมืองแล้วได้ทำพิธีรับขวัญ แล้วสร้างที่พักให้ติดกับที่พักของข้างปู่กำงาเขียว เฉพาะตัวม้าสินธพนั้น ได้นิมนต์ครูบามหาชย มาจารอักขระที่เส้นดินทั้งสี่ เพื่อให้แคล้วคลาดจากอันตรายทั้งปวง และเพิ่มกำลังอำนาจให้กล้าแข็งยิ่งขึ้น นอกจากเส้นดินทั้งสี่แล้ว ครูบามหาชยยังได้อีกขระเพิ่มเติมที่หน้า หูทั้งสองข้างและบนขอบคาง เพื่อให้อยู่คงกระพัน ศัตรูอาวุธทุกชนิดไม่อาจทำอันตรายได้ เส้นดินมีนี้เป็นสิขาม่องมีพิษถ้าเหยียบหรือเคาะถูกคนหรือสัตว์ใดเป็นแผลแล้วจะรักษาไม่หาย มีแต่จะขยายขนาดแผลเหวอะหวะออกอย่างรวดเร็วและตายในที่สุด ม้าสินธพนี้แม่หม่อนตั้งชื่อว่า “เจ้าเก็บดินผิ” เพราะวิ่งเร็วปานลูกธนู และมีดินเบาแทบไม่ได้ยินเสียงเหมือนผีวิ่ง เจ้าเก็บดินผิพร้อมกับ “บิรवारทั้งหมด”

แม่หม่อนได้มอบหมายให้ขุนเจ้าจกขุเรื่องราวหา ควบคุมแล้วมีผู้ช่วยเกี้ยวพาราสีมาอีก 20 คน ขุนเจ้าจกขุเรื่องราวนี้แม่หม่อนมอบหมายให้มันเลี้ยงดูสัตว์เลี้ยงดูทุกชนิดที่แม่หม่อนนำมาเลี้ยง เพราะขุนเจ้าจกขุเรื่องราวนี้ มันเป็นผู้ที่รู้ภาษาสัตว์ รู้ว่าสัตว์นั้น ๆ ต้องการหรือไม่ต้องการอะไร มันจึงเลี้ยงดูและฝึกสอนสัตว์ได้เก่งกว่าผู้อื่น

เครื่องประดับของเจ้าเก็บดินผินี้ แม่หม่อนได้สั่งให้ช่างเงินช่างทอง ช่างเย็บ ช่วยกันประดับตกแต่งปลูกกรัดหน้า บั้งเขียน ผ้าคลุมหลัง อาน และภูห้อยประดับหน้าหลัง ถ้วนแล้วแต่ประดับด้วยเงินและคำ (ทองคำ) อย่างสวยงาม ในยามที่บ้านเมืองสงบสุข แม่หม่อนก็ไม่ว่าใครได้ใช้จับขี้นอกจากนบนครั้งเมื่อมีการเดินทางยาวไกลก็จะใช้เป็นพาหนะสักครั้งหนึ่ง ตามปกติก็จะปล่อยให้อยู่อย่างอิสระบนพื้นที่กว้างใหญ่ใกล้คุ้มแม่หม่อน และมีคนเกี้ยวพาราสีให้เป็นประจำทุกวัน โดยเฉพาะเจ้าเก็บดินผิ จะมีนางพญาเป็นพิเศษต่างจากม้าบิรवार พญาที่นำมาใส่รางนี้ต้องเกี่ยวมาจากบนเนินคอยไม่มีมีนคหรือแมลงรบกวน

เจ้าเก็บดินผินี้ ได้ไปออกศึกกับขุนหลวงมะลังกะ และได้สำแดงเดชานุภาพ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าข้างปู่กำงาเขียว ได้แผลเสียงร้องดังสะท้านไปทั้งกองทัพอังความขวัญหนีหวั่นเกิดผิผายศึกรุ แล้วพาผู้จับขี้นเข้าเห็นคอกขี้น เจ้าดูไล่จับศึกจนแตกพ่ายไป เมื่อชนะศึกครั้งนี้แล้ว แม่หม่อนได้ตั้งยศให้กับเจ้าเก็บดินผิว่า “พญาทริวิญชะกะ” และทำการสมโภชนบพรหมพร้อมกับข้างปู่กำงาเขียว

การสมโภชนครั้งนั้น “พญาปักเมืองเมืองอำนาจรสาร” พอใจกับการพื่อนจึงเหล้าดังที่ได้เล่าไปแล้ว แต่ “พญาทริวิญชะกะ” กลับพอใจพื่อนผู้หญิงโดยแสดงกิริยาร่าเริงแจ่มใส คณะพื่อนผู้หญิงมีด้วยกัน 6 คน ถ้วนเป็นช่างพื่อนที่มีลีลาในการพื่อนดีที่สุดในสมัยนั้น ได้แก่

1. นางจุ่มปี
2. นางจุ่มป้า (เป็นพี่น้องฝาแฝดกับนางจุ่มปี)
3. นางย่องอดคำน (เพราะชอบกินคอก่อนของคันคาสมาท)
4. นางลำเียง

5. นางแสงธำ

6. นางแสงคงลา

พญาพิริยระกะนี้ ได้เสียชีวิตจากโลกมนุษย์ไปหลังจากแม่หมอนเสียชีวิตไปแล้ว 2 ปี หรือหลังจากช้างปู่เก่าเสียชีวิตไปแล้ว 1 ปี ลูกทั้งสองของแม่หมอนก็ได้นำซากไปบรรจุในถ้ำ พร้อมกับด้วยเครื่องประดับใกล้ๆ กับถ้ำร้าง และเรียกกันว่า ถ้ำน้ำ

ต่อไปนี้คือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ซึ่งเตียวนี้ได้มาเกิด

ในโลกมนุษย์แล้ว คือ

1. ปู่แก้วขุนแดง

ในชาตินี้คือ นายทรงวุฒิ ยศพิณสาร บ้านเลขที่ 122 หมู่ 1 ตำบลคันธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

2. นางจุ่มบี

ในชาตินี้คือ พรนิภา แก้วบุญเรือง บ้านเลขที่ 145 ถนนสันป่าขาง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

3. นางจุ่มป้า

ในชาตินี้คือ น.ส.เสาวภา สมบุญญา บ้านเลขที่ 36 บ้านหลวง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

4. นางอ่องออด่าน

ในชาตินี้คือ นางสีภา นิธิมาชาติ บ้านเลขที่ 18 ถนนเทศบาล 4 ตำบลปากเปี๊ยะ อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

5. นางลำเป้ง

ในชาตินี้คือ นางเสียง แซ่ตั้ง บ้านเลขที่ 62 ถนนจิครบ่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

6. นางแสงหล้า

ในชาตินี้คือ เกิดเป็นผู้ชาย คือ นายวรวิทย์ ปิงเมือง อยู่โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เพราะได้อธิษฐานจิตขอให้ได้เกิด เป็นผู้ชายและมีร่างกายแข็งแรง

7. นางแสงดา

ในชาตินี้คือ นางสมประสงค์ อัมมะวัด บ้านเลขที่ 119/1 ถนนราชมรรคา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

และตัวเจ้าเก็บต้นผี “พญาพิริยระกะ” ในชาตินี้คือ นายละเอียด อันทอง อยู่บ้านเลขที่ 93 ถนนราชดำเนิน ตำบลปากหูน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

โก่นแก้ว

เรื่องโก่นแก้วนี้ คนในโลกมนุษย์ไม่ค่อยจะรู้จักกันแพร่หลาย เหมือนเรื่องข้างปูก้างเขี้ยว แต่โก่นแก้วนี้กลับเป็นสัตว์ที่เกิดมาคู่บุญกับแม่หม่อนอย่างหนึ่งและได้ช่วยเหลือบ้านเมืองโดยเป็นยามเฝ้าคุ ถ้ำมีซีกศักดิ์สูงขึ้นมา มันก็จะส่งสัญญาณบอกเหตุให้ชาวบ้านชาวเมืองรู้ตัวล่วงหน้าและเตรียมป้องกันไว้

โก่นแก้วนี้เป็นโก่นสีเขียวใส ขนสร้อย ขนหาง และขนทั้งตัวสีเขียวยาวงาม และมีประกาย สดใส แม่หม่อนตั้งชื่อมันว่า “เจ้าเขียวแก้วฟ้า” ผู้ที่นำมาให้แม่หม่อนเป็นเสนา ของแม่หม่อนชื่อ ปู่เจ้าหนู ปู่เจ้าหนูนี้ได้ออกไปท่องบ้านท่องเมือง ค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า ข้าวของ จนถึงเมืองคัง (เชียงคัง) ขณะที่เดินทางผ่านป่าเมืองคัง ก็ได้พบโก่นป่าตัวหนึ่ง มีลักษณะงดงามสีเขียวใส เลืองจันก็ดัง ก้องกังวาน ไพเราะยิ่งนัก ที่น่าแปลกก็คือ โก่นแก้วนี้ (เชื่อง) มากคิดวิสัยโก่นป่าทั่วไป ชอบมาค้นเขี่ยหากินอยู่ใกล้ๆ กับที่พัก ของปู่เจ้าหนู

ปู่เจ้าหนูได้พิจารณาคุ่นเขียวแก้วนี้แล้ว เห็นว่าเป็นโก่นที่มีลักษณะดีงาม จะนำความ เจริญรุ่งเรืองมาสู่ผู้ที่เป็นเจ้าของเลี้ยงดู ดังนั้นเมื่อเดินทางกลับมาจากเมืองคังคืนสู่บ้าน ปู่เจ้าหนู จึงอุ้มเอาโก่นตัวนี้มาด้วย แล้วนำมาถวายให้แม่หม่อน แม่หม่อนก็ได้รับเอาและปล่อยเลี้ยงไว้ ไม่ได้กักขัง และตั้งชื่อให้มันว่า เจ้าเขียวแก้วฟ้า ตามที่เล่ามาแล้ว

เจ้าเขียวแก้วฟ้านี้ชอบบินไปหากินไกลจากคุ้มแม่หม่อน บางทีก็ไปอยู่แถววัด อาทิตยารามป่ายางหลวง ที่ด้านซ้ายใหญ่ ในป่ายางนี้ เจ้าเขียวแก้วฟ้า จะใช้เป็นที่ส่งสัญญาณบอกเหตุเตือนภัย ให้ชาวบ้านรู้ล่วงหน้าดังนี้ ถ้าเจ้าเขียวแก้วฟ้า บินขึ้นไปสูงยอดคอกไม้ยางหลวงแล้ว จันเสียงดังกังวานซ้ำหลายครั้ง แสดงว่าภายใน 7 วัน จะมีเจ้าศึกเข้ามารบกวน แต่ถ้าบินขึ้นไปไม่ถึง ยอดไม้ยางหลวง แล้วจัน 2 ครั้ง แสดงว่าจะมีเจ้าศึกเข้ามาสอดแนมก่อความวุ่นวายบ้านชาวเมือง

เจ้าเขียวแก้วฟ้านี้ เมื่ออยู่ในคุ้มแม่หม่อน มันจะคอยสังเกตดูผู้คนเจ้าออก ถ้ามีผู้ใด เข้ามหาแม่หม่อน โดยขาดการสำรวจไม่ว่าวังกิริยามารยาท แสดงถึงการไม่เคารพแม่หม่อนเจ้าเขียว แก้วฟ้าก็เจ้าจิกตี เป็นการตักเตือนจนคนผู้นั้นสับสน จึงจะยอมหยุด

เจ้าเขียวแก้วฟ้า ได้เลี้ยงดูจากโลกมนุษย์ เมื่อแม่หม่อนเลี้ยงดูไปแล้ว 3 ปี ลูกของ แม่หม่อนก็ได้สร้างอุปกรณ์รุกรานของเจ้าเขียวแก้วฟ้าไว้ห่างจากภูเข้าง ภูผา ไปทางทิศตะวันตกเล็กน้อย ปัจจุบันนี้ยังคงมีอยู่ที่หลังวัดโก่นแก้ว เดียวนี้เจ้าก็ได้มาเกิดในเมืองมนุษย์แล้ว ได้แก่ **นางพรพิมล อันทอง** อยู่บ้านเลขที่ 93 ถนนราชดำเนิน ตำบลปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปู่เจ้าหนู ก็ได้มาเกิดในโลกมนุษย์แล้วได้แก่ **หนานตี** **หนานตี**นี้เป็นคนใจใหญ่ที่ เมืองคัง (เชียงคัง ประเทศพม่าในปัจจุบัน) และอีกไม่นานโศกาสก็จะพบกัน และเมื่อพบกับ หนานตีแล้ว เรื่องทั้งหลายที่แม่หม่อนเล่าให้ฟัง ก็ให้โศกาสเปิดเผยได้ แต่ให้เก็บไว้ก่อนจนครบ 5 เดือน จึงจะสมควรเผยแพร่แก่คนทั่วไป แล้วจะได้รับความร่วมมือเผยแพร่เรื่องเหล่านี้ จากผู้ที่มีศีลธรรม แม้เพลงและสรรพสัตว์ทั้งหลายก็จะพากันมาอนุโมทนาด้วย

หมายเหตุ เมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2532 คุณไพศาล แสนไชย ได้นำพระครูอุดม ปัญญาภรณ์ วัดชัยมงคล อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ และอาจารย์ไพศาล นามประเสริฐ อดีตอาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านหนองกี่ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ พร้อมกับคณะไปทัศนศึกษา ที่ท่าแซะเล็ก อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และได้ข้ามไปฝั่งพม่า ทางฝั่งพม่ามีสามล้อรับจ้างนำนักท่องเที่ยวไปนมัสการพระเจ้าเจด่งแห่ง ที่อยู่ลึกเข้าไปอีกเล็กน้อย คณะที่ไปด้วยกัน ต่างก็นั่งสามล้อกันไปหมดแล้ว คงเหลือแต่คุณไพศาลคนเดียว

ขณะนั้นมีสามล้อรับจ้างคนหนึ่ง เจ้าม้าพาและเชิญชวนไปไหว้พระเจ้าเจด่ง คุณไพศาลก็ตกลงไปขณะที่นั่งไปได้หุดคุ้ยกัน คุณไพศาลถามว่าชื่ออะไร อยู่ที่ไหน สามล้อบอกว่าตนเองเป็นไทยใหญ่ ไม่ใช่พม่า เกิดที่เชียงตุง เมื่อเป็นเด็กเคยข้ามไปเรียนหนังสือที่ฝั่งไทย จนย้ายออก เขียนได้ มีชื่อว่าหนานตี นามสกุล สิริชัย มีชื่อพม่าว่า หม่องตี่อู

คุณไพศาลรู้สึกประหลาดใจเป็นอย่างมาก ที่มาพบหนานตีเจ้าโดยไม่เคยคาดคิดมาก่อน คำศัพท์แม่หม่อนบอกไว้ จึงได้พูดจาซักถามอีกพอควร ได้ความว่าขณะนี้อายุ 27 ปี

หลังจากนั้นอีก 3 วัน คือวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2532 คุณไพศาล ก็ได้เล่าเรื่องเจ้าแม่หม่อนให้เจ้าฟ้างูว์เรียบเรียงฟัง เพราะถึงเวลาตามที่เจ้าแม่หม่อนกำหนดไว้แล้ว แต่เรื่องที่เจ้าแม่หม่อนเล่านี้ เป็นเรื่องยืดเยื้อกว้างขวาง ไม่อาจจะเล่ากันเพียงวันเดียวจบ เจ้าฟ้างูว์เรียบเรียง จึงได้ติดตามสัมภาษณ์จดบันทึก และสอบถามเมื่อมีสิ่งที่เป็นปัญหา ตามแต่เวลาและโอกาสจะอำนวยให้ เป็นเวลาติดต่อกัน 5 เดือน จึงสามารถรวบรวมเรื่องทั้งหมดได้ครบถ้วน แต่ก็ยังมีบางอย่างที่อาจหลงเหลืออยู่บ้าง ต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ประเพณีวัฒนธรรม

พิธีอาบอาสาระบั้งฉิมพลี

พิธีนี้ทำเมื่อเด็กชายหญิง มีอายุได้ 13 ปี (ปี) เต็มแล้ว จะอย่างเข้าสู่ความเป็นหนุ่มเป็นสาว พ่อแม่ก็จะนิมนต์พระมาเทศน์ให้ผู้ที่จะเป็นเจ้าพิธีฟัง ส่วนใหญ่ก็เป็นการสอนเรื่องการทำบุญ ทำทาน การรักษาศีล การปฏิบัติตัวเมื่อจะเป็นผู้ใหญ่ ผู้ครองเรือนต่อไป ในภายภาคหน้า เสร็จแล้วก็ทำการสระสระร่างกาย พ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ให้อาบน้ำ และอวยชัยให้พรพร้อมกันรณรงค์ไปด้วย ผู้ที่ผ่านพิธีนี้แล้วถือว่าพ้นจากวัยเด็กเข้าสู่วัยหนุ่มสาวและเตรียมตัวที่จะเป็นผู้ใหญ่ต่อไป ในสมัยแม่หม่อมทุกคนต้องผ่านการทำพิธีนี้

- คนในสมัยของแม่หมื่อนั้นที่เขากลัวมากที่สุดคือ “ผีพง” (กระสือ) กับ “ม้าบ้อง” (ผีบอ) ที่มีฤทธิ์มักแสดงตัวเป็นม้าวิ่งตามถนนหนทาง) ถ้าหมู่บ้านไหนมีผีพวกนี้ ชาวบ้านจะนิมนต์พระไปสวดสังฆะระ ประพรมน้ำพุทธมนต์ทั่วหมู่บ้าน และมันก็หายไป

- โรคที่เป็นกันมากในสมัยนั้นได้แก่โรค “กัลดอก” (แน่นในหน้าอก หายใจไม่ออก) หมอยกาก็ใช้หัวไม้รากไม้ (สมุนไพร) เป็นต้นว่า ควินิน หัวข่า จักจิล (ตะไคร้) จุ่งเจลิง หญ้าเมืองวายเป็นต้น ประกอบกับใช้เวทย์มนต์คาถาเสกเป่า หมอที่เก่งก็คือหมอภูมิ หมอภูมินี้มันมีสิ่งจะใคร่ไปหาหมอรักษาต้องขึ้นขันครูให้มันก่อน แม่หมื่อนเองก็ต้องไปขึ้นขันครูให้มัน ถ้าจะให้มันมารักษาโรคหายาก็

- ของที่มีค่ามากที่สุดและเป็นที่ต้องการของชาวบ้านชาวเมืองมาก คือ เกลือ สมัยนั้นยังไม่มีเบี้ยจ่าย ใครต้องการอะไรก็ใช้วิธีแลกเปลี่ยนสิ่งของกัน หรือใช้เกลือไปแลกเอา เกลือ 2 กำมือแลกข้าวได้ล้าล้อหนึ่ง (ล้อใช้คนลาก) เงิน ค่า มีค่นหมอกหิน หมอกทราย (หมอก คือ เท่ากับ) บางทีแม่หมื่อนให้รางวัลเสนาอำมาตย์ด้วย เงินค่า เขาก็ยังไม่ชอบรับด้วยซ้ำไป แต่ให้ให้เป็นเกลือ ทุกคนจะพอใจ

- การเสียดสในสมัยของแม่หมื่อน ถ้าเป็นคนชาวบ้านทั่วไป หลังจากทำบุญอุทิศส่วนกุศลแล้วก็นำศพไปฝัง แต่ถ้าเป็นศพเจ้านายหรือครูบาสังฆะหลังจากทำบุญอุทิศส่วนกุศลแล้วนำไปเผา

- เมื่อชาวเมืองมีเหตุวิวาทไม่อาจจะตกลงกันได้ เขาจะพากันไปหาแม่หมื่อนเพื่อให้ตัดสิน แม่หมื่อนก็จะไต่สวนข้อมูล แล้วพิจารณาตัดสินโดยยุติธรรม จนเป็นที่พอใจของเขา แต่ถ้าเขามาแล้วไม่พบแม่หมื่อน ลูกทั้งสองของแม่หมื่อนก็จะทำหน้าที่แทน

- การล่าสัตว์ในอาณาเขตเมืองหริภุญชัยนี้ แม่หมื่อนอนุญาตให้ล่าได้เพียงปีละ 70 ตัว สัตว์ที่ล่าได้มักจะเป็นฟาน (เก้ง)

การแต่งงาน

การที่คนหนุ่มสาวจะอยู่กินเป็นคู่คู่ตัวเมียกัน ในสมัยของแม่หม่อนนั้นต้องผ่านพิธีอาบน้ำชำระสระบิณฑิมะพระกมะแล้ว ฝ่ายหญิงต้องมีอายุ 15 ปี และฝ่ายชายต้องมีอายุ 18 ปีขึ้นไป เมื่อเขาคดกองบองใจจะอยู่กินกันพ่อแม่ เขาก็จะพามาหาแม่หม่อนที่ในคุ้มหลวง ก่อนการแต่งงาน 5 วัน เป็นอย่างน้อย เพื่อบอกให้แม่หม่อนรู้ และขออนุญาตจัดการแต่งงาน แม่หม่อนก็ได้สืบสาวราวเรื่อง ทั้งหญิงทั้งชายดูว่าเป็นลูกใครหลานใคร ทั้งนี้เพราะอยากรู้ว่าเขาเป็นพี่น้องใกล้ชิดกันแค่ไหน ถ้าเป็นลูกพี่พี่พี่น้องคือคนตระกูลเขาเป็นพี่น้องต้องเดียวกันนับได้ตัวที่สี่ แม่หม่อนถึงจะอนุญาตให้แต่งงานกันได้ แต่ถ้าต่ำกว่านั้นตั้งแต่ตัวที่สามลงไปก็ไม้อนุญาต เพราะมันเป็นการผิด (อวมงคล) จัดบ้านจัดเมือง ใกล้สัตว์เข้าไปทุกที และลูกเต้าของเขาที่เกิดมาก็มักจะเป็นคนไม่ดี

ถ้าสืบสาวดูแล้ว แม่หม่อนเห็นสมควรก็จะอนุญาตและช่วยข้าวของต่างๆ เช่น ข้าวและเกลือ แล้วก็ให้โอวาทสั่งสอนทั้งชายและหญิงคู่ นั้น โอวาทคำสอนที่แม่หม่อนใช้ในสมัยนั้นมีดังนี้

สำหรับเจ้าสาว

- แม่หญิง** คือหญิงที่รักษานวลสงวนตัว มีมารยาทเรียบร้อยรู้จักที่สูงที่ต่ำ มีศีลธรรมอันดี รู้หลักเรือนสามน้ำสี่
- เรือนสามคือ เรือนหม, เรือนหอ, และเรือนครัว
- น้ำสี่คือ น้ำใจ, น้ำกิน, น้ำใช้, และน้ำปูน (ปูนที่ไว้กินหมากเป็นของรับแขก ที่มาเชื่อมเชี่ยนต้องหมั่นเอาใจใส่ดูแลมิให้แห้ง)
- แม่ยัง** คือคนที่ขี้เกียจขี้คร้าน หลบเลี่ยงการงาน ถ้าตามถึงงานจะต้องคอยว่ายังไม่ได้ทำ ยังไม่แล้วเสร็จ
- แม่ขี้จันทันชั่ว** (จันทัน คือจันทัน ไร่อาบยาสูบใส่น้ำ) เป็นคนที่เหิมเห่อแค่ขี้เกียจ ผัวหาไม่ได้ทำอะไร ไร่จนหมดสิ้นไม่มีเหลือ เหมือนครุกันรั่ว
- แม่เง้งใช้บ้านตัว** คือคนทำงานช้า เฉื่อยชา ชอบพูดคุยกินมากกว่าทำงาน ถ้ามีคนพึ่งค่อให้พึ่งจนเขื่องก็ยังไม่หมดเรื่องคุย
- แม่ขนคิ้วลงตะลาง** คือคนขี้โกรธ ถ้าถูกผัวว่ากล่าวไม่ยอมรับผิด กลับชอบชนของหนีออกบ้านไปไม่นานก็กลับมาใหม่
- แม่ย่างหน้าเหาะ** มีนิสัยพูดหุนหันพลันแล่น ถ้าไม่พอใจก็กระตืบเท้า ชักเท้า เชิดหน้าอวดดี
- แม่เกาะขอบฮั่ว** ถ้าผัวไม่อยู่บ้าน ก็เที่ยวไปนินทาเพื่อนบ้าน ที่โน่นบ้าง ที่นี้บ้าง
- แม่หัวบ้านเป็น** ชอบเอาบ้านคนอื่นเป็นบ้านตัว ชอบสนุกไม่สนใจงานบ้าน ไม่สนใจลูกผัว
- แม่เบื่องหลายปืม** ชอบสามะเลเหมา เอาแต่การสนุกสนาน ใครจะเป็นอย่างไรไม่สนใจ
- แม่ลืมผัวต้น** ปล่อยจืดปล่อยใจไปครมอารมณ์อยาก ไม่สนใจใยดีกับผัวตัวเอง

สำหรับเจ้าบ่าว

- ป้อจาย** คือคนที่ร่างกายแข็งแรงมักบิน มีศีลธรรมอันดี มีพรหมวิหารสี่ มีความรู้ความสามารถในการทำงานดี เป็นที่รักที่พอใจของบ้านเมืองและคนทั่วไป
- ป้อจ่า** ทำอะไรก็ผิดพลาด เชื่องช้า ไม่มีความซื่อสัตย์ซื่อ ทำกิจการงานอันใดก็ไม่พ้นคนอื่น
- ป้อด้ากั้นกับเมีย** เป็นคนเกียจคร้านไม่ยอมทำงาน เปรียบเหมือนกาฝาก
- ป้อเพี้ยอุผี** ชอบแต่ง ชอบหยิ่ง (ใช้เครื่องประดับ) สองแฉ่งหัวเหว้ย นายสาโถ้ คีแต่พูดแต่ไม่ทำ เมื่อคืนเป็นนกจัน (นกกาที่กินกลางคืน) เมื่อวันเป็นนกเก้า (นกเค้าแมว)
- ป้อถลิต แฉ้วกาด** ชอบแต่งตัวโอ้อวด การงานไม่ทำ คีแต่จ้าวป้อป้อมมีแฉ่ (จ้าวหนึ่งต้องแฉ่น้ำไว้ก่อน)
- ป้อน้ำหยาดซ้อนกัน** เชื่องช้าทำงานอะไรก็ไม่พ้นคนอื่น ไม่พูดไม่จากับใคร แต่ถ้าพูดก็พูดจนจี้เกียจฟัง
- ป้อน้ำตันปากกุด** ก็มึนตึ๋มใน น้ำป่าไหลเชี่ยวป็น ไม่สูงลิ่วกับใคร อยู่คนเดียวเหวียๆ ไม่มีเพื่อนฝูง หวความเจริญยาก ความรู้แคบไม่กว้างขวาง
- ป้อสุดซี้เหือด** กลัวแดดกลัวฝน กลัวลมกลัวน้ำ จักร้านเจ้าสำราญ เจ้า (เจ้า) ก็ว่างาย ขววย (สาย) ก็ว่างแคด ไม่กระตือรือร้น แม้แต่ที่นอนห้องหอก็ไม่เอาใจใส่
- ป้อเตือดเหมือนผี** มีอารมณ์ร้าย จี้โกรธ จีบ่นรุ่มร่ามเหมือนผีกินบุก (หัวบุก) กินนอนเวลาโกรธ ชอบทูปหม้อข้าวหม้อแกง
- ป้อหนึ่แสนเดื่อ** มีใจไม่มั่นคง พอมิเรื่องจัดไขก็หนีไปจากบ้าน เป็นที่เดือดร้อนของลูกเมียและชาวบ้านที่รักพาญ
- ป้อเผื่อพะกุ่น** เป็นคนห่วงลูกห่วงเมีย ห่วงพะกุ่น (กระดูก) กลัวว่าจะตกทุกข์ได้ยาก นำเอาเขี้ยวอย่าง
- ป้อปุ่นหลายซิด** หนักรื้อกหนักรการ ทำมาหาได้เท่าไรก็เอาปุ่นจิดหมายไว้ และพยายามทำให้ได้มากกว่าเดิม
- ป้อติดหลายก้อ** ไม่ชอบอยู่ว่างๆ หนักรปลุกปลุกไม้หัวมัน มีใจเอื้อเฟื้อเพื่อนบ้าน หนักรจุนเป็นที่ยกใคร่ของคนทั่วไป

- ป๊อญุกยกยอหลายจัน** เป็นคนมีศีลธรรมดีที่ไม่มีใครได้ เป็นที่รักของคนทุกคน มีจิตใจโอบอ้อมอารี แก่มนุษย์ และสัตว์ทั่วไป ได้รับการยกย่องนับถือไปทั่วแปดทิศ
- ป๊อจันหลายตา** ชอบช่วยเหลือคนอื่นด้วยความเต็มใจ เห็นความทุกข์ของคนอื่นเป็นความทุกข์ของคน มีความเสียสละสูง เป็นที่นิยมนับถือของคนทั่วไป
- ป๊อหามาเตียม** ไม่ยอมให้สินทรัพย์ที่มีอยู่หล่นหายไป พยายามหามาเพิ่มเติมให้มีจำนวนมากขึ้นกว่าเดิม
- ป๊อเหลียมตวยคน** ไม่ชอบขัดคอคนอื่น ใครจะคิดเห็นผิดอะไรก็ยอมคล้อยตามเพื่อเอาใจ ใครทำงานอะไรก็เข้าไปช่วยเหลือ โดยไม่ต้องร้องขอ

คำสอนของแม่หม่อนนี้ ขอให้ลูกหลานทั้งหลายได้นำเอาไปพิจารณา อันใดที่จะเป็นประโยชน์ที่จะปฏิบัติตาม แม่หม่อนก็ขออนุโมทนาด้วย เมื่อแม่หม่อนได้ให้โอวาทสั่งสอนเขาแล้ว แม่หม่อนก็เจมน้ำผาคูบ่าวสาวด้วยผงทองคำ เพื่อความเป็นสิริมงคล ครบหัว 3 ครั้ง แล้วทำพิธีฝังก้อนหินภายในคัมภีร์หลวง มีความหมายว่า ถ้าก้อนหินโมโหเสด็จขึ้นมาพันแผ่นดินก็ขอให้คู่บ่าวสาวอยู่กันไปจนแก่เฒ่า อย่าได้ทิ้งให้ร้างกัน พิธีที่แม่หม่อนจัดทำให้เขามีอยู่เท่านั้น นอกจากนั้นเขาก็ไปจัดแต่งกันที่บ้านของเขา แม่หม่อนก็ไม่ได้ไปยุ่งเกี่ยวกับ

- การบวชชาวบ้านชาวเมืองในสมัยนั้นเขานิยมนับถือบูชาพรหม เพื่อเอาบุญเอากุศล (แม่หม่อนให้หยางฝ่ามือทั้งสองข้างให้โศกตูปราภูว่าฝ่ามือเป็นสีเหลือง) แม่หม่อนอธิบายว่าที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะอานิสต์ที่แม่หม่อนได้เคยบวชพระให้เจ้าคนของแม่หม่อนมาส่วนใหญ่เมื่อบวชแล้วก็อยู่ที่วัดพระคง

- ข้าวปลาอาหาร ในสมัยของแม่หม่อน มีอยู่อุดมสมบูรณ์ เพราะฝนฟ้าตกมาถูกต้องตามฤดูกาล เมื่อชาวเมืองเก็บเกี่ยวข้าวหรือหน่อไม้หักมันแล้วส่วนหนึ่งจะนำมารวมกันไว้ที่หล่องข้าว (ถังข้าว) ส่วนกลาง ซึ่งตั้งอยู่ในกำแพงเมือง ถ้าบ้านเมืองเกิดศึกสงคราม หรือเกิดข้าวขาดแคลน ก็จะนำออกมาแจกจ่ายกันไปกิน อาหารที่แม่หม่อนชอบได้แก่ แกงผักเชิงคาวใส่ปลาตุ๋นซี่ ผลไม้ที่ชอบกล้วยเห็บคาว ขนในสมัยนั้นที่สีที่สุดก็คือ ขนเกลือ ทำด้วยแป้งข้าวเหนียวผสมเกลือแล้วนี้

สุภาษิตคำคม ของเจ้าแม่จามเทวี

อกผุดโต มะโนแตกอ้า อย่างใดมีมาพรักพร้อม ผ่องคุ้มหม่นเหลือง ใจบ่อถึงน้อม บ่อหันแก่งเฒ่าแวงเป็นทุศีลระ บวชมาหลายหน อยู่ท่างหมุ่นคน ยังท่าหน้าด้าน ถิ่นน้ำสุรา วาจาปากด้าน เลื่องเมนามายอ้อแอ้ เป็นว่าคู่ป้อม บ่อใจคู่แค้น เป็นคู่บูเจ้าผอมโซ น้าว่าวคคอง คุดันโมโห นิสือปาไล คบคู่ค้อยค้าน หมูเสนามา เป็นปากกันห้ามถ่มร่นวอยใส่ ค้านคัก เป็นซึกเป็นอาม เล้าว่าอยู่วัด แห่งท้องที่เมืองหละปูน แอ้วอกบอกร้าย หือเมืองเลือนสูญว่าอยู่หละปูน ที่แค้นใจได้ เป็นเปิดเป็นไก่อ้อือขายกันได้ วาคาบันเงินก็ซื้อ จะครึกหัวใจ ออกมาออกล้อ หือหันถี่แจ้งลึกค่า

คำท้าว (กลอน) เมืองเหนือนี้เจ้าแม่หม่อนกล่าวออกมาให้ทูตไพศาลฟัง ด้วยความฮักฮั่นคั่นใจที่เมืองลำพูนถูกนำไปอ้างอิง ให้เกิดความเลื่อมเสียด้วยภิกขุทุศีล เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน แต่ก็ไม่ใช่หลุดรอดจากความรู้เห็นของเจ้าแม่หม่อนไปได้ แสดงว่าความเคลื่อนไหวทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับเมืองลำพูนจะอยู่ในทิพย์จักรจุญยานของเจ้าแม่หม่อนตลอดเวลา

เจ้าแม่หม่อนจามเทวีนี้นับได้ว่าทรงเป็นปฎิภาณกวีผู้หนึ่ง เจ้าแม่หม่อน มักจะกล่าวออกมาเป็นภาษากวีหรือคำท้าวของภาคเหนือให้ทูตไพศาลฟังบ่อยครั้ง บางครั้งก็เป็นภาษาคูโบราณ บางคราวก็กล่าวระบอความรู้สึกรออกมาเช่น ตอนที่เจ้าแม่หม่อนคำพวงจี้เกล้าที่ก่อความรำคาญให้ในขณะเดินทางมาจากเมืองละโว้และคำท้าว ที่บันทึกไว้ตอนต้นนี้แล้ว ต่อไปเป็นภาษิตและคำคมที่เจ้าแม่หม่อนกล่าวให้ทูตไพศาลฟัง เท่าที่จำได้มีดังนี้

“กันจ๊ะตำขึ้น	แก้วป้าสิบป้า	หลังไหลดวยมาม่อจ๋า
กันจ๊ะตำลง	ปิ่นพงษ์ปิ่นา	ไผบ่อเหลียวหน้ามาใจ”

“มนุญย์ลุ่มฟ้า โลกหล้าใจเหนียว เล็กข้อมือเดียว ไผหลอนหยั่งได้ สาครระคงคา เหนือใต้ จำเริญม เติ้มไปเจี้ยวเล็ก สิบชาววา หยั่งได้ลงลึก เปนกำกอนก็โบราณ

“ไม้อ่อนก้อม	เพราะคมมีเหลา	คนหูเบาเพราะทำก็ตื้น”
“หม้อปาฮ้อน	น้ำใจเป็นแต่ไฟ	มันเป็นแต่ไฟ ที่อนกันหม้อ”
“วัดป่าเจ้า	พระเจ้าบ่อไหว	ดินคนหนา”
“ไม้ไผ่ด้าง	ก็เพื่อคมเสียบ	ชุดเลาะเดียว เก้าขุนสากแก้ว”
“หันเป็นมิ	อย่าไปใครได้	หันเป็นไร่ อย่าไปดูแควน”

ปัญหาสังขาร ของเจ้าแม่หม่อมงามเหรี

“ดำแล้วขาว ขาวแล้วสิ้น มันแล้วคล่อน นอนแล้วนิ่ง” คืออะไร?

ชีวิตในตอนปลาย

ในตอนปลายของชีวิตแม่หม่อม แม่หม่อมก็ได้ละวางกิจการบ้านเมืองลงที่จะเลิกละน้อยจนปล่อยวางลงหมดคืนที่สุด แล้วมอบหมายให้ลูกทั้งสองช่วยกันดูแลบ้านเมืองแทนตัวแม่หม่อมต่อไป ส่วนตัวแม่หม่อมก็ได้ถือศีลฟังธรรม และปฏิบัติธรรม จนในที่สุดก็ได้ถือบวชเมื่ออายุได้ 75 ปี เป็นแม่ขาวพรหมณี รักษาอุโบสถศีล แต่ไม่ได้ไปอยู่วัด ยังคงถือศีล ปฏิบัติธรรมอยู่ในคุ้ม นอกจากนี้วันคือวันพระเท่านั้น จึงจะไปจำศีลฟังธรรมและพักนอนที่วัด วัดที่แม่หม่อมไปนอนฟังธรรม รักษาศีลก็คือวัดอาพัฒนารามปายางหลวง (วัดสันปายางหลวง) และในตอนที่ยังจากกิจการบ้านเมืองนี้แหละ แม่หม่อมก็ได้ใช้เวลาไปสร้างวัดไว้หลายแห่ง วัดที่แม่หม่อมได้สร้างไว้ นับตั้งแต่ใกล้เมืองออกไปมีดังนี้

1. วัดอาพัฒนารามปายางหลวง (วัดสันปายางหลวง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน)
2. วัดพระคง (อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน)
3. วัดมหาพุทธาราม (วัดมหาวัน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน)
4. วัดสหสนัย (วัดพระยืน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน)
5. วัดสังฆาราม (วัดประตุลี อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน)
6. วัดจันทร์แจ้งจำอาราม (วัดรมณียาราม (ภูละมึก) อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน)
7. วัดจันทร์คง (วัดทางทุ่งหลวง อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน)
8. วัดปัทมะรมิขณวาม (วัดเกาะกลาง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน)
9. วัดแสงจันทร์แดง (วัดบ้านเหล่าพระเจ้าคาเขียว อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน)
10. วัดพระเกิด (อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่)
11. วัดแสงเมืองใจ (วัดท่ากาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่)
12. วัดสุทธจินดาราม (วัดช้างค้ำ (เวียงกุมกาม) อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่)
13. วัดพระนอนหนองผึ่ง (อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่)
14. วัดพระนอนป่าเกิดดี (อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่)

ทั้งวัดพระนอนป่าเกิดดี และพระนอนหนองผึ่ง ในสมัยของแม่หม่อมอนั้นเป็นป่าอันร่มรื่นอากาศเย็นสบาย เมื่อแม่หม่อมเดินทางผ่านไปมาที่นี้คราวใด ก็มีความรู้สึกอยากจะหยุดพักนอนนอนหลับทุกครั้ง ด้วยเหตุนี้จึงเกิดแรงบันดาลใจให้แม่หม่อมสร้างพระนอนขึ้นทั้งสองแห่งแล้วจึงสร้างวัดขึ้นภายหลังต่อมา

ผู้ที่เป็นนายช่างสร้างองค์พระนอนทั้งสององค์นี้ได้แก่ เสนาโวธ เสนาโวธนี้เป็นคนที่ทำอะไรได้รวดเร็วและสวยงาม (โวธ คือ รวดเร็ว) ได้เป็นผู้ออกแบบและสร้างเขมิจ (รูปแบบ) หน้าของพระนอนป่าเกิดดี โดยมีนายช่างวรรณเป็นผู้สร้าง ส่วนลำตัวขึ้นไปบรรจบกัน และเสนาโวธกลับไปสร้างส่วนล่างค้ำยัน ดันขา ลงไปจนถึงปลายเท้า จนสำเร็จเป็นองค์พระ

งานสร้างพระนอนป่าเกิดนี้ ต้องสร้างด้วยความเร่งรีบ เพราะสมัยนั้นสถานที่แห่งนี้ เป็นป่าไม้เกิดแน่นทึบ มีฝูงงูชุกชุมมากทั้งกลางวันและกลางคืนคอยรบกวนนายช่างผู้สร้างองค์พระ และคนงานผู้ช่วยเหลือจนไม่มีสมาธิในการทำงาน นอกจากงูรบกวนแล้ว ทั้งนายช่างและผู้ช่วยเหลือ ยังต้องคอยระวังผึ้งหลวงซึ่งทำรังอยู่เป็นจำนวนมากในบริเวณนี้ ผึ้งหลวงนี้เป็นผึ้งที่มีพิษร้ายแรงมาก ถ้าคนใดถูกผึ้งหลวงต่อยเพียง 6 หรือ 7 ตัว เท่านั้น ก็จะต้องแก่ความตายทันที พระนอนป่าเกิดนี้ ได้สร้างขึ้นเมื่อแม่หม่อมมือาตุได้ 68 ปี หลังจากนั้นอีก 10 ปี แม่หม่อมจึงได้กลับมาสร้างพระนอน หนองผึ่ง นายช่างผู้สร้างพระนอนหนองผึ่งก็เป็นนายช่างชุดเดียวกับผู้สร้างพระนอนป่าเกิดนี้ คือ เสนาโว้ย กับ นายช่างวรรณ

เสนาโว้ยผู้สร้างเจ็บบ้านพระนอนทั้งสองแห่งคือพระนอนป่าเกิดนี้และพระนอนหนองผึ่ง ในชาติปัจจุบันนี้ก็ได้กลับมาเป็นผู้ที่ทักตักงานพระนอนป่าเกิดนี้อีก ได้แก่ พระครูอนุรักษ์ปริยัติคุณ อยู่ที่วัดพระนอนป่าเกิดนี้แน่และอยากรู้ว่ามีตำแหน่งหน้าที่อะไรให้ไปถามพระคุณเจ้าเองก็แล้วกัน

ส่วนนายช่างวรรณ หรือ นายประเจิญ สนธิรัตน์ ในชาตินี้ ในสมัยนั้นเป็นน้องชายของ ครูบามหาศ หรือพระอาจารย์อินทร ปิฎฐาวิโน วัดสันป่าอาง ในปัจจุบัน นายช่างวรรณนั้นออกจาก เป็นนายช่างสร้างพระนอนแล้วจะได้สร้างที่หักให้แม่หม่อมด้วย และมีรูปร่างหน้าตาเหมือนกับลูกแฝดของแม่หม่อมจนกระทั่งในชาตินี้ก็ยังจะมีรูปร่างหน้าตาเหมือนเดิม

วัดที่มีความสำคัญกับแม่หม่อมมากที่สุดคือ “วัดปัทมะธัมมาราม” หรือวัดเกาะกลาง เคียวนี้เป็นวัดที่แม่หม่อมสร้างขึ้นก่อนวัดอื่นทั้งหมด เพราะที่ตรงนั้นเป็นบ้านเกิดของแม่หม่อม เรื่องนี้คนในเมืองหริภุญชัยเคียวนี้ยังไม่รู้กันมากนัก

ที่ไม่ได้สร้างเป็นวัดแม่หม่อมก็ได้สร้างใจ (จุ้ม) ครอบรอยพระพุทธรูปตากผ้า ที่บน คอยพระบาทตากผ้าไว้ แต่ขณะนี้ได้ชำรุดผุพังไปตามกาลเวลาหมดแล้ว ที่เห็นอยู่ทุกวันนี้เป็นของที่ สร้างขึ้นมาใหม่ โดยครูบาเจ้าองค์หนึ่ง ซึ่งคนในโลกมนุษย์ก็รู้จักกันคืออยู่แล้ว

นอกจากนี้แม่หม่อมก็ยังได้ช่วยเหลือสมณของแม่หม่อมสร้างวัดขึ้นอีกวัดหนึ่งคือ วัดหนองพาน (วัดทากาศ) แต่ยังไม่ทันเสร็จสมบูรณ์ และไม่ทันได้อายุไว้กับสงฆ์ นางสมมคนนั้น ก็ได้เสียชีวิต (ตาย) ไปเสียก่อน นางสมมคนนั้นและผู้ช่วยเหลือสร้างวัดหนองพาน (วัดทากาศ) อีก 2 คน คือ นางสมมแก้วปาน

ในชาตินี้คือ นางศรีภรณ์ คำธิดา บ้านหนองปลาซอ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ปู่หลวงเหล็ก สุปืออง (สามี) ของนางสมมแก้วปาน

ในชาตินี้คือ นายวิสุทธ คำธิดา อยู่บ้านเดียวกันกับนางศรีภรณ์และยังเป็นผู้ครองกินอยู่

ปู่ดา (ผัวเกิด) น้องชายของนางแก้วปาน

ในชาตินี้คือ นายอดินันท์ ยังอินทร์ อยู่ที่โรงเรียนจักรคำ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

(หมายเหตุ รายละเอียดของวัดหนองพาน (วัดทากาศ) อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

มีอยู่ในเรื่อง “ความเป็นมาของวัดทากาศ” ซึ่งเทวดาผู้รักษาวัดเล่าให้คุณไพศาลฟัง เป็นเรื่องที่น่า สนใจเรื่องหนึ่ง)

កូដ្ឋាដេ

កូដ្ឋា

កូដ្ឋាខ

កូដ្ឋា

วาระสุดท้ายของชีวิต

วันเวลาย่อมกลืนกินสรรพสัตว์ ไม่มีอะไรยืนยงคงอยู่ได้ ในสภาวะเดิมทุกอย่างทุกอย่างย่อมผันแปรไปตามกาลเวลาและเสื่อมโทรมและสูญสลายไปในที่สุด สังหารของแม่เหมือนก็เช่นเดียวกัน กาลเวลาที่ผ่านไปนั้นก็ให้น้ำเอาความสดชื่นแข็งแรงคิดตามไปด้วย คงเหลือไว้แต่ความทรุดโทรมใกล้วันแตกดับเข้าไปทุกที บรรดาสมณชีพราหมณ์เสนาอำมาตย์และผู้คนติดตามมาด้วยกันจากเมืองละโว้ต่างก็ล่วงลับดับกันไปทีละคนสองคนจนจวนจะหมด

แม่เหมือนมองเห็นมรณะภัยใกล้ตัวเข้ามาใกล้แล้ว ก็ได้เร่งบำเพ็ญเพียรรักษาศีล ภาวนา และทำบุญทำทานไม่ให้ขาด หวังเอาบุญกุศลเป็นที่พึ่งของชีวิต เพื่อไม่ให้เกิดความยุ่งยากหลังจากแม่เหมือนเสียชีวิตไปแล้ว จึงได้สั่งเสียกำหนดพิธีการศพไว้กับลูกทั้งสองดังนี้

1. ศพของแม่เหมือนหลังจากทำบุญอุทิศส่วนกุศล แล้วให้นำไปเผาที่ข้างวัดอาพัฒนาราม ป้ายางหลวง (สถานที่ตั้งของสำนักงานเทศบาลเมืองลำพูนเดี๋ยวนี้) เพราะวัดนี้แม่เหมือนได้มาจำศีล พึงธรรม เป็นประจำทุกวันพระ

2. กุบรรูฏฐีของแม่เหมือนให้สร้างที่คุ้มของแม่เหมือน เป็นรูปคล้ายโกฐ มี 8 เหลี่ยม ซึ่งแม่เหมือนได้เขียนรูปไว้ให้ด้วย

3. ให้ลูกนำทรัพย์สินบางส่วนส่วนของแม่เหมือน ออกแจกเป็นทานแก่ผู้คนพลเมือง ในวันเผาศพแม่เหมือน

4. ผู้ที่จะไปร่วมพิธีเผาศพแม่เหมือน ขอให้สมณาทนรักษาศีล 5 ศีล 8 ตามกำลังศรัทธาทุกคน วาระสุดท้ายของชีวิตแม่เหมือน แม่เหมือนได้ดับจิตละสังขาร ไปโดยอาการสงบ เพราะได้เตรียมจิตเตรียมใจไว้ก่อนแล้ว เมื่อวันเดือนแปดเป็ง (วันเพ็ญเดือนแปด) ปีสัน (วอก) พุทธศักราชได้ 1275 ปี อายุได้ 96 ปี 2 เดือน กับ 7 วัน มาอยู่ มาถิ่นเมือง (ครองเมือง) หรืออยู่เป็นเวลา 75 ปี)

ศพของแม่เหมือนถูกลูกทั้งสองได้เก็บไว้เป็นเวลา 6 เดือนครึ่ง แต่ก็ไม่เน่าเหม็นเพราะหล่อ (กรอก) ด้วยน้ำผึ้งรักษาไว้ ลูกทั้งสองพร้อมด้วยเสนาอำมาตย์ และชาวเมืองได้ร่วมกันทำบุญบำเพ็ญกุศลอุทิศให้แม่เหมือนตลอดเวลาที่เก็บศพไว้ จนถึงวันทำพิธีเผาศพ (ฉาปาณิกศพ) เขาทั้งหลายได้ช่วยกันสร้างผาสาท (ปราสาท) สีหน้า (จุรุมุข) ยอดปลายทำเป็นรูปดอกจันทร์ และพาดันลากผาสาทนั้นไปเผาที่ข้างวัดอาพัฒนารามป้ายางหลวง ตามที่แม่เหมือนได้สั่งไว้

การแจกทานลูกของแม่เหมือนก็ได้ปฏิบัติตามคำสั่งทุกประการ โดยเอาส่วยเอาหวานส่วนหนึ่ง ออกแจกทานแก่ผู้คน แต่ความโลภของมนุษย์มีอยู่มาก ที่ได้ไปแล้วก็ไม่พอใจ ที่ยังไม่ได้ก็อยากได้ จึงเกิดการแย่งชิงกัน หลังจากแจกทานไปแล้ว เหตุการณ์รุนแรงขึ้น จนถึงกับฆ่ากันตาย ส่วยเอาหวานเหล่านั้นจึงตกเรียกราคากระจ่าย และฝังจนดินอยู่ที่บ้านเลขที่ 83/1 ค.เหมืองง่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เจ้าของทรัพย์สินที่ถูกฆ่าตาย ก็ได้กลั่นแกล้งเกิดเป็นเจ้าของบ้านนั้นอีก ถ้าปรารถนาอยากได้ทรัพย์สินนั้น ก็ขอให้สร้างบุญกุศลให้มาก ๆ เมื่อกุศลผลบุญมีมากพอ ก็จะได้อะไร

เมื่อการเผาศพผ่านพ้นไปแล้ว ลูกทั้งสองของแม่หม่อน ก็ได้รับรวมอัฐิ และได้สร้างอุ้ง (สถูป) ตามแบบที่แม่หม่อนเขียนไว้ให้ และบรรจุอัฐิและเครื่องใช้ เครื่องประดับประจำตัวของแม่หม่อนลงไปในอุ้งนั้น คอนหลังลูกของแม่หม่อน ได้เอางาช้างปูกางาเขี้ยวจางเข้าสมาใส่ไว้ด้วย อุ้งนั้นก็ยังมีอยู่ จนกระทั่งทุกวันนี้ และต่อมาคุ้มที่อยู่ของแม่หม่อน ลูกทั้งสองได้สร้างขึ้นเป็นวัด และถวายให้แม่สงฆ์คือ วัดจามเทวี หรือวัดกุฎศ ที่คนในเมืองหละปูน (ลำพูน) รู้จักกันนั้นแหละ

แผนที่แม่หม่อนอยู่เดี๋ยวนี้คือ แคนสักกั้ง โลกั้ง (แคนทิพย์ หรือ เทวโลก) ทิพย์วิมานที่อยู่เดี๋ยวนี้ เกิดขึ้นมาได้เพราะกุศผลบุญที่แม่หม่อนได้สร้างสมไว้ แต่เมื่ออยู่ในโลกมนุษย์ แม่หม่อนเลื่องจิดจากโลกมนุษย์มาอยู่ที่นี่ ถ้านับเวลาของโลกก็ยาวนานมาก ถึงอย่างไรก็ตาม แม่หม่อนก็ต้องลงไปเกิดในโลกมนุษย์อีก เพราะยังไม่เสียดเชื้อเกิด (สิ้นกรรม) และจะไปเกิดที่เมืองหละปูน (ลำพูน) อีก ต่อเมื่อกระนิลเมืองเขายอมให้ผู้หญิงปกครองเมือง แม่หม่อนก็จะไปเกิดและปกครองเมืองหริภุญชัยเหมือนเดิม เวลาที่แม่หม่อนจะกลับมาเกิดใหม่นั้น นับจากนี้ไปเป็นเวลาอย่างเร็ว ประมาณ 300 ปี ของเมืองมนุษย์ อย่างช้าก็ประมาณ 600 ปี ของเมืองมนุษย์ ทั้งนี้แล้วแต่เหตุการณ์ในเมืองมนุษย์เป็นไปตามอย่าง ที่แม่หม่อนได้เล่าไปแล้ว และโลกทั้ง 3 เห็นสมควรให้ไปเกิดได้ในช่วงไหนเวลาใด ก็จะไปเกิดตามนั้น

อันที่จริงเวลา 300 - 600 ปี ในโลกมนุษย์ ไม่ใช่เวลาชยาวนานอะไรนัก ถ้านับเทียบเวลาในโลกมนุษย์กับเวลาในแคนสักกั้ง โลกั้ง (แคนทิพย์ หรือ เทวโลก) ที่แม่หม่อนอยู่ 1 ปี ของแผนที่ เท่ากับ 1000 ปี ของโลกมนุษย์ ขอให้ลูกหลานไปคิดเอาเองก็แล้วกัน

ภพใหม่ชาติใหม่ที่แม่หม่อนจะมานั้น แม่หม่อนจะเกิดในตำบลมะกอก อำเภอป่าาง จังหวัดลำพูน และเกิดใกล้ๆ กับวัดพระพุทธรูปชากง้า โดยมาเกิดกับพ่อแม่คนเดิม ในอดีตชาติก็คือ พ่อหนานอินทวงศ์ ในสมัยก่อนนั้น จะมาเกิดและครองตัวเป็นคฤหัสถ์คนบ้านแล้วแต่งงานอยู่กินกับแม่แก้วผกา ซึ่งจะใช้ชื่อแก้วผกาเหมือนเดิม จนอายุของพ่อได้ 27 ปี พ่อก็จะสละบ้านเรือนออกบวช ได้ชื่อว่า "ครูบาดำบริระ" และจะมรณภาพไป ในเทศสมณะ คนในตระกูลนี้จะใช้ชื่อสกุลว่า "วิมานวงศ์" ตัวของแม่หม่อนเมื่อเป็นละอ่อน (เด็ก) พ่อแม่จะให้ชื่อว่า "บุญนา" ตัวขบารมีที่แม่หม่อนได้สร้างสมมาไว้มากพอสมควร จึงส่งเสริมให้เด็กหญิงบุญนา วิมานวงศ์ เกิดมาพร้อมด้วยรูปสมบัติ เป็นที่เจริญตาเจริญใจแก่ผู้พบเห็น มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด สามารถอ่านเขียนศิลปวิทยาการต่างๆ ได้อย่างคล่องแคล่วแจ่มแจ้งรวดเร็ว ประกอบด้วยกิริยามารยาท สุภาพเรียบร้อยและเป็นพุทธมามะกะ ที่มั่นคงในพระรัตนตรัย เมื่อเข้าสู่วัยสาวแล้ว ได้ศึกษาเล่าเรียนวิชาต่างๆ แล้วจึงได้เปลี่ยนชื่อจากบุญนา วิมานวงศ์ มาเป็น คาราวดี วิมานวงศ์ ผู้ครองของคาราวดี หรือตัวแม่หม่อนในชาติต่อไปก็คือ เจ้าวรมราช หรือ นายวิโรจน์ เศรษฐีพรพจน์ ในชาตินี้ซึ่งจะเวียนมาเกิดอีก ในสมัยนั้นชื่อว่า นายวรวิทย์ มหาศักดิ์ศรี ทั้งนี้ก็เพราะยังมีกรรมเกี่ยวเนื่องกันอยู่ แต่ก็อยู่กันด้วยความสงบเหมือนที่เหมือนน้อง และมีส่วนช่วยเหลือ ในการปรับปรุงปกครองบ้านเมือง ซึ่งไม่เฉพาะเมืองหริภุญชัยเท่านั้น แต่จะขยายอำนาจหน้าที่ที่ครอบคลุม ไปจนตลอดภาคเหนือของประเทศไทยทั้งหมดด้วย

ส่วนสมณชีพราหมณ์ เสนาอำมาตย์และผู้คนทั้งหลาย ที่เคยได้ร่วมกันสร้างบ้านแปง (ทำ) เมืองมาแต่ก่อน ขอให้ดำรงคนอยู่ในศีลธรรม บำเพ็ญบุญกุศลอย่าได้ขาด อย่าได้สร้างอนันตริยกรรม อกาฬ สมณชีพราหมณ์ พ่อแม่ ก็จะได้ไปเกิดร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่จะเป็นกำลัง สำคัญออกหัวคิวง้างเมืองหริภุญชัยใหม่ทั้งหมด คือคนในสกุลอันทองทั้ง 3 ที่ได้เล่ามาแล้ว นอก จากครูบาเจ้าทั้ง 19 องค์ มีส่วนร่วมสร้างพระธาตุที่ได้ออกไว้แล้วเท่านั้น ที่จะไม่ทันได้เกิดร่วมกัน เพราะจะหมดเชื้อเกิด (เข้าสู่พระนิพพาน) ไปก่อน ผู้คนที่อยู่ในเมืองหละปูน และได้อ่านพบคำเหล่านี้ หากต้องการจะมาร่วมกับแม่หม่อน ก็ขอให้หมั่นสร้างบุญสร้างกุศลให้มาก ๆ และตั้งจิตอธิษฐานไว้ ก็จะได้มาร่วมกันอย่างแน่นอน

ตั้งแต่มาอยู่ในทิพย์วิมานนี้ แม่หม่อนได้ออกจากที่นี้ลงไปยังโลกมนุษย์ 2 ครั้ง ครั้งหนึ่งแม่หม่อนไปเมื่อชาวเมืองหละปูน (ลำพูน) เจาแก่รูปสมมุติของแม่หม่อนเข้ามาในเมืองและ นำไปตั้งไว้ให้ผู้คนได้รู้เห็น ครั้งที่สองแม่หม่อนไปเมื่อเขาหล่อรูป (เหรียญเจ้าแม่จามเทวี) แม่หม่อน ถึงแม้ว่าแม่หม่อนจะไม่ไป แม่หม่อนก็มีจิตใจห่วงใยบ้านนี้เมืองนี้ (เมืองลำพูน) ได้สวดสวด เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้คน และบ้านเมืองอยู่เสมอ ถ้าผู้คนเขาทำดี บำเพ็ญบุญกัน แม่หม่อนก็มีใจชื่นชมยินดี อนุโมทนาด้วย ผู้ใดประพฤติดนชั่วร้ายก่อให้เกิดความเดือดร้อนกับบ้านเมือง แม่หม่อนก็มีความสลดใจ แม้ใครจะไปกราบไหว้บนบาน ขอให้แม่หม่อนช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ แม่หม่อนก็รู้ แต่ก็ไม่เคยได้ช่วยเหลือใคร ที่เขาสำเร็จผลไปตามคำขอ ก็เป็นเพราะบุญกุศลของเขาส่ง ให้เอง แม่หม่อนไม่มีอำนาจอะไรไปคลบบันดาลให้ ถ้าสร้างกรรมดีก็ได้รับผลดี ถ้าสร้างกรรมชั่วก็ได้รับ ผลชั่ว ดังนั้นใครที่จะขอให้แม่หม่อนช่วยให้ได้รับผลดี ก็ขอให้หมั่นสร้างกรรมดีไว้ ผลดีก็จะเกิดขึ้นเอง

วิมานที่อยู่ติดกันกับแม่หม่อน 2 ชั้น ชายชวานี้ ทางด้านซ้ายเป็นทิพย์วิมานของ พระแม่พันพระยายชิกาเจ้าแห่งเมืองกกอก (กรุงเทพฯ) ส่วนทางด้านขวาเป็นทิพย์วิมานของ พระนางเงือก แม่ของขุนรามคำแหง เมืองสุโขทัยที่แดนสักกัฏ โดกัฏ (เทวโลก) แห่งนี้ เป็นลำดับที่ 453 ของชั้นนี้แล้วนี่

เรื่องที่แม่หม่อนต้องการจะเล่าให้ชาวบ้านชาวเมืองได้รู้ก็มีอยู่เท่านี้ ขอให้ไพศาลนำเรื่อง เหล่านี้ ไปเผยแพร่เล่าสู่แก่ผู้ที่อยากรู้ เมื่อถึงเวลาอันสมควรสำหรับคนที่ไม้อยากรู้ มีความเป็นมิจฉา ติฎฐิ ไม่เคารพในพระรัตนตรัย ไม่ยอมเชื่อถือเรื่องการเรียนว่าขยาเกิด เห็นว่ากรรมเวรเป็น เรื่องเหลวไหลไร้สาระ ก็อย่าได้พบเห็นเรื่องเหล่านี้ เพราะการปรามาสเรื่องวิญญะ และกฎแห่งกรรม เท่ากับเป็นการปรามาสพระธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้าซึ่งผู้ที่จำบังจ้วงถ่วงเกินจะต้องได้รับ อกุศลกรรมในอนาปัตตนิบาปอีกเป็นเวลาอันยาวนาน

๑. ศาธุคุณเจ้าภัทรปิณฺณการณ
วัดป่าหมาก อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
(พ่อหนานเอ็นหวงดี บิดาของพระนางจามเทวี)

๒. ครูบาคำชัย ศีลวโรภาณวิจฺจย
วัดคณามณี อำเภอมือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(หนานเอ็นฮู่ พ่อเฒ่าของพระนางจามเทวี)

๓. พระครูวิสาทรคณนาพร
วัดปรางคำ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
(ลุงเฮอะ ผู้พาเจ้าแม่จามเทวีหนีภัยจากโรคห่า)

๔. พระครูปิณฺญา ปิณฺณการโ
วัดเหมืองจี้หลวง ตำบลบ้านแป้น อำเภอมือ จังหวัดเชียงใหม่
(เจ้าหนั่นตบศ โอรสของพระนางจามเทวี)

๕. ครูเวโรจน์ เกษะทิพย์พรพจน์
อำเภอมือ จังหวัดเชียงใหม่
(เจ้ารามราช พระราชสวามีของพระนางจามเทวี)

ย้อนอดีตวัดล้านป่ายางหลวง

เจดีย์พระอรหันต์อาตุ

วัดล้านป่ายางหลวง อำเภอเมือง จังนาคำฟู

วสันตฤกษ์ก ถิ่นที่ ๑๔

เพ่งพิศดูบุษบิหาร
ณตวันภาอุตรคามา

อดฉายพยับฉลุฉลัก
รัลโฉละให้มิกร้าง

ช้อพำก็แก่งทะอุณภา
บราลีพิลาศพิติตรว

เพดานภักดีการณะงาม
"แม่หม่อน" พระขัติยวิ

ทนต์ต่างทวาทถิรุกรอม
ภาพพาพระณเมกรบวร

ภาพองค์อุมา, ใต้เศศ
องค์พรหมและองค์พระอดิตาร

พระลักษมี, ใต้กรรมา
ฉวักอัมพิกฤษ์พระวราภรณ์

เพียรแกะสลักกลฉะไฉ
ทวยธำพพิทฤษ์กลฉะไฉ

กัวยความเชิงเพียงจาก..

ใต้กระการตารทงารเงาม
ทริภุณชัยปิตัยมณิจ

กัมลักรเมลีฉะจิจ
มณเฑียรดุจดมรร

ดุจดุอาภิมากรรมา
ฉติให้ประพาศติ

ฉิฉามเถไฉ
นยฉะธรรมา

ระยธรรมาประภักฉิ
ฉภิธรรมา

พิณฉะฉะฉะฉะ
ฉิฉะ, ใต้ทฤษ์มารทฤษ์

ฉิประฉะ ฉะ ทรธรรมา
รายฉิฉะฉะฉะ

คฉิให้มิกร้าง
ฉติให้มิกร้าง

ฉิฉะ ฉะฉะฉะ

(สงข)

ผู้ประพันธ์

ย้อนอดีต - วัดสันป่าขางหลวง

บอกเล่ากันก่อน

วัดสันป่าขางหลวง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของตัวเมืองลำพูนเดิม คือตั้งอยู่ภายนอกเขตกำแพงเมือง ห่างจากกำแพงเมืองไปประมาณ 500 เมตร เป็นวัดขนาดกลาง ไม่เล็กไม่ใหญ่นัก ลักษณะโดยทั่วไปก็ไม่ต่างจากวัดอื่นๆ ที่ไม่ใช่พระอารามหลวง จึงเป็นวัดที่ประชาชนไม่ค่อยจะให้ความสนใจเท่าไรนัก นอกจากผู้ที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้เคียงวัดนี้ และได้มาบำเพ็ญบุญ เช่น การบำเพ็ญทาน พึ่งเทศน์ และรักษาที่ดินในโอกาสวันสำคัญทางพุทธศาสนา ผู้ที่อยู่ห่างไกลออกไป ถ้าไม่มีกิจจำเป็นก็ไม่ค่อยจะมีใครได้เข้าไปในวัด เพราะสิ่งก่อสร้างทางศาสนา เช่น โบสถ์ เจดีย์ วิหารต่างๆ เหล่านี้ก็เป็นไปตามปกติธรรมดาไม่น่าจะดึงดูดใจให้แวะเข้าไปชม

ต่อหลังจาก พ.ศ. 2533 นี้ ขึ้นไปอีกประมาณ 50 ถึง 70 ปี สภาพของวัดยังไม่ได้ รับการพัฒนาซึ่งก่อสร้างทั้งหลายหมั่นหมองเสื่อมโทรม ประกอบกับมีโรงเรียนประถมศึกษาของ เทศบาลเมืองลำพูนมาเปิดเรียนโดยอาศัยบริเวณวัดทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือ เป็นที่ปลูกสร้าง อาคารเรียน ดังนั้นบริเวณที่ว่างด้านเหนือของวัดและวิหาร จึงแปรสภาพเป็นสนามเล่นของโรงเรียน พระเจดีย์ด้านหลังวิหารกลายเป็นที่เด็กนักเรียนขึ้นไปปีนป่ายกระโดดเล่น ตามประสาเด็ก จนกระทั่ง โรงเรียนเทศบาล 2 หรือ โรงเรียนวัดสันป่าขางหลวงได้ย้ายออกไปสร้างโรงเรียนในสถานที่แห่งใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516

ต่อมาอีกไม่นานท่านเจ้าอาวาส คือ พระครูภักขุคุณวัฒน์ (คำขาวอุปโล) ได้มรณภาพลง (พ.ศ. 2519) พระอาจารย์อินทร ปัญญาวิเศษโน ได้ครองตำแหน่งเจ้าอาวาสสืบต่อมา จนถึงปัจจุบัน ท่านพระอาจารย์อินทร ท่านเป็นพระที่มีความรัก ความห่วงใยในพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง ประกอบกับท่านได้รับปากกับท่านพระครูภักขุคุณวัฒน์ เจ้าอาวาสองค์เดิมก่อนที่ท่านจะมรณภาพ ว่าจะปกครองดูแลวัดสันป่าขางหลวง ไม่ให้ทรุดโทรมลงไปยิ่งกว่านี้อีก หรืออาจจะมิเหตุอื่นบันดาลใจ อีกทั้งไม่ทราบได้ทำให้ท่านทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ อันเป็นทรัพย์สินส่วนตัว ที่ได้รับมรดกมาจากบิดามารดา ทั้งหมดนำมาใช้จ่ายในการปรับปรุงพัฒนาสิ่งก่อสร้างศาสนสถาน ตั้งแต่ฐานประตูวัด กำแพง โบสถ์ วิหาร อุโบสถณ์ ตลอดจน อุฏฺฐิกรรมฐานอีกหลายสิบหลัง ท่านได้ใช้ความคิดออกแบบ และลงมือทำการสร้างร่วมกับนายช่าง เพื่อให้ได้ผลงานสวยงามประณีต ตามที่ท่านปรารถนา โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย

จนกระทั่งผลงานหลายอย่างปรากฏเด่นชัดขึ้น เป็นที่สะดุดตา สะดุดใจ แก่ผู้ที่ได้พบเห็น จึงทำให้พุทธศาสนิกชนทั่วไปเกิดความปิติ เลื่อมใส อยากใคร่มีส่วนร่วมในการก่อสร้าง เพื่อเป็นบุญกุศลสำหรับตนเองสืบต่อไป ประกอบด้วยพระอาจารย์อินทร ท่านเป็นพระที่เน้นหนักทางการปฏิบัติธรรม มีความระมัดระวังในกิจจารวัตรอย่างเคร่งครัด และเผยแพร่แนวทางการ ปฏิบัติธรรม ออกไปสู่พุทธศาสนิกชนผู้สนใจทุกผู้ทุกนามไม่เลือกชั้นวรรณะ จึงเป็นพลังดึงดูดศรัทธาประชาชนชาวยุญทั่วทุกสารทิศ ให้เข้ามาร่วม ปฏิบัติธรรมและร่วมกันพัฒนาศาสนวัตถุ ภายในวัดไม่ขาดสาย ด้วยพลังร่วมนี้ วัดสันป่ายางหลวง จึงมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาไม่ขาดจากสิ่งหนึ่งไปสู่สิ่งหนึ่ง จนบัดนี้นับได้ว่า เป็นวัดที่สง่างามวัดหนึ่งของเมืองลำพูน

โครงการใหญ่โครงการหนึ่งที่กำลังจะดำเนินการขณะนี้ (ปี พ.ศ. 2533) คือการหันพระเจดีย์ด้วยแผ่นทองแดง ทั้งองค์และปิดทับด้วยทองคำเปลว ฉัตรยอดพระเจดีย์จะเปลี่ยนเป็นฉัตรทองคำ ในการนี้จะใช้เงินประมาณ 2 ล้านบาทบาท เมื่องานนี้สำเร็จพระเจดีย์นี้ก็จะเจดีย์ทองที่สง่างามองค์หนึ่ง ผাগสง่าไว้เป็นสมบัติของบรรดาพุทธศาสนิกชนทั่วไป และเป็นศรีสว่างกับบ้านเมืองรองจากพระบรมธาตุหริภุญชัย

ด้วยเหตุนี้ ท่านพระอาจารย์อินทร จึงมีความปรารถนาอยากจะทำความเป็นมาของวัดสันป่ายางหลวง ตลอดจนพระเจดีย์องค์นี้ ตั้งแต่อดีตเริ่มต้นจนถึงปัจจุบันกาล และได้ปรารภกับเจ้าฟ้างุ้มเรียบเรียงหนังสือนี้ โดยมอบหมายให้เจ้าฟ้างุ้มเป็นผู้ค้นคว้าและจัดเรียบเรียงขึ้น เพื่อเป็นอนุสรณ์และเพื่อเผยแพร่ให้แก่สาธุชนผู้สนใจใคร่รู้ให้ได้รับสืบต่อไป

แต่เจ้าฟ้างุ้มเรียบเรียงก็เป็นเพียงคนธรรมดา ไม่ได้มีคุณวิเศษหรือความรู้พิเศษในเรื่องโบราณคดี และประวัติศาสตร์แต่อย่างใด ถ้าจะใช้ความรู้ความสามารถของตัวเองแน่นอนว่างานนี้ต้องล้มเหลว อาศัยที่เจ้าฟ้างุ้มได้รู้จักมักคุ้นกับบุคคลหนึ่ง ที่มีความสามารถพิเศษในการติดต่อกับภพภูมิอีกมิติหนึ่ง ต่างจากโลกมนุษย์ แต่ผู้ที่อยู่ในภพภูมินั้นรู้ความเป็นไปทุกอย่างในโลกมนุษย์ด้อยหลังได้ นับเป็นพันเป็นหมื่นปี เพราะอำนาจของทิพยญาณ คือ คุณโผศาส แสนไชย เจ้าฟ้างุ้มจึงได้นำเรื่องนี้ไปปรึกษาขอความร่วมมือจากคุณโผศาส ขอให้ช่วยคิดค้นสอบถาม เทพ เทวดา ที่รู้เรื่องราวของวัดสันป่ายางหลวง ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน เพื่อจะนำมาบันทึกเรียบเรียงเผยแพร่ต่อไป และก็ได้ได้รับความร่วมมือด้วยดีจากคุณโผศาส โดยคุณโผศาสได้สอบถามเรื่องราวความเป็นมาของวัดสันป่ายางหลวง จากครูบาทัณหา คัณธะโถ และครูบาท่านก็ได้เฝ้าเคาะเล่าเรื่องอดีตของวัดสันป่ายางหลวง ผ่านคุณโผศาส และถ่ายทอดมาสู่เจ้าฟ้างุ้มเรียบเรียงอีกทอดหนึ่ง ตามเรื่องที่ท่านผู้ท่านจะได้ทราบต่อไป ในหนังสือเล่มนี้

ขอเรียนย้าท่านผู้อ่านทุกท่านอีกครั้งหนึ่งว่า เรื่องราวที่ท่านจะได้รับรู้จากหนังสือนี้เป็นเรื่องที่ข้าพเจ้าผู้เรียบเรียงได้มาจากคำเล่าของ ครูบาทนธรา คณธราโล ผ่านคุณไพศาล แสนไชย ครูบาทนธรา ท่านเป็นพระภิกษุที่เป็นพระสุปฏิปันโนองค์หนึ่ง ในสมัยของพระแม่เจ้าจามเทวี แต่ท่านไม่ได้อยู่ในเมืองหริภุญชัย หลังจากคิดตามเจ้าแม่มาจากเมืองละโว้มาถึงหริภุญชัยแล้ว ครูบาทนก็ออกดูคงค์ ย้อนกลับไปยังที่วัดเมืองสร้อย (จังหวัดตาก) และได้ชมภาพที่วัดเมืองสร้อย นับเป็นเวลาพันกว่าปีแล้ว ขณะนี้ทิพย์วิญญาณของท่านอยู่ในพรหมโลก นำกายทิพย์ของคุณไพศาล พ่อมดเที่ยวไปตามภพภูมิต่างๆ บางครั้งก็ไปที่เขิน หรือเทวโลก บางคราวก็ไปที่ร้อน หรือนรกโลก เพื่อรับทราบเรื่องราวต่างๆ ซึ่งบุคคลที่อยู่ในสถานที่แห่งนั้น สังเกตถึงบรรดาลูกหลาน ญาติมิตร ทางโลกมนุษย์ โดยระบุชื่อ นามสกุล เลขที่บ้าน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน แต่เรื่องอดีตของวัดสันป่าแยงหลวงนี้ ท่านครูบาทนธรา ท่านได้เมตตาเล่าให้คุณไพศาลฟังด้วย ตัวของท่านเอง โดยใช้เวลาในขณะที่พาคุณไพศาล เดินทางไปพบปะบุคคลในอีกโลกหนึ่งตามปกติ

ข้าพเจ้าได้เรียบเรียงขึ้นตามเนื้อหาเหล่านั้น โดยมีได้มีการเพิ่มเติมเสริมสร้างขึ้น เพียงแค่เรียบเรียงขึ้นโดยใช้ภาษาที่คนในยุคนี้ใช้กันอยู่เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจง่าย เพราะภาษาที่ ครูบาทนธราท่านใช้เล่าผ่านมานั้น โดยมากเป็นภาษาพื้นเมืองเหนือ ที่ใช้กันสมัยที่ครูบาทน ทรงสังฆารอยู่จึงยากแก่การทำความเข้าใจสำหรับคนในสมัยนี้ ดังนั้นเนื้อหาสาระของเรื่องนี้ จึงขอมอบให้อยู่ในอุลลภนิมิตของท่านผู้อ่านได้ตัดสินใจเอาเอง ว่าควรเชื่อถือได้แค่ไหนเพียงใด ทางที่ถูกท่านยังไม่ควรเชื่อ แต่ก็ไม่ควรปฏิเสธโดยสิ้นเชิง ควรที่จะสืบเสาะหาผลทั้งทางโลก และทางธรรมอย่างถาวรก่อนที่จะตัดสินใจไปทางใดทางหนึ่ง

ในทางโลกควรจะนำเรื่องเหล่านี้ ไปเปรียบเทียบกับหลักฐานอ้างอิงต่างๆ ทั้งที่เป็นวัตถุ และเป็นลายลักษณ์อักษร หรือแม้แต่คำบอกเล่าสืบทอดกันมา อันอาจจะเป็นรูป นิยาย นิทาน เป็นต้น

ในทางธรรม นักปฏิบัติธรรมที่เป็นสมาธิวิรู ย่อมรู้ดีว่า ภพ ขาติ อันสืบต่อจากภพนี้ ขาตินี้ มีจริง มิได้มีแค่เฉพาะที่เป็นนามธรรม เช่น สวรรค์ในอก นรกในใจ เท่านั้น ดังนั้นนักปฏิบัติ ธรรมทั้งหลายจึงจะต้องกตัญญูที่มีคณ คือ อปายภูมิ และเร่งสร้างคุณงามความดี อันมี ทาน ศีล และภาวนา เพื่อยกกระดืบจิตใจของตัวเองให้หลุดพ้นจากทุกภพทุกชาติ เข้าสู่สุคติภพจนกระทั่งหลุดพ้นจากวัฏฏะ คือ การเวียนว่ายตายเกิดเป็นเป้าหมายที่สูงสุดท่านผู้เล่าเรื่องนี้ก็ได้พัฒนาจิตใจของท่านจนเข้าสู่สุคติภพ

ก่อนที่ท่านจะเข้าสู่เนื้อหาของหนังสือนี้ ข้าพเจ้าผู้เรียบเรียง และคุณไพศาล แสนไชย ผู้ถ่ายทอด ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและนามีของครูบาทนธรา คณธราโล ผู้เมตตาเล่าเรื่องนี้ ขอได้โปรดอภิบาลคุ้มครองท่านผู้อ่าน และผู้ที่ เป็นเจ้าของหนังสือนี้ทุกท่าน จงดำเนินชีวิตด้วยความสุภาพ ตลอดไปทั้งโลกนี้และโลกหน้า จนกระทั่งเข้าสู่พระนิพพานทุกท่านเทอญ

ประสิทธิ์ เพชรรักษ์ ผู้เรียบเรียง

ย้อนอดีต

วันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2532

ตรงกับวันเสาร์ แรม 6 ค่ำ เดือน 12 (เดือนยี่เหันเอ) ปีมะเส็ง

ในเดือน 12 หรือ เดือนยี่เหันเอมีประเพณีที่เกี่ยวกับงานบุญที่สำคัญคือ การฟังเทศน์มหาชาติ ในวันเดือนเพ็ญ หรือเดือนยี่เป็งทุกวัดในภาคเหนือจะจัดการเทศน์มหาชาติตามประเพณีนิยมที่สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ และประเพณีอีกอย่างหนึ่งซึ่งเป็นที่ยึดกันไปทั่วประเทศ ตลอดจนถึงชาวต่างประเทศ ต่างก็พากันหลั่งไหลกันมาสู่ภาคเหนือ เพื่อชมประเพณีอันสนุกสนานตื่นตาตื่นใจนี้ ประเพณีนี้คือ ประเพณีลอยกระทง ซึ่งจัดให้มีขึ้นวันเดียวกันกับการเทศน์มหาชาติ คือวันเดือนยี่เป็งนั่นเอง นับได้ว่าเดือนยี่นี้เป็นเดือนที่ปวงชนทางภาคเหนือต่างก็รื่นเริงด้วยบุญกุศล และมีความสุขสนุกสนานร่าเริงกันถ้วนหน้า

คืนแรม 6 ค่ำ เดือนยี่ คืนนี้ครุบาทว์ธนา คัณธลากับพญาพิงคาราช ได้ลงมาจากเทวโลกเพื่อรับกายทิพย์ของคุณไพศาล แสนไชย เดินทางไปทำหน้าที่ล่ามจากเมืองมณูญ์ โดยท่านทั้งสองจะนำไปพบกับผู้ที่อยู่ในภพภูมิอื่นนอกโลกมณูญ์ อาจเป็นที่ร่อน คือเวรโลก หรือที่เย็น คือเทวโลกนั้นสุดแล้วแต่ท่านทั้งสองจะนำพาไป เมื่อไปถึงจุดหมายที่ต้องการแล้ว ท่านทั้งสองก็จะพากายทิพย์คุณไพศาลหยด และเข้าไปพบปะกับบุคคลที่ท่านทั้งสองคัดเลือกไว้แล้ว และเปิดโอกาสให้บุคคลที่ท่านเลือกไว้แล้วนั้น เล่าเรื่องราวต่าง ๆ อาจจะเป็นเรื่องของสถานที่ที่ตนในโลกมณูญ์ต้องการทราบ เช่น วัด หมู่บ้าน หรือสถานที่สาธารณะอื่น ๆ หรืออาจจะเป็นเรื่องของคู่เสน่หาที่ต้องการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในโลกมณูญ์ได้รับทราบ หรืออาจจะเป็นเรื่องของบุคคลที่อยู่ในโลกมณูญ์ ที่เจ้าของเรื่องเองก็ไม่เคยทราบ เพราะเป็นเรื่องของอดีตชาติ และผลกรรมจากอดีตที่คิดตามมาตอบสนองในชาตินี้

ในขณะที่ท่านทั้งสอง พากายทิพย์ของคุณไพศาล ลอยลวิ่วไปท่ามกลางความเรีงวังงว้างเปล่าไม่มีขอบเขต ทั้งด้านหน้า ด้านหลัง ทางซ้าย และทางขวา สุดถูกดามไว้แต่ความว่างเปล่า ไม่มีดวงดาว คงอาทิตย์ เมฆหมอกหรือแม้กระทั่งสายลม แต่บรรยากาศก็เย็นสบาย สว่างไสวอย่างนุ่มนวลไม่เจิดจ้า

ครุบาทว์ธนา เอ่ยขึ้นว่า “เออ...เดือนยี่นี้ทางโลกมณูญ์ต่างก็สุขสันต์ดี ชื่นแใจ อิมบุญอิมกุศลกันเป็นส่วนมาก วัตถุอาชราภกิตกแต่งด้วยประทีปโคมไฟสว่างไสว เรือเรือไปทุกหนทุกแห่ง ครุบาทว์ธนาโมทนาในบุญกุศลนี้ด้วยทุกผู้ทุกคน”

“ไพศาล” ครูปาหันมาทางไพศาลแล้วพูดต่อ “วันนี้ ก็เป็นวันดีเป็นวันอันเหมาะสมอันควรที่ครูบา จะเล่าเรื่องของวัดสันป่ายางหลวงให้ไพศาลฟัง เพราะสมภารเจ้าวัด พระเถร ตลอดจนอุบาสก อุบาสิกา ศรัทธาญาติทั้งหลาย ได้ร่วมกันสร้างบุญสร้างกุศลไว้มาก สมควรที่เขาทั้งหลายจะรับรู้เรื่องราวของวัดนี้ไว้เพื่อประโยชน์ในภายหน้า ให้ไพศาลตั้งใจฟังให้ดีเนื้อ แล้วจะได้เอาไปเล่าให้สมภารเจ้าวัด และคณะญาติโยมทั้งหลายต่อไป”

“ครับ ผมจะตั้งใจฟังแล้วนำไปเล่าต่อ ตามที่ครูบาสั่งไว้” ไพศาล ตอบรับ

“เออ...ดีแล้ว” ครูบาทุศพูดพักหนึ่งแล้วเริ่มเล่าต่อ “วัดสันป่ายางหลวงนี้ คนทั้งหลายในโลกมนุษย์ยังไม่เคยมีใครได้รู้เรื่องราวต้นเค้าที่แท้จริงเลยสักคน บัดนี้ถึงเวลาอันเหมาะสมแล้วที่ทางโลกมนุษย์สมควรได้รับรู้ ตามเหตุที่ครูบาได้บอกไว้แล้วเมื่อตะกี้นี้ ครูบาจึงจะเล่าเรื่องนี้ให้ฟัง เพราะครูบา รู้เรื่องเค้าเล่าของวัดนี้ดี”

ในกาละโบราณนานมาแล้ว ถ้าจะนับเป็นเวลาในโลกมนุษย์ก็ราวสัก 1500 ปี ที่องที่ที่เป็นเมืองหริภุญชัย เมืองเชียงใหม่ เมืองลำปางเดี๋ยวนี้ ยังไม่เป็นบ้านเป็นเมือง พื้นที่ทั้งหมดยังคงเป็นป่าหนาแน่นด้วยต้นไม้ใหญ่น้อย สัตว์ป่า เช่น เสือ หมี ช้าง ตลอดจนสัตว์เลื้อยคลานน้อย ได้อาศัยอยู่อย่างมากมาย ในสมัยนั้นผู้คนยังมีจำนวนน้อย ไม่มากมายเหมือนกับสมัยนี้ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่กล่าวถึงนี้ ผู้คนที่อาศัยอยู่อิงเบาบาง

หมู่คนที่อยู่กันหนาแน่น ตั้งเป็นบ้านเป็นเมือง มีความเจริญรุ่งเรืองทั้งความเป็นอยู่และศิลปวัฒนธรรม ได้แก่หมู่คนที่โลกมนุษย์เรียกว่า ชาตixon พวกขอมนี้ตั้งบ้านตั้งเมืองกันแน่นหนาทางใต้ที่นี้ลงไปก็คือ ประเทศเขมร แล้วแผ่กระจายจากเขมรขึ้นมาทางเหนือเรื่อย ๆ อันได้แก่เมืองทางภาคอีสานของสยามประเทศ เช่น บุรีรัมย์ ไทรพร ขึ้นมาถึง ลพบุรี สุโขทัย และกำแพงเพชร จากนั้นหมู่คนขอม ก็ได้กระจายขึ้นมาถึงพื้นที่ทางเหนือสุดแดนสยามประเทศ เดิวนั้นคือจังหวัดเชียงราย แต่พวกขอมที่ขึ้นมาอยู่เหนือมีจำนวนไม่มากนัก อยู่กันอย่างกระจัดกระจายปะปนไปกับคนเผ่าพื้นเมือง โดยตั้งบ้านเรือนรวมกันเป็นหมู่เล็กๆ ยังไม่มีจำนวนมาก พอที่จะเป็นเมืองใหญ่

พวกขอมที่กระจายกันขึ้นมาทางเหนือได้นำเอาขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรมที่สูงส่งกว่าคนที่ป็นเจ้าของถิ่นเดิมขึ้นมาเผยแพร่ด้วย สมัยนั้นคนพื้นเมืองเหล่านี้ยังไม่มีความเป็นที่ยังทางใจ ได้แค่เคารพบูชาสิ่งที่พวกเขาคิดว่ามีอำนาจเหนือคน และอาจบันดาลความสำเร็จทั้งหมดให้แก่พวกเขาได้ พวกเขาที่ยอมเคารพ นับถือ แต่พวกขอมนั้นมีความฮึดมั่นคงอยู่แล้วได้แก่ศาสนาพราหมณ์ และได้้นำเอาศาสนาพราหมณ์นี้ขึ้นมาเผยแพร่ สั่งสอนหมู่คนพื้นเมืองด้วยซึ่งคนหมู่นี้ก็ยอมรับเอาโดยง่าย เพราะหลักเกณฑ์ที่แน่นอน กว่าการนับถือสิ่งต่างๆ อย่างเลื่อนลอยปราศจากจุดหมาย เป็นอันว่าศาสนาพราหมณ์ได้เริ่มฝังรกรากขึ้นทางภาคเหนือ ตั้งแต่บัดนั้น

ในท้องที่เมืองหริภุญชัยเดิมนั้น ในสมัยนั้นก็มีพวกขอมมาตั้งบ้านอยู่อาศัยปะปนไปกับคนพื้นเมืองแล้ว แต่ที่นี้พวกขอมอยู่อาศัยมากกว่าชาวพื้นเมือง แยกกันอยู่เป็น 5 หย่อม หรือ 5 หมู่บ้าน ไม่ห่างไกลกันนักพอไปมาหาสู่กันได้สะดวก คนทั้ง 5 หมู่บ้านนี้รวมกันได้ประมาณ 500 คน เป็นขอมเสียสามร้อยกว่าคน นอกนั้นเป็นคนพื้นเมืองเดิม แต่ก็อยู่รวมกันอย่างสงบสุข โดยพวกขอมทำหน้าที่เป็นครูสั่งสอนศีลธรรม จีวรวิธ ปฏิบัติทางศาสนาและเป็นช่างสร้างบ้านเรือน แกะสลัก และช่างประดิษฐ์โลหะวัตถุต่าง ๆ เช่น หิน เป็นต้น ให้เป็นเครื่องประดับและเครื่องใช้ ส่วนคนพื้นบ้านมีความสามารถในการเพาะปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหาร ทอผ้า และมีความรู้ทางสมุนไพร ที่ใช้เป็นยาและอาหารพันทั้งสองเผ่าต่างก็แลกเปลี่ยนสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นซึ่งกันและกันและอยู่รวมกันได้อย่างราบรื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนทั้งสองเผ่าต่างก็นับถือศาสนาพราหมณ์ ที่พวกขอมเองนำมาเผยแพร่ด้วยกัน ศาสนาจึงเป็นศูนย์รวมใจคนทั้งสองเผ่าให้อยู่รวมกันฉันท์พี่น้อง

ในกาลต่อมาไม่นานนัก หมู่คนทั้ง 5 หมู่บ้าน ได้รวมแรงร่วมใจกัน โดยมีชนเผ่าขอมเป็นผู้นำ ช่วยกันสร้างเทวสถาน สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนาขึ้นแห่งหนึ่ง อันประกอบไปด้วยวิหารสำหรับประดิษฐานเทวรูป เช่น พระนารายณ์ พระพรหม พระฉนศ ฯลฯ เพื่อให้ศาสนิกชนทั้งหลาย ได้มาทำการสักการะสวดอ้อนวอนขอความคุ้มครองช่วยเหลือ และใช้สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนาตามความเชื่อถือ นอกจากนี้ยังใช้เป็นสถานที่สำหรับพบปะประชุมกันของคนทั้ง 5 หมู่บ้าน เมื่อมีกิจกรรมที่ต้องร่วมกระทำ เทวสถานแห่งนี้จึงเป็นทั้งที่ประกอบพิธีกรรม และศูนย์รวมของชาวบ้านด้วยเหตุนี้จึงมีการก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เพิ่มเติมขึ้นอีกหลายอย่างเพื่อสนองความต้องการนั้น ๆ ชาวบ้านทั้งหลายได้ใช้ประโยชน์จากเทวสถานนี้สืบต่อกันมาเป็นเวลายาวนานพอควร

จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 1074 มีพระอรหันต์ชาวพม่า 3 องค์ ได้ออกจาริกเผยแผ่พระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจากเมืองพม่า จาริกลงมาทางทิศใต้เรื่อยมาจนบรรลุถึงกลุ่มชนทั้งห้าหมู่บ้านนี้ พระคุณเจ้าทั้งสามได้พิจารณาด้วยอำนาจญาณแล้วเห็นพ้องต้องกันว่าในอาณาบริเวณแห่งนี้ ค่อยไปไหนอนาคตข้างหน้าโน้นจะเป็นบ้านเมืองที่เจริญรุ่งเรือง และพระพุทธรูปศาสนาที่จะเป็นที่เคารพเลื่อมใสของปวงชนอย่างมั่นคง พระธรรมของพระบรมศาสดาจะประดิษฐานอยู่ยั่งยืน และแผ่กระจายออกไปสู่หมู่ชนโดยรอบทิศ สมควรที่เราทั้งสามจะหยุดการจาริก และทำการสั่งสอนคนหมู่นี้ให้ดีรู้และเข้าใจในพระสัจธรรมอันเป็นเลิศ ที่จะช่วยพวกเขาให้พ้นทุกข์ทั้งโลกนี้ และโลกหน้า ได้อย่างแท้จริง เพราะหมู่คนเหล่านี้นับได้ว่ามีบุญวาสนาหาญกล้ามาคิดพอควรเพียงแต่ว่าเขายังหลงผิดเป็นมิถิลาอยู่ ถ้าได้รับการชี้แนะไปในแนวทางที่ถูกต้อง ก็เท่ากับว่าได้จุดธรรมประทีปให้สว่างไสวขึ้นในดวงใจ ทำให้มองเห็นหนทางของชีวิตอันเป็นสัจจะ สามารถที่จะเปลี่ยนจิตใจเปลี่ยนใจพวกเขาให้เห็นหนทางของชีวิตอันเป็นสัจจะสมารถที่จะเปลี่ยนจิตใจเปลี่ยนใจพวกเขาให้เป็นสัมมาปฏิบัติในที่สุด แล้วจะถ่ายทอดสืบทอดให้ลูกหลานเขาไปอีกเป็นเวลายาวนาน

เมื่อพระอรหันต์เจ้าทั้งสามองค์เห็นแจ้งดังนี้แล้ว จึงหยุดการจาริกและพำนักอยู่ในบริเวณใกล้เดียวกับเทวสถาน และเริ่มทำการอบรมสั่งสอนผู้คนให้รู้ให้เข้าใจในพระรัตนตรัย เป็นเบื้องต้น และค่อยปลูกฝังให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นด้วยเทศน์อานาจารมัยของพระอรหันต์เจ้า หมู่คนทั้งหลายต่างก็หันมารับเอาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งอันสูงสุด และประกาศตนเป็นพุทธนิกาย ทั้งชนเผ่าซอมและคนพื้นเมือง โดยใช้เวลาในการอบรมสั่งสอนตั้งแต่เริ่มต้นจนผู้คนเกิดศรัทธายอมรับเอาพระพุทธศาสนาเพียง 8 เดือน กับอีก 14 วัน เท่านั้น

ในปี พ.ศ. 1074 นั้นเอง ผู้คนทั้งห้าหมู่บ้านก็ได้พร้อมใจกันเปลี่ยนแปลงเทวสถานให้เป็นวัดทางพระพุทธศาสนา โดยเคลื่อนย้ายเทวรูปต่างๆ ออกจากแท่นบูชา แล้วจัดสร้างพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานแทน พิธีกรรมทั้งหลายก็ได้รับการดัดแปลงให้เข้ากันกับคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยยังคงเค้ารูปเดิมอยู่ แต่ความมุ่งหมายเปลี่ยนมาทางพระพุทธศาสนา พิธีกรรมเหล่านั้นบางอย่างก็ยังคงติดกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ วัดที่ดัดแปลงมาจากเทวสถานนี้มีชื่อเรียกกันในสมัยนั้นว่า “วัดซอมลำโพง”

เมื่อ “วัดซอมลำโพง” ได้รับการดัดแปลงสำเร็จรูปเป็นวัดทางพุทธศาสนาสมบูรณ์แล้ว ผู้คนทั้งหลายก็ได้กราบอาราธนานิมนต์พระอรหันต์เจ้าทั้งสามรูปเจ้าไปครองวัด และทำพิธีถวายไว้เป็นศาสนสมบัติและประกาศอาณาเขตโดยรอบวัดข้างละ 2,000 วา เป็นเขต ธรรมิสงฆ์ ให้คงไว้การทำปาทุกชนิด และสำรวจในสิทธภายในวัดมี 2,000 วา นี้อย่างเคร่งครัด พระอรหันต์เจ้าทั้งสามองค์ก็รับนิมนต์และอนุโมทนาในทุกขอเจตนานี้ ยังความปลื้มปิติให้แก่พวกเขาเป็นอันมาก พระอรหันต์เจ้าทั้งสามองค์นั้นได้แก่

- (1) พระกัณโฑ เป็นสมภารเจ้าวัด
- (2) พระโสภโณ
- (3) พระอุตโม

นับได้ว่า “วัดซอมลำโพง” นี้เป็นวัดทางพระพุทธศาสนา วัดแรกของดินแดนทางเหนือของสยามประเทศ และพระอรหันต์เจ้าทั้งสามรูป ก็เป็นพระสงฆ์ชุดแรกที่นำพระพุทธศาสนาเข้ามาประดิษฐานในภูมิภาคนี้ และยังมีสืบต่อกันมา จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ในการออกจาริกเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระอรหันต์ทั้งสามนี้ ท่านได้นำเอาพระอัฐิธาตุของพระอรหันต์ในสมัยพุทธกาล 30 องค์ คิดควมด้วยจำนวนหนึ่ง ที่สำคัญคือ อัฐิธาตุเบื้องกระหม่อม ของพระสรีบุตร 2 องค์ และของพระมหาโมคคัลลาน 1 องค์ เมื่อพระอรหันต์เจ้าทั้งสามเห็นว่าหมู่คนในท้องถิ่น ได้น้อมรับเอาพระพุทธศาสนาไว้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต และดำรงตนอยู่ในขอบเขตของศีลธรรมอันดีงามมั่นคงดีแล้ว สมควรที่พวกเขาจะได้สักการบูชาพระอัฐิธาตุของพระอรหันต์เจ้าที่ได้นำติดควมด้วย จึงได้นำเอาพระอัฐิธาตุนั้นออกมาแสดงให้

พวกเขาได้รู้เห็น และทำการสักการะด้วยดอกไม้ของหอม ประพรมสงฆ์ ด้วยน้ำที่อบร่ำด้วยดอกไม้
ในกาลนั้นพระอรหันตธาตุ ได้สำแดงปฐุหาริย์เป็นรัศมีเจ็ดสีสว่างรุ่งเรืองครอบคลุมบริเวณพิธิ
ยังความตื่นตาตื่นใจ และความปลื้มปิติให้เกิดขึ้นแก่ผู้คนโดยถ้วนหน้า

พระกัณโธ ผู้อาวุโสเห็นเป็นโอกาสอันดี จึงได้ชักชวนให้พวกเขาผู้ที่กำลังอิมเอบ
ด้วยศรัทธาในพระอรหันตธาตุ ให้ร่วมมือร่วมใจกันสร้างพระสถูปเจดีย์สำหรับบรรจุพระอรหันตธาตุ
ทั้งหมดไว้ เพื่อผู้คนทั้งหลายจะได้มาสักการะบูชาได้อย่างสะดวกทุกเมื่อ ตามความปรารถนา
หมู่คนทุกคนทุกเผ่าพันธุ์ ทั้งคนขอมและคนพื้นบ้านต่างก็อนุโมทนาสาธุการ มีศรัทธาพร้อม
ที่จะร่วมกันสร้างสถูปเจดีย์ตามคำดำริของ **พระกัณโธ** อรหันต์เจ้า

และแล้วทุกคนก็เริ่มงานก่อสร้างพระสถูปเจดีย์ โดยแบ่งงานกันไปทำตามความถนัด
ของแต่ละคน ฝ่ายช่างก่อสร้างก็กำหนดแบบแปลนรูปร่างของพระเจดีย์ แล้วแจกจ่ายงานไปให้ฝ่าย
ผลิตวัสดุก่อสร้างอันมีหินสีกัด และอิฐดินเผาให้ผลิตวัสดุตามขนาด และจำนวนตามที่ฝ่ายช่างต้องการ
ที่สำคัญคือ ช่างทอง ที่จะสร้างที่บรรจุพระอรหันตธาตุ ช่างทองหลายคนได้หารือถึงรูปแบบที่จะใช้
บรรจุพระอรหันตธาตุ แล้วตกลงกันว่าจะแยกพระอรหันตธาตุทั้งหมดออกเป็น 5 ส่วน เท่ากับจำนวน
หมู่บ้านที่มาร่วมกันสร้างวัดและเจดีย์พระอัฐิธาตุของ พระสารีบุตร และพระมหาโมคคัลลาน จะบรรจุ
ในคลังทองคำ ที่ฝ่ายช่างทำเป็นยอดแหลมสลักลวดลายประดับ คลังบรรจุพระธาตุนี้จะวางอยู่บนหลัง
พระโค ที่ทำด้วยทองคำหนัก 60 ตำลึง และพระโคทองคำนี้จะบรรจุอยู่ในสำภาทองคำยาว 1 ศอก
ภายในสำภาทองนี้ นอกจากบรรจุพระโคทองคำแล้ว ยังบรรจุหมากเงินหมากทอง และหมากแก้วอีก
อย่างละ 3 ลูก ส่วนพระอรหันตธาตุอีกจำนวนหนึ่งมี 56 องค์ ให้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน เท่ากัน
แล้วบรรจุในคลังทองคำเหมือนกันกับคลังที่ใช้บรรจุอัฐิธาตุของพระสารีบุตร และพระมหาโมคคัลลาน
ทุกประการ ทั้งขนาดและรูปร่างต่างแล้วคลังนี้บรรจุลงในหม้อทองคำชิ้นหนึ่ง หม้อทองคำนี้ปากหม้อ
กว้าง 1 คืบกว่า ในการนี้ต้องใช้ทองคำเป็นจำนวนมาก แต่ด้วยศรัทธาปสาธาอันแรงกล้าของ
พุทธศาสนิกชน ได้ร่วมกันนำทองคำมาถวายจนเพียงพอแก่การใช้งาน

เมื่อวัสดุก่อสร้างคือ อิฐหิน มีพร้อมแล้ว ทางฝ่ายช่างก่อสร้างก็เริ่มทำการก่อสร้าง
โดยขุดดินลึกลงไป 8 วา กว้าง 4 วา ยาว 4 วา ปูพื้นหลุมด้วยหินและอิฐปูระดับให้ราบเรียบแล้ว
ก่ออิฐขึ้นอีกศอกกว่า โดยทำช่องว่างไว้ 5 ช่อง คือช่องกลางสำหรับบรรจุสำภาทองและอัฐิธาตุ
ของพระสารีบุตรและพระมหาโมคคัลลาน อีก 4 ช่อง ทำไว้ 4 มุมเจดีย์ สำหรับบรรจุหม้อทองบรรจุ
พระอรหันตธาตุ มุมละ 14 องค์พระอรหันตธาตุทั้งหมดมีขนาดเท่าเมล็ดข้าวโพด เมื่อทุกอย่างเรียบร้อยแล้ว
พระกัณโธ พระโสกโก และพระอุคโค เเถวเจ้าก็ได้เชิญพระอรหันตธาตุลงบรรจุในช่องตามกำหนด
พุทธศาสนิกชนทั้งหลายก็โปรยข้าวดอกดอกไม้ ของหอม และวางแก้ว แหวน เงิน ทอง ธงเพื่อเป็น
เครื่องสักการะพระธาตุตามช่องต่าง ๆ เสร็จแล้วฝ่ายช่างก็ทำการเรียงอิฐและหินก่อปิดทับช่องทั้งห้า

และก่ออิฐสูงขึ้นมาจนพ้นระดับพื้นดินสองท่อนหนึ่ง แล้วจึงก่อเป็นรูปเจดีย์ยอดแหลมตรงกับช่องที่บรรจุพระธาตุ เป็นรูปเจดีย์ 5 องค์ แต่องค์กลางจะสูงใหญ่กว่า 4 องค์ ที่อยู่แวดล้อม เมื่อการก่อสร้างพระเจดีย์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ชาวบ้านทั้งหลายก็ได้ร่วมกันทำบุญถวายทานพระเจดีย์ให้แก่พระสงฆ์ อันมีพระอรหันต์เจ้าทั้งสามรูป เป็นผู้รับมอบในนามคณะสงฆ์ และมีการอบรมสมโภชด้วยการนำเพ็ญทาน รักษาถือ และเจริญภาวนา “พระเจดีย์ทั้ง 5 องค์นี้ มีความศักดิ์สิทธิ์มากเนื่อ โไฟศาล” ครั้น คณาจารย์มาถว้ถว้กับไฟศาล “ครูบาจะบอกให้ หากใครมีความปรารถนาอะไร ในทางที่ถูกที่ควร โดยเฉพาะในบารมีสิบทัศนั้น หากใครมีความปรารถนาข้อใด ข้อหนึ่งหรือทั้งหมด 10 ข้อ ก็ให้ไปอธิษฐานจิตกับองค์พระธาตุแห่งนี้ก็จะสำเร็จผล ขอให้ไฟศาล นำไปบอกกล่าวให้สมภารเจ้าวัดรับรู้ไว้ด้วย”

“ครับ...ผมจะนำไปแจ้งให้พระอาจารย์อินทรทราบต่อไป” ไฟศาลรับคำของท่านครูบาผดุง

“เออ...ดีแล้ว” แล้วครูบาผดุงก็เล่าเรื่องต่อไป “เป็นอันว่าพระเถระอรหันต์เจ้าทั้งสาม ได้ปลุกฝังพระบวรพุทธศาสนาลงในภูมิภาคแห่งนี้ อย่างมั่นคง ทั้งนำธรรมคำสอน และศาสนวัตถุสืบทอด ต่อมาจนถึงเดี๋ยวนี้ “วัดขอมลำโพง” ก็คือวัด “สันป่ายางหลวง” ในปัจจุบัน และพระเจดีย์ในวัดสันป่ายางหลวงขณะนั้นซึ่งได้เปลี่ยนรูปแบบไปหลายครั้งหลายครา แตกก็ยังตั้งอยู่ในสถานที่เดิมที่ทำการสร้าง ในครั้งกระโน้น”

เมื่อการสร้างวัดสร้างเจดีย์เสร็จสมบูรณ์แล้ว พระเถระอรหันต์เจ้าทั้งสามก็ได้มอบธรรมสั่งสอนศิษย์ธรรมให้แก่ชาวบ้าน จนหมดอายุขัยดับขันธเข้าสู่นิพพาน ตามลำดับดังนี้ พระกัณฑ์ไฉ เป็นสมภารเจ้าวัดอยู่ได้ 11 ปี ก็ดับขันธเข้าสู่นิพพาน ต่อมาพระโสภาโน เป็นสมภารเจ้าวัด อยู่ได้อีก 9 ปี จึงดับขันธเข้าสู่นิพพาน องค์สุดท้ายคือ พระอุตโม เป็นสมภารเจ้าวัดต่อไปอีก 18 ปี ก็ดับขันธเข้าสู่นิพพาน พระอรหันต์เจ้าทั้งสามองค์นี้ เมื่อดับขันธไปแล้วถวายเพลิงเผาสุริยาร่างแล้ว ชาวบ้านทั้งหลายก็ได้นำเอาอัฐิธาตุของท่านเจ้าบวรจุไว้ในพระเจดีย์แห่งนี้ด้วยทุกองค์ ในระหว่างที่พระเถระเจ้ายังทรงจันธอยู่เนิ่น ก็ให้มีศรัทธาผู้เลื่อมใสเข้ามาขอบวช และบรรพชาเป็นภิกษุสามเณร และพระเถระเจ้าก็ได้บวชและบรรพชาให้เป็นพระภิกษุ 23 รูป เป็นสามเณร 60 รูป พระภิกษุและสามเณรเหล่านี้เองที่ได้สืบทอดพระศาสนาต่อมา หลังจากพระเถระเจ้าได้ดับขันธไปแล้ว

แต่ทุกสิ่งทุกอย่างในมนุษยโลก เทวโลก และพรหมโลก ก็หนีไม่พ้นกฎแห่งไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เมื่อมีการเกิดขึ้นแล้วก็มีการเสื่อมโทรมลงไป แล้วก็กลับเวียนเกิดขึ้นใหม่อีก เป็นวัฏจักรอย่างนี้ไม่มีสิ้นสุด “วัดขอมลำโพง” นี้ก็เช่นกัน ตั้งแต่ตั้งเป็นวัดมา ก็เคยเสื่อมโทรม

ถูกปล่อยให้รกร้างมาแล้ว 2 ครั้ง ครั้งละประมาณ 50 ปี เหตุที่ทำให้วัดนี้กลายเป็นวัดร้าง ก็เพราะผู้คนเกิดโรคห่า (อหิวาตกโรค) ระบาด ทำให้ล้มตายกันเป็นจำนวนมาก รวมทั้งพระสงฆ์องค์เจ้าด้วย ที่รอดตายต่างก็พากันอพยพทิ้งบ้านช่อง วัดอาอาราม หลบหนีโรคห่าไปอยู่ที่ยื่นกันหมด เมื่อโรคห่าสงบ ซึ่งเป็นเวลาหลายสิบปี ผู้คนที่คอยทะยอยกันกลับมามีพื้นฟูบูรณะกันขึ้นมาใหม่ ครั้งสุดท้ายก็เป็นสมัยก่อนหน้าที่เจ้าแม่จามเทวีจะขึ้นมาครองเมืองหริภุญชัย วัดนี้ถูกปล่อยให้รกร้างจนเหลือแค่ซากอิฐซากปูน มีดินไม้ใหญ่น้อยขึ้นปกคลุมหนาแน่น โดยเฉพาะมีดินขนาดใหญ่ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อเจ้าแม่จามเทวีขึ้นครองเมืองแล้ว ได้มาพบเห็นที่รกร้างสถานที่แห่งนี้เคยเป็นวัดมาก่อน จึงดำริให้เสนาอำมาตย์ทำการแผ้วถางป่าให้โล่งเตียน จึงพอที่จะรู้ได้แน่ชัดว่าที่ตรงไหนเป็นวิหาร และตรงไหนเป็นเจดีย์ เพราะรู้ได้จากปูพระพรหมเสนาฐานที่คงเหลืออยู่ ประกอบกับฉนวนลายปูนปั้น หินสลักที่กระจัดกระจายอยู่ในบริเวณใกล้เคียง พระแม่เจ้าจึงมีบัญชาให้ช่างทั้งหลายที่ติดตามพระองค์มาจากเมืองละโว้ ทำการบูรณะปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ทั้งหมด โดยอาศัยรากฐานเดิมที่ปรากฏอยู่ เช่น วิหาร และเจดีย์ ก็ให้คงอยู่ ณ ที่เก่า แต่ทำการก่อสร้างขึ้นมาใหม่ ตามแบบอย่างของศิลปะในสมัยของพระแม่เจ้า ทั้งรูปแบบและฉนวนลายประดับ สำหรับองค์พระเจดีย์นั้น พระแม่เจ้าได้นำเอาพระอัฐิธาตุของพระอรหันต์ที่นำมาจากเมืองละโว้ของบรรพบุรุษ พร้อมกับแก้วแหวนเงินค่า เพื่อเป็นเครื่องสักการะด้วยอีกสิ่งหนึ่งที่วัดนี้ยังไม่มีมาก่อน เพราะหาหลักฐานไม่พบ คือ โบริด พระแม่เจ้าจามเทวีก็มีดำริสให้สร้างขึ้นอย่างถูกต้องตามพระวินัยสงฆ์ทุกประการ มีการปลุกพิธีสมาทานคเจดและนอบถวายให้เป็นอธิษฐาน จึงนับได้ว่าวัดนี้เป็นวัดที่สมบูรณ์แบบ แล้วพระแม่เจ้าก็ประทานชื่อวัดนี้ว่า “วัดอาพัฒนารามป่าไม้ยาลหวง”

พระสงฆ์ที่เข้ามาปกครอง วัดอาพัฒนารามป่าไม้ยาลหวงนี้ พระแม่เจ้าได้อาราธนา นิมนต์ครูบามหาบศ ซึ่งเป็นพระเถระผู้ใหญ่ประธานสงฆ์ของเมืองหริภุญชัย มาเป็นสมภารเจ้าวัด พร้อมด้วยพระสงฆ์สามเณรอีกจำนวนหนึ่งเข้ามาอยู่ครองวัด นับว่าพระแม่เจ้าจามเทวีได้ทรงให้ความสำคัญแก่วัดนี้เป็นอย่างมาก ส่วนองค์พระแม่เจ้าเองก็ได้บำเพ็ญทาน ศีล ภาวนา ที่วัดนี้เป็นประจำ ตลอดอาวตารของพระองค์ แม้แต่พระศพของพระองค์ก็ได้สั่งไว้ก่อนเสด็จสวรรคตว่า ให้นำมาถวายพระเพลิงที่บริเวณวัดนี้และทุกอย่างที่เป็นไปตามที่พระแม่เจ้ารับสั่งโดยไตร่ตรองและให้รับบ้านพลเมืองได้นำเอาพระศพของพระแม่เจ้ามาถวายพระเพลิงทางด้านเหนือของเจดีย์ และวิหาร ซึ่งเป็นอาณาบริเวณวัดนั่นเอง

“วัดนี้เป็นวัดที่สำคัญทั้งเมืองด้านและเมืองปลายแอ่ง ไผ่ศาล” ครูบาศรีทนต์กล่าวเน้นกับไผ่ศาล แล้วให้เหตุผลคือโดยไม่ต้องรอคำถาม

ทั้งนี้เป็นเพราะว่า วัดนี้เริ่มต้นเป็นวัดทางพระพุทธศาสนา ก็ด้วยเดชบารมีของพระอรหันต์เจ้าถึงสามองค์ ถ้าจะพูดว่าพระอรหันต์เจ้าเป็นผู้สร้างก็ไม่ผิด พอเลื่อนไพรมารกร้างไปก็ได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์ขึ้นมาใหม่ ด้วยเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน ถ้าจะเปรียบกันเดี๋ยวนี้ก็เป็นพระอารามหลวง

นับว่าเป็นบุญของชาวเมืองอิงนักร ขอให้ช่วยกันมาเสริมสร้างบุญบารมี คำว่าวัดนี้ให้เจริญยิ่งๆ ขึ้นไป เท่ากับว่าได้มาร่วมอนุโมทนาบุญกับพระอรหันต์เจ้า และพระแม่เจ้าจอมเทวี อันเป็นเจ้าบ้านผ่านเมือง กองบุญอันนี้ให้อู่หลวงมักขออย่าได้ละโอกาสดังนี้เสีย

นับตั้งแต่ครุบาทหายสองมา ตลอดไปจนถึงศาสนาพุทธ วัดนี้ก็ยังคงยืนอยู่ แต่ก็จะเสื่อมถอยไปเป็นครั้งคราว ดังเช่น สมัยทพญาญีบา ครองเมืองทพญูชัย วัดนี้ก็ได้อุทิศทิ้งให้ รกร้างอีกครั้งหนึ่ง เพราะบ้านเมืองเกิดศึกสงครามกับพญาเม็งรายเมืองเชียงใหม่และเสียเมืองในที่สุด วิชาอาธรรมจึงถูกละทิ้งไปปล่อยให้รกร้าง แต่ก็ไม่มานานนักประมาณ 5 ปี พญาเม็งรายก็มาฟื้นฟูบูรณะขึ้น และกลับรุ่งเรืองขึ้นมาใหม่ ตามกฎของพระไตรลักษณ์ วัดนี้จะมีพระอรหันต์เจ้ามาอยู่และนิพพานที่นี้ ตั้งแต่ต้นเค้าสร้างวัดจนถึงอายุพระศาสนา รวม 56 รูป บางรูปก็ได้รู้ธรรมบำเพ็ญจิตจนสำเร็จ อารหันต์ที่วัดนี้ ถ้าจะนับมาถึงปัจจุบันนี้ให้มีพระอริยะเจ้ามาอยู่และนิพพานที่นี้แล้ว 18 รูป ครุบาท จะเล่าให้ฟังเพียงองค์เดียวคือ ครุบาท้า ญาณวโร ครุบาท้าได้เป็นสมภารเจ้าวัดนี้ เมื่อปี พ.ศ. 1705 ได้บำเพ็ญเพียรทำจิตกิเลส เกิดความรู้แจ้งเห็นจริงในธรรม จนเกิดความเบื่อหน่ายในวิภวสังสาร และเข้าสู่พระสัพพนิพพานในที่สุด ครุบาท้าท่านเป็นพระอรหันต์ผู้ทรงอภิญา สามารถรักษาตน และภาวนาสัตว์ทุกชนิด และสามารถแสดงอภิหาริย์ได้ด้วย ขณะทรงสังขารอยู่ครุบาท้าได้รจนาคัมภีร์ ขึ้นเล่มหนึ่งว่าด้วยการปฏิบัติสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน คัมภีร์นี้ได้ตกทอดมาถึงครุบาทูละ วัดคอดอยแต อำเภอมะนัง ลำพูน แล้วถ่ายทอดต่อมาถึงครุบาทศรีวิชัย ซึ่งคนในโลกมนุษย์รู้จักท่านเป็นอย่างดี อภิหาริย์ของพระอรหันต์เจ้าทั้ง 18 องค์ ที่กล่าวถึงนี้ ก็ได้รับการบรรจุไว้ในพระเจดีย์ ของวัดนี้ทุกองค์ สมภารเจ้าวัดที่ยังไม่บรรลอรหันต์ มีอีกจำนวนไม่น้อยที่บำเพ็ญเพียรจนเข้าสู่ชั้นโสดา สกิททา และอนาคามี ตามลำดับ เมื่อมรณภาพแล้วก็ได้อมาอยู่ในพรหมโลก จนกระทั่งปัจจุบันนี้

ถ้าจะแบ่งระยะเวลาตั้งแต่วัดนี้ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นมาถึงสมัยนี้ซึ่งมีสาธุเจ้าอินทพรปัญญาวิมลโน เป็นเจ้าอาวาส (พ.ศ. 2533) ก็นับได้ว่าระยะกึ่งกลางของอายุวัดและศาสนา ตั้งแต่บัดนี้ต่อไปวัดนี้ จะเจริญรุ่งเรืองไปอีกร้อยกว่าปี ค่อยจากนั้นแล้ววัดนี้จะมีมวลมของลงอีก ด้วยเหตุว่าพระลูกวัด จะประพฤติตนไม่เหมาะสม ละเมิดศีล ละเมิดวินัยประพฤติด้อย่างเดียวกับชาวบ้าน สมภารเจ้าวัด ว่ากล่าวตักเตือนก็ไม่ยอมเชื่อฟัง ทำให้ศรัทธาชาวบ้านขาดความเลื่อมใส ผู้ที่จะได้มาเป็นเจ้าอาวาสใน กาลนั้นชื่อว่า “พระครูสีลสัมปันโน” ขณะนี้ก็ยังคงเป็นพระอยู่ที่วัดสันป่าางหลวง นั้นแหละ คือ พระมหาเจริญ ชุตินธโร เหตุการณ์นี้จะเกิดในปี พ.ศ. 2646 และในคาลปลายยุคของวัด และศาสนา จะมีพระเถระที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ มาเป็นเจ้าอาวาส “ครุบาทญาณแล้งการมหาเถระ” ก็เป็นอันจบสิ้นกันแล้ว

นอกจากนี้ ครุบาทันธา คัตถธโร ท่านได้ฝากส่งเรื่องส่วนตัวของสาธุเจ้าอินทพร ถึงข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ ผลบุญ ผลกรรมต่างๆ จากอดีตชาติ ที่จะคามมากระทบเอาในชาตินี้ ทั้งทางดี และทางร้าย ซึ่งไม่สมควรที่จะนำมาเปิดเผย แต่ก็ได้แจ้งให้พระอาจารย์อินทพรทราบเป็นการส่วนตัวแล้ว

គុណបុណ្យអ្នកដ៏ត្រង់ត្រង់

ព្រះធម្មបទដ៏ស្រស់ស្អាតគុណបុណ្យ ប្រែសម្រួល
 ហង់ហ្សេល ព្រះបាទស្រីរាជ ប្រែសម្រួល

គុណបុណ្យ គ្រូស្រីរាជ
 ប្រែសម្រួល
 ហង់ហ្សេល

ครุฑาบุญทา ผู้ได้ดัง อดีตเจ้าอาวาสวัดไร่ขิงฯ

วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2529

ตรงกับวันอาทิตย์ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 (เดือน 10 เหนือ) ปีชวด จ.ศ. 1348

วันนี้เป็นวันที่พุทธศาสนิกชนทั่วไป ถือว่าเป็นวันเจ้าพระนาซึ่งเป็นวันสำคัญทางศาสนา วันหนึ่ง พุทธศาสนิกชนทางภาคเหนือ ได้ยึดถือเป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมานับเป็นพันปีว่า ในวันเจ้าพระนา (ทุกคร้วเวียน) ต้องบำเพ็ญบุญด้วยการทานข้าว คือการจัดอาหารคาวหวาน ข้าว น้ำ ไปถวายตามวัดต่างๆ ตั้งแต่ตอนเช้าจรด หอถึงตอนเช้าก็มาใส่บาตร รับศีล และฟังเทศน์ บางวัดเช่น วัดสันป่าปางหลวง มีการเจริญภาวนาตลอดวันหนึ่ง คืนหนึ่ง เพื่อเพิ่มพูนบุญบารมีให้มากยิ่งขึ้น

คืนวันนี้ครุฑาภณธา คณธนาโต กับพญาพิงคราช ก็ลงมาจากเทวโลก และรับกายทิพย์ ของคุณไพศาล เพื่อเดินทางไปทำหน้าที่ล่ามตามที่เคยเป็นมา แต่คืนนี้เป็นคืนพิเศษเพราะเป็น วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ท่านทั้งสองได้นำไพศาลไปสู่สถานที่อันเป็นที่ตั้งของพระเจดีย์สี่เหลี่ยม เป็นมณฑลธรรมะ (สี่เหลี่ยมธรรม) สูงตระหง่านท่ามกลางความแว้งว้าง มีรัศมีสว่างไสวแต่ก็ชุ่มเย็น ไม่ร้อนแรมเหมือนแสวอาทิตย์ เจดีย์แห่งนี้เป็นที่รู้จักกันในโลกมนุษย์เรียกกันว่า “พระเกษตรแก้วจุฬามณีมหาเจดีย์” โดยรอบพระเจดีย์เป็นลานเรียบกว้าง มีพระสงฆ์จากเทวโลก พรหมโลก นั่งเรียงรายล้อมรอบพระเจดีย์แน่นขนัดจำนวนหลายร้อยองค์ เท่าที่สังเกตดูมีทั้งพระสงฆ์จาก ประเทศไทย พม่า จีน อินเดีย และชาติอื่นๆ อีกที่ไม่รู้จักมากมาย ทุกองค์ต่างก็อยู่ในอาการสำรวม สงบนิ่ง ปราศจากสรรพลาโมะใจใดๆ ทั้งสิ้น ทำให้บรรดาทาสในที่นั้นนำเกรงขามยิ่งขึ้น

ครุฑาภณธา และพญาพิงคราช ได้พาไพศาล เข้าไปสู่ท่ามกลางที่ประชุมสงฆ์ ทั้งสาม ถูกเข่าลงกราบ พระเกษตรแก้วจุฬามณีมหาเจดีย์ แบบเบญจางคประดิษฐ์ 3 ครั้ง เสร็จแล้วไพศาล และ พญาพิงคราช ก็มากราบประธานสงฆ์ ณ ที่นั้นในแบบเดียวกัน แล้วจึงนั่งพับเพียบสงบอยู่

ครุฑาหลวง วัดฝ่ายหิน เขียวใหม่ ซึ่งเป็นประธานสงฆ์ในที่นั้น และไพศาลได้เคยรู้จัก มาก่อน เพราะพบกันมาแล้วหลายครั้ง ได้ยิ้มแย้มต้อนรับและกล่าวทักทาย ท่านครุฑาภณธา พญาพิงคราช และไพศาล พอสมควรแล้ว จึงเล่าขึ้นว่า

“วันนี้เป็นวันเข้าพรรษาของทางโลกมนุษย์ ผู้คนทางโลกมนุษย์ก็ได้ทำบุญทำทาน รักษาศีล กันทั่วหน้า ที่วัดสันป่ายางหลวง ศรัทธาทำบุญทั้งหลายก็ไม่ได้ละเว้นจารีตประเพณีอันดีนี้ ตู๋หลวงเจ้าวัด (เจ้าอาวาส) ได้ชักชวนอุบาสก อุบาสิกา มาถือศีล ภาวนา อันเป็นการเพิ่มพูนบุญกุศลให้มากยิ่งขึ้น บุญกุศลเหล่านั้นได้แผ่กระจายไปทั่วถึงเทวโลก พรหมโลก ตามที่พวกเขาได้แผ่มาส่วนบุญไปด้วยเมตตากรุณา พระสงฆ์ทั้งหลายที่อยู่ในที่นี้ต่างก็รับรู้และอนุโมทนากันทุกองค์ ด้วยบารมีนี้แหละ วันนี้ก็สมควรที่พวกเขาทั้งหลายจะได้รู้จักผู้ที่เคยเป็นตูลองเจ้าวัด (เจ้าอาวาส) องค์หนึ่ง ที่นักปฏิบัติธรรมในโลกมนุษย์ทั่วประเทศไทย สนใจใคร่รู้จัก เพราะท่านเคยลงไปแนะนำสั่งสอนผู้ที่ปฏิบัติธรรมตามป่าตามดอย หรือแม้แต่ตามบ้านตามเมืองอยู่บ่อยๆ จนเป็นที่โจษขานกันไปต่างๆ นานา เพื่อยุติข้อโจษขานนั้นวันนี้จึงจะให้ไพศาลได้พบกับท่าน เพื่อจะได้นำไปบอกกล่าวทางโลกมนุษย์ให้ทราบความจริงต่อไป”

เมื่อครุบาหลวงกล่าวจบแล้วก็ได้นิมนต์พระภิกษุรูปหนึ่ง อายุประมาณ 80 กว่าปี แต่มีร่างกายแข็งแรงสูงส่ง ใบบนค่อนข้างยาวรี คางคาคดไต่ไม้จันทน์ มีแววเด็ดขาดแต่ก็แผ่วไว้ ด้วยความเมตตา ริมฝีปากหนาและกว้าง แต่ก็ไม่น่าเกลียดคอสมส่วน เมื่อภิกษุนั้นเข้ามาสู่ท่ามกลางสงฆ์แล้ว ก็ได้นั่งพับเพียบอย่างสำรวม หันหน้ามาทางไพศาล และคณะ ท่ามกลางหมู่สงฆ์ทั้งหลาย เมื่อสงฆ์นี้รับการเคารพจากไพศาล และพญาพิงคราชแล้ว จึงได้เอื้อนเอ่ยขึ้นมาว่า

“วันนี้ก็ถึงกาลเวลาอันสมควร ครุบาหลวง และคณะสงฆ์ทางนี้มีความเห็นพ้องต้องกันว่าครุบาควรจะไปเปิดเผยตัวเอง ให้ทางโลกมนุษย์ได้รับรู้ เพื่อแก้ข้อสงสัยที่ถกเถียงกันอยู่ขณะนี้ เมื่อครุบาเล่าให้ไพศาลฟังแล้ว ก็ขอให้นำไปบอกเล่าต่อผู้ที่สนใจใคร่รู้ จะได้ยุติความคิดเห็นที่ไม่ลงรอยกันเสียที” แล้วครุบาท่านก็เริ่มเล่าอดีตชีวิตประวัติของท่าน ในสมัยที่ยังทรงสังฆารเป็นสมภารเจ้าวัด สันป่ายางหลวง ให้ไพศาลฟังว่า

เมืองหละปูน (ลำพูน) เมื่อ 700 ปีกว่า ที่แล้งมาได้มีครอบครัวครอบครัวหนึ่ง มีหนานคำตัน เป็นพ่อบ้าน หนานคำตันนี้แต่เดิมเป็นคนเมืองศรีสุพรรณชัย เต็มวัยขึ้นกับจังหวัดอุทัย ได้ขึ้นมาทำมาหากินที่เมืองลำพูน แล้วได้เมียเป็นคนลำพูน ชื่อว่า “นางคำซายาย” ครอบครัวของหนานคำตันนี้ตั้งบ้านเรือนอยู่ในระหว่าง วัดมหาวัน ไปถึง วัดจอมเทวี นั้นแหละจะบอกเจาะจงลงไปไม่ถนัดนัก ด้วยบ้านเมืองมันเปลี่ยนแปลงไปมาก จึงทำให้สืบสานบอกยาก ครอบครัวนี้มีบุตรชายหญิง รวมกัน 13 คน คือ

- คนที่ (1) บุตรชายคนแรกชื่อ บุญทา ก็คือ ตัวครูบานี้แหละ
 คนที่ (2) เป็นชายชื่อ หนานอินคา
 คนที่ (3) เป็นชายชื่อ น้อยทองอินทร์
 คนที่ (4) เป็นชายชื่อ น้อยคำจันทร์
 คนที่ (5) เป็นหญิงชื่อ นางศรีคำ
 คนที่ (6) เป็นหญิงชื่อ นางบัวจันทร์
 คนที่ (7) เป็นชายชื่อ หนานสุวิ
 คนที่ (8) เป็นชายชื่อ หนานเค้คา
 คนที่ (9) เป็นหญิงชื่อ นางคำนา
 คนที่ (10) เป็นชายชื่อ น้อยอุรธา
 คนที่ (11) เป็นชายชื่อ หนานอินแสง
 คนที่ (12) เป็นชายชื่อ น้อยอินสวน
 คนที่ (13) เป็นหญิงชื่อ นางบุญศรี

ตัวครูบา หรือบุญทา ลูกชายคนหัวปี่นี้ เกิดเดือน 7 (เหนือ) ปีมะโรง หรือ พ.ศ. 1834 พ่อหนานคำตัน กับแม่คำพาขย ได้เลี้ยงดูด้วยดีจนเติบโตอายุได้ 10 ขวบ จึงได้นำไปฝากไว้กับครูบาญาณวีระ เจ้าอาวาสวัดสันป่ายางหลวงขณะนั้น เพื่อรับเรียนอ่านเขียนอักษรขอมพื้นเมืองให้คล่องแคล่วสำหรับใช้เป็นแนวทางค้นคว้าศึกษาพระธรรมวินัย และความรู้อื่นๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ได้ศึกษาอยู่ไม่นานนัก ครูบาญาณวีระ เจ้าอาวาสที่ได้มรณะภาพลงประมาณ พ.ศ. 1846 แต่เด็กชายบุญทา ก็ยังคงศึกษาว่าเรียนอยู่ที่วัดสันป่ายางหลวงต่อไป

จนเมื่ออายุได้ 12 ขวบ พ่อ-แม่ ก็อนุญาตให้บรรพชาเป็นสามเณร โดยมีครูบาธรรมเสนา วัดอรัญญิการาม (วัดพระอิน) เป็นองค์อุปัชฌายาจารย์ เมื่อบรรพชาเป็นสามเณรแล้ว ก็ยังคงอยู่ที่วัดสันป่ายางหลวง จนกระทั่งอายุได้ 25 ปี ในปี พ.ศ. 1859 ก็ได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุที่อุโบสถวัดสันป่ายางหลวง โดยมีครูบาธรรมเสนา องค์เดิมเป็นอุปัชฌายาจารย์ ครูบาญาณวุฒิ วัดมณีอาราม (วัดมหาวัน) เป็นกรรมวาจาจารย์ ได้รับฉายานามว่า “จันทวังโส”

เมื่ออุปสมบทเป็นพระภิกษุแล้ว ก็ได้ศึกษามูลกัจจายน์ และปฏิบัติสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน จนมีความมั่นใจในพระกรรมฐานพอสมควรแล้ว ก็ได้กราบลาอุปัชฌายาจารย์ออกอุทงค์เพื่อแสวงวิเวกชำระจิตให้บริสุทธิ์ การออกอุทงค์ครั้งนั้นได้เดินทางมุ่งลงทางทิศใต้ของเมืองลำพูนผ่านลำปาง แพร่ สุโขทัย กำแพงเพชร เรื่อยไป จนในที่ที่สุดก็วกกลับมาทางเมืองตาก ระนอง แก่งสร้อย และที่วัดแก่งสร้อยนี้ ก็ได้พบและศึกษาวิธีการกรรมฐานจากคำภีร์ ที่ครูบาคันธธา คันทะโล องค์นี้แหละ

ที่เป็นผู้แต่งไว้ จึงได้หยุดการดูคงกระวะระยะหนึ่งเพื่อศึกษาและปฏิบัติตามแนวคัมภีร์นั้น จนกระทั่งแจ้งในจิตใจแล้ว เห็นว่าคัมภีร์เล่มนั้นยังขาดตกบกพร่องอยู่บ้างเล็กน้อย เพื่ออนุเคราะห์แก่ผู้ที่สนใจไปศึกษาปฏิบัติต่อไป จึงได้แต่งคัมภีร์เล่มนั้นอีก ให้ความชัดเจนยิ่งขึ้นกว่าเดิม คัมภีร์ชุดนี้ต่อมาภายหลังได้มีผู้สืบทอดมาอีกมากที่สำคัญก็คือ คุรบาหลวง วัดฝายหิน เชียงใหม่, คุรบาอุปละ วัดคอตต อ.แม่ทา ลำพูน, และหลวงพ่อกะแก้ว เจมโบ แห่งกุสถานโคธลักณ์ ลำปาง, ขณะที่คุรบาเล่มเรื่องนี้ คัมภีร์นั้นยังคงอยู่ที่วัดโธสถัน อ.เกาะคา ลำปาง

หลังจากนั้นคุรบาก็ได้ดูคงค่ออกจากวัดแก่งสร้อย เจ้าผู้เขตเมืองลำพูน แต่ก็ยังไม่ได้แวะเข้าไปที่วัดสันป่ายางหลวง คงจุดศัสตราวุธอยู่คนหมื่นบ้านรอบนอกของเมืองลำพูน และ เชียงใหม่ ขณะที่กำลังดูคงคว้นเวียนอยู่ในแถบนี้ ได้มีศรัทธาญาติคามอุปัฏฐากคุรบาอยู่ 4 คน และได้ไปพบเห็นความทุกข์อันเนื่องมาจากการเจ็บไข้ได้ป่วย ของพี่น้องชาวบ้านที่อยู่ตามชนเมือง ก็บังเกิดความสลดสังเวชขึ้นในใจ แต่ก็ไม่วางใจจะช่วยเหลือพวกเขาได้อย่างไร เพราะไม่มีความรู้ทาง หฤกษา และโรคชนิดต่าง ๆ จึงได้แต่ปลงจิตปลงใจ คามภฏของพระโคธลักณ์ และปรารภกับคุรบาว่า ในชาติต่อไปอยากจะเป็นหมอ เพื่อช่วยบรรเทาทุกข์จากโรคภัยไข้เจ็บของเพื่อนมนุษย์ เป็นการ เสริมสร้างบุญกุศลให้แก่กล้ายิ่งขึ้น คุรบาก็อนุโมทนาขอให้คำอธิษฐานนี้จงสำเร็จผลเถิด โยมอุปัฏฐาก ทั้ง 4 นั้น ขณะนี้ก็มาเกิดในโลกมนุษย์ และสำเร็จผลตามคำอธิษฐานแล้วคือ

- (1) น้อยยาน ในชาตินี้คือ คุณภมรหม่อมพัชรีสาน ชุมพล
- (2) น้อยปั้น ในชาตินี้คือ คุณภมรอนันต์ เขียวธนู
- (3) น้อยคุ่น ในชาตินี้คือ คุณภมรวิบูลย์ โชติสกุลรัตน์
- (4) นางวัลยา ในชาตินี้คือ คุณภมรอนงนุช ศิริเดช

คุณภมรทั้ง 4 นี้ ทำงานอยู่ที่โรงพยาบาลสมิติเวช กรุงเทพมหานคร

คุรบาได้เห็นจุดคงคว้นเวียนปฏิบัติธรรม และอบรมสั่งสอนชาวบ้านป่าบ้านคอกเขตลำพูน เชียงใหม่ อยู่จนอายุได้ 80 พรรษา สังขารร่วงกายก็จำรูปทุกุโธรม เห็นว่าไม่เหมาะกับการจุดคง ไปตามถิ่นทุรกันดารต่อไปอีก จึงเวียนกลับเข้ามาอยู่ที่วัดสันป่ายางหลวง แต่ก็ยังคงทำการอบรมสั่งสอน พระภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา และศรัทธาชาวบ้านทั่วไปไม่หยุดยั้ง

ขณะที่เมื่อย้อนกลับมานักองอยู่ที่วัดสันป่ายางหลวงนั้น ได้มีโยมอุปัฏฐากมาทอปรนนิบัติ รับใช้อยู่ 2 คน ทั้ง 2 คนนั้น เคียวนี่ก็มาถือกำเนิดในโลกมนุษย์แล้ว คือ

- (1) น้อยคำปิ่น ในชาตินี้คือ นายสุรินทร์ สิ้นธุวรธรณ อยู่บ้านเลขที่ 125/9 ค.บึงสีไฟ จ.พิจิตร

- (2) น้อยสิทธิ ในชาตินี้คือ นายพิพัฒน์ จรัสเดชวิริยะ อยู่บ้านเลขที่ 882 ถนนมิตรภาพ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

และสามเนรมิตน้อยอายุเพียง 7 ขวบ 1 องค์ ได้ดูแลอุปฐากครุฑอย่างใกล้ชิด ครุฑา
เห็นแล้วว่ สามเนรมิตองค์นี้เป็นผู้ที่มิอุปนิสัยในทางธรรมซึ่งสร้างสมมาจากอดีตภพนัก จึงได้อบรม
พร่ำสอนข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ อย่างใกล้ชิด ตลอดอายุขัยของครุฑา สามเนรมิตนับบัดนี้ก็ได้เวียนกลับ
มาเกิดอยู่ที่วัดสันป่ายางหลวงนั่นเอง คือ สาธุเจ้าอินทร ปิณฺณาวรีทมนใน เจ้าอาวาสวัดสันป่ายาง
หลวง ในขณะนี้ ในสมัยครุฑายังทรงสังขารอยู่นั้น คือ สามเนรมิตอินดิ และได้อยู่ในสมณเพศจนได้
อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ครองตำแหน่งสมภารวัด คือ ครูบาอินดิ อินทปัญโญ จนกระทั่งอายุได้
75 พรรษา 6 เดือน ก็ได้ถึงแก่มรณภาพ ศรัทธาชาวบ้านได้ปลงศพท่านที่วัดสันป่ายางหลวง และ
นำอัฐิเข้าบรรจุไว้ในเจดีย์ที่วัดนี้ด้วย

นอกจากนี้ยังมีลูกศิษย์ลูกหา ที่เข้ามารับการอบรมสั่งสอนในการปฏิบัติธรรมกรรมฐาน
อีกจำนวนมากผู้ที่สั่งสมบุญบารมีไว้มากจนในชาตินี้เกิดมาบุญกุศลส่งผลให้มาครองเพศเป็นบรรพชิตได้แก่

- (1) น้อยอินแป็ก ในชาตินี้คือ พระอุดมธรรมคุณ หรือพระภิกษุหนึ่ง รูตปัญโญ
อยู่ที่วัดมะนิมาวาส อ.เมือง อุตรดิตถ์
- (2) น้อยอินหวัน ในชาตินี้คือ ครูบาหล้า อินทวิชัย อยู่ที่วัดคดตึกเชียงม่วน อ.เมือง
ลำปาง
- (3) น้อยแก้วปัด ในชาตินี้คือ พระบุญส่ง ญาณคุตโต อยู่ที่วัดอ่างทอง อ.เมือง
อ่างทอง
- (4) น้อยหงสา ในชาตินี้คือ พระประเสริฐ ฐานะเสฏโร อยู่ที่วัดท่าหลวง อ.เมือง
พิจิตร
- (5) น้อยปิ่น (ปาดะ) ในชาตินี้คือ พระวัย มุตตกัมโม อยู่ที่วัดพนัญเชิง อ.อยุธยา
- (6) น้อยย้อย ในชาตินี้คือ พระธำรงค์ ฐานุตโตโร อยู่ที่วัดศรีรัตนมหาธาตุ อ.เมือง
พิษณุโลก

ส่วน พ่อ-แม่ และบรรดาน้องๆ ของครุฑในสมัยนั้น ก็ได้เวียนว่ายตายเกิดไปตาม
กระแสกรรมซึ่งไม่เหมือนกัน ใครสร้างกรรมชนิดใดไว้ ดีก็ตาม ชั่วก็ตาม ก็ย่อมได้รับกรรมที่ตนสร้าง
ไว้แล้วอย่างแน่นอน ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ บิดา - มารดา และน้องๆ ของครุฑก็เช่นกัน บัดนี้พวกเขา
ก็ได้มาเกิดในโลกมนุษย์แล้ว ดังต่อไปนี้

พ่อหนานคำฝั้น ในชาตินี้คือ สาธุเจ้าวงศ์ อากาศโร วัดชนะสงคราม
กรุงเทพมหานคร

แม่คำซ่ายยาย ในชาตินี้คือ นางสมพร แซ่เฮี้ยะ อยู่บ้านเลขที่ 10/2 ถนนจันทน์
เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

ลูกทั้งหลายคือ

- (1) ตัวครูบาเองคือ สาธุเจ้าบุญหา จันทวังโส ยังไม่ไปเกิดในโลกมนุษย์
- (2) หนานอินตา ในชาตินี้เป็นชายชื่อ สุรศักดิ์ สุทธิสินธว์วงศ์
- (3) น้องทองอินทร์ ในชาตินี้เป็นชายชื่อ สรายุทธ สุทธิสินธว์วงศ์
- (4) นางศรีคำ ในชาตินี้เป็นหญิงชื่อ หันหิม สุทธิสินธว์วงศ์

ทั้ง 3 คนนี้ อยู่บ้านเลขที่ 131/2 ถนนรอบเวียง อ.เมือง จ.เชียงราย ถ้าพบแล้วก็จะ
รู้เองว่าเราเป็นอะไรกัน

(5) น้อยคำจันทร์ ในชาตินี้เป็นชายชื่อ รัฐพล บุญชู อยู่บ้านเลขที่ 217
ถนนจันทวี อ.เมือง จ.ลำพูน

(6) นางบัวจันทร์ ในชาตินี้เป็นชายชื่อ สุรินทร์ สมัครไทย อยู่ที่ ร.ร.แพทย์พลทหาร
สาคีป ชลบุรี

(7) หนานสุวี ในชาตินี้ ต้องใช้อกุศลกรรมไปเกิดเป็นสัตว์

(8) หนานแตงา ในชาตินี้ต้องใช้อกุศลกรรมไปเกิดเป็นสัตว์

(9) นางคำมา ในชาตินี้เป็นชายชื่อ นายอากาศ สวนอินทร์ อยู่ที่ป่าไม้เขต จ.สระบุรี

(10) น้อยอุสุรา ในชาตินี้เป็นชายชื่อ พหล นรมลเดชา อยู่บ้านเลขที่ 78 หมู่ที่ 1
ถนนสมเด็จพระ อ.เมือง อุบลราชธานี

(11) หนานอินแสง ในชาตินี้เป็นพระภิกษุชื่อ นวล เขมจารี อยู่วัดโพธิ์ชัย อ.หนองคาย

(12) หนานอินสวน ในชาตินี้เป็นพระภิกษุชื่อ พิมพ์ นาระโท อยู่วัดทุ่งศรีเมือง
อุบลราชธานี

(13) นางบุญศรี ในชาตินี้ ต้องใช้อกุศลกรรมไปเกิดเป็นสัตว์

นี่เป็นส่วนหนึ่ง ที่ยืนยันว่า ผลบุญ ผลบาป การสืบภพสืบชาติตามกระแสกรรมนั้นเป็น
ความจริงแท้แน่นอน ไม่มีอำนาจอันใดจะมาแปรเปลี่ยนให้คิดเห็นเป็นอย่างอื่นไปได้ ขอให้มนุษย์
ชาวโลกที่ยังมีความเห็นผิดไปจากนี้ ได้กลับตัวกลับใจเสียให้ถูกต้อง ก่อนที่จะสายเกินไป

ครูบาได้เจ้าปกครองดูแลวัดสันป่ายางหลวง และอบรมสั่งสอนพระเถระ ศรัทธาทั้งหลาย
ครั้งหลังสุดนี้เป็นเวลา 6 ปี ก็ได้ละสังขารดับขันธัง เมื่อปี พ.ศ. 1920 มีอายุได้ 86 พรรษา แล้วจึง
มาอยู่ในแดน สักกิง โลกิง (แดนทิพย์) จนกระทั่งบัดนี้ ถึงแม้ว่าครูบาจะมาอยู่ที่นี่ ซึ่งเป็นคนละโลก
กับโลกมนุษย์แล้วก็ตามครูบาที่ยังมีจิตห่วงใยชาวโลกมนุษย์ปรารถนาใคร่จะช่วยเขาให้พ้นจากโศกสะสาร
จึงได้อธิษฐานจิตลงไปช่วยสั่งสอนแนะนำแนวทางกรรมปฏิบัติธรรม แก่คนปฏิบัติธรรมทั้งที่เป็นบรรพชิต
และคฤหัสถ์มากมายหลายแห่งทั่วทุกภาคของประเทศไทย ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่โจนจวนเรื่องของ
ครูบากันอย่างกว้างขวาง บ้างก็เจ้าใจว่าครูบาถือ หลวงปู่ทา วัดพระเนืองแดก นครปฐม เพราะครูบา
ได้บอกให้คนภาคนั้นว่า ชื่อทา ไปทางอีสานและลาว คนทางภาคนั้นก็เข้าใจกันว่า ครูบาชื่อ พระครู
โลกอุดรบ้าง สมเด็จพระนเรศวรบ้าง

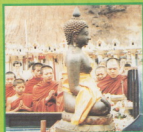
ขอให้โศกนาฏิกณ์บอกกล่าวให้คนในโลกมนุษย์เข้าใจให้ถูกต้องกันเสียที ว่าครุฑหรือ
ครุฑนาฏิกณ์ จันทวิงโส เป็นอศิสสมาภรณ์วิเศษปาวงหลวง อ.เมือง ลำพูน หากใครอยากจะ
นมัสการกราบไหว้ครุฑ ก็ให้ไปกราบนมัสการได้ที่พระเจดีย์วัดสันปาวงหลวง เพราะอัฐิครุฑาก็ได้
บรรจุไว้ที่เจดีย์นั้นเหมือนกันอัฐิของพระเถระเจ้าองค์ก่อน ๆ ส่วนผู้ที่ต้องการจะเห็นสังขารร่างกาย
ของครุฑานั้น ก็ขอให้ตั้งใจปฏิบัติธรรมกรรมฐานไปอย่าได้ขาด เมื่อใดดวงตาเห็นธรรมแล้วก็จะได้เห็น
ครุฑเองโดยไม่ต้องสงสัย แต่มันก็หาประโยชน์อันใดไม่ได้ด้วยรูปสังขารนั้นเป็นของไม่จีรัง มันเกิดขึ้น
นามิจิวิคอยู่เพียงชั่วครู่ชั่วคราวแล้วก็แตกดับไป วนเวียนอยู่อย่างนี้ไม่มีการสิ้นสุด ขอให้ศรัทธา
ญาติโยมทั้งหลายตั้งใจปฏิบัติธรรมกรรมฐาน แสวงหาความหลุดพ้นจากวิญญูจักรนี้เสียจะดีกว่า
จะได้พบความสุขอันบริสุทธิ์ ไม่มีทุกข์เจือปนไปตลอดกาล

เรื่องที่ครุฑต้องการจะเล่าให้ฟังก็มีอยู่เพียงเท่านี้ ให้โศกนาฏิกณ์ไปบอกกล่าวเล่าต่อ
บรรดาพุทธบริษัทผู้ที่สนใจใคร่รู้ ให้พวกเขาได้รับรู้อย่างถูกต้อง สำหรับบุคคลผู้ที่ไม่สนใจใคร่รู้หรือ
ผู้ที่มีความคิดเห็นเป็นมิจฉาทิฎฐิไม่อยู่ในทำนองคลองธรรม ก็ไม่สมควรให้พวกเขาได้รับรู้
เพราะมิจฉาชนเหล่านั้นเมื่อได้ยินได้ฟังแล้วก็ย่อมจะกล่าวคำประมาทบลัทธิธรรมะ อันเป็นสังฆธรรม
ซึ่งจะส่งผลให้เขาต้องได้เสวยวิบากกรรมไปอีกยาวนาน

ศรัทธาญาติโยมทั้งหลาย ผู้ที่มีโอกาสได้ยินได้ฟัง (ได้อ่านหนังสือนี้) เรื่องของครุฑานี้
ครุฑาก็ขออโณนฺดาณจิตให้ทุกผู้ทุกคน จงมีความสุขความเจริญตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรม เป็นกำลังคำ
พระบรรพตศาสดาให้มีอายุยืนยาวไปตลอดจนสิ้นศาสนาฤกกาล

พระสิงห์ฝนแสนห่า

ทำพิธีรับและอาราธนาเข้าสู่เมืองลำพูน
ที่บ่อนยอดดอยขุนตาล

พระสังฆราชแห่งล้านนา

เดือนเมษายน ความประเพณีไทยถือกันว่าเป็นเดือนแรกของปีใหม่ มีประเพณีครูสรงกรานต์ เติมน้ำรดกันอย่างเอิกเกริกสนุกสนาน โดยเฉพาะทางภาคเหนือของประเทศไทยด้วยแล้ว ย่อมเป็นที่รู้จักกันทั่วประเทศ และกระจายไปถึงต่างประเทศด้วยว่า มีการเติมน้ำรดกันอย่างสนุกสนาน เช่น การเล่นสาดน้ำ การทำพวงมาลัยดอกดาวเรืองและบ้านเรือน การไปเยี่ยมเยียนกันระหว่างญาติมิตร เพราะในช่วงสงกรานต์นี้ทุกคนจะหยุดงาน เพื่อพักผ่อนจึงเป็นโอกาสอันดีที่ญาติมิตรหรือลูกหลานจากแดนไกลจะได้เดินทางมาพบปะสังสรรค์ และร่วมกันทำบุญทำทานตามประเพณีนิยม

ก่อนสงกรานต์ปี 2533 นี้ ทางวัดสันป่าายหลวง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน อันมีพระอาจารย์อินทร ปัญญาวิธาน เป็นเจ้าอาวาส ได้รับข่าวอันเป็นมงคลยิ่งว่าจะมีผู้นำพระพุทธรูปโบราณอายุไม่ต่ำกว่า 600 ปี มาถวายไว้กับวัดสันป่าายหลวง หลังจากได้รับข่าวดีนี้ไม่นานนักก็ได้มีการติดต่อกันระหว่างผู้ที่จะนำมถวายกับพระอาจารย์อินทร เจ้าอาวาส จึงได้ทราบรายละเอียดเพิ่มเติมว่า ผู้ที่จะนำพระพุทธรูปโบราณมาถวายนั้นคือ คุณจงบัตติค ไบมงคล มีถิ่นฐานอยู่ที่อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย พร้อมด้วยครอบครัว และญาติมิตร ส่วนพระพุทธรูปที่จะนำมาถวายนั้น เป็นพระพุทธรูปเชียงแสนสิงห์สามปางมารวิชัย ซึ่งทางอานานานิคมเรียกกันว่า พระสิงห์เชียงแสนล้านแสนห้า หน้าตักกว้าง 38 นิ้ว สูง 59 นิ้ว เป็นพระพุทธรูปสัมฤทธิ์หล่อด้วยโลหะผสมทองแดง เงิน และทองคำ และมีภาพถ่ายพระสิงห์เชียงแสนมาให้ชมด้วย

ความเป็นมาของพระสิงห์เชียงแสนองค์นี้ แต่เดิมเป็นพระที่เคยประดิษฐานอยู่ที่ลำพูนหรือไม่ก็เชียงใหม่ แต่ด้วยเหตุใดไม่อาจทราบได้ พระองค์นี้ถูกนำไปถึงจังหวัดเลย คุณจงบัตติค ไบมงคล เห็นว่าเป็นพระเก่าแก่โบราณจึงมีจิตศรัทธาอยากได้ไว้ครอบครองเพื่อสักการะบูชา จึงได้บูชาพระองค์นี้มาด้วยเงินจำนวนมากพอควร และเก็บรักษาไว้เพื่อสักการะบูชาที่บ้าน จนถึง พ.ศ. 2533 นี้ เป็นเวลาล่วงเลยไปแล้วถึง 15 ปี

แต่เป็นด้วยแรงบันดาลใจอย่างใด หรือด้วยอิทธิอำนาจอันใด ก็ไม่อาจจะคาดเดาได้ จึงทำให้คุณจงบัตติค ไบมงคล มีจิตศรัทธาอยากจะมอบถวายพระพุทธรูปองค์นี้เป็นสมบัติของพระพุทธศาสนาในวัดโคกหนึ่ง วัดไหนก็ได้ที่เห็นว่าสมควร คุณจงบัตติค จึงได้เสาะแสวงหารวัดที่เหมาะสมภายในละแวกใกล้เคียงกับถิ่นพำนักอยู่เป็นเวลานาน บางคราวก็เกือบจะคลั่งใจมอบถวาย

อยู่แล้ว แต่ก็มีเหตุให้ต้องเปลี่ยนใจ แม้ครั้งสุดท้ายก่อนที่จะนำมาวายไว้กับวัดสันป่ายางหลวง ก็ตกลงใจจะถวายไว้กับวัดหนึ่งที่จังหวัดเลย จนถึงขั้นเตรียมการไว้เรียบร้อยแล้ว แต่ก็มีเหตุให้ต้องเปลี่ยนใจอีก จนกระทั่งเพื่อนชาวลาหุณคนหนึ่งของคุณจงบั้งจิต ได้เสนอแนะให้นำพระองค์นี้มาวายไว้ที่วัดสันป่ายางหลวง คุณจงบั้งจิต ก็ตกลงใจตามข้อเสนอแนะ เพราะเคยได้ยินกิตติศัพท์ปฏิบัติ ของพระอาจารย์อินทรมหาแล้วว่า เป็นพระที่สมณะ สันโดษ ไม่เสาะแสวงหาโลกาภิสิทธิ์ฯ

เมื่อตกลงใจแน่วแน่มั่นแล้วก็นัดหมายกับทางวัดว่าคุณจงบั้งจิต จะนำพระมาจากจังหวัดเลย ในวันที่ 5 เมษายน 2533 และจะพาอุคขบวนอยู่ที่เขตติดต่อยกหว่างจังหวัดลำปางกับลำพูน บนยอดคอกยูนคาล ทางวัดสันป่ายางหลวง นำโดยพระอาจารย์อินทร จะนำคณะ พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ทั้งหลายเดินทางจากวัดไปรับที่จุดนัดพบนั้นเวลา 13.00 น. ของวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2533

เตรียมการรับพระ

หลังจากได้ตกลงกันเป็นที่แน่นอนแล้ว พระอาจารย์อินทร ก็ได้จัดสร้างบุญยกเพื่อจะนำพระที่จะรับถวายมาขึ้นประดิษฐาน การจัดสร้างบุญยกนี้ ได้มีศรัทธาผู้ที่มีฝีมือทางช่างมาร่วมอุทิศแรงกายช่วยสร้างโดยมิได้คิดค่าแรง ตามแบบที่พระอาจารย์อินทรออกไว้ให้ จนแล้วเสร็จสมบูรณ์มีความสวยงามตามลักษณะของศิลปล้านนา เหมาะสมกับพุทธปฏิมากรอันล้ำค่า การจัดสร้างบุญยกครั้งนี้สิ้นค่าใช้จ่ายประมาณหมื่นกว่าบาท นอกจากนี้ยังได้ติดต่อกะเหรี่ยงต่าง ๆ เช่น กลองสะบัดชัย กลองมอญเจิง กลองหลวง และวงดุริยางค์ ของนักเรียนโรงเรียนสันป่ายางหลวง ก็ได้ได้รับความร่วมมือจากทุกวงด้วยดี

วันรับพระ

วันที่ 6 เมษายน 2533 ก่อนหน้าวันนี้ประมาณ 2-3 วัน ฝ่ายที่ขาดช่วงมาเป็นเวลานาน ทำให้อากาศร้อนอบอ้าวมากจนคนเดินไม่มีอาการเหนื่อยเฉาก็ได้เริ่มตกลงมาปรประปรายพอบรรเทาความร้อน จนถึงวันที่ 6 เมษายน ตั้งแต่ตอนเช้าเมฆฝนได้แผ่ปกคลุมทั่วเมืองลำพูนจนมืดครึ้ม ภายในวิหารวัดสันป่ายางหลวงต้องเปิดไฟฟ้าอาศัยแสงสว่าง จนถึงเวลา 9.00 น. ฝ่ายผู้ใหญ่ก็กระหน่ำถ่มน้ำอย่างหนัก จนน้ำเจ็นนองไปทั่วยังความสดชื่นให้แก่ศรัทธาที่มาช่วยงานครั้งนี้เป็นอย่างมาก ขบวนแห่เพื่อนรับได้ทยอยออกไปที่จุดนัดพบบนคอกยูนคาล

ที่ยอดคอกขุนคาส ขบวนที่นำพระมาจากจังหวัดเลยได้จอดรออยู่แล้ว มีเหตุผูกศักรวณเกิดขึ้น คือ ขณะที่แกะผ้าใบซึ่งใช้คลุมพระมาจากจังหวัดเลยออก เวลาประมาณ 13.00 น. ฝนซึ่งไม่มีเค้าว่าจะตกมาก่อนก็ได้ตกกระหน่ำมาอย่างหนักเป็นเวลาร่วมชั่วโมง พอฝนซาลง พระอาจารย์อินทร พร้อมทั้งพระภิกษุ สามเณร และศรัทธาญาติโยม ก็ได้เริ่มทำพิธีอัญเชิญพระสิงห์ผ่านแสนห่า ด้วยกรโหรีพระสวดมนต์แล้วนำพานดอกไม้ธูปเทียนอัญเชิญพระสิงห์ผ่านแสนห่าเดินทางเข้าสู่ตัวเมืองลำพูนตลอดระยะทางที่ยัญเชิญพระผ่านไปจะมีฝนตกตามหลังเกือบจะทุกหมู่บ้านทุกตำบล นับวันเป็นศุภนิมิตที่ดียิ่ง อันหมายถึงความสุภาพความร่มเย็นที่จะบังเกิดขึ้นกับปวงประชาทุกหมู่เหล่า

ขบวนแห่รับพระจากยอดคอกขุนคาสโคจรย้อนคืน เข้าสู่เมืองลำพูน แล้วอ้อมไปทางประตูสี่ ที่ขบวนชักลากบุษบกได้รอกอยู่แล้ว ทางทิศตะวันตกของโรงเรียนประตูสี่ เมื่ออัญเชิญพระขึ้นประทับบนบุษบกแล้ว เวลา 14.00 น. ขบวนแห่ชักลากพระสิงห์ผ่านแสนห่าก็เคลื่อนขบวนจากประตูสี่ผ่านใจกลางเมืองลำพูน ออกประตูช้างสี ครบไปเที่ยวขวา 3 แยกเทศบาล เข้าสู่วัดสันป่ายางหลวง รูปขบวนประกอบด้วย วงดุริยางค์โรงเรียนสันป่ายางหลวง กลองหลวง กลองมโหรี และกลองสับชัย ศรัทธาประชาชนที่เข้าร่วมขบวนชักลากพระประมาณพันคน จากทั่วสารทิศ ยังความปลื้มปิติให้แก่พุทธศาสนิกชนผู้พบเห็นเป็นอันมาก

เมื่อขบวนแห่เข้าสู่วัดสันป่ายางหลวง พระอาจารย์อินทรให้จอดรถบุษบกไว้ที่หน้าวิหาร เพื่อเปิดโอกาสให้ศรัทธาประชาชนได้นมัสการกราบไหว้และสงวนน้ำก่อนเป็นเวลาพอสมควรแล้ว จึงอัญเชิญพระเจ้าสุทนต์มณี พระสงฆ์สวดชัยมงคล และประพรมด้วยน้ำพระพุทธมนต์อีกครั้งหนึ่ง แล้วเปิดให้ประชาชนเข้านมัสการและประพรมน้ำขมิ้นส้มป่อย น้ำอบ น้ำหอม ไปพร้อมด้วยดอกไม้ธูปเทียนเป็นเครื่องสักการะตลอดวัน มีประชาชนผู้เลื่อมใสศรัทธาเข้ามาสักการะบูชามิได้ขาด ทั้งๆ ที่ฝนตกโปรยปรายอยู่ตลอดเวลา

สมโภชและถวายพระ

วันที่ 7 เมษายน 2533 วันนี้เป็นวันสมโภชและทำพิธีถวายพระสิงห์ผ่านแสนห่าไว้เป็นของวัดสันป่ายางหลวง ทางวัดได้จัดพิธีนี้ภายในพระวิหาร มีการเจริญพระพุทธมนต์ถวายภัตตาหารเพล ถวายไทยทาน และคุณจงบัณจิตต์ กล่าวคำถวายพระพุทธรูปปฏิมาสิงห์สามให้เป็นศาสนสมบัติของวัดสันป่ายางหลวง พระสงฆ์อนุโมทนา

วันนี้ตั้งแต่ตอนเช้าครู บรรยาการทั่วไปภายในตัวเมืองลำพูน มีคึกครื้นเอิกเกริกขึ้น ด้วยมีกลุ่มหมอกหนาที่บดอบปกคลุมพื้นที่ โดยเฉพาะในบริเวณวัดสันป่ายางหลวง และบริเวณใกล้เคียง กลุ่มหมอกอึมครึมหนาแน่นมากจนมืดคลัวคล้ายเวลาตอนพลบค่ำ กลุ่มหมอกอึมครึมหนาแน่นนี้ออกร้างๆ ผ่าน

หน้าต่างพระวิหารเข้าไปปกคลุมถึงภายในพระวิหารสถานที่ทำพิธี ยังความมหัศจรรย์ให้แก่ศรัทธาประชาชนผู้มาร่วมพิธีครั้งนี้เป็นอย่างมาก ด้วยเหตุการณ์เช่นนี้ไม่เคยปรากฏมาก่อน เพราะเดือนนี้เป็นเดือนเมษายน และอยู่ในระหว่างฤดูร้อน เพียงก่อนหน้านี้ไม่กี่วันบรรยากาศร้อนอบอ้าวมาก ไม่น่าจะมีปรากฏการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นได้ ทำให้ศรัทธาญาติโยมทั้งหลายเกิดความปลื้มปิติในการมีส่วนร่วมบำเพ็ญบุญครั้งนี้เป็นอย่างมาก เพิ่มความเชื่อมั่นว่าพระพุทธองค์ท่านมีเดชานุภาพ มีพลังจิตที่ลึกลับและจะอำนวยความสุขความร่มเย็นให้เกิดขึ้นกับผู้ที่ได้สักการะบูชา ตลอดจนบ้านเมืองก็จะมีความสุขสงบสุข ภัยพิบัติทั้งหลายที่จะมีมาบงกชชาวประชาเป็นต้นว่า ภัยอันเกิดจากธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว น้ำท่วม ฝนแล้ง ความแห้งแล้ง ฯลฯ ภัยอันเกิดจากโรคระบาดต่างๆ ภัยอันเกิดจากมนุษย์และอมนุษย์ทั้งหลาย เช่น ภัยสงคราม โจรผู้ร้าย การทุจริตคดโกงต่อปวงชน ความวิบัติโดยมีอาชญาสาเหตุใด เหล่านี้เป็นต้น จะต้องถูกขจัดปัดเป่าไปด้วยอำนาจของพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ที่ประจวบในองค์พระและอำนาจของเทพเทวดาชั้นสูงที่พิทักษ์รักษาองค์พระอยู่ช่วยบันดาลให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร

พิธีกรรมสมโภชพระสิงห์ผ่านแสนห้า ทุกอย่างผ่านไปโดยเรียบร้อยด้วยความอัมเอนใจ ที่ได้เห็นศรัทธามาร่วมอนุโมทนาจากทุกสารทิศเป็นจำนวนมากจนสิ้นพระวิหาร และตัวเองก็ได้ประสบกับสิ่งที่มีภักษรรยอันไม่อาจจะเกิดขึ้นได้ เหมือนกับเป็นการแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ คุณงามความดีในมงคลและครอบครัวยุคตลอดจนคณะญาติมิตรทั้งหลาย จึงเกิดศรัทธาจัดตั้งกองผ้าป่าขึ้นขณะนั้น โดยมีได้เตรียมการมาก่อน แต่ก็ได้รับความสำเร็จอย่างงาม โดยรวบรวมจตุปัจจัยในทันทีได้เงินสองแสนกว่าบาท ทำพิธีถวายร่วมกองผ้าป่า

เมื่อพิธีการทั้งหลายผ่านพ้นไปแล้ว ก็ได้ัญเชิญพระสิงห์ผ่านแสนห้าลงมาประทับบนบกดังเดิม แล้วเคลื่อนย้ายมาตั้งที่หน้าโบสถ์ เพื่อให้ประชาชนที่เลื่อมใสศรัทธาเข้ามาสรงน้ำ และสักการะบูชา ไปจนตลอดเวลาสงกรานต์ปี 2533 ปรากฏว่ามีผู้คนหลั่งไหลกันมาสรงน้ำ และสักการะบูชา ด้วยดอกไม้ของหอมเป็นจำนวนมาก บางคนมาจากถิ่นไกลมิได้จัดเตรียมเครื่องสักการะมาด้วย จนทางวัดต้องจัดน้ำสรง จูป เทียน วัชโรบายโดยไม่ได้คิดมูลค่าตลอดระยะเวลาถึงวันที่ 18 เมษายน 2533 แล้วจึงนำไปเก็บรักษาไว้ในที่อันควรต่อไป

ข่าวจากทั่วโลก

วันที่ 9 เมษายน 2533 หลังพิธีสมโภชพระสิงห์ผ่านแสนห้าเที่ยง 2 วัน ครอบัณฑ์ธา
คัณฑ์ธาโท กับพญาพิงคราษ ก็ได้เล่าถึงความเป็นมาดั้งเดิม ตั้งแต่เริ่มสร้างจนถึงปัจจุบันนี้ให้ไพศาล แสนไชย
ตั้งในระหว่างทางที่ท่านทั้งสองพากายทิพย์ของไพศาล เดินทางไปพบปะกับวิญญูญาณบุคคลต่าง ๆ
ในอีกโลกหนึ่งซึ่งมิใช่โลกมนุษย์ อาจจะเป็นเทวโลก หรือรกรกโลก ก็ได้ตามแต่ท่านทั้งสองจะนำไป
ที่ท่านเมตตาเล่าให้ฟังนี้ ก็เนื่องด้วยศรัทธาสาธุชนทั้งหลายที่มาร่วมบำเพ็ญบุญกุศลสมโภชองค์
พระกันที่วัดสันป่ายางหลวง และร่วมกันแผ่เมตตาอุทิศส่วนกุศลนั้นไปให้แก่สรรพสัตว์ทั้งหลายอย่าง
ไม่มีขอบเขตกำหนด ความร่มเย็นแห่งบุญเหล่านี้ได้แผ่กระจายไปทั่วถึงเทวโลก บวรคาเทพเทวคา
ทั้งหลายค่างก็อนุโมทนาสาธุการ ครอบัณฑ์ธา และพญาพิงคราษ ก็ได้รับส่วนบุญและอนุโมทนาด้วย
เพื่อเป็นการตอบแทนเหล่าศรัทธานาบุญทั้งหลายเหล่านั้น ท่านทั้งสองจึงได้เล่าเรื่องประวัติความ
เป็นมาของพระสิงห์ผ่านแสนห้าองค์นี้ให้พวกเราได้รับรู้ โดยผ่านคุณไพศาล แสนไชย ผู้รับหน้าที่เป็น
ล่ามประจำอยู่ แล้วนำมาถ่ายทอดอีกต่อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

เมื่อปีพุทธศักราช 1681 หรือ เมื่อ 852 ปีที่ผ่านมาแล้ว (นับถึงปี พ.ศ. 2533) ในท้องที่เมืองหริภุญชัย ที่บ้านพระโป่งดิน (ขณะนี้คือ บ้านฝายแป้น ตำบลเหมืองชี อำเภอมือง ลำพูน) ได้มีราช 9 คนชื่อ อองคำ, ฟ้าอินชอด, อินผญา, ฮ้วน, มี (สัปปะ), น้อยติ, น้อยมัน, สิงห์ (ภูโฆ) และจัน (ตีหมี่) (คนสมัยนั้นยังไม่มีนามสกุลและมีชื่อซ้ำๆ กัน ดังนั้นเพื่อความสะดวก จึงมักจะมิสร้อยชื่อ เช่น คนชื่อสิงห์ มีหลายคน ถ้าจะเจาะจงก็ต้องเรียกสิงห์ภูโฆ เป็นต้น) เป็นสหภาพที่รักกันมาก เพราะมีอะไรที่เหมือนกันหลายอย่าง เช่น ความยากจน และมีปัญญาความรู้น้อย จึงทำให้ยึดคึดขาดแคลนปัจจัยสี่ เครื่องยังชีพ ไม่ว่าจะเป็นอาหารซึ่งไม่มีโอกาสได้เลือกสรรอาหารที่เอร็ดอร่อย สะอาดแสวงหาอาหารอย่างใดได้ก็กินอาหารนั้นเพียงเพื่อแกล้มหัว เลื้อยผาก็แค่รู้ว่ารสชาติจะขมจะเปรี้ยว ได้มาด้วยเอาแรงกายไปทำงานแลกเปลี่ยนเอาจากคนที่มั่งมี ที่อยู่อาศัยก็เป็นแค่เพียงเพิงเล็กๆ ปกคลุมด้วยใบตองพอคุ้มแดดคุ้มฝน ตามเจ้าใช้ก็ใช้พาไปไม่มีบ้านพักนักรัฟไฟไปตามชะตากรรม

เพราะความยากจนตนเอง เมื่ออายุย่างเข้าวัยวัยกำดัด ต่างคนต่างก็ขัดเซพเนจร ออกจากถิ่นกำเนิด คงเหลือแค่เพียง อองคำผู้เดียว ที่ยังทนป็นเหตุไ้ทนกับความทุกข์ยากอยู่ที่นี่ เดิม ส่วนสหยากรทั้ง 8 ได้พากันไปเสาะแสวงหาแหล่งที่ดำรงชีวิตใหม่ด้วยหวังว่าจะดีกว่าถิ่นเก่า ทั้งแปลคนไปตั้งหลักแหล่งกันห่างจากบ้านแพะปิ้งดินมากพอควร แต่นั่นก็คือ อาณาเขตของอำเภอ สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

เมื่อพรัดพรากจากกันเป็นเวลาหลายปี เพื่อนทั้งแปดคนที่ออกจากบ้านไป ก็เกิดความคิดถึงถิ่นกำเนิด ญาติพี่น้องตลอดจนสหายรักองค์ว่า จึงได้ชักชวนกันเดินทางกลับมาเยี่ยมบ้านเก่า เพื่อพบปะเฝ้าถามทุกข์สุขของญาติมิตรที่จากกันไปนาน ว่าอยู่เป็นสุขสบายหรือมีความทุกข์ยากลำบาก เป็นประการใด เมื่อเดินทางมาถึงบ้านเก่าคือ บ้านแพะโปงคินแล้ว ได้ไปเยี่ยมเยียนญาติมิตรเฝ้าถามสารทุกข์สุขดิบกันเป็นเวลาหลายวัน สหายทั้งเก้าก็ได้มาร่วมพบปะสนทนากันอีกครั้งหนึ่ง ทำให้รู้ว่าหลังจากแยกจากกันไปแล้ว แต่ละคนก็มีสภาพเหมือนเดิมไม่มีอะไรดีขึ้น คงใช้แค่แรงกายทำงานแลกเปลี่ยนปัจจัยดำรงชีวิตไปวันต่อวัน จะคิดการสิ่งใดก็ไม่ได้เพราะขาดปัญญาความรู้ ผู้ที่เคยบวชเรียนมาแล้วปรารถนา ที่พวกเราได้รับความคำต้อนน้อมนำมาจากที่เคยมีผู้อื่นได้ ไม่ว่าจะเป็นสติปัญญา การทำมาหากิน หรือแม้แต่รูปร่างกายของแต่ละคนก็อัปถัมถ์เท่าที่ที่งามมีได้นั้น คงเนื่องมาจากพวกเราไม่ได้สร้างบุญสร้างกุศลไว้ในอดีตชาติ เกิดมาชาตินี้แม้จะให้เกิดเป็นมนุษย์แต่ก็เป็นมนุษย์ชั้นเลว ชำนาญหาความสุขความสบายไม่ได้ ควรที่พวกเราจะมาร่วมกันทำบุญทำทานแล้วตั้งจิตอธิษฐาน ขอให้พ้นจากห้วงทุกข์ทั้งหลายที่พวกเราได้รับอยู่ในขณะนี้ แม้ไม่สำเร็จผลในชาตินี้ ชาติต่อไปเมื่อมาเกิดใหม่ก็ขอให้มีความสุขอยู่อย่างสุขสบายและมีสติปัญญาทดแทนกับคนอื่น แม้แต่รูปร่างกายก็ขอให้หมดจดสมส่วนมากกว่าที่เป็นอยู่ในชาตินี้

ข้อเสนอแนะนี้ได้รับการเห็นพ้องต้องกันทุกคน แต่ละคนก็ออกความคิดเห็นไปตามกำลังความคิด บางคนเห็นว่าควรให้ทานไก่ เพราะไก่นั้นมีสิทธรงคนหลายหลาก เกิดมาชาติใหม่จะได้งามเหมือนไก่ บางคนก็เห็นว่าควรทานกระต่าย เพราะกระต่ายมีความฉลาดว่องไว เกิดมาจะได้ฉลาดว่องไวเหมือนกระต่าย และแนวคิดอื่นๆ อีกหลายอย่างตามสติปัญญาของแต่ละคน เกิดการถกเถียงใคร่ครวญอาจจะระร่อยกันได้ ในที่สุดองค์ว่าได้เสนอขึ้นว่า พวกเราทั้งหมดนี้แม้ว่าจะขาดปัญญาความคิด แต่ทุกคนก็เคยทำงานกันมาหลายอย่างทั้งงานช่าง เช่น ช่างตีเหล็ก ช่างหล่อ ช่างปั้น พอที่จะมาทำด้วยตัวเองได้ ถ้าพวกเราช่วยกันสร้างพระพุทธรูปขึ้นสักองค์หนึ่ง ให้ใหญ่พอสมควร แล้วนำพระพุทธรูปนี้ไปถวายทานไว้กับวัดใดวัดหนึ่ง ก็คงจะเกิดอานิสงส์ยิ่งใหญ่ ทำให้ความปรารถนาของพวกเราสำเร็จผลได้ตามคำอธิษฐาน ส่วนทองเหลือง ทองแดง ทองคำ ที่จะนำมาหล่อพระนั้น ถ้าพวกเราทำจริงๆ ก็จะมีศรัทธาชาวบ้านนำมาร่วมอนุโมทนาด้วยเป็นแน่ ข้อเสนอนี้ได้รับการเห็นชอบจากทุกคน และยินดีที่จะสละแรงกายร่วมกันสร้างจนกว่าจะสำเร็จเป็นองค์พระ

เมื่อตกลงใจร่วมกันเป็นที่แน่นอนแล้ว สหายทั้ง 9 คนก็จัดคอกไม้ ปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหารแก่เทพเทวดาในสากลจักรวาลให้ทราบถึงเจตนารมณ์อันเป็นกุศลกรรมครั้งนี้ และขอให้บรรดาเทพเทวดาทั้งหลายได้มาร่วมอนุโมทนาช่วยเหลือในการสร้างพระครั้งนี้

ด้วยการอำนวยความสะดวกทั้งการสร้างองค์พระ คลอดจนวิสุต อุปกรณ์ ที่จำเป็นต้องใช้ในการหล่อพระ ก็ขอพึ่งพาอำนาจเทพเทวดาให้ช่วยคลบบันดาลให้ได้มาจนพอเพียงแก่การใช้งาน และด้วยแรงอธิษฐานอันนี้ ประชาชนชาวบ้านทั้งหลายเมื่อทราบข่าวการสร้างพระของคนที่ทั้ง 9 ต่างก็มีจิตศรัทธา นำวัสดุสิ่งของที่ต้องใช้ในการนี้มาร่วมทำบุญอุทิศถวายด้วยเป็นจำนวนมากพอแก่การใช้งาน เป็นต้นว่า ทองแดง ทองเหลือง ทองคำ เงิน ตลอดจนเสบียงอาหารที่ต้องใช้เลี้ยงดูกัน ในระหว่างการสร้างพระด้วย เมื่อรวบรวมสิ่งของไว้เพียงพอแล้ว ทั้ง 9 สหายก็มาหารือกันว่า บัดนี้สิ่งของเครื่องใช้ทุกอย่างที่จะประกอบสร้างพระเราก็มีพร้อมแล้ว สมควรที่คณะเราจะได้เริ่มทำการตามเจตนาคที่เราตั้งใจไว้ แล้วสถานที่ที่เราจะประกอบการณ์นี้ เราจะหาที่ไหนจึงจะเหมาะสม ควร ค้างคานค้างก็ออกความคิดว่าที่นั่นที่นี้ไม่ลงรอยกัน น้อยซี, น้อยนั่น ผู้เลขาบรรพตเป็นสามเณรมาแล้วเสนอว่าในหมู่บ้านของพวกเราก็เป็นบ้านแพะ บ้านป่า จะหาพระสงฆ์องค์เจ้าที่มีความรู้เรื่องพุทธลักษณะพอเป็นที่ปรึกษาหรือก็ยาก หรือแม้แต่จะนิมนต์มาทำพิธีกรรมคอนหล่อพระก็มีจำนวนไม่พอ ถ้าพวกเราช่วยกันชวนย้ายวิสุต อุปกรณ์ทั้งหลายไปที่วัดอาทิตยารามป่าไผ่อย่างหลวง แล้วทำพิธีบิณฑบาตที่นั่นก็คงจะดี เพราะที่นั่นเป็นวัดใหญ่อยู่ใกล้ตัวเมือง พระสงฆ์องค์เจ้าก็มีมากพอที่จะปรึกษาฟังก็ได้ แล้วงานของพวกเราก็จะสำเร็จได้ถูกต้องสวยงามตามที่พวกเราต้องการ

ชาวคณะสร้างพระทั้งหมดก็ตกลงเห็นพ้องกันว่า ควรทำตามข้อเสนอแนะ และช่วยกันหาชวนชวนย้ายวิสุต อุปกรณ์ทั้งหลายไปที่วัดอาทิตยารามป่าไผ่อย่างหลวง ท่านสมภารวัดขณะนั้นทราบความประสงค์แล้วก็ยินดีให้ใช้สถานที่และปาวรรณที่จะให้ความช่วยเหลือทุกอย่างตามที่คณะต้องการ เมื่อทุกอย่างพร้อมแล้วการสร้างพระก็เริ่มขึ้น ณ วัดอาทิตยารามป่าไผ่อย่างหลวง ด้วยการวางกระตงบรรจุกด้วย อ้อย ข้าว ปลา อาหาร จุลูปเทียน บอกลาขอลาความเป็นสวัสดิมงคลแก่แม่พระธรณี และเทพเทวดาทั้งหลาย ทั้งสี่มุมวัด แล้วจึงลงมือปั้นหุ่นด้วยดินเหนียวและพอกหุ่นด้วยขี้ผึ้งตามขั้นตอน ถึงขั้นนี้ครูบาทิศาธีย้ำว่าด้วยอำนาจคลบบันดาลของเทพเทวดาทั้งหลาย ช่วยให้ทองคำผู้เป็นช่างออกแบบปั้น และชาวคณะที่ร่วมงานกัน ทำการปั้นหุ่นพระได้อย่างถูกต้องลักษณะ และมีความงามสง่าน่าเคารพบูชาเป็นที่ยิ่ง ถ้าถ้าพึงมีมือและความสามารถของพวกเราแล้วจะทำได้ไม่สวยงามถึงเพียงนี้ เมื่อการปั้นหุ่นพอกขี้ผึ้งและตกแต่งรายละเอียดต่างๆ ได้สวยงามเป็นที่พอใจแล้วค่อยไปก็ถึงขั้นตอนการหล่อพระด้วยโลหะ

พิธีการหล่อพระได้กำหนดเอาวันที่เป็นฤกษ์งามยามดี ถ้าจะเทียบกับปัจจุบันนี้ก็ตรงกับวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 1681 ยามเช้ามีดึก ถือว่าเป็นยามที่พระพุทธรูปเจ้าออกบวช และครีสุทฺธะธรรมก็ในยามนี้เช่นกัน จึงถือว่าเป็นมิ่งมงคลอย่างยิ่ง ในขณะที่ทำการเททองหล่อพระ ได้นิมนต์พระสงฆ์ 9 รูป มาเจริญพระพุทธรณีสัณฐานไปจนการเททองสำเร็จเรียบร้อยแล้ว พระสงฆ์ทั้ง 9 รูป ในสมัยนั้นคือ

1. สาธุเจ้าคำขาว	2. สาธุเจ้าคำอ่อน	3. สาธุเจ้าวรญาณ
4. สาธุเจ้าขัดติยะ	5. สาธุเจ้าหวัน	6. สาธุเจ้าอินสม
7. สาธุเจ้าอินทวงศ์	8. สาธุเจ้าอุ่นเรือน	9. สาธุเจ้าคำอ้าย

การเพทองหล่อพระครั้งนั้น ชาวคณะผู้จัดสร้างพระมีอายุเท่ากันทุกคน คือ 47 ปี และองค์พระที่สำเร็จรูปแล้วก็มีความสง่างามน่าเคารพกราบไหว้ ไม่มีรอยตำหนิแต่ประการใด ทำให้คณะผู้จัดสร้างเกิดความปลาบปลื้มใจในผลงานเป็นล้นพ้น เพราะไม่เคยคิดว่าตัวเองจะทำงานได้ประณีตสวยงามถึงเพียงนี้ และพวกเขาก็ไม่รู้ว่าความสำเร็จอันนี้เป็นการคลานคางของเทพเทวดาช่วยเสริมสร้างให้เป็นไป

ในกาลเวลานั้นอยู่ในระหว่างเกิดทุกภิกขภัย ข้าวยาก หมาแพง ผู้คนระส่ำระสาย จึงเป็นปัญหากับสหายทั้ง 9 ว่าจะธัญเจิญพระพุทธรูปงามองค์นี้ไปถวายไว้กับวัดไหนจึงจะเหมาะสม ควร ต่างคนต่างก็มีความเห็นไม่ตรงกันจนเกือบจะถึงจันฉิววาทกันขึ้น ผลที่สุดเกิดความเห็นเป็นสองฝ่ายคือ อองคำฝ่ายหนึ่ง กับสหายอีกแปดคนอีกฝ่ายหนึ่ง เสียงส่วนใหญ่ถือสหายแปดคนเห็นว่าควรจะนำพระนี้ไปถวายไว้ที่วัด สบขม้น เพราะใกล้กับสถานที่ที่พวกเขาไปตั้งหลักแหล่งทำมาหากิน จะได้ไปกราบไหว้บูชาได้โดยง่าย อีกประการหนึ่งในระหว่างการสร้างพระ พวกเขาทั้งแปดก็ความใจของคำทุกอย่างไม่เมื่อยจิต คอนี้ของคำก็ควรคำนึงพวกเขาบ้าง และหากอองคำอยากกราบไหว้บูชาพระก็ไปได้สะดวกเพราะมีเพียงคนเดียว แล้วก็ถือเป็นโอกาสไปเยี่ยมเยือนเพื่อนฝูงไปเฝ้าด้วยเหตุผลอย่างนี้ ในที่สุดอองคำก็ยอมตกลงตามข้อเสนอสหายทั้ง 9 ก็ช่วยกันแบกพระออกเดินทางจากหริภุญชัยไป การแบกพระไปครั้งนี้ไม่ได้ใช้ไม้คานหรือท่าแครงหามพระแต่ประการใด คงผัดกันแบกองค์พระไปปูนๆ เหน็ดเหนื่อยที่ไหนก็หยุดพักและผัดกันช่วยแบกต่อไปอีกเช่นนี้เรื่อยไปด้วยความทุลักทุเล ถึงคอนี้ท่านพญาพิงคราชหวัระแล้วแปรขึ้นว่า “ดูเอาเถอะไฟศาลผญาปัญญาของคนพวกนี้มันมาน้อยเพียงใดก็ลองไปตรองดู”

ขบวนการเดินทางแบกพระได้สืบคลานไปวันละเล็กน้อย ด้วยความทรหดอดทนอย่างเยี่ยมยอด ถึงเวลาเดินทางจากหริภุญชัยถึงวัดสบขม้นเป็นเวลา 10 วัน วัดสบขม้นนี้ ในปัจจุบันได้ถูกบูรรวมเป็น วัดเจติยหลวง อำเภอเมือง เชียงใหม่ เมื่อขบวนแบกพระเดินทางไปถึงแล้วก็ได้แจ้งความประสงค์จะถวายพระพุทธรูปงามองค์นี้ ให้เป็นสมบัติของสงฆ์แก่สาธุเจ้าวันทะ สมภารวัดสบขม้น สมภารท่านก็อนุโมทนา และได้จัดการอบรมสมโภช ทำพิธีพุทธภิเษกขึ้นภายในวัดนั้น

เมื่อพิธีพุทธภิเษกเสร็จเรียบร้อยแล้ว พิธีสมโภชและถวายทานพระก็ติดตามต่อมา ในการถวายทานพระสังฆ์สามเณรแสนห้านั้น สหายผู้ร่วมงานสร้างพระทั้ง 9 คน ต่างก็ตั้งสัจอธิฐานความปณิธานที่เคยตั้งไว้แต่ต้น คือ ด้วยเดชอำนาจของพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ และ

ละครอำนาจแห่งเทพเทวาททั้งหลาย ขอให้ช่วยตั้งขุนหนูส่งให้ท่านสังข์ ของการสร้างพระถวาทาน ให้แก่สงฆ์เป็นสังฆทานครั้งนี้ของพวกข้าทั้งหลาย จะเป็นพลบิจัยขุนหนูส่งให้พวกข้าทั้งหลาย จะเป็นผู้ที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีฐานะการดำรงชีวิตอย่างเพียบพร้อมบริบูรณ์ ด้วยจตุบิจัยอย่าได้ขาดแคลน มีรูปร่างกายอันหมดจดงดงามปราศจากโรคภัย แม้ว่าจะไม่สำเร็จผลในภพนี้ก็มีนี่ย หากเกิดมาใหม่ในภพใดก็มีก็ตาม ขอความสำเร็จนี้จงบังเกิดขึ้นแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายทุกคน นอกจากนั้นบางคนก็รักใคร่ชอบพอกันมากก็ได้ร่วมกันอธิฐานให้ได้มาเกิดร่วมกันอีกทุกภพทุกชาติ เมื่อตั้งจิตอธิฐานแล้วสหายทั้งหมด ก็หยาดน้ำองบนพื้นดินบอกกล่าวไว้แก่พระธรรมิ และโลกทั้ง 3 ได้รับรู้เป็นสักขีพยานไว้ด้วย

ครุบาทธนา ทัศนาโธ กล่าวเน้นว่า นานา บุญ คุณ โทณ นั้นเป็นของมีจริง บุคคลสร้างกรรมชนิดใดไว้ต้องรับผลของกรรมนั้นอย่างแน่นอน ไม่ต้องสงสัย มีแต่ผลกรรมนั้นจะปรากฏขึ้นช้าหรือเร็วเท่านั้น นั่นก็เพราะมีเหตุมีปัจจัยอื่นเข้ามาแทรกแซง ถึงอย่างไรมันก็ไม่หายไปไหน เมื่อมีโอกาสเวลาอันควรมันก็ต้องปรากฏขึ้นจนได้ ขอให้ชาวโลกทั้งหลายทั้งบรรพชิต และคฤหัสถ์ จงอย่าได้หลงผิดไปจากนี้เป็นอันขาด ซึ่งมันจะเป็นผลร้ายกับตัวเองอย่างหมดทางแก้ไข สหายทั้ง 9 ผู้ร่วมสร้างกุศลกรรมในครั้งกระนั้น ก็ได้เวียนว่ายตายเกิดกันมาแล้วคนละหลายชาติ แต่ละชาติส่วนใหญ่ก็ได้สร้างเสริมบุญกุศลเพิ่มเติมขึ้น คามกามังสรัทธาของแต่ละคน ซึ่งไม่เหมือนกัน ส่วนกรรมที่เป็นอกุศลที่พวกเขาจะต้องชดใช้กรรมนั้น ก็มีอยู่ตามวิสัยปุถุชน ซึ่งครุบาทธนาบอกให้โพสสา เพื่อจะได้นำไปบอกกล่าวให้เขาทั้งหลายทราบต่อไป ตามรายชื่อที่พวกเขามาบังเกิดแล้วดังนี้

(1) อองคำ

ในชาตินี้คือ นายพยนต์ จีคำฟู อยู่บ้านเลขที่ 11 บ้านฝ่ายแปน ต.เหมืองจี้ อ.เมือง จ.ลำพูน บ้านนี้เป็นคุ้มเดิมที่อองคำเคยอยู่ในสมัยนั้น

(2) พ้าอินยอด

ในชาตินี้คือ นายชัยพร ศรีมูล คนผู้นี้เคยเป็นที่รักใคร่ชอบพอกันกับนายพยนต์ หรืออองคำ ในอดีตชาติ และได้อธิฐานให้มาอยู่ใกล้กันอีก ให้ไปถามนายพยนต์ จีคำฟู ก็จะมีว่า นายชัยพร นี้อยู่ที่ไหน เพราะรู้จักรักใคร่กันดี (ได้ติดตามสอบถามแล้ว อยู่บ้านเลขที่ 319 หมู่ที่ 10 ต.เหมืองจี้ อ.เมือง จ.ลำพูน)

(3) อิน (มะพญา)

ในชาตินี้คือ นายสุทธาน เพียรพร้อม

(4) อ้วน

ในชาตินี้คือ นางสุภาพ เพียรพร้อม ทั้งสองคนนี้ได้มาเกิดและอยู่ร่วมกัน ที่บ้านเลขที่ 66/29 ซ. ถนนสุรนทรี ต.บางปลาสร้อย อ.เมือง ขลบุรี ถ้าพบก็ถามดูว่าเขาเป็นอะไรกัน

(5) มี (สัปปีชะ)

ในชาตินี้คือ นางมัน จรรยาพิสันต์

(6) น้อยดี

ในชาตินี้คือ นายเฮง จรรยาพิสันต์ ทั้งสองคนนี้ได้มาเกิดและอยู่ร่วมกัน ที่บ้านเลขที่ 628 ถนนมิตรภาพ ค.ในเมือง อ.เมือง พิษณุโลก

(7) น้อยมัน

ในชาตินี้คือ นายปรีชา พงษ์สุข อยู่บ้านเลขที่ 63 หมู่ที่ 4 ค.วังผาง อ.ป่าซาง ลำพูน

(8) สิงห์ (อุโซ)

ในชาตินี้คือ นายอานันต์ นพบุรี อยู่บ้านเลขที่ 47 ถนนวังขวา ซอย 3 อ.เมือง ลำพูน

(9) จัน (ดีหมี่)

ในชาตินี้คือ นายบุญมี วิไลแก้ว อยู่ที่บ้านเลขที่ ๖๖ ถนนพหลโยธิน แขวงสามนาถ กรุงเทพมหานคร เมื่อพบนายบุญมีแล้ว ให้ถามถึงคนชื่อพิมพ์จันทร์ วิไลแก้ว และบอกเขาด้วยว่าในอดีตราชา พิมพ์จันทร์ เคยได้มาเกิดร่วมกันที่บ้านแพะโป่งดิน และมีพี่น้องท้องเดียวกันอีก 3 คน ตามรายชื่อดังนี้ ตัวของพิมพ์จันทร์ ในชาตินั้นคือ นางเดือนข้าง น้อง 3 คน คือ หนานพิพย์, หนานกิ, หนานพัน ตามลำดับ ทั้ง 3 คนนี้ขณะนี้ก็ได้มาเกิดร่วมกันแล้ว และกำลังอยู่ที่ต่างประเทศ (พ.ศ. 2533) ถ้าอยากรู้ว่าเราชื่ออะไรก็ให้ถามนายบุญมี เขาก็เล่าให้เราฟัง เพราะไม่ใช่นามที่ของครอบครัวที่จะบอก ที่เล่าให้ฟังก็เพราะทั้ง 4 นี้ได้มีส่วนช่วยในการสร้างพระด้วยการสนับสนุนให้กำลังใจ และร่วมบริจาควัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ด้วย

สำหรับรายละเอียดของชีวิตแต่ละคนที่มีชื่ออยู่ในเรื่องนี้ ตั้งแต่สมัยอดีตชาติ เช่น การสร้างบุญกุศลต่างๆ และการกระทำอันเป็นอกุศลทั้งหลายที่ติดตามจิตวิญญาณมาบังเกิดในชาตินี้ แล้วจะส่งผลทั้งดีและร้ายตามเหตุตามปัจจัยนั้นๆ ต่อผู้กระทำตลอดจนวิธีการแก้ไขผ่อนคลายนเหตุร้าย และการเสริมด้วยความสุขความเจริญอันเป็นผลดี ทั้งหมดทั้งสิ้นเหล่านี้ ท่านพญาทิฆะราช ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในเรื่องเหล่านี้ได้กรุณาบอกผ่านไพศาล มาด้วยอย่างละเอียด ซึ่งผู้เขียนเรื่องจะไม่นำมาลงไว้ เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของแต่ละคน หากเจ้าของเรื่องต้องการทราบ โปรดติดต่อขอรับทราบจากคุณไพศาล โดยตรง โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

พระสงฆ์ทั้งหมดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ขณะนี้ก็ได้มาเกิดแล้วในโลกมนุษย์ และก็ยังครองเพศเป็นบรรพชิต หลายท่านก็อยู่ใกล้จากสถานที่ที่กล่าวถึงในเรื่องนี้ ท่านพญาทิฆะราช ผู้มีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับ บาป บุญ คุณ โศภ ของมนุษย์ ได้ระบุบอกไว้แล้วอย่างแจ้งชัด แต่ก็จำเป็นต้องขอสงวนไว้ไม่เปิดเผย เพราะท่านเหล่านี้ ในปัจจุบันได้ถูกโลกธรรม อันมีลาภยศ สรรเสริญ สุข มอมเมาเสียจนหันหลังให้กับสิ่งจรรยารวม หลงติดอยู่กับโลกาภิวัตน์ จนปฏิเสธเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด หน้าซ้ายยังเกี่ยวสิ่งสองพุทธบริษัทให้หลงผิดไปด้วยเป็นจำนวนมาก ที่เลวร้ายที่สุดมีบางท่านยังไม่แน่ใจด้วยซ้ำไปว่า พระพุทธเจ้าท่านนั้น จะมีจริงหรือไม่ ทั้งๆ ที่ยังคงครองเพศเป็นบรรพชิตอยู่ ความรู้สึก ความคิดทั้งหลายเหล่านี้ แม้ว่าจะสามารถซ่อนเร้นคบคานมนุษย์ได้ แต่ไม่ว่าจะแอบแฝงหลอกลวง

เหล่าเทพเทวดาได้เลขา ด้วยกระแสนคลื่นอันมีคณนเหล่านี้ มันส่งกระแสนออกไปฟุ้งตัวมันเอง ตลอดเวลา

พระสิงห์สามแผ่นดิน องค์นี้ได้ประดิษฐานอยู่ที่วัดสขขม้น จนสาธุเจ้ามันทะ สมภารวัดมรณภาพลงแล้วไม่นานนัก พระองค์นั้นก็ถูกลักพาไปขายให้กับ **ปุมัง** ที่เมืองน่าน การขายในสมัยนั้นใช้วิธีแลกเปลี่ยนกับสิ่งของที่จำเป็น เช่น เกลือ ข้าว ยาสูบ ผ้า เป็นต้น จากนั้น มาเป็นเวลาหลายสิบปี พระสิงห์สามองค์นั้นก็ได้นำกลับมาทวงคืนมาที่วัดสขขม้นอีกครั้งหนึ่ง ในครั้งนี้ตรงกับสมัยที่พญาพรหมโวหาร รัตนกรีของอาณาจักรล้านนาไทยยังคงมีชีวิตอยู่ และกำลังรวบรวมเป็นก๊กอยู่ที่วัดป่าแห่ง เมืองละคอน (ลำปาง) แล้วได้ขึ้นมาศึกษาหาความรู้ทางพระธรรมวินัย และพักจำพรรษาอยู่ที่วัด สขขม้น นครพิงค์ (เชียงใหม่) **พระวิสุทธิพรหม** หรือ **พญาพรหมโวหาร** มีความศรัทธาเลื่อมใส ในพระสิงห์แผ่นดินองค์นี้มาก ได้ทำการสักการบูชาด้วยดอกไม้ ธูปเทียน เป็นประจำทุกวันไม่ เคยขาด นอกจากมีกิจจำเป็นต้องออกไปนอกวัดเท่านั้น คุณไพศาล แสนไชย ได้มีโอกาสพบกับ พญาพรหมโวหาร บนเทวโลก ท่านก็ขอฝากคำกล่าว (กลอนแบบล้านนา) มาเป็นเครื่องสักการบูชา พระสิงห์แผ่นดินองค์นี้

ประณมก่อน ขึ้นองค์ารพ นพน้อยเกล้า เกศแก้วเกศิ กราบพระมุนี ที่มีเขตห้อง อยู่สขขม้น อารามที่ต้อง กราบไหว้วันทา ได้กราบศีลแล้ว สุขใจนักหนา มีปัญญา ก็ดออกโลกกว้าง เจ้าพระองค์นี้ บ่ออุโผสร้าง แต่ข้าวันทาบ่อละ เมื่อใจหมองเหงา ก็ได้เป่ระวะ ท่วมแห่งห้องแดนคน พระเจ้าองค์นี้ผ่องบาสันสน มีหน้ากัมนน เหมือนเดือนแจ่มจ้า สุขใจได้ ทุกโลกแห่ลงหัว ปากันวันทา แซ่ขรื่อง ผู้ใดได้ไหว้ ก็ใจปลื้มน้อม ไปถึงแห่งห้อง เมืองบน ก็ถึงขั้นฟ้า ที่เวหาหน หวังขึ้นสูบน ขึ้นฟ้าแกห้อง

สิ้นสมัยของพญาพรหมโวหารแล้ว บ้านเมืองก็เปลี่ยนแปรไปบางครั้งก็รุ่งเรือง บางคราว ก็เสื่อมโทรม จนกระทั่งวัดสขขม้นได้ถูกยุบรวมเป็นวัดเจติยหลวง ในปัจจุบัน พระสิงห์องค์นี้ก็หายสาปสูญไปอีกครึ่งหนึ่งเป็นเวลาชยาวนาน การหายสาปสูญไปจากวัดใดครั้งนี้ ครอบักณธา ท่านไม่ได้เล่า รายละเอียดว่าใครนำไป และนำไปที่ไหนบ้าง ผลสุดท้ายก็ได้เข้ามาประดิษฐานอยู่ที่วัดสันป่าายหลวง สถานที่ทำการสร้างพระสิงห์องค์นี้ ทั้งนี้เป็นไปตามคำอธิษฐานของผู้สร้างพระว่า ต่อไปเป็นภายหน้า หากพระสิงห์องค์นี้ ไปตกอยู่ในสถานที่อันไม่สมควรประการใดก็ตาม ขออำนาจพระพุทธรูป พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ และเทพเทวดาทั้งหลายช่วยคลบนคลาให้พระองค์นี้ได้กลับมาประดิษฐาน อยู่ ณ สถานที่เดิม คือ วัดอาพัฒนารามไปไม่ว่าหลวง อันเป็นสถานที่สร้างพระ

เรื่องราวที่เล่ามาจากเทวโลกนี้ พญาพิงการท่านได้สั่งกำชับไพศาล มาว่าให้ติดตามไป พบปือองคำ หรือ นายพยนต์ จีคำฟู ผู้เป็นหัวหน้าออกความคิดริเริ่ม และออกแบบก่อสร้าง องค์พระทั้งหมดเสียก่อน เมื่อพบนายพยนต์แล้ว ให้นำนายพยนต์ ไปสักการบูชาพระนันทที่วัด สันป่าายหลวง แล้วจึงจะเปิดเผยเรื่องราวเหล่านี้ได้ คุณไพศาล และเจ้าฟ้าผู้เรียบเรียง ได้ร่วมกัน ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นครบถ้วนทุกประการ

พระรอดปลอดภัย

วัตถุประสงค์ในการสร้างพระรอดวัดสุริยาจารย์

การสร้างพระรอดของพระปลัดอินทร บัญญาวิศาลใน ในครั้งนี้ได้ตั้งความมุ่งหมายตามแบบฉบับที่เคยสร้างพระรอด ในสมัยของพระนางจามเทวีคือยึดความเมตตาเป็นที่ตั้งๆ มิได้มุ่งหวังอามิสใดๆ ทั้งสิ้น แม้ว่าภายในวัดจะมีการก่อสร้างหลายอย่าง เช่น ภูมิสงฆ์ ภูมิกรรมฐาน พระพุทธรูปใหญ่ 2 องค์ และระฆังขนาดใหญ่แต่สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ก็มีทุนพร้อมอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องหาทุนมาสมทบอีกแต่ประการใด

นับได้ว่าการสร้างพระรอดครั้งนี้ เป็นการให้ความสุข ความร่มเย็นแก่ชีวิตของศรัทธาพุทธชนทั้งหลาย นอกเหนือไปจากการให้ธรรม ซึ่งทางวัดสันนิษฐานว่าหลวงปู่ฝั้นอยู่แล้วเป็นประจำทุกวัน ดังนั้นศรัทธาพุทธชนวิฑูรย์ทุกคน ที่มีส่วนร่วมในการสร้างพระรอดครั้งนี้ จึงเท่ากับว่าได้สร้างมหากุศลอันกว้างใหญ่แผ่ไปทั่วสารทิศ ในรูปของวัดดุดรรณ คล้ายกับการแผ่เมตตาจิตของสาธุชน หลังจากการเจริญภาวนา ดังกันแล้ว นั่นเป็นการแผ่ไปในรูปของนามธรรม

ถึงอย่างไรก็ตามอิทธิอำนาจของพระรอดปลอดภัย อันเป็นชื่อมงคลนามนี้ จะอำนวยความสะดวกปลอดภัยพิบัติทั้งหลายตามวัตถุประสงค์ของผู้สร้างได้เต็มที่ ก็ต้องประกอบด้วยผู้ที่มีพระรอดปลอดภัยนี้ไว้ หมั่นกราบไหว้บูชา และที่สำคัญคือ ต้องดำรงตนอยู่ในกรอบของศีลธรรม จรรยาอันดีเคารพและยึดมั่นในวัตนะทั้งสามคือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ผู้เป็นพระสุปฏิปันโน คือ พระผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ เมื่อปฏิบัติได้ดั่งนี้ก็เท่ากับได้เสริมอำนาจอิทธิคุณของพระรอดปลอดภัยให้สูงขึ้น

นั่น...ขออิทธิอำนาจของพระรอดปลอดภัย จะบันดาลให้เกิดความสุข ความร่ำรวย ร่มเย็น ความสมหวังอันถูกต้องตามคลองธรรม แก่ผู้ที่มีไว้บูชา และด้วยอิทธิอำนาจอันนี้ ขอจงได้ปกป้องคุ้มครองบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรือง บรรดาปวงชนทั้งหลายก็ขอจงยึดมั่นในศีลธรรม และช่วยกันจรรโลงพระพุทธศาสนาไปบนแนวทางที่ถูกต้อง ให้ยืนยงคงอยู่ตราบนานแสนนานสาธุกาลเทอญ.

นโม...ขออิทธิอำนาจของพระรอดปลอดภัย จะบันดาลให้เกิดความสุข ความร่ำรวย ร่มเย็น ความสมหวังอันถูกต้องตามคลองธรรม แก่ผู้ที่มีไว้บูชา และด้วยอิทธิอำนาจอันนี้ ขอจงได้ปกป้องคุ้มครองบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรือง บรรดาปวงชนทั้งหลายก็ขอจงยึดมั่นในศีลธรรม และช่วยกันจรรโลงพระพุทธศาสนาไปบนแนวทางที่ถูกต้อง ให้ยืนยงคงอยู่ตราบนานแสนนานสาธุกาลเทอญ.

ประวัติพระรอด

คนส่วนมากเมื่อพูดถึงเมืองลำพูน มักจะเล่าสู่กันฟังถึงความวิจิตรสวยงามของพระธาตุหริภุญชัย อันตั้งเด่นตระหง่านเป็นศรีเมืองอยู่ท่ามกลางเมืองลำพูน และกล่าวถึงโบราณวัตถุอันมีอายุเก่าแก่นับเป็นพันปี เท่ากับอายุของนครหริภุญชัยหรือเมืองลำพูน ในปัจจุบัน เช่น พระเจดีย์วัดจามเทวี และปูชนียวัตถุพระแม่เจ้าจามเทวี ปฐมกษัตริย์ของหริภุญชัย ตลอดจนวัดวาอารามต่างๆ อีกหลายแห่ง ซึ่งล้วนแต่มีประวัติอันยาวนานคู่บ้านคู่เมือง

วัดที่รู้จักกันดีในบรรดาพุทธศาสนิกชนทั่วประเทศ เพราะเป็นที่บรรจุพระเครื่องสำคัญ อันเป็นที่รู้จัก และเป็นที่นิยมกันทั่วไปนับได้ว่าเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของเมืองลำพูนคือ **วัดพระคงฤๅษี** ซึ่งอยู่ทางทิศเหนือของตัวเมืองลำพูน เป็นที่ประดิษฐานบรรจุพระคง หรือเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า **พระลำพูนดำ** หรือ **ลำพูนแดง** แล้วแต่สีของพระ อีกวัดหนึ่งคือวัดมหาวัน ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของตัวเมืองลำพูน เป็นวัดที่ประดิษฐานบรรจุพระเครื่องสำคัญ ซึ่งเป็นที่นิยมและต้องการกันอย่างมากคือ **พระรอด** อิทธิภินิหารของพระรอดนี้เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางทั้งคนในเมืองลำพูน และคนทุกภาคทุกจังหวัดของประเทศไทย ต่างก็พยายามแสวงแสวงหาหาไว้บูชา พกพาติดตัว เพื่อพึ่งพิงอิทธิฤทธิ์ ให้แคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งหลายทั้งปวงอันอาจจะประสบเข้ากับตนเอง และด้วยอำนาจพระพุทธรูปคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ อันบรรจุไว้ในองค์พระรอดนี้ ได้ช่วยให้ผู้ที่บูชากราบไหว้อยู่เสมอ ให้แคล้วคลาดหลุดพ้นจากเหตุการณ์อันตรายได้โดยปลอดภัยราวกับปาฏิหาริย์ มานับครั้งไม่ถ้วน มีหลักฐานบุคคลที่ประสบเหตุการณ์ต่อที่จะสอบถามได้อ่อนนุ่มมาก

เหตุที่พระรอดเป็นพระเครื่องที่ทรงไว้ ซึ่งอิทธิปาฏิหาริย์อันใหญ่ยิ่งดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นเป็นเพราะ

1. ผู้สร้างพระรอด (รวมทั้งพระคง และพระสี) สร้างขึ้นมาด้วยจิตอันบริสุทธิ์ ประกอบด้วยเมตตาธรรมเป็นที่ตั้ง หวังให้บุคคลผู้มีวิรอบครอง และบูชาอยู่เป็นนิจ ได้รับความร่มเย็นเป็นสุข รอดพ้นจากอันตรายทั้งปวงที่จะมาเบียดเบียนชีวิต ทั้งนี้โดยไม่หวังผลเป็นอมิสใด ๆ ทั้งสิ้น
2. นอกจากจะมีไว้เพื่อปกป้องประชาชนแล้ว ท่านผู้สร้าง ยังมุ่งหวังเพื่อจะให้คุ้มครองบ้านเมือง ให้แคล้วคลาดปราศจากภัยอันตรายทั้งหลายทั้งปวง ดังนั้นการสร้างพระรอดจึงเน้นหนักในการข่มศัตรูทุกชนิด ตลอดจนการอธิษฐานจิตของผู้สร้างก็อธิษฐานไปในทางข่มศัตรู และอำนาจให้เกิดความแคล้วคลาด (รายละเอียดการสร้างพระรอด โปรดอ่านได้จากเรื่อง “เจ้าแม่หม่อนเล่า”)

3. ขั้นตอนการสร้าง แต่ละขั้นตอน ตั้งแต่การอธิฐานขอคืนมาสร้าง การบดิน การผสมดินกับวัน การเคารพและการอธิฐานพลังจิตประจุในองค์พระเป็นขั้นตอนสุดท้าย ส่วนกระทำด้วยความประณีต สะอาด บริสุทธิ์ ทั้งกาย วาจา ใจ ประกอบด้วยคณะผู้สร้างเป็นผู้มีจิต สะอาดบริสุทธิ์ มีสมาธิสมาบัติเป็นกำลังด้วยแล้ว จึงทำให้พระรอดที่สร้างขึ้น ดุลด้วยพลังดีเยี่ยม สามารถแปลงพลังได้ทุกเมื่อ เพื่อช่วยเหลือผู้ที่เคารพบูชา ให้หลุดรอดจากสถานการณ์อันตรายที่บังเกิดขึ้น

แต่พระรอดที่สร้างไว้ในสมัยพระนางเจ้าจามเทวีนั้น บัดนี้หาได้ยากยิ่งกว่าทอง เพราะเป็นพระที่นิยมกันมาก จึงเป็นพระที่มีค่าสูงมากเกินกำลังทรัพย์ของชาวบ้านชาวเมืองธรรมดาสามัญ จะเสาะแสวงหาหาไว้บูชาได้ ส่วนใหญ่พระรอดจึงมีอยู่กับผู้ที่มั่งคั่งด้วยทรัพย์สินเงินทอง บุคคลธรรมดาแม้เพียงได้พบเห็นกับวันเป็นบุญตาแล้ว

เหตุที่สร้างพระธาตุวัดสันป่าฝางหลวง

ในกาลปัจจุบันนี้ ถ้าเรามองสถานการณ์ทั่วไป ทั้งทางด้านการเมืองการเศรษฐกิจ การสังคม ตลอดจนทางด้านสุขภาพพลานามัยของปวงชนมนุษย์ชาติทั่วโลก อย่างพินิจพิจารณาแล้ว จะเห็นได้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่กล่าวมาแล้วนั้นเกิดความปั่นป่วนวุ่นวายหาความสงบสุขได้ยากขึ้นทุกที เราท่านทุกผู้ทุกคนที่เกิดมามีชีวิตร่วมอยู่ร่วมสมัยก็ย่อมได้รับผลกระทบด้วยกันทุกคนไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เพราะโลกปัจจุบันนี้ การสื่อสารติดต่อสามารถกระทำได้อย่างรวดเร็ว เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจุดไหนในโลกก็ย่อมส่งผลกระทบกระเทือนถึงกันได้อย่างรวดเร็วเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้าย เหตุการณ์เช่นนี้ นักวิชาการทางโลกต่างก็ให้เหตุผลกันไปต่างๆ นานา เช่นว่าเป็น การสมดุลทางธรรมชาติ ที่ต้องเกิดการทำลายล้างเพื่อรักษาสมดุลธรรมชาติไว้ จึงทำให้เกิดสงคราม เกิดภัยธรรมชาติต่างๆ เกิดภูมิภักษาภัย เช่น ขาดแคลนอาหาร โรคภัยหลายอย่างเกิดขึ้นมาเบียดเบียน นอกจากนี้อันตรายจากการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นต้นว่าอุบัติเหตุจากยานพาหนะ เครื่องจักรกลต่างๆ อาหารเป็นพิษ มลภาวะในอากาศหรืออากาศเป็นพิษ การประทุรร้ายต่อกัน เพื่อแย่งชิงผลประโยชน์เป็นต้น นักวิชาการหลายท่านก็เสนอวิธีแก้ไขสถานการณ์เหล่านี้มากมายหลายวิธีตามความคิดเห็นของแต่ละคน แต่เหตุการณ์เช่นนี้ก็ยังคงเกิดขึ้น และดูเหมือนว่าจะเพิ่มปริมาณมากขึ้นกว่าเดิมด้วยซ้ำไป ไม่มีที่ท่าว่าจะลดน้อยลง

ทุกข์, ภัย, โรค ทั้งหลายที่กล่าวมาแล้ว ถ้ามองในแง่ของชาวพุทธตามพุทธวจนะที่ ครุสัไว้ว่า

กัมมัสสะโกมมมะเท	เราเป็นผู้มีกรรมเป็นของตน
กัมมะทายาโท	เราเป็นทายาทผู้รับผลกระทบ
กัมมะโยนิ	เราเป็นผู้มีกรรมเป็นกำเนิด
กัมมะพันธุ	เราเป็นผู้มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์
กัมมะปะฏิสะระโณ	เราเป็นผู้มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย
ยังกัมมัง กะวิสสามิ	เรากระทำกรรมอันใดไว้
กัลยาณังวา ปาปะกังวา	ดีหรือชั่วก็ตาม
คัสสะทายาโท ภะวิสสามิ	เราจะต้องได้รับผลของกรรมนั้น

เรายอมเข้าใจว่าทุกอย่างที่บังเกิดขึ้นนั้น เนื่องมาจากกรรมเป็นเหตุ การที่เราเกิดมาในยุคสมัยที่เดือดร้อน รุนแรงและจำเป็นต้องได้รับผลคือ ความไม่สงบสุขร่วมกับชาวโลก ทั้งมวลก็ต้องเนื่องมาจาก ผลกรรมที่เราสร้างสมมาแล้วตั้งแต่อดีตอันยาวไกล แม้ในปัจจุบันนี้หลายท่านได้พยายามจัดเกลาจิตใจ ยกระดับจิตใจของตัวเองให้สูงขึ้นสู่ความเป็นอารยะชน และอริยะบุคคลเป็นที่สุด ด้วยการยึดมั่นอยู่ในศีลและอภัยธรรมเป็นแสงสว่างส่องนำทางดำเนินชีวิต ขจัดความโลภ โกรธ หลง ให้น้อยลงๆ ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ทั้งแก่คนและผู้อื่น ในทางตรงกันข้ามกลับพยายามสร้างกุศลผลบุญให้มากยิ่งขึ้น เพื่อความสุขสงบ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ และเมื่อแผ่กระแสแห่งความร่มเย็นนั้นไปให้แก่บุคคล อิดา ญาติ มิตร ตลอดจนสรรพสัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ ให้ได้รับความร่มเย็นนี้ด้วย

แต่กระแสแห่งเมตตาธรรมที่บรรดาอารยะชนและ อริยะบุคคลทั้งหลายแผ่กระจายออกไปนี้ ก็ไม่อาจต่อต้าน กระแสดำมืดของกิเลสที่สร้างความปั่นป่วนได้ เพราะกระแสแห่งความร่มเย็นนี้ มีน้อยกว่ากระแสแห่งความร้อนรน หรือถ้าจะพูดตามประสาชาวโลก ก็คือคนในโลกปัจจุบันนี้ คนที่มีศีลธรรมมีน้อยกว่าคนที่ยังหนาแน่นด้วยกิเลสไม่คำนึงถึงศีลธรรม ถึงอย่างไรก็ตามพลังอำนาจแห่งเมตตาธรรมของท่านผู้บำเพ็ญจิต จนเกิดกำลังกล้าแข็งก็ยังคงมีอยู่ และท่านเหล่านั้นก็เป็นพระภิกษุ ในพระบวรพุทธศาสนา ที่เพ่งเพียรประพฤติปฏิบัติธรรมชำระจิตใจให้ สะอาด สงบ และสว่าง ตลอดจนอุพพรมของท่าน บางองค์กับชาวปฏิบัติมาตั้งแต่เป็นสามเณร ติดต่อกับเรื่อยมาจนเป็นพระภิกษุ ที่มากด้วยพระพนาและมากด้วยพลังจิต พระอุปนิสัยในเหล่านั้นยังคงมีอยู่หลายองค์ พอที่จะขอเมตตา ฟังฟังท่านได้ เพื่อบรรเทาความทุกข์เป็นการเฉพาะตัวของผู้ที่เคารพเลื่อมใส

วิธีการที่จะรับกระแสพลังเหล่านี้ ก็โดยการขอความเมตตาจากพระคุณท่าน แผ่พลังลง ประจุไว้ในวิคฤธาตุ และวิคฤธาตุนั้นก็ดั่งบริสุทธ์และทรงคุณค่าในตัวของมันเอง เป็นเสริมพลังให้ กล้าแข็งยิ่งขึ้น วิธีการเช่นนี้ได้มีมาแล้วนับเวลาเป็นพันปี ตั้งแต่สมัยของพระแม่เจ้าจามเทวี นั่นคือการสร้างพระเครื่องบูชาองค์เล็ก ๆ เพื่อสะดวกในการพกพาติดตัวไปไว้ที่ทุกสถานที่คือ พระรอด พระคง พระลือ

แต่พระเครื่องที่สร้างในสมัยพระนางจามเทวีนั้น บัดนี้เป็นของหายาก บุคคลธรรมดาไม่มีโอกาสจะได้ไว้ในครอบครองบูชา พระอาจารย์อินทร ปิฎกวิปัสสนา เจ้าอาวาสวัดสามปาย่างหลวง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นพระกรรมฐานองค์หนึ่ง ผู้มีจิตอันเปี่ยมล้นด้วยเมตตาต่อสัตว์โลก ทุกหมู่ทุกเหล่า จึงได้ปรารถนาและดำริการสร้างพระรอดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง แก่คณะปฏิบัติธรรมที่วัดสันปาย่างหลวง ทั้งพระ เณรและภิกษุสงฆ์ชายหญิง ทุกคนก็เห็นด้วยและร่วมอนุโมทนาในการสร้างพระรอด ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างบุญ สร้างกุศลแผ่แผ่แก่สรรพสัตว์ ให้ดำรงชีวิตอยู่อย่างผาสุกและแคล้วคลาดจากอันตรายทั้งหลายที่จะเข้ามากระทบรบกวน และพร้อมที่จะอุทิศร่างกาย แรงใจ และกำลังทรัพย์ เพื่อร่วมกองบุญครั้งนี้โดยไม่ได้มุ่งหวังผลประโยชน์ตอบแทนในรูปอามิสใด ๆ ทั้งสิ้น

เหตุการณ์โมหะวิจรรย์

ในระหว่างที่ทางคณะผู้จัดสร้างพระรอด กำลังดำเนินงานกันอยู่ที่นี่ คุณไพศาล แสนไชย ผู้สามารถติดต่อกับเทวโลก และนรกโลก ทำหน้าที่ทูตจากเทวโลกและนรกโลกมาเป็นเวลานานแล้ว ได้นำข่าวจากเทวโลกมาแจ้งให้แก่พระอาจารย์อินทร์วราสารสร้างพระรอดครั้งนี้ทางพระสงฆ์ที่อยู่บนเทวโลก ท่านก็ได้ทราบแล้วและทุกท่านที่ทราบเช่น ท่านครูบาคันธา คันทาโล ครูบาศรีวิชัย หลวงพ่อโสภาสี ก็พร้อมอนุโมทนา ในเจตนารมณ์อันเป็นบุญเป็นกุศลนี้ และแจ้งด้วยว่าในวันพุทธาภิเษกพระนั้น ทุกท่านก็จะลงมาร่วมด้วยพร้อมกับสงฆ์อีกหลายรูปที่อยู่บนเทวโลก ในโอกาสที่ท่านครูบาคันธาคันทาโล ส่งมาว่าขอให้สาธุเจ้าอินทร์ ไปบอกกล่าวแก่เทวดาผู้รักษา คอยไซ และขอคืนที่คอยไซร่วมผสม ทำพระรอดด้วย เพราะเทวดาท่านนั้นในอดีตสมัยพระนางจามเทวีท่านชื่อ ขุนเจ้าคำบุญ เคยร่วมสร้างพระรอดโดยเป็นเจ้าพิธีในการทำทุกชั้นตอน ส่วนท่านพญาพิงคราช ก็ถ้าจับมาราย่าอ้อมเภาว่านเพชร หลีกมาผสมด้วย จะทำให้พระรอดนี้มีอิทธิทางแคล้วคลาด หลีกพ้นจากอันตราย หลวงพ่อโสภาสี ได้ขอให้ครูบาคันธา นำท่านไปพบกับหลวงปู่บุญ หรือพระพุทธรักษาวิเศษ วิกกลางบางแก้ว อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นอาจารย์ของท่านเมื่อยังทรงสังฆารอยู่ในมณฑลโลก แต่ขณะนี้ได้มาสถิตอยู่บนพรหมโลก ท่านมีความรู้เรื่องการสร้างพระเครื่องดีมาก เมื่อพบกันแล้ว โดยไม่ต้องแจ้งความจำนง หลวงปู่ก็กล่าวออกมาทันทีที่คณะของครูบาคันธา ไปถึงว่า “เออ...ดีแล้ว ที่สาธุเจ้าอินทร์ คิดสร้างพระรอดไว้คุ้มครอง คนมีศีลธรรมและบ้านเมือง หลวงปู่ขออนุโมทนาด้วย ถ้าจะให้ดียิ่งขึ้นขอบอกให้สาธุเจ้าอินทร์ นำส่วนผสมที่หลวงปู่เคยทำมาเข้าร่วมผสมด้วยจะดียิ่งขึ้น เพราะนอกจากจะมีอิทธิแล้วยังเป็นยาด้วย ถ้าได้รับพิษสารพัดอย่างเช่น อาหารเป็นพิษ อากาศเป็นพิษ พิษจากสัตว์เป็นคันหัว ภูมิแพ้ ไข้หวัด คัดจมูก หรือสัตว์อื่นใดก็ตามให้นำพระนี้มาอธิษฐาน ขอบุญบารมีจากคุณพระและนำพระลงแช่น้ำ น้ำนั้นจะเป็นยาขับพิษให้ผู้ที่ได้รับพิษดื่ม พิษนั้นก็จะหายไป หลวงปู่เคยทำมาแล้วได้ผลดียิ่งนัก พระที่หลวงปู่ทำนั้นเรียกว่า “พระผงวาสนาจีนตามณี” ใครมีไว้จะอายุยืน ส่วนผสมพระ มีดังนี้

คอกกลาด คอกจันทร์ เกสรพูนบัน เปราะหอม ก่ายาน ไกรสุบ ไกรเขมา ทองน้ำประสาน เปลือกกุ้งชลธาร กุ้งเขมาเท่ากัน

ผสมแล้วบด พินเสน ชมด น้ำผึ้งรวงวัน น้ำมันมะพร้าว น้ำมะเจือ ขึ้นคั้น ผสมเข้าด้วยกัน ทุกคนจะงงัน เป็นพระรอดปลอดภัย

แล้วให้ผสมด้วยของหอมอีกชนิดหนึ่งคือ กฤษณา

ส่วนผสมทุกอย่างตามที่หลวงปู่บุญ ท่านเมตตาบอกมานี้ ท่านพระอาจารย์อินทร ได้เสาะแสวงหาตามครบทุกอย่าง แม้จะต้องซื้อหามา ด้วยราคาแพง โดยเฉพาะของหายากเช่น ชะมด และกฤษณา ของบางอย่าง ที่ยังไม่เคยรู้จักมาก่อนเป็นคันทว่า ดอกคัลลาด กำยาน และโกฐต่าง ๆ ที่ต้องสอบถามท่านผู้รู้ ทั้งนี้เพราะหลวงปู่ท่านไม่ยอมอธิบายรายละเอียดอะไรเพิ่มเติมให้ไปเสาะหากัน เองเอง ท่านว่าถ้าบอกให้ มันจะง่ายเกินไป แต่ท่านประสงค์แห่งกุศลกรรมจึงทำให้การแสวงหาของเหล่านี้ เป็นไปโดยไม่ยากนัก

นอกจากส่วนผสมที่กล่าวมาแล้ว ท่านพระอาจารย์อินทร ยังได้นำเอาเชื้อเหล็กไหล ซึ่งได้มาจากถ้ำ เขาประโทณ อําเภอนิคมัย จังหวัดอุดรดิษฐ์ เมื่อคราวออกอุทิศไปทางใต้ และผงอิทธิเจจากพระตัมภีร์เก่าอีกจำนวนหนึ่ง นำมาบดผสมเข้าด้วยกัน รวมทั้งว่านศักดิ์สิทธิ์อีกหลายอย่างซึ่งมีคุณวิเศษแตกต่างกันไป บางชนิดก็มีคุณวิเศษในทางคงกระพัน บางชนิดก็มีคุณวิเศษในทางแก้ตัวกลาง บางชนิดก็มีคุณวิเศษในทางเมตตามหานิยม และบางชนิดก็มีสรรพคุณเป็นยา

เริ่มดำริในงาน

การดำเนินการสร้างพระรอดในครั้งนี้ พระอาจารย์อินท ปัญญาวีรพัฒโน และบรรดาผู้ร่วมงานได้ตกลงจะปฏิบัติตามแบบฉบับเดิมของพระแม่เจ้าจามเทวีได้ปฏิบัติตามา ซึ่งองค์พระแม่เจ้าได้เล่าเรื่องการสร้างพระรอด พระคง พระลือ อย่างละเอียดผ่านคุณโพสสา แสนไชย และได้จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มเรื่อง “เจ้าแม่หม่อนเล่า” เรียบร้อยแล้ว ในการสร้างครั้งนี้ เจ้าแม่หม่อนหรือพระนางเจ้าจามเทวี ก็ขออุโมทนาด้วยและสั่งว่าการทำงานนั้นมั่นคงนอกจากใส่สัมปตแล้ว ให้ใส่ดอกคาลงไปด้วยให้นั่นคนดีมีศีลเหมือนทองคำ การพุทธาภิเษกก็ให้ทำตามแบบเดิมคือ นำศาสตราวุธทุกชนิดมาข่มด้วย ในวันพุทธาภิเษกวันเริ่มต้นและวันสุดท้ายแม่หม่อนก็จะไปร่วมอุโมทนาและขอให้สาธุเจ้าอินทไปนิมนต์ครูบาสุจินดา วัดม่วงชุม อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย มาร่วมด้วยให้ได้เพราะเป็นพระสัพพัญญงค์หนึ่ง ดอกไม้ที่จะนำมาโรยคลุมพระรอด อย่างข้าวตอก ดอกทูล และดอกมะลิ

ในวันที่ 2 ธันวาคม 2532 พระอาจารย์อินท ได้นำคณะทั้งชายหญิง ไปจุดเอาดินที่สำนักปฏิบัติธรรมแม่อนมะหิน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นที่ที่พระนางจามเทวีได้เคยนำเอาดินที่นี้มาสร้างพระรอด ในสมัยของพระนาง การจุดเอาดินก็ได้ทำพิธีขอคืนจากแม่พระธรณี และเทพยดาทั้งหลายที่ปกปักษ์รักษาสถานที่นั้นก่อน แล้วเลือกจุดเอาดินที่ห่างไกลผู้คนไม่มีผู้ใดมาเหยียบย่ำทำลายปรก เมื่อได้ดินขึ้นมาแล้วก็ประพรมด้วยน้ำสุคนธรส อันสะอาด หอมหวล แล้วจึงนำมาบดให้ละเอียด

วันที่ 4 ธันวาคม 2532 ได้ไปจุดเอาดินที่ดอยโซ อันเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์แห่งหนึ่งของเมืองลำพูน ตามคำแนะนำของครูบาทิณสา ศิณฮาโล การจุดนำดินก็ได้ประกอบพิธีกรรมตามคำแนะนำและพิธีกรรมตามที่กล่าวมาแล้วทุกขั้นตอน

นอกจากดินทั้งสองแห่งนี้แล้ว ยังได้นำดินจากฝั่งแม่น้ำกวง ที่ไหลผ่านตัวเมืองลำพูนมาเป็นส่วนผสม เพื่อให้ได้เนื้อดินที่เหนียว แข็งแรง พนทานต่อการหักเปราะ และเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของเมืองลำพูนด้วย นอกจากนี้ยังมีดินจากสี่เหลี่ยมสถาน 4 แห่ง คือ ที่ประตูดี ศรีสุ ที่แสดงปฐมเทศนาและปรินิพพาน ซึ่งมีผู้นำมาร่วมในการสร้างพระเจ้าผสมด้วย

สำหรับน้ำที่นำมาหมักแช่ดิน และทำน้ำพระพุทธมนต์ ได้นำน้ำมาจากยอดคอดอยชะม้อ ซึ่งถือกันว่าเป็นน้ำทิพย์ที่ใช้สำหรับสงองค์พระบรมธาตุทวิภูษชัยเป็นประจำทุกปี และเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์แห่งหนึ่ง ที่ต้องนำไปเข้าร่วมในราชพิธีมูลอภิเษก ในพระบรมมหาราชวัง เป็นประจำทุกรัชกาลแห่งราชวงศ์จักรี

การไปจุดดินและนําน้ำทิพย์ ลงมาจากคอยชะม้อนี่ ทุกครั้งท่านพระอาจารย์อินทร ได้นำคณะไปด้วยตัวเอง แม้ว่าจะเหน็ดเหนื่อยเมื่อไหร่ เพราะต้องไต่บันจั้นคอย โดยเฉพาะที่คอยไข คณะทั้งหมดต้องขึ้นไปทีวัดบนคอยแล้วไต่บันจั้นคอยสูงหลังวัด พอสุดยอดคอยแล้ว ต้องเดินไปตาม ไหล่คอย เพื่อไปนำเอาดิน 3 จุดคือ

1. ที่วัดเก่าซึ่งคงเหลือแค่ซากโบสถ์ และวิหาร อยู่บนที่ราบหลังคอย
2. ดินที่จอมหิน 7 จอม ณ ที่จอมหินแห่งนี้ได้เคยมีผู้พยายามระเบิดเพื่อเอาหิน แต่ก็ไม่สำเร็จ เพราะทุกครั้งที่ถูกชนวน ไฟจากชนวนจะดับก่อนจะลามไปถึงดินระเบิด
3. ที่ถ้ำคอยไข ซึ่งอยู่ห่างจากวัดร้างไปตามสันคอยอีกประมาณ 1 กิโลเมตร แล้วจึงลง จากคอยอันเป็นทางลาดชันมาก ต้องเกาะเหนี่ยวกิ่งไม้ลงมาด้วยความระมัดระวัง

ส่วนการขึ้นคอยชะม้อนั้นเป็นคอยที่สูงชัน ต้องเดินทางเท้าตั้งแต่ตีนคอย สักเกาะไป ตามทางเดินเล็ก ๆ ไต่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ยิ่งสูงขึ้นไปถึงชันมากขึ้น จึงต้องปีนป่ายตามหน้าผา ด้วยการ เกาะเหนี่ยวต้นไม้ทั้งข้างขึ้นและข้างลงโดยเฉพาะคอนลงมานั้นทุกคนต้องเพิ่มน้ำหนักตัวด้วยการนำถังบ้าง ถังพลาสติกบ้าง ซึ่งบรรจุน้ำแล้วลงมาด้วย ที่มีอนมะหินอำเภอปางานนั้น ยิ่งจะเหน็ดเหนื่อยก็กันว่า น้อยกว่าคอยไข และคอยชะม้อ เพราะเป็นคอยที่ไต่สูงมากเท่าคอยไข และคอยชะม้อ

เมื่อได้ดินและน้ำมาพร้อมกับความต้องการแล้ว ก็เริ่มรดด้วยเครื่องบดยาขนาดสองลิตรบด ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จาก คุณชุม ประเด็จพงษ์ ให้ทางวัดยืมมาใช้งานนี้

การอธิษฐานจิตแผ่เมตตาให้แก่แบบพิมพ์พระ

แบบพิมพ์พระรอนี้ ได้จ้างผู้ที่มีความรู้เรื่องพระรอดและเคยแกะต้นแบบพระรอดมาแล้วจนชำนาญ เป็นผู้แกะต้นแบบและจัดพิมพ์พระให้ แต่ก่อนที่จะนำแบบพิมพ์พระทั้งหมดมาทำการพิมพ์พระ ท่านพระอาจารย์อินทร ได้นำเอาแบบพิมพ์เหล่านั้น ไปขอความเมตตาจากครูบาสังฆะที่มากด้วยพรญา และเปี่ยมด้วยบารมีธรรมช่วยแผ่พลังจิตอธิฐาน เพื่อให้พระรอดทุกองค์ที่กดออกจากแบบพิมพ์นั้น ทรงไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ ครูบาสังฆะที่พระอาจารย์อินทรได้ไปขอความเมตตาจากพระคุณท่านคือ

1. ครูบาอินตา อินทปัญโญ วัดห้วยไซ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
2. ครูบาอินแก้ว วัดวาลุการาม (ป่าแวง) อำเภอค้อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
3. ครูบาคำตัน อารามค้อย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
4. พระครูวรุณมิตฺต (ครูบาอินทร์) วัดฟ้าหั่ง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

แล้วได้ฝากแบบพิมพ์ทั้งหมดนั้น ไว้กับท่านครูบาอินทร์เป็นเวลา 5 วัน กับ 5 คืน เพื่อขอรับบารมีจากครูบา

การกวดพิมพ์พระ

พระอรชวัดสันป่ายางหลวงนี้ ได้ถูกขโมยมือกตพิมพ์พระตามแบบโหราจารย์ภาคเหนือ ในวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2532 ตรงกับวันศุกร์ ขึ้น 11 ค่ำ เดือน 3 เหนือ ยามเช้าพระเถรในวัดสันป่ายางหลวงและคณะศรัทธาผู้ร่วมสร้างพระรอด ได้ช่วยกันนำวัดมุงงคงทุกอย่าง ที่ต้องใช้ในการกตพิมพ์พระรอด เช่น ดินผสม ผงยา และผงว่าน ที่จะนำมาคลุกดินอีกครั้งหนึ่งก่อนการกตพิมพ์พระ น้าทิพย์ที่นำมาผสมดินให้อ่อนนุ่ม ทั้งหมดได้นำมารวมไว้กองพระอุโบสถ แล้ววางรูปพระเกจิอาจารย์สำคัญๆ อันเป็นที่รู้จักและเคารพสักการะของพุทธศาสนิกชนทั่วประเทศไว้รอบๆ กองวัดมุงงคงนั้นๆ เพื่ออธิษฐานขอความเมตตาจากพระคุณท่าน ช่วยแผ่พลังบารมีมาปกป้องคุ้มครองพร้อมกันร่วมประจุพลังลงในวัดมุงงคงนั้นด้วย พระสงฆ์ภายในวัดสันป่ายางหลวง อันมีพระอาจารย์อินทร ปัญญาวิฑฒโน เจ้าอาวาสเป็นประธาน ได้ร่วมกันสวดชยันโต ประพรมน้าทิพย์ ซึ่งนำมาทำน้ำพระพุทธรูปนั้นลงไปตามวัดมุงงคงเสร็จแล้ว จึงลงมือกตพิมพ์พระ โดยพระอาจารย์อินทร เวินประเคิมเป็นองค์แรกพิมพ์ลงองค์ทุกๆ พิมพ์ การสร้างพระครั้งนี้ ท่านพระอาจารย์อินทร ได้ตั้งใจไว้ว่าจะทำให้ได้ แปรเหมือนสีพันองค์ เท่ากับจำนวนพระธรรมจรรย์ และเท่ากับจำนวนที่พระนางจามเทวีได้เคยสร้างไว้เป็นครั้งแรก

การเผาพระอรหันต์

วันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2532 ตรงกับวันพุธขึ้น 1 ค่ำ เดือน 4 เหนือ เป็นวันอุกฤษีตามโหราจารย์ทางภาคเหนือ จึงได้ทำพิธีเผาพระอรหันต์ภายในวัดสันป่าเยี่ยงหลวง ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของพระประธานในโบสถ์ อันเป็นที่มงคลรอบๆ เคาเผาก็จัดราชวัตรบิณฑิกรธเป็นปริมณฑลพินที่นำมาใช้เผาพระอรหันต์ครั้งนี้ ก็คงใช้ไม้รูกฟักตามแบบอย่างที่พระนางจามเทวีเคยใช้และเพิ่มเดิมด้วยไม้สะบันงาหลวง (กระดังงาหลวง) ไม้สะบันงาหลวงนี้ ทางล้านนาโบราณถือว่าเป็นของสูงและใช้เฉพาะงานเผาสังขารร่างครูบาสังฆะสำคัญที่มรณภาพไปแล้วเท่านั้น

ก่อนที่จะจุดไฟ ได้ทำการวางดอกไม้ธูปเทียนบอกกล่าวแม่พระธรณีและเทพเทวดา พระสงฆ์สวดชัยมงคลคาถา เพื่อขอให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างสะดวกราบรื่น ธูปธูปเสร็จหลายอย่างมาแล้วทานและทำพิธีขอขมาต่อพระที่จะทำการเผา เพื่อให้องค์พระมีความแข็งแรง ทนทานต่อการสัมผัสถูกต้องตลอดจนทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศ เพื่อเป็นสมบัติของบ้านเมืองไปตราบนานแสนนาน ด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์นี้ขอให้คณะผู้จัดสร้างอันมีพระอาจารย์อินทร ปัญญาวิฑฒโน เป็นประธาน จงอย่าได้มีโทษทัณฑ์แก่ประการใด

เมื่อพิธีการทั้งหลายได้กระทำจบสิ้นแล้ว พระสงฆ์สวดชัยมงคลคาถา พระอาจารย์อินทร ปัญญาวิฑฒโน เริ่มจุดไฟเผาพระ การเผาพระอรหันต์นี้ใช้เวลาทำการเผา 1 วัน กับ 1 คืน คัดต่อกันแล้วปล่อยทิ้งไว้ให้ความร้อนลดลงจนจับต้องได้ จึงจะนำไปเจ้าพิธีกรรมตามจีนคอนค่อไป คือการอาบน้ำว่านยาให้แก่องค์พระ

การอาบว่านยา

การอาบว่านยาเริ่มตั้งแต่วันที่ 28 ธันวาคม 2532 ไปจนถึงวันที่ 5 มกราคม 2533 รวมเวลา 9 วัน เริ่มด้วยพิธีการด้วยการเทศน์หนึ่งกัณฑ์ พระสงฆ์สวดชัยมงคลคาถา อุบาสกพิธีกรรมร่วมกับพระเถระ ช่วยกันนำพระลงอาบแช่น้ำว่านยา เป็นเวลาพอสมควร ให้เนื้อพระดูดซับเอาน้ำว่านยาไว้ แล้วนำขึ้นผึ่งบนแท่นที่ปูลาดด้วยผ้าเหลืองภายในบริเวณศาล พระสงฆ์สวดชยันโต แล้วกลืนหีบด้วยดอกไม้ธูปเทียนมนต์ ประพรมด้วยน้ำมัน น้ำอบน้ำหอม ทำพิธีเช่นนี้ติดต่อกันทุกเช้าเวลา 09.09 น. เป็นต้นไป จนถึงวันครบกำหนดคือวันที่ 5 มกราคม 2533 และในตอนกลางคืนทุกคืน ได้รวมพระรอดกองไว้ แล้วพระสงฆ์ภายในวัด สวดชัยมงคลคาถาเป็นประจำจนเสร็จพิธีอาบว่านยา

หลังจากนั้นวันสุดท้ายคือ วันที่ 5 มกราคม 2533 ได้นำพระรอดทั้งหมดมาประพรมและคลุกด้วยน้ำมันมนต์ อันประกอบด้วยน้ำมันงา, น้ำมันจันทร์ น้ำมันมะพร้าว, น้ำมันมะกอก, น้ำมันละหุ่ง, น้ำมันห้อม, ฆมด, ผงจันทร์เทศ และกฤษณา น้ำมันนี้ได้เก็บไว้ในโถสแตนเลส และทำพิธีสวดด้วยธรรมจักร ทุกวันพระตลอดพรรษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 จนกระทั่งเนื้อพระดูดซับเอาน้ำมันมนต์ฉ่ำทั่วองค์พระแล้ว จึงนำออกผึ่งให้แห้ง พอพระรอดทั้งหมดแห้งพอดี ก็ถ่าเลียงเข้าสู่บริเวณพิธีที่จะทำพิธีอธิษฐานจิตแผ่เมตตาต่อไป

การอธิษฐานจิตแผ่เมตตา

เมื่อขึ้นคอนทั้งหลายผ่านพ้นไป และได้สำเร็จเป็นองค์พระคณาที่ต้องการแล้ว พิธีสำคัญ อื่นคือพิธีพุทธภิเษก หรือการอธิษฐานจิตแผ่เมตตาประจุไว้ในองค์พระ สถานที่ประกอบพิธีได้จัดให้มีการประกอบพิธีกรรมภายในโบสถ์ วัดสันป่าขางหลวง ด้วยเห็นว่า โบสถ์นั้น เป็นสถานที่ของสงฆ์โดยเฉพาะการทำพิธีกรรมของสงฆ์ เช่น การอุปสมบท การปลงอาบัติ ฟังพระปาฏิโมกข์ ก็ทำได้เฉพาะในโบสถ์เท่านั้น ดังนั้น โบสถ์จึงเป็นสถานที่เหมาะสมที่สุดสำหรับประกอบพิธีกรรมและมณฑล

การจัดสถานที่ได้จัดเอาบรรดาเสนาบดีราชครูทุกชนิดเท่าที่จะจัดหาได้ บางอย่างต้องใช้ของสมมุติแทนสิ่งที่มีพิพทั้งหมด เช่น บรรดาอาพาธทั้งหลาย ที่ชาวนาใช้กัน สัตว์มีพิพ และคูราย เช่น รูปพิพ ตะเจียน ตะขบ ฯลฯ เสือ สิงห์โต กระต๊อง ควายป่า ช้าง ฯลฯ สัตว์ร้ายเหล่านี้ต้องใช้ของประดิษฐ์แทนของจริง ของทั้งหมดจัดนำมาเพื่อข่มพิพร้ายโดยจิตดวงไว้ได้แทนที่วางพระแล้วปูทับด้วยผ้าขาว ไร้ยักษ์ด้วยดอกไม้อันมีดอกพุด ดอกมะลิ และดอกไม้หอมอื่นๆ อีกมาก หมายถึงการลดความเลวร้ายลงและเปลี่ยนจากร้ายให้กลายเป็นดีในที่สุด ขึ้นบนเป็นชั้นที่จิตวางพระรอดที่จะนำมาเจ้พิธีอธิษฐานจิตแผ่เมตตา ปูลาดด้วยผ้าขาวแล้วจึงวางเกลี่ยพระลงบนชั้นนั้น ประพรมด้วยน้ำอบ น้ำหอมจนทั่วกองพระ แล้วปูทับด้วยผ้าขาวอีกชั้นหนึ่ง ขึ้นบนสุดก็โรยด้วยดอกไม้อันเป็นมงคล และมีกลิ่นหอม การโรยดอกไม้บนชั้นนี้ ให้โรยทับขึ้นไปทุกชั้น ตลอดระยะเวลา 9 คืน

พิธีสำคัญนี้ได้ฤกษ์เริ่มพิธีในวันที่ 6 มกราคม 2533 ตรงกับวันเสาร์ขึ้น 14 ค่ำ เดือน 4 เหนือ ไปจนถึงวันที่ 14 มกราคม 2533 พิธีเริ่มตั้งแต่เวลา 19.00 น. ไปจนถึงเที่ยงคืนไปแล้ว ก็ยังคงเปิดโบสถ์จุดเทียนชัยไว้ แล้วกล่าวอัญเชิญเทพเทวาทั้งหลาย และพระสงฆ์จากพรหมโลก เทวโลก ขอให้มาร่วมแผ่เมตตาและอนุโมทนาในกองกุศลนี้ด้วย พิธีกรรมนี้ทำติดต่อกันไปรวมเวลาได้ 9 คืน ในพิธีอธิษฐานจิตครั้งนี้ ทางวัดได้นำพระพุทธรูปขนาดหน้าตักกว้าง 9 นิ้ว จำนวน 205 องค์ พระพุทธรูปใหญ่ปางสมาธิ ขนาดหน้าตักกว้าง 69 นิ้ว 1 องค์ พระพุทธรูปยืนปางห้ามมารสูง 4 ศอก 1 องค์ พระพุทธรูปปางประทานพรแบบอินเดีย ขนาดหน้าตักกว้าง 39 นิ้ว 2 องค์ เข้าร่วมพิธีด้วย

พระเกจิอาจารย์หรือครูบาสังฆะ ที่นิมนต์มาร่วมในพิธีอธิษฐานจิตครั้งนี้ทั้งหมด 32 รูป ส่วนมากจะมีอายุ 70 พรรษาขึ้นไป และได้บำเพ็ญจิตภาวนาส่งสมาธิมาตลอด แม้บางองค์จะมีอายุพรรษาน้อยกว่านั้น แต่ก็เป็นที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ และสั่งสมบุญบารมีด้วยการบำเพ็ญจิตเรื่อยมาไม่ขาดสาย นับได้ว่าเป็นบุญอย่างยิ่งของคณะผู้ดำเนินการสร้างพระ ที่ได้รับความเมตตาอย่างสูงจากพระคุณเจ้าทุกรูป บางองค์แม้จะสูงอายุสังขารร่วงโรยกายก็ทรุดโทรม คามปกติไม่รับนิมนต์ไปที่ไหนไกลๆ แต่ก็ยินดีมาร่วมพิธีกรรมครั้งนี้โดยเฉพาะ

**หมายเหตุเหตุการณ์พิธีอธิษฐานจิตแม่เมตตา ประจุพลึง
พระอดิปลัฏฐิ์ พระพุทธรูปบูชา**

วันที่ 6 ถึง 14 มกราคม พ.ศ. 2533 รวม 9 คืน

เวลา 20.09 น. อุบาสกพิธีกรรม ไหว้พระ สมาทานศีล

เวลา 20.29 น. พระสงฆ์ 9 รูป เจริญพระพุทธมนต์

เวลา 21.09 น. พระเถระขึ้นนั่งอาสนะ อุบาสกพิธีกรรมสั่นฆ้องชัย 9 ครั้ง
พระสงฆ์มหาเถระเริ่มแม่เมตตา ประจุพลึง

การแม่เมตตาแบ่งเป็นคืนละ 3 วาระ วาระหนึ่งใช้เวลา 1 ชั่วโมง แล้วหยุดพักจนถึง
เวลาประมาณ 24.00 น. เป็นเสร็จพิธีในแต่ละคืน

หลังจาก 24.00 น. ไปแล้ว พระอาจารย์อินทร เจ้าอาวาส จุดเทียนชัยอีกครั้งหนึ่ง
แล้วกล่าวอัญเชิญเทพเทวดา ตลอดจนพระสงฆ์จากพรหมโลก เทวโลก ขอให้มาร่วมแม่เมตตา
ประจุพลึง พระรอดปลอดภัยและพระพุทธรูปบูชา แล้วเปิดโคมสี่สถานประกอบพิธีกรรมไว้ตลอดคืน

สำหรับคืนวันที่ 6 มกราคม 2533 ซึ่งเป็นคืนแรกหลังจาก อุบาสกพิธีกรรมไหว้พระ
สมาทานศีลแล้ว พระมหาเจติยารักษ์ วัดพระธาตุทิวธงชัยรวมหาวีหาร ได้แสดงธรรม
“ไชยะสังคะพะ” เพื่อเป็นมงคลในพิธีกรรมและขจัดปัดเป่าสิ่งเลวร้ายทั้งหลายมิให้เข้ามารบกวน
ในบริเวณพิธี เมื่อแสดงธรรมจบแล้ว พระเถระจึงเริ่มพิธีแม่เมตตา ประจุพลึง

คืนสุดท้าย วันที่ 14 มกราคม 2533 ได้มีการสวดเบิก หลังจากพิธีอธิษฐานจิต 3 จุด
คืนนี้ตลอดคืนมีการกวนข้าวสุปายาสหรือ “ข้าวทิพย์” ให้เสร็จทันตอนรุ่งสว่าง เพื่อใส่บาตรพระ
คอนโกฏิรุ่งพระสงฆ์ 19 รูป สวดเบิกพระเนตรพระพุทธรูปบูชา แกะสีผึ้งเปิดผ้าคลุมพระพักตร์
พระพุทธรูปที่เจ้าพิธี 209 องค์ อุบาสกพิธีกรรมเก็บรวบรวมพระรอดปลอดภัย ลงบรรจุถุง
เพื่อเตรียมไว้แจกจ่ายแก่ศรัทธาทั้งหลายต่อไป

ตอนเช้าวันที่ 14 มกราคม นี้มีการทำบุญใส่บาตรพระที่มาร่วมพิธีถวายภัตตาหาร
ถวายไทยทาน พระสงฆ์อนุโมทนาให้พรแล้ว ก็แจกจ่ายพระรอดปลอดภัยให้แก่ศรัทธาทั่วไปที่มีความ
ประสงค์จะได้ไว้บูชาติดตัว การแจกจ่ายพระรอดปลอดภัยนี้ได้แจกจ่ายติดต่อกันไปอีกหลายเดือน
เพราะมีผู้เลื่อมใสได้ขึ้นกตีกิณฑ์เลื่องลือถึงคุณวิเศษของพระรอดปลอดภัยแล้ว ได้เข้ามาขอเพื่อสักการะ
บูชา และเป็นเครื่องคุ้มครองคนไม่ขาดสาย หลายกนอุทิศที่ดินทางมาจากจังหวัดไกล ๆ เช่น กรุงเทพฯ
นครปฐม นครราชสีมา พิษณุโลก เป็นต้น เพื่อหวังจะได้พระรอดปลอดภัยไว้คุ้มครองตัวเองและครอบครัว
แม้ผู้ที่อยู่ใกล้ก็เคียงซึ่งได้มองข้ามความสำคัญไปเพราะคิดว่าเป็นของแจกฟรี ไม่มีคุณค่า
จึงไม่มาในวันแจกพระวันแรก ก็ต้องเปลี่ยนใจมาขอรับพระไปภายหลัง

แนะนำให้รู้จักพระรอดปโลดภัย

พระรอดปโลดภัยนี้เป็นพระรอดพิมพ์ดีด องค์พระดินแบบนี้มีเพียงองค์เดียว แต่ทำการพิมพ์ออกมาจำนวนหลายสิบพิมพ์ ด้วยวิธีชุดหนึ่งเรียกว่า “ดีโกว่า” “ดีโกว่า” นี้ มีลักษณะคล้ายซี่คั้งแค่นึงกว่า เมื่อนำมาทำแบบพิมพ์พระแล้วมีการชำรุด และแปรเปลี่ยนรูปทรงได้ง่าย เพราะไม่ค่อยจะทนต่อแรงกด ความกักร่อน และความร้อนได้มากนัก จึงมีอาตุการใช้งานสั้น คือนำมาชุบแล้วทำแบบพิมพ์ใหม่บ่อยครั้ง ประกอบกับผู้ที่มาช่วยกดพิมพ์พระรอดปโลดภัยมีจำนวนมาก จึงทำให้พระรอดแต่ละองค์มีความแตกต่างกันออกไป เช่น บางองค์รูปทรงกว้าง บางองค์แคบและสูง บางองค์ฐานสั้น บางองค์ฐานยาว บางองค์มีรายละเอียดชัดเจน แต่บางองค์ก็กลางเหิน เป็นต้น จึงหาลักษณะพิเศษที่เป็นเอกลักษณ์ในองค์พระไม่ได้ แต่กลับมีลักษณะพิเศษที่ด้านหลังองค์พระคือ พระรอดปโลดภัยทุกองค์จะมีอักษร “อ” ประทับไว้ด้านหลัง ที่ไม่มีอักษร “อ” เพราะอาจจะหลงลืมประทับก็คงมีอยู่บ้างแต่ก็น้อยเต็มที ถึงอย่างไวก็นามพระรอดปโลดภัยทุกองค์ จะมีลักษณะ อออาจฝั่ง่าย มีอำนาจนำเคารพสักการะเป็นที่ยิ่ง ยิ่งเป็นองค์ที่มีรายละเอียดที่สมบูรณ์มีพระเนตร, พระนาสิก และพระโอษฐ์ ชัดเจนด้วยแล้วยิ่งเพิ่มความงามสง่าขึ้นเป็นทวีคูณ แต่ก็มีจำนวนน้อยมาก เพราะผู้ที่พิมพ์พระที่สมบูรณ์แบบแบบนี้ออกมา ต้องใช้สมาธิและความประณีตเป็นอย่างสูง ทำให้ไปช้าๆ ไม่หวังผลทางด้านปริมาณ

สีขององค์พระ พระรอดปโลดภัยนี้ ขณะที่นำออกจากเตาเผาใหม่ ๆ มีสีสดใสชัดเจนมาก พอจะแยกออกไปเป็น 9 สี โดยไม่นับสีสลับในองค์เดียวกัน มีสีเหลืองสด สีเหลืองอ่อน สีดำ สีส้ม สีส้มปนุ สีขาว สีเขียว (หัวเปิด) สีเทา และสีดำ เมื่อเทจากหม้อเผาลงมารวมกัน มองดูคล้าย กองดอกไม้ต่างสีสวยงามมาก แต่หลังจากผ่านการอบร้อน และคลุกน้ำมันมันดแล้ว ก็ทำให้สีหม่นหมองลงไม่สดใสเหมือนเดิม แต่ก็ยังแยกออกว่าเป็นสีอะไร ที่สำคัญอีกอย่างคือ พระรอดปโลดภัยนี้จะมักกลิ่นหอมจางกว่านยา เมื่อระยะเวลายาวนานไป กลิ่นหอมนี้อาจจะระเหยไป ก็ได้ แต่อำนาจความศักดิ์สิทธิ์ของว่่านยานั้นจะยังคงอยู่อย่างไม่มีเสื่อมคลาย

พระรัตนตรัย

อภิปารมิตาจารย์

รัตนตรัยองค์ที่สอง

รัตนตรัยองค์ที่สาม

รัตนตรัยองค์แรก

รัตนตรัยองค์ที่สาม

รัตนตรัยองค์แรก

อัญมณีช่วงโชติ

พระรอดอัญมณี

วัดสันป่ายางหลวง เคยสร้างพระรอดปลอดภัยมาแล้ว เมื่อปี พ.ศ. 2532 ความเรื่องพระรอดปลอดภัยในคอนคั้น เมื่อทำการแจกจ่ายแก่ผู้มีจิตศรัทธาไปแล้ว หลังจากวันทำพิธีเสร็จก็มีผู้มาขอรับพระรอดประมาณ เพราะอาจจะเห็นว่าเป็นของให้เปล่า ในขณะที่ทุกแห่งที่สร้างพระขึ้นนั้นสร้างเพื่อจำหน่ายทั้งสิ้น จึงทำการโฆษณากันครึกโครม เพื่อให้เห็นว่าศักดิ์สิทธิ์ แต่พระรอดปลอดภัย ซึ่งสร้างขึ้นด้วยพิธีกรรมอันถูกต้องตามแบบโบราณดั้งเดิมใช้เงินทุนในการดำเนินงานจำนวนมาก กลับทำอย่างเงียบๆ ไม่มีการประชาสัมพันธ์ จะมีก็เฉพาะผู้ที่อยู่ใกล้วัดเท่านั้นที่รู้เรื่องการสร้างพระรอดปลอดภัยในครั้งนั้น

หลังจากได้ทำการแจกจ่ายไปไม่นานนัก ปรากฏว่ามีผู้คนโหล่นั่งเจ้าวัดสันป่ายางหลวงเพื่อขอพระรอดปลอดภัยไว้ป้องกันตัว ผู้ที่มานั้นเกือบจะเรียกได้ว่ามาจากทุกสารทิศของประเทศไทยทั้งนี้เป็นเพราะปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นตามที่ต่างๆ ตั้งแต่เรื่องเล็กๆ ไปจนถึงเรื่องใหญ่ๆ ซึ่งบางครั้งหมายถึงการหลุดรอดจากการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน โดยเฉพาะผู้ที่เดินทางมาจากต่างจังหวัดไกลๆ มักจะมีเรื่องที่เกิดขึ้นกับญาติพี่น้องหรือคนข้างเคียงมาเล่าให้ท่านพระอาจารย์อินทรทราบถึงความปาฏิหาริย์ต่างๆ อยู่เสมอ จนตัวเองต้องเดินทางมาอำพันซึ่งหลายท่านยังไม่เคยมาถึงอำพันเลย เพื่อที่จะขอรับพระรอดปลอดภัยไว้คุ้มครองคนและครอบครัว จนกระทั่งพระรอดปลอดภัยรุ่นนั้นหมดไปอย่างรวดเร็ว หลายท่านต้องผิดหวังกลับไปและคอยติดตามข่าวคราวการสร้างพระของพระอาจารย์อินทรตลอดมา เพื่อหวังว่าจะรับไว้บูชาเพื่อเป็นเครื่องคุ้มครองคน

หลังจากปี พ.ศ. 2532 มา ทางวัดสันป่ายางหลวง ไม่ได้สร้างพระหรือวัตถุมงคลสิ่งใดขึ้นมาอย่างจริงจังเลย แต่ท่านพระอาจารย์อินทร ท่านก็ได้จัดพิธีกรรมใหญ่ๆ ขึ้นอีก 2 ครั้ง คือเมื่อปี พ.ศ. 2535 และปี พ.ศ. 2537 ทั้งนี้เพื่อเป็นการรับภาระแทนพระเดชพระคุณพระวราชมหาเจติยาภิบาล รองเจ้าคณะจังหวัดลำพูนและเจ้าอาวาสวัดพระธาตุทิวธงชัยรวมหาวหาร ในพิธีกรรมครั้งนั้นทางวัดสันป่ายางหลวงเองได้สร้างพระคงลำพูนขึ้นจำนวนหนึ่ง และนำเข้าร่วมพิธีกรรมด้วย โดยท่านพระอาจารย์อินทรตั้งใจไว้ว่าจะนำออกแจกจ่ายแทนพระรอดปลอดภัยที่หมดไป แต่พระคงที่สร้างนั้นมีจำนวนน้อยอาจจะเกิดข้อครหาว่าเลือกที่รัก มักที่ชัง เพราะแจกจ่ายไม่ทั่วถึงกัน ท่านพระอาจารย์จึงได้เก็บรักษาไว้ก่อน ซึ่งคณะศิษย์ผู้ดำเนินการก็จะนำออกให้เข้าบูชาในครั้งนี้นด้วย

ในระหว่างปี พ.ศ. 2535 ถึง พ.ศ. 2537 มีบุคคลผู้มีศรัทธาในพระอาจารย์อินทร หรือพระครูปัญญาวรรณวิเศษ ได้นำวัตถุอันเห็นว่ามีความศักดิ์สิทธิ์มากราบไหว้ เพราะเป็นของหายาก และเชื่อกันว่าวัตถุเหล่านั้นมีความศักดิ์สิทธิ์อยู่ในตัวมันเอง จึงได้นำมาถวายท่านพระอาจารย์อินทร เพราะคิดว่าของเหล่านี้สมควรที่จะอยู่ในความคุ้มครองของผู้ทรงศีล ที่จะกล่าวถึงในที่นี้ได้แก่

1. ชีเหล็กไหล มีลักษณะแข็งกระเพาะออกเป็นแผ่นๆ แต่ละแผ่นหนาประมาณครึ่งนิ้วถึง หนึ่งนิ้ว แต่เมื่อถูกบดคัด้วยแรงบดมาก ๆ แล้วก็จะแตกกระจายละเอียดจนเป็นฝุ่นผงสีดำ และมีน้ำหนักมากกว่าดินธรรมดาในปริมาณเท่ากัน

2. ดินสีชมพู เป็นดินที่มีสีสรรสวยงามมาก แต่ไม่แข็งแรงแรง สามารถที่จะบดย่อยได้ง่าย มีคุณสมบัติทนต่อความร้อนสูงได้โดยไม่แตกไม่กระเพาะ และยังคงลักษณะของสีสรรเดิมไว้ได้

3. ดินสีดำสนิท เป็นมันเงามคล้ายดินน้ำมัน มีลักษณะอ่อนนุ่ม เนื้อละเอียดเหมือนขี้ผึ้ง มีอยู่ตามที่ไหนเขาโบราณเรียกดินลักษณะนี้ว่า “กากยาอีกันร” เมื่อนำมาเผาให้แห้งหรือย่างไฟให้แห้งสนิทแล้ว ใช้กินแก้โรคผอมเหลืองหรือโรคโลหิตจางได้ผลดีนัก แต่ก็หายากจะมีอยู่เพียงบางแห่งเท่านั้นไม่ได้มีอยู่ทั่วไป

4. กากผงธัญณณ 41 ชนิด ซึ่งเจ้าของโรงงานเจียรนัยธัญณณ ได้เก็บสะสมไว้ถึง 16 ปี กากผงธัญณณนี้มีสีหลากหลายลักษณะของธัญณณแต่ละชนิดสวยงามมาก ธัญณณ 41 ชนิดนี้ นับได้ว่าครบถ้วนทุกชนิดที่ทั่วโลกนิยมยกย่องกันว่ามีความศักดิ์สิทธิ์และความสวยงามและอิทธิคุณที่มีอยู่ในธัญณณเหล่านั้น

ความเชื่อในเรื่องอิทธิพลของธัญณณที่มีต่อเจ้าของผู้ครอบครองนั้น มีอยู่ทุกชาติทุกภาษาตั้งแต่โบราณนานมาแล้ว สำหรับชนชาติไทยเราก็ได้ปลูกฝังความเชื่อเรื่องคุณวิเศษของธัญณณสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน แต่ที่ได้รับการยกย่องมากที่สุดเห็นจะได้แก่ธัญณณ 9 ชนิด ที่เรียกกันว่า “นพเก้า” หรือ “นพรัตน์” จนถึงกับผูกเป็นคำคล้องจองกันดังนี้

เพชรดี มณีแดง (ทับทิม)

เขียวใสแสงมรกต

เหลืองใสสด บุษราคัม

แดงแก่กำ ไก่เม่นเอก

สีหมอกเมฆ นิลกาฬี (ไพลิน)

มุกดาหาร หมอกมัว

แดงสลับ เพทาย

สังวาลย์สาย ไพฑูรย์

เรื่องพลังอำนาจของ “นพรัตน์” นี้ ไทยเราได้รับสืบทอดมาจากอินเดียพร้อมกับลัทธิศาสนาและประเพณีต่างๆ ซึ่งยังคงถือปฏิบัติกันอยู่ตราบนานทุกวันนี้ พลังอำนาจของธัญณณ 9 ชนิดนี้ เชื่อกันว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับดวงดาวต่างๆ ในระบบสุริยจักรวาล และเทพประจำดวงดาวนั้นๆ ด้วย จึงทำให้เกิดพลังอำนาจเป็นคุณวิเศษ หากผู้ใดมีไว้ในครอบครอง ก็เท่ากับมีมงคลไว้ติดตัว

ทำการสิ่งใดย่อมมีความสำเร็จ มีความเจริญรุ่งเรือง นอกจากนี้ยังมีพลังแห่งการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ ได้อีกด้วย ความเชื่อนี้ไม่เพียงแต่ชาวอินเดียเท่านั้น ชาวตะวันตกหรือฝรั่งทุกชาติ ชาวอียิปต์และประเทศทางตะวันออกกลางทุกชาติ ชาวจีนซึ่งนับได้ว่าเป็นประเทศหนึ่งซึ่งเป็นต้นกำเนิดของวัฒนธรรมเอเชียก็ยอมรับความเชื่อนี้เช่นกัน

คุณวิเศษของนพรัตน์

เพชรยิ่งใหญ่ไฟไม่มกล้ำ	ทับทิมนำอายุยืนเพิ่มพูนผล
อุดมลาภ ยศศักดิ์ประจักษ์ตลอด	มรกต กันภัยพินมองใต้งา
บุษราคัม ฉาบเสน่ห์ไม่แสนสร้าง	โกเมนแข็ง แคล้วพาลภัยใจสุชา
ไพฑูริย์ ความร่ำรวยช่วยนำพา	มุกดาหาร เสน่ห์น่าเมียงมอง
อัญมณี ช่วยกันโทษที่โศกเศร้า	ไพฑูริย์เล่า กันเพื่อนไฟ ภัยทั้งผอง
ดลบันดาลให้เทวมาค้ำครอง	สบสนอง คุณค่าแจ้งแห่งนพรัตน์

“จากนิยายสารพลอย”

กาพย์อัญมณีที่พระอาจารย์ท่านได้รับไว้มีดังนี้

1. เพชร	7. บุษราคัม	13. ไพฑูริย์	19. ไพฑูริย์
2. ไพฑูริย์	8. ไพฑูริย์	14. ไพฑูริย์	20. ไพฑูริย์
3. มรกต	9. มุกดาหาร	15. ไชย	21. อัญมณี
4. เพทาย	10. เขียวส่อง	16. คดสัก	22. สนิม
5. โกเมน	11. นิล	17. คาสี	23. สะเก็ดดาว
6. ทับทิม	12. หยก	18. พรายทอง	24. จ้าวดอกพระร่วง
25. โอปอ	29. โมกุล	33. อะครวมรินทร์	37. ชาดัม
26. พลอยสามสี	30. คามว	34. ทวีมรินทร์	38. มุก
27. อัญมณี	31. พรายเงิน	35. มาลาโกด	39. ลานิส
28. เซอร์คอน	32. สดาร์	36. ลิลลี่	40. พลอยกระเวก
			41. สนิม

เหตุที่สร้างพระรอดอัญมณี (อัญมณีช่วงโชติ)

มลคลวัดอุที่ท่านอาจารย์อินทรท่านรับถวายไว้ตามที่กล่าวมาแล้ว ได้ถูกทอดทิ้งไว้โดยเปล่าประโยชน์ ท่านอาจารย์จึงคิดว่าควรที่จะรวบรวมของเหล่านั้นเข้าด้วยกันแล้วสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันมีคุณค่าสมควรกับมณคลวัดอุเหล่านั้น จึงหัวกล่าหุนมีสิ่งทีคนทั่วประเทศยอมรับนับถือจนเป็นสัญลักษณ์ของเมืองลำพูนคือ พระเครื่องสกุลลำพูน อันมี พระรอด พระถน พระเลียง พระลือ พระคง แต่พระรอดเป็นพระยอดนิยมที่มีผู้แสวงหาเกินมาก ท่านอาจารย์จึงตกลงใจรวบรวมมณคลวัดอุเหล่านั้นแล้วกลดพิมพ์เป็นพระรอดขึ้นไว้บนแท่นบูชาส่วนตัวท่าน สวคนนค์ กาวนาอินฐาน จิตเป็นประจำเป็นเวลารวม 2 พรรษา การพิมพ์พระรอดอัญมณีครั้งนี้ ท่านไม่ได้มีวัตถุประสงค์อะไรเลยที่นำไปเพราะสนองศรัทธาของผูที่นำมณคลวัดอุมาถวายไว้ให้ถูกทอดทิ้งอย่างไร้คุณค่า จึงผลสุดท้ายก็จะกระจัดกระจายหายไปตามกาลเวลาโดยไม่คุ้มค่ากับการเสาะแสวงหามาอย่างเหน็ดเหนื่อย

การพิมพ์พระรอดอัญมณีครั้งนี้คล้ายกับการบำเพ็ญธรรมกรรมฐานต้องมีสติรู้ตัวอยู่ทุกขณะทุกจันตอน ตั้งแต่กลดเกล้ามณคลวัดอุ หยิบขึ้นมาคลึงเป็นก้อน กลดพิมพ์พระ จนกระทั่งสำเร็จเป็นรูปพระทุกองค์ ดังนั้นจึงต้องการความสงบวิเวกปราศจากสิ่งรบกวนทั้งหลาย ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีใครทราบมาก่อนเลยว่าท่านพระอาจารย์กำลังพิมพ์พระรอดอัญมณี จนกระทั่งหมดวิสตุที่ใช้ในการพิมพ์พระแล้ว ท่านจึงบอกกล่าวให้ศิษย์ผู้ใกล้ชิดทราบ และปรารภว่าควรทำอะไรต่อไปกับพระที่ท่านจัดพิมพ์ขึ้น คณะศิษย์จึงถวายความเห็นว่พระรอดอัญมณีนี้ มีจำนวนเพียงเล็กน้อยคงไม่เกิน 3,000 องค์ หากจะนำออกแจกจ่ายเหมือนพระรอดปลอดภัยที่เคยทำมาแล้วก็จะไม่ทั่วถึง และจะเกิดการค่อว่ค่อขานกันขึ้น ซึ่งจะเป็ปัญหาอุกถลามไปมาก

อีกประการหนึ่ง ขณะนี้ท่านอาจารย์ก็มีโครงการณจะสร้างหอพระไครปิฎก และห้องสมุดสำหรับค้นคว้าหาความรู้ทางพระศาสนาขึ้น ซึ่งต้องใช้เงินจำนวนมาก ประกอบด้วยรายจ่ายอื่นๆ อีกหลายรายการ เช่น กองทุนส่งเสริมค่านักเรียนเรียนดี แต่ขาดทุนทรัพย์ ทั้งระดับประถมและมัธยม กองทุนช่วยเหลืออนาถาบริจาคโรงศพ และไทยทาน และท่านอาจารย์ได้รับคำขอร้องให้ช่วยจัดหาอุปกรณ์การแพทย์หลายอย่างให้แก่โรงพยาบาลอำเภอนมแท ซึ่งกำลังขาดแคลนมาก ทำให้การรักษาพยาบาลคนไข้ไม่ได้ผลอย่างสมบูรณ์ ทุกรายการที่กล่าวแล้วล้วนเป็นประโยชน์ต่อพระศาสนาและสังคม เป็นการสร้างมหากุศลเพื่อเปิดโอกาสให้ศรัทธาสาธุชนทั้งหลายได้มีส่วนร่วมสร้างบุญสร้างกุศลเหล่านี้ คณะศิษย์ผู้ใกล้ชิดจึงเสนอให้นำพระรอดอัญมณีออกมอบให้แก่ศรัทธาผู้มาร่วมทำบุญ และเพื่อไม่ให้เกิดความลักลั่นไม่เสมอภาค จึงสมควรตั้งอัตราขึ้นค่าไว้อย่างน้อย 500 บาท หากเกิดศรัทธาจะบริจาคการกุศลมากกว่านั้นก็ขออนุโมทนา แต่ทุก 500 บาท จะต้องได้รับพระเพิ่มอีกหนึ่งองค์ หากบริจาคเพิ่มค่ากว่า 500 บาท ก็สมควรได้รับพระอย่างอื่นเป็นของตอบแทน

เมื่อท่านพระอาจารย์อินทรโยมให้คำเนิการคามที่คณะศิษยานุศิษย์เสนอ คณะศิษย์ทั้งหลายจึงได้พิจารณาเห็นว่า การที่จะทำพิธีอิฐินฐานจิตแก่พระรอดชัยภูมินี้ต้องจัดเป็นพิธีใหญ่ให้ถูกต้องตามพิธีกรรมแบบโบราณ เพราะพระอาจารย์ท่านถือเคร่งครัดนัก ไม่ยอมให้จัดทำแบบหยาบโห้งเป็นอันขาด ซึ่งพิธีกรรมเช่นนี้ต้องใช้เงินทุนหลายแสนบาท เพียงแค่พระรอดชัยภูมิอย่างเดียวคงไม่คุ้มและต้องเป็นการระดมเงินมาขอเขย่งกันอีกถึงพิธีกรรมจบลง

ด้วยเหตุนี้ คณะศิษย์จึงตกลงสร้างพระรอดชนิดอื่นขึ้นเพิ่มเติม และสร้างพระรูปของเจ้าแม่จามเทวี กษัตริย์พระองค์แรกของนครทวิภูษชัยขึ้นเพิ่มเติมด้วย แต่เปลี่ยนจากรูปแบบเดิมที่มีผู้สร้างแล้วเล็กน้อยคือ เปลี่ยนเป็นแบบทรงประทานพร เพราะวัดสันป่ายางหลวงนี้เคยเป็นวัดที่พระแม่เจ้าเสด็จมาประทับเพื่อปฏิบัติธรรมและทรงศีล ในบันปลายของชีวิตพระองค์ท่านแม้พระบรมศพของพระองค์ก็ได้รับการประพูนเพลิงในอาณาเขตของวัดสันป่ายางหลวงเช่นกัน

พระรอดวาน (รัตนารามุนี)

ในระหว่างปี พ.ศ. 2538 ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน นายเอกิจศักดิ์ พันธ์โน ซึ่งท่านเป็นคนที่มีถิ่นกำเนิดอยู่ทางปักษ์ใต้ และเคยรับราชการตามจังหวัดทางภาคใต้หลายจังหวัดในตำแหน่งนายอำเภอ ขณะเมื่อท่านดำรงตำแหน่งนายอำเภอเมืองบักคินี้ ประมาณปี พ.ศ. 2505 ทางวัดช้างให้ได้มีการจัดสร้างพระเครื่องรูปเหมือนของหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืดขึ้น โดยใช้ส่วนผสมของวาน 108 เป็นหลัก ท่านผู้ว่า ท่านเป็นคนที่มีศรัทธาในพระพุทธรูปท่านอยู่แล้ว ท่านจึงเข้าไปช่วยเหลือการดำเนินงานสร้างทุกอย่างเท่าที่จะทำได้

เมื่องานสร้างพระรูปของหลวงปู่ทวดเสร็จสิ้นลง ปรากฏว่ายังคงเหลือผงวาน 108 อยู่จำนวนหนึ่งไม่มากนัก ท่านจึงได้นำไปเจ้าพิธีพุทธาภิเษกพร้อมกับองค์พระด้วย แล้วก็เก็บรักษาไว้เมื่อท่านมารับตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน และได้มีโอกาสมาสนมสนทนารวมกับพระครูปัญญาธรรมวัฒน์ (พระอาจารย์อินทร) วัดสันป่ายางหลวง และทราบถึงวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้ว ท่านเกิดศรัทธาร่วมสร้างร่วมกับพระคุณท่าน จึงได้มอบถวายผงวาน 108 พร้อมกับผงกั้งและใบของต้นเล็บที่วัดคันเลียบ จ.สงขลา ต้นเล็บต้นนี้เชื่อกันว่าเป็นต้นที่ปลูกที่บนหลุมฝังศพของ “เจ้าปู่” หรือเด็กชายปู่ ซึ่งต่อมาคือ หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืดนั่นเอง บริเวณลานของต้นเล็บต้นนี้จะไม่มีกิ่งใบ ตกเรื้อราด เพราะทางวัดคันเลียบและประชาชนที่มาพบเห็นจะเก็บไว้เป็นที่สักการบูชา เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตและครอบครัว

ประวัติโดยย่อของหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด

หลวงปู่ทวด เกิดเมื่อ พ.ศ. 2125 ตรงกับวันศุกร์เดือน 4 ปีมะโรง มารดาชื่อจันทร์ บิดาชื่อ คาหุ เป็นคนยากจนอาศัยอยู่กับคหบดีผู้ไม่ปรากฏนามที่บ้านสวนจันทร์ คำนวณผลเมืองจะทิ้งพระ (อำเภอจะทิ้งพระ จังหวัดสงขลา เกลานี้) เมื่อยังเป็นทารกบิดามารดาไปช่วยเก็บเกี่ยวข้าวให้เจ้าของบ้านที่อาศัยอยู่ ได้ใช้ผ้าทำเป็นเปลผูกกับคันเหมาและต้นหว้าซึ่งขึ้นอยู่ใกล้กัน ให้เจ้าปูนอน มีผู้ใหญ่ตัวหนึ่งได้มาขอตัวรวบรัดเปลที่เจ้าปูนอนอยู่ บิดามารดาและเพื่อนที่ช่วยงานกันมองเห็นก็รีบวิ่งมาดู ผู้ใหญ่ตัวนั้นเมื่อเห็นคนเข้ามาใกล้ก็อุ้มหัวขึ้นส่งเสียงอุทารามอย่างมากกลัวจนไม่มีใครกล้าเข้าไปใกล้ คาหุ นางจันทร์ ผู้มันอยู่ในการกุศล ยินนึ่งพิจารณาอุเห็นว่าผู้ใหญ่ผู้นั้นไม่ทำอันตรายต่อเจ้าปู่เลย จึงคิดว่าน่าจะเกิดจากเทพเพาวมาบันดาลให้เป็นไป จึงผาคอกไม้และเก็บรวงข้าวมาเผาทำเป็นข้าวคอกเป็นเครื่องบูชา กราบไหว้ขอให้ลูกน้อยของความปลอดภัยชั่วครู่หนึ่งผู้ใหญ่ก็คลายจนคำหัวออกแล้วเลื้อยหาออกไปทันที ทุกคนต่างก็วิ่งกรูกันไปทิ้งเปล ปรากฏว่าเจ้าปู่ยังนอนหลับเป็นปกติ แต่มีแก้วดวงหนึ่งวางอยู่ที่ชอกคอ แก้วดวงนั้นมีสีรุ่งเรืองเป็นวิเศษหากสีสองสามภรรยาก็เก็บรักษาไว้ คหบดีเจ้าของบ้านทราบจึงขอดวงแก้วนั้นไป ค่อมมาไม่นานได้เกิดการวิปริตต่างๆ นานา ขึ้นในครอบครัวของคหบดี จนต้องนำดวงแก้วนั้นมาคืนให้บิดามารดาของเจ้าปู่ และเลิกใช้งานหนักกับครอบครัวนี้ จึงทำให้ครอบครัวของเจ้าปู่มีความสุขยิ่งขึ้น

เมื่อเจ้าปู่อายุได้ 7 ปี บิดามารดาได้พาไปถวายเป็นศิษย์ของสมภารจวง วัดศิหลวงเด็กชายปู่ได้ศึกษาเล่าเรียนก้าวหน้ารวดเร็วด้วยสติปัญญาเฉลียวฉลาดสอบความเป็นปราชญ์มาแล้วเก้าชั้นจนอายุได้ 15 ปี สมภารจวงจึงบวชให้เป็นสามเณร และนำไปฝากให้เรียนหนังสือมูลกัจจายน์ ณ วัดสีทอง (วัดสีอุยง อ.ระโนด จ.สงขลา เกลานี้) กับท่านพระครูสิทธิธรรมรังษี ซึ่งขณะนั้นส่งท่านมาจากกรุงศรีอยุธยา ให้เป็นครูสอนทางหัวเมืองฝ่ายใต้สมัยนั้น สามเณรปู่ได้ศึกษาอยู่ไม่นานก็จบวิชามูลกัจจายน์ จึงขอกราบลาพระอาจารย์ไปเรียนต่อยังสำนักพระครูภาติคม ณ วัดสีน้าเมือง เมืองนครศรีธรรมราช จนอายุครบบวช ท่านพระครูภาติคมได้จัดการอุปสมบทให้เป็นพระภิกษุ โดยเอาเวร 4 ล่ามาเทียบชานเข้าเป็นแพทำอนุสติหรือโอสถน้ำ แล้วให้ฉายาว่า "สามเณรโม" พระภิกษูปู่เรียนธรรมอยู่สำนักพระครูภาติคม 3 ปี ก็เรียนจบชั้นธรรมบทบริบูรณ์ และได้กราบลาพระครูภาติคมกลับภูมิลำเนาเดิม

ต่อมาพระภิกษูปู่ได้ขอโดยสารสำเภานายอินทร์ไปกรุงศรีอยุธยาพระนครหลวงเพื่อศึกษาเล่าเรียนธรรมเพิ่มเติม ขณะนี้สำเภาก็ใบแล่นไปได้ 3 วัน 3 คืน ก็เกิดพายุใหญ่คลื่นคนอง

อย่างบ้าคลั่ง ไม่อาจจะใช้ใบแผ่นดินต่อไปได้จึงต้องถกใบทอดสมอบริเวณล้นลงอยู่ 3 วัน 3 คืน จนน้ำจืดที่บรรจุน้ำในเรือหมดลง ไม่มีน้ำจืดสำหรับดื่มและหุงต้มอาหาร นายอินทร์เจ้าของเรือสำเภาเป็นเดือดเป็นแค้นคิดว่า เหตุการณ์นี้เพราะภิกษุปูเป็นต้นเหตุ จึงใส่ภิกษุปูลงเรือเล็กให้ถูกเรือนำไปปล่อยบนฝั่งตามขลาดกรรม ขณะทีภิกษุปูลงเรือเล็กท่านได้เหยียดเท้าลงเหยียบน้ำทะเลแล้วบอกให้ลูกเรือลงดักน้ำขึ้นจิมดูปรากฏว่ามีรสจืดสนิท ลูกเรือทั้งหลายจึงช่วยกันลำเลียงน้ำจืดขึ้นใส่ภาชนะบนเรือจนเต็ม แล้วพากันกราบขอขมาต่อภิกษุปู ท่านก็โอฬาสีกรรมให้

เมื่อเดินทางถึงกรุงศรีอยุธยาในรัชสมัยของพระมหาธรรมราชา ภิกษุปูพักอยู่ ณ วัดราชบุรณ ซึ่งตั้งอยู่นอกเมือง ในสมัยนั้นประเทศลังกาดำเนินพระเจ้าวิญญะคามินี ครองราชอยู่ปรารถนาจะส่งคณะเสนาทูตโดยใช้ธรรมสงคราม จึงจัดให้พราหมณ์ผู้เล่า 7 คน คุณส่าเภาบรรพบุรุษของมีคำ 7 ลำ นำราชสารมาทักทวนกับพระมหาธรรมราชา โดยให้ฝ่ายไทยจัดเรือสัตว์อักษรถองค่านาคาใบมะขามจำนวน 84,000 ตัวอักษร ซึ่งเป็นปัญหารธรรมให้ถูกต้อง ถ้าทำได้ภายใน 7 วันจะมอบถวายของมีคำที่บรรพบุรุษในสำเภาทั้ง 7 ลำให้ แต่หากไม่สามารถทำได้ พระเจ้ากรุงศรีอยุธยาต้องจัดการส่งกองทัพเงินคอกไม้ทองเป็นเครื่องราชบรรณาการแก่กรุงลังกาทุกปี

เวลาผ่านไป 6 วันแล้ว ภิกษุสงฆ์ผู้ทรงคุณวุฒิของกรุงศรีอยุธยายังไม่สามารถจัดเรือและแปลได้ เข้าวันที่ 7 จักรพรรดิราชของพระมหาธรรมราชาไปพบพระภิกษุปูและได้ถามว่าสามารถทำได้หรือไม่ พระภิกษุปูจึงอาสาเข้าไปทำการแปลภายในพระราชมังคลาภิเษกโดยท้าวบวรเทพวงศ์อักษรถองบนพื้น แล้วจัดเรียงลำดับตัวอักษรปรากฏว่าขาดหายไป 7 ตัว คือตัว ส วิ รา ปุ กะ ะ ปะ ท่านจึงทวงถามเอาจากพราหมณ์ พราหมณ์ทั้ง 7 ยอมจำนน จึงยอมนำออกจากที่ซ่อนในมวยหม่นมามอบให้โดยดี สมเด็จพระมหาธรรมราชา ทรงโสมมัสยยินดีเป็นอย่างยิ่ง จึงตรัสสั่งถวายราชสมบัติให้ภิกษุปูครอง 7 วัน แต่ท่านไม่ยอมรับเพราะมิใช่กิจของสงฆ์ พระองค์จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ภิกษุปูดำรงสมณศักดิ์ พระราชทานนามว่า “พระราชมนัสสัมมามคุณูปมาจารย์” และได้เคยช่วยประหารนางรุกรกรุงศรีอยุธยาให้พ้นจากโรคห่าลงระบาดโดยทำพิธีปลุกเสกน้ำพระพุทธมนต์แล้วนำไปประพรมแก่คนทั่วไปจนโรคห่าสงบลงในที่สุด

อภินิหารของ “พระราชมนัสสัมมามคุณูปมาจารย์” มีมากมายเช่น การครั้งเรือโจรสลัดให้หยุดกลางทะเล จนน้ำจืดขาดแคลน แล้วจึงเหยียบน้ำทะเลให้เป็นน้ำจืด จนพวกโจรหวาดกลัวไม่กล้าทำอันตรายต่อท่าน การหลอกลวงให้ที่แผ่นดินผ่นสะดุดขององค์ท่าน 2 ครั้ง และเชื่อกันว่าหลวงปู่ทวด คือพระโพธิสัตว์ที่จะมาตรัสเป็นพระศรีอารยเมตตรัย ต่อจากศาสนาของพระพุทธโคตมะในปัจจุบัน มีเรื่องเล่าว่ามีสามเณรองค์หนึ่งบวชมาแต่อายุยังน้อย ปฏิบัติธรรมกรรมฐานอย่าง

เคร่งครัด ได้ตั้งจิตอธิษฐานไว้อะไรก็ได้พบพระศรีอารยเมคฌริย คืนวันหนึ่งมีชายแก่คนหนึ่งถือดอกไม้
มาประเคนให้ แล้วบอกว่าขณะนี้พระศรีอารยเมคฌริยนั้น ได้จุติมาบังเกิดในโลกมนุษย์แล้ว
และกำลังบำเพ็ญบารมีเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนาอยู่ สามเณรจึงถือดอกไม้ที่ออกค้นหาไปเกิด
ด้านพระภิกษุผู้ใคร่จักกำเนิดของดอกไม้ซึ่งเป็นคอกมณฑาทิพย์จากเมืองสวรรค์มีผู้จักจะโรยราเหี่ยวแห้ง
ท่านผู้นั้นแหละคือพระศรีอารยเมคฌริย

สามเณรจึงได้ปฏิบัติตามออกเดินทางค้นหาไปคนวัดต่างๆ จนกระทั่งมาบังวัด
พัทธสิงห์บรรพตพะโคะ เป็นเวลาพระจะลงโบสถ์ทำวัตร เณรจึงถือดอกไม้ไปยืนอยู่ริมประตูโบสถ์
เมื่อพระสงฆ์เดินผ่านหน้าสามเณรไปเข้าโบสถ์หมดแล้ว โดยไม่มีใครทักถาม เณรจึงเข้าไปกราบเรียน
ถามพระว่าพระสงฆ์ทุกคนมาลงโบสถ์ครบหรือไม่ พระภิกษุตอบว่าไม่หมดยังคงค้างสมเด็จพระ
องค์หนึ่งวันนี้ไม่มาลงโบสถ์ สามเณรจึงกราบลาแล้วออกเดินมุ่งหน้าไปยังกุฏิของสมเด็จพระ
สามเณรก็คลานเข้าไปกราบตรงหน้าสมเด็จพระสังฆมณฑาทิพย์นั้นแล้ว ออกปากว่านี่คือ
คอกมณฑาทิพย์ซึ่งอยู่ในเมืองสวรรค์ สามเณรได้มาอย่างไร สามเณรมีความปิติเป็นล้นพ้นจึงคลาน
เข้าไปประเคนถวายคอกมณฑาทิพย์นั้นแก่เจ้าพระคุณสมเด็จพระผู้เป็นพระโพธิสัตว์

สมเด็จพระราชบุณีสามีรามคณุปมาจารย์ ท่านมีชื่อที่ชาวบ้านเรียกขานกันหลายชื่อเช่น
“ท่านพะโคะ” “ท่านช้างให้” “ท่านสามีราม” “พระราชมนู” “หลวงปู่ทวด”
“หลวงพ่อทวดเหยียบน้ำทะเลจืด” ฯลฯ

เมื่อได้รับมอบหมายว่า 108 และผงกึ่งและใบของคันเลียบ ดังกล่าวแล้ว จึงนำมาผสม
กับดินและผงอัญมณีที่เหลือน้อยบ้าง แล้วใส่ตัวประสานให้วัสดุทั้งหมดเกาะยึดกันแน่น มีความคงทน
ไม่ละลายในน้ำ และผูกไปถวายพระพรออก “รัตนาราชมนู” นี้ไม่เผาไฟ เพราะจะทำให้ผงว่าน
และผงคันเลียบไม่คงลักษณะเดิม จำนวนพระที่ได้ก็มีจำกัด ความปริมาณของวัสดุที่มีอยู่เท่านั้น
ไม่สามารถจะหามาเพิ่มเติมได้อีกแล้ว

เนื่องจากพระพรออก “รัตนาราชมนู” นี้มีความเกี่ยวเนื่องกับหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด
และเชื่อว่าท่านคือ พระศรีอารยเมคฌริย ดังนั้นเวลาจะนำพระคิดว่า ใจคำอาราธนาว่า “นโมโพธิสัตว์โต
อาคันติมายะ อิติจะคะวา” เป็นการขอความเมตตาจากท่านให้ช่วยปกป้องคุ้มครองให้หลุดพ้น
จากภยันตรายต่างๆ ประการ คำอาราธนานี้เคยมีผู้ใช้ได้ผลมาแล้วมากมายทั้งภาคกลางและปักษ์ใต้
ถิ่นกำเนิดท่าน

หลังจากพิมพ์พระพรออก “รัตนาราชมนู” แล้วเสร็จ ยังคงมีวัสดุที่ใช้พิมพ์พระพรออก
“อัญมณีช่วงโชติ” และพระพรออก “รัตนาราชมนู” คัดล้างอยู่ตามภาชนะที่ใช้หมักและใช้นวดดิน,

ว่าน และผงฮัญฉนิ เมื่อรวมแล้วทองที่จะพิมพ์พระรอดได้อีกจำนวนหนึ่ง จึงให้จัดการหมักและนวดใหม่แล้ว แล้วจัดทำพระรอดเนื้อ ดิน ว่าน และฮัญฉนิขึ้นอีก แม้จะมีเพียงเล็กน้อยก็ยังดีกว่า จะทิ้งขว้างมงคลวัตถุเหล่านั้นไปอย่างน่าเสียดายและจะได้นำออกให้บูชาควบคู่ไปกับพระรอดว่าน “รัตนาราชมุนี” หรือเรียกว่า “รวมรัตนาราชมุนี”

พระรอดทองคำ “รุ่งโรจน์กาญจนนา” พระรอดเงิน “ทริยสุรินคร”

เนื่องจากสมัยนี้มีผู้นิยมสินแร่ที่มีคุณค่าสูงเช่น ทองคำ และเงินมาทำเป็นมงคลวัตถุ ซึ่งนอกจากจะถือเป็นเครื่องประดับแล้วแล้ว ยังทรงคุณค่าในทางอิทธิคุณไปในตัว ดังนั้นคณะศิษย์ผู้ดำเนินการจึงตกลงจัดสร้างขึ้น เพื่อสนองความต้องการของผู้ที่มีความประสงค์จะมีไว้บูชา แต่ทองคำเป็นสินแร่ที่มีราคาแพง การลงทุนจัดสร้างต้องใช้เงินจำนวนมาก จึงจะจัดสร้างเฉพาะผู้ที่สั่งจองไว้โดยวางเงินค้ำมาราคาบูชาเท่านั้น และเป็นการเผื่อขาดอาจมีบางท่านที่ไม่ทราบข่าวการสร้าง จึงไม่ได้สั่งจองไว้ก่อน คณะผู้ดำเนินงานจะต้องทำเพิ่มเติมบ้างเล็กน้อยตามกำลังทรัพย์ที่มีอยู่ พระรอดทองคำนี้ใช้ทองคำหนักประมาณ 18 กรัม เปรียบเท่ากับ

พระรอดเงินก็เช่นเดียวกัน จะสร้างเพิ่มเติมจากผู้สั่งจองไว้บ้าง เพื่อให้โอกาสแก่ผู้ที่ไม่ได้สั่งจองได้มีไว้บูชา พระรอดทั้งสองชนิดคือ ชนิดทองคำ และเงินนี้มีจำนวนน้อยกว่าชนิดอื่นๆ

พระนางจามเทวีทรงประทานพร “ทรงชัยจามเทวี”

ดังได้กล่าวมาแล้วในคอนคันว่า วัดสันป่ายางหลวงนี้เคยเป็นวัดที่พระแม่เจ้าเสด็จมาทรงศีลและทรงธรรม ตลอดรัชสมัยของพระแม่เจ้า และยังเป็นวัดที่พระแม่เจ้าได้บูรณะปฏิบัติสังฆกรรมขึ้น (รายละเอียดดูในเรื่อง “เจ้าแม่หม่อมเล้า” และ “ย้อนอดีตวัดสันป่ายางหลวง”) จึงนับได้ว่าเป็นวัดที่มีความเกี่ยวเนื่องกันกับชีวิตของพระแม่เจ้าอย่างใกล้ชิด แม้พระศพของพระแม่เจ้าก็มาจัดการประชุมเพลิงในอาณาบริเวณของวัดสันป่ายางหลวง

เพื่อเป็นการน้อมคารวะถึงพระคุณอันสูงส่งขององค์พระแม่เจ้าจามเทวี กษัตริย์พระองค์แรกของนครหริภุญชัย คณะผู้ดำเนินการจึงจัดสร้างพระรูปของพระแม่เจ้าเป็นแบบประทานพร อันหมายถึงการให้ความสงบสุขร่มเย็น และความเจริญรุ่งเรืองแก่ผู้ที่มีไว้สักการบูชา

พระรูปของพระแม่เจ้าจามเทวีที่สร้างขึ้นมีขนาดสูง 9 นิ้ว มีทั้งเนื้อเงิน และเนื้อสัมฤทธิ์ โดยเฉพาะเนื้อเงินจะสร้างเพิ่มจากการสั่งจองเพียงเล็กน้อย เพราะต้องใช้ทุนมาก

สิ่งที่น่ารู้เรื่องพระรอดหลัง “อ”

การสร้างวัดอุโมงค์ขึ้นนั้น ผู้สร้างต้องมีความรู้ความเข้าใจในอิทธิพลของวัตถุธาตุต่าง ๆ อย่างดี จึงจะทำให้วัตถุมงคลที่สร้างขึ้นมีความขลังความศักดิ์สิทธิ์ตามปรารถนา วัตถุธาตุแต่ละอย่าง มีพลังอำนาจอยู่ในตัวเอง เรื่องนี้จากการค้นคว้าของนักวิทยาศาสตร์ก็ต้องยอมรับ และได้นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน เช่น หินควอตซ์ แร่เรเดียม ยูเรเนียม ฯลฯ

นอกจากพลังที่สิ้นเปลืองๆ แสดงออกจนถูกค้นพบแล้ว นำมาใช้ประโยชน์ ยังมีพลังที่วิทยาศาสตร์ยุคนี้ ยังหาคำตอบไม่ได้แต่ก็มีอยู่แล้วในสินแร่เหล่านั้น เราเรียกกันว่าความขลังหรืออิทธิปาฏิหาริย์ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดและรู้กันทั่วไปคือการแปลงวัตถุเคมีจาก หิน ทราย ดิน ที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่น วัตถุแก้ว เจดีย์ หรือความขลังตามถ้ำต่างๆ สถานที่ใดที่มีการแสดงปาฏิหาริย์มักจะมีการขุดพบวัตถุที่เป็นมงคล เช่น เม็ดพระธาตุ ทองคำ พระพุทธรูป เป็นต้น

การสร้างพระของวัดสันป่าข่างหลวงทุกครั้ง ท่านพระอาจารย์อินทร ท่านมีได้ละเลยต่ออิทธิพลของวัตถุธาตุที่จัดนำมาสร้าง ต้องเลือกสรรหาวัตถุธาตุที่ทรงคุณค่าจริง ๆ ทั้งธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม และธาตุที่ไม่เป็นรูปธรรม คือ วิญญาณธาตุ

ธาตุดิน การสร้างพระรอดอุทุมม์ครั้งนี้ นอกจากธาตุดินที่กล่าวแล้วในตอนต้นคือ ดินสีชมพู จากอำเภอนาสาร สุราษฎร์ธานี ดินสีดำ “กากยายักษ์” ทั้งจากบึงน้ำใต้และจากลำห้วยเราเอง ก็เหลือให้หลังจากวัดพระธาตุสองแคว อำเภอรังเหนือ ลำปาง แล้วยังมีดินจากพุทธภูมิคือ ประเทศเนปาลและอินเดีย เช่น ดินจากสังเวชนียสถานสี่แห่ง ดินจากที่แสดงยมกปาฏิหาริย์ ดินจากกุฏิพระอรหันต์ในสมัยพุทธกาล ที่วัดเชตะวัน สารวัตรดี, ดินจากพระรอดและพระสกุลลำห้วยสามยวมเทวี่ที่จำรุได้ให้นำมาผสมเข้าไปด้วย

คนไม่รักที่โบราณเชื่อว่า มีพลังอำนาจในทางป้องกันภัยอันตรายทั้งหลายให้แก่ตัวตลอดจนอำนาจคุณไสยก็ไม่อาจทำอันตรายได้ ก็ได้นำมาผสมด้วย รวมทั้งกากผงอุทุมม์ 41 ชนิด ที่กล่าวแล้ว

ธาตุน้ำ น้ำที่จะนำมาใช้ในการหมักดินและร่วน ตลอดจนผสมทำน้ำพระพุทธรูปในพิธีกรรมอันฐานจิต ก็ได้รับการเลือกสรรแล้วได้แก่น้ำจากบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ บนยอดคอกจะมือน้ำอำเภอมือง ลำพูน น้ำจากบ่อน้ำที่รักษาพระวรกายของพระพุทธเจ้าเมื่อทรงประสูต ณ ถ้ำกนิณีวันประเทศเนปาลปัจจุบัน น้ำจากบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ที่วัดเชตะวัน เมืองสารวัตรดี, น้ำจากแม่น้ำคงคา อินเดีย, น้ำจากบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ของวัดพราหมณ์ ในบาทลี ประเทศอินโดนีเซีย, น้ำมันสมุนไพร, น้ำอบ, น้ำหอม, น้ำวาน ที่ใช้ในการอบแห้งพระ 7 วัน 7 คืน

ธาตุไฟ นอกจากจะรับประจุพลังธาตุไฟจากดวงอาทิตย์ ซึ่งถือว่าเป็นผู้ให้พลังแห่งชีวิตทุกชีวิตที่อาศัยอยู่ในโลกนี้แล้ว ยังประจุพลังจากไฟที่เกิดจากเชื้อเพลิงอันเป็นมงคล เช่น ไม้รักฟ้า ไม้กระดังงา ไม้ที่ให้ดอกหอมทุกชนิด เท่าที่จะจัดหามาได้ ตลอดจนรูป .เทียน อันเป็นเครื่องสักการะบูชา

ธาตุลม หมายถึงการสวดมนต์ การแสดงพระธรรมเทศนา การท่องบ่นพระคถา คำๆ ขณะที่ทำการกตัมภ์พระและในพิธีกรรมอธิษฐานจิต

วิญญาณธาตุ คือการสำรวมจิตเป็นหนึ่งให้เกิดพลังอำนาจ แล้วใช้พลังนั้น ประจุไว้ในมงคลวัตถุ และบรรดาพระเนตรทั้งหลาย ตลอดจนภิกษุสามเณรและอุบาสก อุบาสิกา ที่มาร่วมในพิธีแผ่เมตตา อธิษฐานจิตให้วิถุณงมงคลทั้งหลายทรงคุณค่าตามแรงอธิษฐานของแต่ละองค์ แต่ละท่านจะตั้งความปรารถนาไว้ ทั้งนี้จัดทำทุกชั้นตอน ตั้งแต่การรวมมงคลวัตถุไว้ในโบสถ์ การกตัมภ์พระ การเผ่าพระ และการอาบแช่พระด้วยน้ำมันสมุนไพรรวมทั้งกล่าวแล้ว จนกระทั่งถึงพิธีอธิษฐานจิต เป็นวาระสุดท้าย

ความหมายของอักษร “อ”

พระเครื่องทองคำที่สร้างขึ้น โดยอาจารย์อินทร วัดสันปายางหลวง อำเภอเมือง ลำพูน ต้องประทับหลังองค์พระด้วยอักษร “อ” แต่ก็ยังไม่มีใครอธิบายความหมายให้แจ่มชัด จึงมีผู้สันนิษฐานกันว่า น่าจะหมายถึงชื่อพระอาจารย์อินทร เพราะขึ้นต้นด้วย “อ” ใครจะคิดอย่างนั้นท่านพระอาจารย์ก็ไม่ขัดข้อง

แต่ความหมายที่แท้จริงของอักษร “อ” หลังองค์พระนั้นเป็นดังนี้ ทุกท่านคงเคยพบเห็นเหรียญรูปเหมือนของหลวงปู่ หลวงพ่อต่างๆ มากมาย ทั้งหลวงพ่อบุคคลกลาง ภาคเหนือ ถ้าหัดอ่านมาพิจารณาดูอย่างละเอียด จะพบตัวอักษรขอมดังนี้ “ វិ វ ” ถ้าเป็นหลวงปู่ครูบาทางล้านนา ก็จะพบอักษรขอมล้านนาหรือตัวเมืองดังนี้ “ ๑๑ ” นั่นแหละคือตัวอักษร “อ” ในภาษาไทยกลาง แต่ถ้าอ่านออกเสียงว่า “อะ”

ตัว “อะ” หรือ ตัว “อ” นี้ เป็นตัวอักษรนำคำว่า “โอม” หรือ “อะ ลู มะ” อักษรล้านนาเขียน “ ๑ ๑ ” อักษรขอมเขียน “ វិ វ ឧ ម ” “โอม” เป็นคำขึ้นต้นของการสวดมนต์โองการต่างๆ แสดงถึงฤทธิ์และอำนาจซึ่ง “อม” เอาพระคณาทุกตัวไว้สระทุกตัวที่ใช้ในพระคณาต่างๆ ต้องมีตัว “อ” ผสมอยู่เสมอ ดังนั้นตัว “อ” หลังองค์พระจึงหมายถึงพระคณาพิภคศีลพิธีทุกคณา

หม่ายกำหนดการทำพิธีอธิษฐานจิต

ตั้งแต่วันที่ 4 ถึง วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2538 รวม 9 วัน 9 คืน เวลา 04.00 น. คณะสงฆ์วัดสันป่ายางหลวง สวดมนต์ นั่งสมาธิ เจริญภาวนา แม่เมตตาอธิษฐานจิต ณ พระอุโบสถ วัดสันป่ายางหลวง สถานที่ทำพิธี (สามเณร อุบาสก อุบาสิกา จะเข้าร่วมด้วยก็ได้ ทางวัดได้จัดสถานที่ไว้ให้ หน้าพระอุโบสถ)

เวลา 05.00 น. ทำวัตรเช้า จนถึง 06.00 น.

(สามเณร อุบาสก อุบาสิกา จะเข้าร่วมด้วยก็ได้)

เวลา 09.00 น. คณะสงฆ์วัดสันป่ายางหลวง ลงพระอุโบสถ ทำวัตร สวดมนต์ นั่งสมาธิ เจริญภาวนา แม่เมตตาอธิษฐานจิต

เวลา 14.00 น. คณะสงฆ์วัดสันป่ายางหลวง ลงพระอุโบสถ สวดพระกรรมฐาน เจริญภาวนา แม่เมตตาอธิษฐานจิต เกศนาธรรมพื้นเมือง 1 ผูก

เวลา 16.00 น. มัคคทายกนำอุบาสก อุบาสิกา และคณะศรัทธาทั้งหลายบูชาพระรัตนตรัย ไหว้พระสมาทานศีล พระมหาเถรจารย์ที่นิมนต์มาจากวัดต่าง ๆ 9 รูป

- เจริญพระพุทธมนต์แบบล้านนาจบแล้ว
- พระมหาเถรจารย์จุดเทียนชัย (เฉพาะวันเริ่มต้น)
- พระสงฆ์ทำเจริญพระคาถาพุทธาภิเษก
- พระมหาเถรจารย์ นั่งเจริญภาวนา แม่เมตตาอธิษฐานจิต
- เมื่อจบพระคาถาพุทธาภิเษกแล้ว ถวายไทยทานแก่พระมหาเถระ

เวลา 20.00 น. คณะสงฆ์วัดสันป่ายางหลวง ลงพระอุโบสถ เจริญพระพุทธมนต์ ทำวัตรค่ำ นั่งสมาธิภาวนาแม่เมตตาอธิษฐานจิต พร้อมทั้งอุบาสก อุบาสิกา เข้าร่วมด้วย

หม่ายกำหนดการนี้ปฏิบัติไปจนถึงวันสุดท้ายของพิธีคือวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2538 วันสุดท้ายนี้พอหมดการปฏิบัติตามหม่ายกำหนดการคอนสุทธาัย ท่านพระครูปัญญาวรรณวิวัฒน์ หรือ อาจารย์อินทร ทำพิธีดับเทียนชัย เป็นจบพิธีอธิษฐานจิตแม่เมตตา

(หมายเหตุ) พิธีกรรมทุกขั้นตอน ทำตามแบบอย่างของพระรอดปลอดภัยทุกประการ เช่น การวางพระขมิ้น ศีตราวุธ ธาปิม ฯลฯ การไปรดดอกไม้ การพรมน้ำอบน้ำหอม พุทธมนต์

อัตราค่าเช่าบูชา

1. อัญมณีช่วงโชติ	พระรอดเนื้อดินผสมอัญมณี	องค์ละ 500.- บาท
2. รุ่งโรจน์กาญจนนา	พระเนื้อทองคำ	องค์ละ 12,000.- บาท
3. รัตนารามบุรี	พระรอดเนื้อวาน	องค์ละ 200.- บาท
4. รวมรัตนารามบุรี	พระรอดเนื้อดินวาน	องค์ละ 200.- บาท
5. หิริยหรีนคร	พระรอดเนื้อเงิน	องค์ละ 1,000.- บาท
6. สถาพระหริภุญชัย	พระคงคำพูน	องค์ละ 200.- บาท
7. ทนงชัยงามเทวี	พระเจ้าแม่จามเทวีทรงประทานพรเนื้อสัมฤทธิ์	องค์ละ 2000.- บาท
	เนื้อเงินองค์ละ 10,000.- บาท	

ขอให้ทุกท่านที่เป็นเจ้าของวัดอุ้มงคลเหล่านี้ จงเจริญด้วยจตุรพิศพรชัย 4 ประการ
 ยัมมิ อาตุ, วรณะ, สุขะ, พละ และมั่งคั่งบริบูรณ์ด้วยธนทรัพย์ โภคทรัพย์ ตลอดจนอริยทรัพย์เป็นที่สุด
 ทุกท่านเทอญ.

การหาลายปลูกสร้างบ้านเรือนแบบลานนา

วัน/เวลา	ยามเช้า	ยามสาย	ยามใกล้เที่ยง	ยามเที่ยง	ยามบ่าย	ยามเย็น	ยามใกล้ค่ำ
	4.00	8.01	10.01	11.01	13.00	15.02	17.01
	8.00	10.00	11.00	12.59	15.00	17.00	19.00
อาทิตย์	อุไรคินัง	อุทธังราชา	ปานะโกะบง	คันทากาเว	มัจฉิมนัง	อโธคินัง	อุทธังราชา
	ไม้ดี	ดีนัก	ดีนัก	ไม้ดี	ไม้ดี	ไม้ดี	ดีนัก
จันทร์	คันทากาเว	มัจฉิมนัง	อโธคินัง	อุทธังราชา	ทักขินัง	คันทากาเว	มัจฉิมนัง
	ไม้ดี	ไม้ดี	ไม้ดี	ดีนัก	ดีนัก	ไม้ดี	ไม้ดี
อังคาร	อุทธังราชา	โยะระกะคัง	คันทากาเว	มัจฉิมนัง	อโธคินัง	อุทธังราชา	คันทากาเว
	ดีนัก	ไม้ดี	ไม้ดี	ไม้ดี	ไม้ดี	ดีนัก	ไม้ดี
พุธ	คันทากาเว	มัจฉิมนัง	อโธคินัง	อุทธังราชา	ทักขินัง	มรณังกาเว	มัจฉิมนัง
	ไม้ดี	ไม้ดี	ไม้ดี	ดีนัก	ดีนัก	ไม้ดี	ไม้ดี
พฤหัสบดี	มัจฉิมนัง	อโธคินัง	อุทธังราชา	โยะระกะคัง	มรณังกาเว	มัจฉิมนัง	อโธคินัง
	ไม้ดี	ไม้ดี	ดีนัก	ดีนัก	ไม้ดี	ไม้ดี	ไม้ดี
ศุกร์	อโธคินัง	อุทธังราชา	ทักขินัง	มรณังกาเว	มัจฉิมนัง	อโธคินัง	อุทธังราชา
	ไม้ดี	ดีนัก	ไม้ดี	ไม้ดี	ไม้ดี	ไม้ดี	ดีนัก
เสาร์	ปานะโกะบง	อุทธังราชา	มัจฉิมนัง	อโธคินัง	อุทธังราชา	ปานะโกะบง	คันทากาเว
	ดีนัก	ดีนัก	ไม้ดี	ไม้ดี	ดีนัก	ดีนัก	ไม้ดี

วิธีหาลายปลูกสร้างบ้านเรือนนี้ เป็นเพียงหนึ่งของคำรพลายปลูกสร้างบ้านเรือนของเมืองเหนือ และวิธีหาลายแบบนี้ไม่ค่อยจะเป็นที่รู้จักทั่วไป นอกจากผู้ที่สนใจศึกษาวิธีการทางโหราเมืองเหนือเท่านั้น จึงได้นำมาเผยแพร่ เพื่อเป็นวิทยาทานและเพื่ออนุรักษ์ไว้ต่อไป บางทีอาจจะเป็นประโยชน์ในการหาลายปลูกสร้างบ้านเรือนของท่าน โดยไม่ต้องพึ่งหาผู้อื่นได้

เกร็ดความรู้ลานนาไทย

วันจัม (ห้ามประกอบการมงคล) วันฟู (เหมาะกับการประกอบการมงคล)

เดือนทางเหนือ	วันจัม	วันฟู	เดือนทางเหนือ	วันจัม	วันฟู
เถียง	ศุกร์	จันทร์	เจ็ด	พฤหัสบดี	อาทิตย์
ยี่	อาทิตย์	อังคาร	แปด	อาทิตย์	พุธ
สาม	อาทิตย์	พุธ	เก้า	จันทร์	พฤหัสบดี
สี่	จันทร์	พฤหัสบดี	สิบ	อังคาร	ศุกร์
ห้า	เสาร์	ศุกร์	สิบเอ็ด	พุธ	เสาร์
หก	พุธ	เสาร์	สิบสอง	พฤหัสบดี	อาทิตย์

วันที่ห้ามทำการมงคลทุกชนิด ไม่ว่าวันนี้ตกอยู่ในวันฟู หรืออยู่ในไฉยยะ
ฤกษ์ที่ดีก็ตามคือ

- (1) วันฉวิยสะหลม คือ วันขึ้น หรือแรม 14 ค่ำ ของทุกเดือน
- (2) วันหล่มหลวง คือ วันขึ้น หรือแรม ตรงกับเดือนในเดือนนั้น ตัวอย่างเช่น เดือนแปด วันขึ้นแปดค่ำ หรือวันแรมแปดค่ำ ไม่ว่าจะตรงกับวันอะไร ถือว่าเป็นวันหล่มหลวง

การหาวันที่ใช้ประกอบการ หรือเดินทาง เจาะบุคคล ให้นับวันเกิดเป็นวันเริ่มต้นตามลำดับดังนี้

อัฐคำ (ดี) หินา (ไม่ดี) สุขา (ดี) ธนา (ดี) อุปีทวา (ไม่ดี) มรณา (ไม่ดี)
มหาลาภา (ดี)

(นับวันเกิด) แล้วนับต่อจากวันเกิดเรื่อยไป แล้วเลือกเอาวันที่ดีเป็นวันประกอบการ หรือเดินทาง

การขยายงานบริการห้องสมุดประชาชนจังหวัดฉะเชิงเทรา

(ลดขนาดลงครึ่งหนึ่งของฉบับจริง) ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ (ลดขนาดลงครึ่งหนึ่งของฉบับจริง) - หน้า ๖

ปีงบประมาณ	ปีงบประมาณ	ปีงบประมาณ	ปีงบประมาณ	ปีงบประมาณ	ปีงบประมาณ
๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖
๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖
๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖
๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖
๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖
๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖
๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖
๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖
๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖	๒๕๖๖

ท่านที่สนใจโครงการหนังสือเล่มนี้
โปรดติดต่อข่าวกู้ยืมช่วยค่าพิมพ์
เล่มละ ๕๐ บาท
ที่วัดสันป่ายาของ อำเภอนมอแดง อำเภอ
จังหวัดลำพูน ได้ทุกวัน

พิมพ์ที่โรงพิมพ์การพิมพ์อำเภอ ๑๔/๑๑-๑๒ ถนนเมืองหนอง ๑.เมือง ๑.อำเภอ

โทร. ๕๖๐๕๑๔

พระวิหารวัดสันป่าปางหลวง
อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

